

แนวทางสำหรับการเปลี่ยนแปลงการแสดงผลของสถาบันการศึกษาไปสู่กิจการ
เพื่อสังคมที่ยั่งยืน

GUIDELINES FOR THE TRANSFORMATION OF ACADEMIC PERFORMANCE TO
SOCAIL ENTERPRISE

แนวทางสำหรับการเปลี่ยนแปลงการแสดงผลของสถาบันการศึกษาไปสู่กิจการเพื่อสังคมที่ยั่งยืน

GUIDELINES FOR THE TRANSFORMATION OF ACADEMIC PERFORMANCE TO
SOCIAL ENTERPRISE

วิทยานิพนธ์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ปีการศึกษา 2560

© 2561

สุเมธ ป้อมป้องภัย
สงวนลิขสิทธิ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
อนุมัติให้วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

เรื่อง แนวทางสำหรับการเปลี่ยนแปลงการแสดงผลของสถาบันการศึกษาไปสู่กิจการเพื่อสังคมที่
ยั่งยืน

ผู้วิจัย สุเมธ ป้อมป้องภัย

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธรรณูธร ปัญญาโสภณ)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(รองศาสตราจารย์ ดร.พรพรหม ชมงาม)

ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฐมมา สตะเวทิน)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ดร.จिरยุทธ์ สิ้นธุพันธ์)

(ดร.สุชาดา เจริญพันธ์ศรีกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 16 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561

สุเมธ ป้อมป้องภัย. ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต, มีนาคม 2561, บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

แนวทางสำหรับการเปลี่ยนแปลงการแสดงผลของสถาบันการศึกษาไปสู่กิจการเพื่อสังคมที่ยั่งยืน
(142 หน้า)

อาจารย์ที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธรรมธธร ปัญญาโสภณ

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาโอกาสและความต้องการของผู้ชมละครในปัจจุบัน 2) เพื่อศึกษาบทละครโทรทัศน์ที่เป็นไปได้ในการนำมาผลิตละครเวที 3) เพื่อศึกษาผู้ร่วมผลิตและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาละครเวทีให้เป็นกิจการเพื่อสังคมที่ยั่งยืน การศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ผู้ชมการแสดงละครของสถาบันการศึกษา จำนวน 13 คน ผู้ร่วมผลิต จำนวน 2 คน ผู้สนับสนุน จำนวน 4 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการเพื่อสังคม และผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการจัดการแสดง จำนวน 2 คน รวมทั้งหมด 21 คน

ผลการศึกษาพบว่า การสร้างโอกาสใหม่ที่ผู้ชมจะได้รับชมการแสดงละครของสถาบันการศึกษานั้น การแสดงจะต้องเน้นการนำเทคโนโลยี เช่น สื่อสังคมออนไลน์ เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงเพื่อเข้ามาช่วยในการนำเสนอสิ่งแปลกใหม่ให้ตื่นตาตื่นใจ และยังเป็นการลดต้นทุนในการผลิตด้วย

การนำบทละครโทรทัศน์ที่ดีมาดัดแปลงเป็นบทละครเวที ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่กล่าวถึงบทละครโทรทัศน์ที่ดีสามารถดัดแปลงเป็นบทละครเวทีได้ โดยเจาะลึกในด้านเนื้อหา มีการนำเสนอมุมมองในการเล่าเรื่องที่เป็นประโยชน์ให้ความรู้และข้อคิดที่ดีต่อผู้ชม รองลงมาคือ การนำเสนอเทคนิคพิเศษในละครเวที เมื่อดัดแปลงเป็นละครเวทีแล้ว ภาพจำที่ผู้ชมรับรู้จากละครโทรทัศน์นั้นอาจจะเกิดขึ้นบนเวทีด้วย

นอกจากนี้ แนวทางสำหรับการเปลี่ยนแปลงการแสดงผลของสถาบันการศึกษาไปสู่กิจการเพื่อสังคมที่ยั่งยืน การแสดงละครต้องมุ่งเน้นการสร้างสรรคการแสดงละครที่เข้าใจง่าย เข้าถึงผู้ชมได้ทุกกลุ่ม เนื้อหาของละครนำเสนอประเด็นที่สะท้อนสังคมที่สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของสังคมได้ โดยให้มีความร่วมมือจากภาคประชาชนด้วย เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชน ผู้ร่วมผลิตและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในกิจการเพื่อสังคมได้อย่างยั่งยืน

อนุมัติ :

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

Pompongpai, S. M.Com.Arts, March 2018, Graduate School, Bangkok University.
Guidelines for the Transformation of Academic Performance to Social Enterprise.
(142 pp.)

Thesis Advisor: Asst. Prof. Tanyatorn Panyasoopon, Ph.D.

ABSTRACT

The research had three objectives: 1) to study the opportunity and desire of audience members of staged plays at present, 2) to investigate television dramas which were possible for theatre production, and 3) to examine the co-producers and stakeholders in developing staged plays to become sustainable social enterprise. The research was qualitative, using in-depth interviews with 21 persons; 13 audience members, two co-producers, four sponsors, one specialist for social enterprise, and one expert of performing arts management.

The results showed that giving a new opportunity for audience members about the academic performance, the show must focus on bringing in technology like social media as part of the show to help in presenting something new. It also reduced the cost of production. Regarding good television plays adapted for stage play, most informants considered that they could be adapted for stage plays by making the content compact and easy to understand, presenting a useful narrative perspective, providing knowledge and insights to the audience members. In addition, guidelines for the transformation of academic performance to sustainable social enterprise, drama must focus on creating dramatic theaters that could be accessed by all groups of audience members. The content of the drama presented issues that reflected the society, leading to the solution of social problems. With the cooperation of the people, this was to generate income for the community, co-producers and stakeholders who were parts of the sustainable activities.

Approved : _____

Thesis Advisor

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ดี ด้วยความอนุเคราะห์จากผู้ให้ข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่
ให้สัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล และกลุ่มผู้ชมการแสดงละครของสถาบันการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธรรมธร ปัญญาโสภณ รองศาสตราจารย์
ดร. พรพรม ชมงาม และ ดร. ปีเตอร์ กัน เป็นอย่างยิ่งที่ให้คำปรึกษาและคำแนะนำมาโดยตลอด
ทั้งยังช่วยผลักดันให้ผู้วิจัยทำการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ให้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณครอบครัว คุณพ่อ คุณแม่ที่เป็นแรงผลักดันและสนับสนุนทางการศึกษา
ให้แก่ผู้วิจัย รวมถึงขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่านที่คอยให้คำปรึกษาและช่วยแนะนำเป็นอย่างดี และ
ท่านที่สำคัญที่สุด ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณศักดิ์ สุขี ผู้ที่ให้โอกาสแก่ข้าพเจ้า ขอขอบพระคุณทุก
ท่านมา ณ โอกาสนี้

สุเมธ ป้อมป้องภัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญภาพ	ฏ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์งานวิจัย	8
1.3 ขอบเขตการวิจัย	8
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ	8
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
2.1 แนวคิดเรื่อง ละครเวที	10
2.2 แนวคิดเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับสาร	14
2.3 แนวคิดเรื่อง การตลาดสำหรับการแสดง	18
2.4 แนวคิดเรื่อง กิจกรรมเพื่อสังคม	23
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	31
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	31
3.2 เครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล	32
3.3 วิธีการสร้างเครื่องมือ	33
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	35
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	35
3.6 กรอบแนวคิดวิจัย	36
บทที่ 4 ผลการวิจัย	37
4.1 ผลการศึกษาโอกาสและความต้องการของผู้ชมละครในปัจจุบัน	38
4.2 ผลการศึกษาบทละครที่เป็นไปได้ในการนำมาผลิตละครเวที	64
4.3 ผลการศึกษาร่วมผลิต และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาละครเวที ของสถาบันการศึกษาไปสู่กิจการเพื่อสังคมที่ยั่งยืน	76

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	111
5.1 บทสรุปผลการวิจัย	111
5.2 อภิปรายผล	116
5.3 ข้อจำกัดในงานวิจัย	123
5.4 ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป	123
บรรณานุกรม	124
ภาคผนวก	128
ประวัติผู้เขียน	142
เอกสารข้อตกลงว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้สิทธิ์ในวิทยานิพนธ์	

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1: แสดงงบประมาณรายจ่ายกระทรวงวัฒนธรรมประจำปี พ.ศ. 2561

หน้า

4

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1:	แสดงการสร้างธุรกิจเพื่อสังคมที่ยั่งยืน (Triple Bottom Line)	25
ภาพที่ 2:	แสดงประโยชน์ของกิจการเพื่อสังคมต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	27
ภาพที่ 3:	กรอบแนวคิดในการวิจัย	36

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมของประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเติบโตของเทคโนโลยีและการสื่อสาร ส่งผลให้ประชาชนคนไทยมีผลกระทบต่อเรื่องของคุณภาพชีวิตที่เสียสมดุล รวมทั้งส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมทางอารมณ์และทัศนคติต่อสังคมที่แตกต่างกัน ท่ามกลางการดำรงชีวิตที่เร่งรีบในสังคมปัจจุบัน ทำให้ผู้คนส่วนใหญ่ต้องใช้ชีวิตภายใต้ภาวะความกดดันจากสังคมอันเนื่องมาจากสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในประเทศ อนึ่ง ระบบการศึกษาของไทยส่วนมากล้วนถูกครอบงำการเรียนการสอนที่ปลูกฝังให้มุ่งเน้นเรื่องการศึกษาที่ดีเลิศเป็นหลัก โดย (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, ม.ป.ป.) กล่าวว่า “ระบบการศึกษาของไทยในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา ได้รับอิทธิพลมาจากการศึกษาในประเทศตะวันตกอย่างประเทศสหรัฐอเมริกา และระบบการเรียนการสอนแบบตะวันตก มีการใช้สมองซีกซ้ายมากเกินไป ส่งผลให้ผู้เรียนเสียพัฒนาการด้านความสามารถคิดเชิงหยั่งรู้ (intuitive power) อีกทั้ง เมื่อนักเรียนตอบคำถามหรือนำเสนอมุมมองที่แปลกใหม่ ซึ่งมาจากการคิดที่ต้องใช้สมองซีกขวา ก็มักจะไม่เป็นที่ยอมรับของครูที่เน้นการสอนแบบท่องจำ นอกจากนี้ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (2560, หน้า 68) ระบุว่า กลุ่มเด็กวัยเรียนในประเทศไทยประสบปัญหาด้านความสามารถทางเชาว์ปัญญา (IQ) และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ส่งผลให้เยาวชนของไทยส่วนใหญ่อ้อมี IQ ที่ต่ำกว่าค่ากลางมาตรฐานสากล ขณะที่ EQ มีคะแนนเฉลี่ยที่ต่ำกว่าระดับปกติ เนื่องจากปัญหาภาวะโภชนาการของแม่และเด็ก อีกทั้ง ยังมีปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม การดูแลของครอบครัว ล้วนส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมและทักษะการใช้ชีวิตของเด็กเป็นอย่างมาก นอกจากนี้วัยรุ่นยังมีปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร และปัญหายาเสพติด

จากปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศกับเหตุการณ์ต่างๆ ได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 จนถึงปัจจุบัน เช่น มีการเรียกร้องประชาธิปไตยจากเหตุการณ์ทางการเมืองและระดมมวลชน การกระทำทุจริตผิดกฎหมาย การคอร์รัปชัน ความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมในสังคม ทำให้เกิดความสับสนทางการเมืองทั้งภายในและนอกประเทศ เกิดความเสียหายต่อชาติบ้านเมือง ทำความเสียหายต่อชีวิตทรัพย์สินและเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก ในงานวิจัยของสำนักพัฒนาวิชาการและการจัดการความรู้ และสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (2558, หน้า 4) ระบุว่า จากปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศส่งผลกระทบต่อการบริหารประเทศ ทำให้การขับเคลื่อนนโยบายต่างๆ มีความล่าช้า ตลอดจนสูญเสียโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจ รวมทั้งคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในสังคมลดลง เกิดความเครียด วิตกกังวลและ

หวาดระแวงเพิ่มมากขึ้น จนทำให้มวลรวมความสุขของคนในสังคมลดลง ส่งผลต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของคนไทย ประชากรวัยทำงาน ต้องแบกรับภาระในการเลี้ยงดูผู้สูงอายุมากขึ้น คนส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตที่เร่งรีบ มีการแข่งขัน และความเครียดสูง สาเหตุทั้งหมดเกิดจากปัญหาหลายด้านที่สั่งสมอยู่ในสังคมไทยมาเป็นเวลานาน โดยไม่ได้รับการแก้ไขอย่างต่อเนื่อง ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนอิทธิพลทางความคิดและค่านิยมจากคนในสังคมที่จำกัดคำว่า "คนเก่ง" ถูกหล่อหลอมและปลูกฝังให้มุ่งไปสู่ค่านิยมแข่งขันความเป็นเลิศในศาสตร์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากกว่าด้านอื่นๆ มีกิจกรรมมากมายที่มุ่งสร้าง "อัจฉริยะ" โดยมีได้คำนึงถึงมิติที่ละเอียดอ่อนทางอารมณ์และสัมพันธภาพระหว่างมนุษย์และสังคม ด้วยเหตุนี้ทำให้ศาสตร์ในสาขา "สังคมศาสตร์" และ "มนุษยศาสตร์" จึงไม่สามารถเป็น "เสาหลัก" ที่แข็งแกร่งควบคู่ไปกับวิทยาการอันทันสมัยได้ ทั้งนี้ระบบการศึกษาของไทยเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ ส่งผลให้มีเยาวชนมีความคิดที่ไม่อยากเรียนหนังสือตามที่สังคมกำหนด "การศึกษาไทยยุค 4.0 ให้เรียนในสิ่งที่ชอบ" (2560) ระบุว่า ผู้คนจึงหันไปประกอบอาชีพด้วยตนเองโดยไม่เข้ามหาวิทยาลัย และเกิดขึ้นจริงแล้วในประเทศสหรัฐอเมริกา นักเรียนจึงไม่อยากเรียนหนังสือ มหาวิทยาลัยไม่ใช่ที่เด็กจะเลือกเรียนอีกต่อไปส่งผลให้ในขณะนี้มหาวิทยาลัยหลายแห่งต้องปิดตัวลง

แม้ว่าปัญหาเหล่านี้จะยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง ทำให้คนในสังคมตกอยู่ในสภาวะความเครียดและมีวิธีการจัดการกับความเครียดของตัวเอง คือ การทำให้ตัวเองสบายใจและหลีกเลี่ยงจากปัญหาที่รุ่มร่า เช่น การเล่นเกม เล่นอินเทอร์เน็ต ดูหนังออนไลน์ ฟังเพลง ร้องคาราโอเกะ เป็นต้น หงส์ศิริ ภิโยธิตลภชัย และอรุณวรรณ กัมภูสิริพงษ์ (2560) นอกจากนี้ ยังมีการแสดง หรือ ศิลปะ (Arts) ที่คนในสังคมสนใจ ในที่นี้จะกล่าวถึง ศิลปะการแสดง (Performing Arts) หมายถึง ศิลปะที่เกี่ยวข้องกับการแสดง ซึ่งเป็นได้ทั้งแบบดั้งเดิมหรือประยุกต์ ได้แก่ ละครโทรทัศน์ ละครเวที ละครเพลง ภาพยนตร์ คอนเสิร์ต ดนตรี และการแสดงพื้นบ้าน เพราะศิลปะแขนงนี้มีส่วนช่วยเสริมการแก้ปัญหาและสร้างเสริมจิตใจของมนุษย์ให้สูงขึ้น พร้อมเกิดการพัฒนารทั้งทางด้านอารมณ์และจิตใจ ขณะเดียวกันก็มีส่วนช่วยเสริมสร้างสติปัญญา นอกจากนี้ พรรัตน์ ดำรุง (2557, หน้า 106) กล่าวว่า ละครเป็นเครื่องมือในการแบ่งปันเรื่องราวและสามารถพัฒนาตนเอง เปลี่ยนแปลงสู่การตระหนักรู้จนเกิดปัญญา ดังนั้น ศิลปะการแสดง คือ ยาวิเศษขนานหนึ่งในการรักษาสุขภาพจิต ช่วยให้ชีวิตมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นสร้างความอ่อนโยนของจิตใจและสร้างสรรค์ความเจริญทางปัญญาและอารมณ์ด้วย

ศิลปะการแสดง (Performing Arts) อันจะกล่าวถึงคือ ละครเวที (Theatre) มีส่วนในการช่วยพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ หรือ EQ (Emotional Intelligence) สดใส พันธุมโกมล (2538, หน้า ก) กล่าวว่า สิ่งสำคัญของการละครที่ตอบสนองความต้องการของมนุษย์แบ่งเป็น 3 ระดับด้วยกัน คือ 1) ระดับอารมณ์ ละครทุกรูปแบบมีจุดหมายที่จะสร้างความบันเทิงให้กับมนุษย์ ผ่อน

คลายความตึงเครียด ความสนุกสนานจากการชมละครของผู้ชมสามารถจัดความน่าเบื่อของชีวิตทำให้มนุษย์มีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น 2) ระดับสมอง ละครที่ตี้นั้นนอกจากจะสร้างความบันเทิงแล้ว ละครยังมีคุณค่าในด้านสติปัญญา สามารถให้แง่คิดกับการดำเนินชีวิต 3) ระดับจิตใจ ละครสามารถให้ความบันเทิงที่มีคุณค่าทางศิลปะ ความคิด และจิตใจแก่คน นอกจากนี้ จากการวิจัยของ พรรณศักดิ์ สุชี (2553) พบว่าศิลปะการละครมีคุณค่า และสามารถนำมาประยุกต์เข้ากับศาสตร์อื่นๆ ได้ และเป็นกระบวนการวิธีที่จะสร้าง “คนเก่ง คนดี และมีความสุข” ได้ ละครเวทียังสร้างความเจริญทางด้านศิลปะที่สามารถสร้างพลเมืองที่เข้าใจมนุษย์มีความละเอียดอ่อนทางอารมณ์และสามารถต่อยอดไปสู่ความองกวมแห่งวัฒนธรรมและอารยธรรมของชาติได้

อย่างไรก็ตาม ถ้าคนในสังคมบางคนยังไม่เปิดโอกาสสนับสนุนและยกย่องให้ “อัจฉริยะ” เกิดขึ้นได้ในทุกศาสตร์ทุกสาขา ประเทศไทยก็จะไม่สามารถพัฒนาไปได้ครบทุกมิติ และไม่สามารถพัฒนาไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืนได้ ดังนั้น ศิลปะการแสดงจึงเข้ามาอยู่ในการพัฒนามนุษย์สังคมโดยผ่านการศึกษาและให้ความบันเทิง ขณะเดียวกันสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานที่สอนศิลปะการแสดงจำเป็นต้องสร้างการรับรู้ที่กว้างมากขึ้นโดยการประชาสัมพันธ์ เช่น ให้ผู้เรียนและผู้ชมเรียนรู้บทละครที่ดีและมีคุณค่า สร้างนักแสดงที่มีชื่อเสียง สร้างความสามารถที่โดดเด่นและแตกต่างจากที่เคยทำมา ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้มากขึ้น เป็นต้น

นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. 2560 สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ผ่านความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2561 ในวาระแรก โดยมีการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายปี พ.ศ. 2561 ที่น่าสนใจ คือ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน วงเงิน 575,709.8 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 19.9% ของงบประมาณทั้งหมด เพื่อพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย ยกกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาด้านสาธารณสุขและสร้างเสริมสุขภาพเชิงรุก ส่งเสริมและพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม อีกทั้งกระทรวงสำคัญที่เกี่ยวข้องอย่าง กระทรวงศึกษาธิการที่ได้รับการจัดสรรวงเงินงบประมาณมากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 ในวงเงิน 510,961.81 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 17.6% ของงบประมาณทั้งหมด และกระทรวงวัฒนธรรม ที่ได้รับงบประมาณ 8,179.0 ล้านบาท

ตารางที่ 1: แสดงงบประมาณรายจ่ายกระทรวงวัฒนธรรมประจำปี พ.ศ. 2561

กระทรวงวัฒนธรรม		
ลำดับ	กระทรวง / สำนักงาน / กรม	จำนวนเงิน (หน่วย:ล้านบาท)
1.	กรมศิลปากร	3,013.0
2.	สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม	1,658.3
3.	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	1,209.1
4.	กรมส่งเสริมวัฒนธรรม	782.8
5.	กรมการศาสนา	405.4
6.	สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย	269.9
7.	ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)	137.8
8.	หอภาพยนตร์(องค์การมหาชน)	127.0
9.	ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)	57.2
	รวม	8,179.0

ที่มา: เอกสารงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561. (2560).

สืบค้นจาก http://www.bb.go.th/budget_book/preBook/pre-eBook2561/.

จากที่กล่าวข้างต้น รัฐบาลในยุคปัจจุบันได้ให้ความสำคัญและจัดสรรงบประมาณแก่ กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงวัฒนธรรม อย่างมาก โดยมีนโยบายมุ่งเน้นพัฒนาการศึกษาที่จะ เรียนแบบชาติตะวันตกแต่ไม่คำนึงถึงระดับความสามารถของเยาวชน มุ่งเน้นวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี แต่ไม่มุ่งเน้นตามศักยภาพของเยาวชน เช่น เรื่องศิลปะ การออกแบบ การฝีมือ หรือด้านอาชีพ เป็นต้น แม้แต่กระทรวงวัฒนธรรมที่มีหน่วยงานมากมายที่จะส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมให้เจริญก้าวหน้าเท่า อารยประเทศได้ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2558) ระบุว่า กองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรม มีนโยบายให้ศิลปินที่ต้องการเสนอเพื่อขอรับการอุดหนุนจากกองทุน ต้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับการศึกษา วิจัย พัฒนา พื้นฟู อนุรักษ์ ส่งเสริมหรือการเผยแพร่งานวัฒนธรรม ในประเภทงานศิลปวัฒนธรรม 3 สาขา ได้แก่ สาขาทัศนศิลป์ สาขาวรรณศิลป์ และสาขาศิลปะการแสดง เท่านั้น และมีข้อจำกัดสำคัญ ในด้านปริมาณเงินสนับสนุนที่ทำให้กองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรมไม่สามารถดำเนินงานให้เกิดผลเป็น รูปธรรมที่ชัดเจนและเกิดความต่อเนื่อง เนื่องจากกองทุนมีจุดอ่อนตรงที่ไม่ได้ให้การสนับสนุนงานด้าน วัฒนธรรมอย่างกว้างขวาง เนื่องจากเงินทุนมีจำนวนจำกัดประมาณปีละ 8 ล้านบาท ซึ่งไม่เพียงพอต่อ

ความต้องการของศิลปินในประเทศส่งผลให้ความเจริญก้าวหน้าทางวัฒนธรรมต้องอยู่ในภาวะหยุดนิ่ง ทำให้กลุ่มศิลปิน กลุ่มคณะละครรวมถึงผู้ผลิตต้องหาหนทางอย่างยากลำบากในการหางบประมาณในการผลิตด้วยตนเอง

จะเห็นได้ว่าสภาพการดำเนินและการส่งเสริมงานด้านศิลปะและวัฒนธรรมที่ผ่านมาของกระทรวงวัฒนธรรมส่วนใหญ่จึงมีลักษณะทำตามนโยบายจากผู้บริหารที่กำหนดแต่ขาดความเข้าใจปัญหาอย่างแท้จริง ขณะเดียวกันองค์กรธุรกิจเอกชน เข้ามามีบทบาทด้วยการนำศิลปะและวัฒนธรรมมาใช้ในการสร้างกระแสความนิยม เพื่อผลประโยชน์สูงสุดของธุรกิจตนเอง เช่น แหล่งวัฒนธรรมแห่งใหม่ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยถูกสร้างขึ้นโดยเอกชน อาทิ พิพิธภัณฑ์ช่างชุ่ย ท่าเรือล้ง หรือ สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนทางด้านศิลปะและวัฒนธรรม ส่วนใหญ่มุ่งเน้นสนับสนุนเฉพาะกิจกรรมทางศิลปะและวัฒนธรรมที่สร้างรายได้มากกว่า “คุณค่าแท้ของศิลปะ” อันทำให้งานศิลปะต้องตกอยู่ในภาวะที่ถดถอยโดนสังคมทุนนิยมครอบงำ ศิลปะการแสดง เช่น ละครเวทีจึงไม่ทั่วถึงประชาชนทุกหมู่เหล่า ไม่มีการสะท้อนปัญหาและแนวทางการแก้ไขอย่างตรงจุดและตรงประเด็นผ่านสื่อละคร (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558)

อย่างไรก็ตาม ขณะนี้ศิลปวัฒนธรรมอย่าง ละครเวทีของสถาบันการศึกษาในประเทศไทยมีอัตราเพิ่มสูงขึ้นในทุกๆปี มีการจัดแสดงละครเวทีกับนวัตกรรมรูปแบบใหม่เกิดขึ้นตลอดทั้งปี อีกทั้งเป็นช่องทางที่จะสามารถเพิ่มทางเลือกให้กับผู้บริโภค นับเป็นการเพิ่มรายได้ช่องทางให้กับผู้ผลิตในการหาโอกาสใหม่ๆ ที่สูงมากขึ้น ขณะนี้มีการนำบทประพันธ์ที่เคยจัดแสดงผ่านโทรทัศน์และโรงภาพยนตร์ที่เคยได้รับรางวัลมาดัดแปลงและจัดแสดงเป็นละครเวทีหลายเรื่อง มีการนำเสนอที่แตกต่างออกไป อาทิ ในปี พ.ศ. 2560 ละครเวทีเรื่อง สี่แผ่นดิน เดอะ มิวสิคัล โดยคณะละครซดาลัยเฮียเตอร์ ละครเวทีเรื่องเพลงสุดท้าย โดยคณะละครมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ดัดแปลงบทโดย ผศ.ดร. ชุตินา มณีวัฒนา และ เมธาวิณ ศรีวิโรทัย พร้อมนักแสดงรับเชิญ เดชาวุฒิ ฉันทากะโร (เดย์ฟรีแมน) ละครเพลง เรื่อง พญางงพญาพาน เดอะมิวสิคัล โดยนรินทร์ ณ บางช้าง และนักแสดงมืออาชีพ นภัสกร มิตรเอม นนทิตยา จิวบางป่า อริยา ประทุมทิพย์ บุรีศรี ไทยกุลภักดิ์ เฉลิมรัฐ จุลโลบล ณ หอแสดงดนตรีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล (วิทยาเขตศาลายา) หรือ ละครเรื่อง คำพิพากษา โดยโรงเรียนวัดทรงธรรม

จากที่กล่าวมาข้างต้น การแสดงที่มีความแปลกใหม่ แตกต่างจากคณะละครอื่น และมีผสมกับการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามามีใช้ในการแสดงมากยิ่งขึ้น เมื่อนวัตกรรมมีความยิ่งใหญ่เท่าไรผู้บริโภคก็มีความต้องการซื้อมากยิ่งขึ้น คณะละครจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องคิดและสร้างในสิ่งที่ไม่เคยมีมาก่อน และต้องเป็นปรากฏการณ์ทอล์คออฟเดอะทาวน์ (Talk of the town) สำหรับคนในประเทศให้ได้ ละครเวทีที่จัดสร้างขึ้นสามารถสร้างให้เกิดประสบการณ์ร่วมกับผ่านการรับรู้ของผู้ชมด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า ทั้งทาง รูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัสในการสร้างประสบการณ์

ร่วมทำให้เกิดความประทับใจกับผู้ชม ปัจจุบันนี้ความทันสมัยต่างๆ ของเทคโนโลยีทางด้านแสงสีเสียง และสื่อผสมได้เข้ามามีบทบาทต่อมนุษย์มากขึ้นซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการช่วยเสริมให้การแสดงที่นำเสนอขึ้นเกิดความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น อีกทั้งเทคโนโลยีที่นำมาใช้ยังสามารถสร้างบรรยากาศต่างๆ โดยลดทอนการสร้างฉากแบบสามมิติ อาทิ ละคร เรื่อง ร่องเท้าของพ่อ ในปี พ.ศ. 2560 จัดแสดง ณ โรงละครสยามพิฆเนศ นำเสนอฉากโดยนำนวัตกรรมจอ LDE และสื่อผสมอย่างมีเดียมาประกอบเป็นฉาก ซึ่งเป็นการลงทุนที่สูงแต่เมื่อคำนวณต้นทุนในการผลิตแล้วนับว่าคุ้มค่ากว่าการสร้างฉากด้วยวัสดุต่างๆ และยังเป็นการตัดปัญหาเรื่องคุณภาพของงานอีกด้วย วิธีการนี้เรียกได้ว่าการประหยัดต่อขนาด หรือ (Economies of Scale) คือ ความได้เปรียบที่เกิดขึ้นจากการที่หน่วยธุรกิจสามารถผลิตผลผลิตได้ในจำนวนมากขึ้นจนทำให้ต้นทุนในการผลิตเฉลี่ยต่อหน่วยต่ำลงได้ เข้าใจได้ง่ายคือการเพิ่มมูลค่าและลดต้นทุนในการผลิตลง และความมั่งคั่งในความก้าวหน้าของเทคโนโลยียังนำมาซึ่งการเปิดกว้างทางความคิดของผู้สร้างสรรค์ของงานละครเวทีในการนำเสนอที่แตกต่างและแปลกใหม่ นับว่าเป็นการปรับตัวตามความเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการความทันสมัยของโลกในปัจจุบัน “การประหยัดต่อขนาด (Economies of Scale)”, (ม.ป.ป.)

นอกจากนี้ การแสวงหาแหล่งเงินทุนของคณะละครให้ประสบความสำเร็จ จำเป็นต้องแสวงหา พันธมิตร (Key Partner) ในการร่วมผลิตละครเวทีเพื่อให้มีเงินทุนหมุนเวียน โดยแบ่งประเภทได้ ดังนี้ 1) ผู้สนับสนุนประเภทสปอนเซอร์หลัก คือ บุคคล หรือองค์กรที่สนับสนุนเงินหรือสิ่งของสำหรับการผลิตละคร 2) ผู้สนับสนุนประเภทผู้อุปถัมภ์ คือ บุคคลสำคัญที่มีชื่อเสียงและอำนาจในระดับสั่งการที่ร่วมผลักดันละครให้ประสบความสำเร็จ 3) ผู้สนับสนุนประเภทผู้ชม คือ ผู้ร่วมชมการแสดงเมื่อคณะละครฯ จัดการแสดง และร่วมสนับสนุนเงินทุนตามศรัทธา คือ ก) ผู้ชมกลุ่มแฟนประจำจะมาชมละครเวทีทุกครั้งเมื่อมีการแสดง ข) ผู้ชมกลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษาที่สนใจละครเวทีและศิลปะการแสดง ค) ผู้ชมกลุ่มผู้ปกครอง ครอบครัวของนักแสดงทีมงาน และ ง) ผู้ชมกลุ่มบุคคลทั่วไป เป็นต้น เมื่อมีผู้ชมมากขึ้นรายได้ก็เพิ่มตามมาด้วย เช่น ในปี พ.ศ. 2559 คณะละครมหาวิทยาลัยกรุงเทพ จัดแสดงละครเพลง เรื่อง คาบาเรต์ (Cabaret) จำนวน 6 รอบ รวม 2,400 ที่นั่ง ได้เปิดกล่องรับบริจาคจากผู้ชมใน ได้รับบริจาครวมเป็นเงิน 300,000 บาท เป็นต้น (ชาติรี ตั้งวงศ์ พิมุข, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 พฤศจิกายน 2560) ส่งผลให้สถานศึกษาที่ผลิตละครเวทีต้องปรับตัวเพื่อก้าวข้ามผ่านการนำเสนอละครเวทีในรูปแบบใหม่โดยการนำนวัตกรรมที่หลากหลายมาใช้ในการแก้ไขปัญหาการผลิต หรือการดำเนินงาน ให้สอดคล้องกับสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ซึ่งกำลังเป็นกระแสในแนวทางของ กิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) ในการประกอบธุรกิจที่ไม่หวังผลกำไร นำกำไรที่เกิดขึ้นนั้นส่งคืนให้กับสังคมในรูปแบบของการให้หรือการแก้ปัญหาสังคม

สำหรับคณะละครมหาวิทยาลัยกรุงเทพ (Bangkok University Theatre Company) เป็นคณะละครมืออาชีพเพื่อการศึกษาที่ไม่แสวงผลกำไร ผลิตผลงานทั้งละครเวที ละครเพลงบรอดเวย์

ละครไทย และการแสดงอื่นๆ เพื่อเปิดการแสดงให้ประชาชนชมฟรีโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย โดยมหาวิทยาลัยกรุงเทพเป็นผู้สนับสนุนหลัก และมีโรงละครเป็นของตัวเอง ชื่อโรงละคร แบล็ค บอกซ์ เธียเตอร์ (Black Box Theatre) รองรับผู้ชมได้เพียง 300 ที่นั่ง จากการดำเนินงานจนถึงปัจจุบัน คณะละครมหาวิทยาลัยกรุงเทพประสบปัญหาสำคัญ แบ่งได้ 5 ประเด็น คือ 1) ขาดเงินทุนสนับสนุน 2) บทละครดี การแสดงดี นักแสดงมีความสามารถแต่ไร่นวัตกรรมซึ่งไม่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค 3) สถานที่จัดแสดงรองรับผู้ชมได้ไม่เพียงพอ 4) การตลาดและการประชาสัมพันธ์เข้าไม่ถึงกลุ่มผู้ชม และ 5) การเดินทางที่ไม่สะดวก แม้ว่าคณะละครมหาวิทยาลัยกรุงเทพจะได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยกรุงเทพซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัด แต่ปัจจุบันมหาวิทยาลัยกรุงเทพได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษาที่มีการพัฒนาทุกวัน ทำให้คณะละครมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนประจำปี อีกทั้งรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเองก็ไม่ได้ให้ความสำคัญเพราะมุ่งเน้นแต่การพัฒนาเศรษฐกิจและนวัตกรรม ทำให้คณะละครแห่งนี้ต้องประสบปัญหาวิธีการในการหาเงินทุน และพันธมิตรในการผลิตผลงานละครเวที ฉะนั้น การดำรงอยู่ในปัจจุบันจึงเป็นเพียงการปรับตัวที่ทำให้คณะละครแห่งนี้ดำเนินต่อไปในระยะหนึ่งเท่านั้น แต่การจะทำให้มีความมั่นคงยั่งยืนนั้นย่อมอาศัยองค์ประกอบทางด้านผู้สนับสนุนดังกล่าวข้างต้นเพื่อลดทอนความไม่แน่นอนอันเป็นภาวะที่ควบคุมได้ยาก (ชาติรี ตั้งวงศ์พิมุข, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 พฤศจิกายน 2560)

ทางคณะละครมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญในการก้าวข้ามวิกฤตการณ์ครั้งนี้ไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่มีโอกาสเติบโตและพัฒนาความยั่งยืนไปสู่สังคมได้ ผ่านการใช้นวัตกรรมสื่อสร้างสรรค์ทางด้าน "ศิลปะการแสดง" (Performing Arts) อันหมายรวมถึง ละคร (Drama) ดนตรี (Music) นาฏศิลป์ทั้งไทยและสากล (Dance) ในการถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์นั้นสู่สาธารณชน ทั้งนี้การหลอมรวม ละคร ดนตรี นาฏศิลป์ เข้าด้วยกัน และเพิ่มศักยภาพด้วยการนำเอาเทคโนโลยีมาผสมผสานกับศิลปะ เช่น สื่อดิจิทัล มัลติมีเดีย การหลอมรวมเพื่อประยุกต์ใช้สิ่งเหล่านี้ที่นำไปสู่นวัตกรรมสร้างสรรค์ทางศิลปะการแสดงรูปแบบใหม่ ที่จะสร้างคณะละครแห่งนี้ให้แข็งแกร่งพร้อมนำศาสตร์และศิลป์แก้ไขเพื่อพัฒนาให้พลเมืองของประเทศมีคุณค่า อีกทั้งยังเป็นการสร้างการเติบโตของคณะละครให้ยั่งยืน จากการสืบค้น (มติชนออนไลน์, 2560) พบว่า วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ภายใต้การดำเนินงานของ รองศาสตราจารย์ ดร. สุกรี เจริญสุข ผู้อยู่เบื้องหลัง และผ่านประสบการณ์จากปัญหาที่การจัดสร้างและบริหารหอแสดงดนตรี "มหิดลสิทธาคาร" ที่เป็นหอการแสดงดนตรีขนาดใหญ่และมีคุณภาพระดับสากล อีกทั้ง มีความแตกต่าง และมีเอกลักษณ์อันโดดเด่นเป็นของตนเอง ซึ่งสามารถนำมาเป็นแม่แบบในการศึกษาครั้งนี้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางสำหรับการเปลี่ยนแปลงการแสดงละครของสถาบันการศึกษาไปสู่กิจการเพื่อสังคมที่ยั่งยืน เพื่อแสวงหาโอกาสและความต้องการของผู้ชม รวมถึง

บทละครที่ผู้ชมต้องการชม และสร้างความเชื่อมโยงระหว่างพันธมิตร ผู้ผลิต ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกหน่วยงานที่ร่วมขับเคลื่อนละครเวทีและสังคมเข้าด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม อีกทั้ง ละครเวทีของสถาบันการศึกษานับเป็นฟันเฟืองสำคัญในการช่วยขับเคลื่อนงานด้านการศึกษา ด้านศิลปวัฒนธรรม และสร้างรายได้ให้กับประเทศชาติและผู้ประกอบการ ที่จะก้าวข้ามไปสู่กิจการเพื่อสังคมที่ยั่งยืนอันเป็นประโยชน์ต่อเยาวชน และประเทศชาติสืบไป

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1.2.1 เพื่อศึกษาโอกาสและความต้องการของผู้ชมละครในปัจจุบัน
- 1.2.2 เพื่อศึกษาบทละครโทรทัศน์ที่เป็นไปได้ในการนำมาผลิตละครเวที
- 1.2.3 เพื่อศึกษาผู้ร่วมผลิต และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาละครเวทีให้เป็นกิจการเพื่อสังคมที่ยั่งยืน

1.3 ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาแนวทางสำหรับการเปลี่ยนแปลงการแสดงละครของสถาบันการศึกษาไปสู่กิจการเพื่อสังคมที่ยั่งยืน โดยการศึกษาครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับวิเคราะห์โดยสัมภาษณ์จากผู้สร้าง ผู้บริหารงานศิลปะมืออาชีพ นักวิชาการศิลปะการแสดง นักวิชาการศิลปะการละคร ผู้ชมละครเวที ผู้สนับสนุนเงินทุนและสิ่งของ และสื่อมวลชน

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

การแสดงละคร หมายถึง ละครเวที ที่จัดแสดงบนเวทีโดยมีองค์ประกอบ ได้แก่ นักแสดง ฉาก แสง เสียง เสื้อผ้า และผู้ชม โดยเปิดให้ชมการแสดงทั้งเสียและไม่เสียค่าเข้าชม

ละครของสถาบันการศึกษา หมายถึง ละครเวที ที่จัดแสดงโดยสถาบันการศึกษา เช่น โรงเรียน หรือ มหาวิทยาลัย เป็นต้น โดยมีการดำเนินงานทั้งครู อาจารย์ และนักศึกษา

กิจการเพื่อสังคม หมายถึง การประกอบธุรกิจโดยมีเป้าหมายที่จะแก้ปัญหาสังคม มากกว่าการหาผลประโยชน์ทางการค้า

ผู้ชม หมายถึง ผู้ร่วมชมการแสดงเมื่อคณะละครฯ จัดการแสดง และร่วมสนับสนุนเงินทุนตามศรัทธา โดยแบ่งเป็นอีก 4 ประเภท ดังนี้ 1) ผู้ชมกลุ่มแฟนประจำจะมาชมละครเวทีทุกครั้งเมื่อมีการแสดง 2) ผู้ชมกลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษาที่สนใจละครเวที และศิลปะการแสดง 3) ผู้ชมกลุ่มผู้ปกครอง ครอบครัวของนักแสดงที่ทีมงาน 4) ผู้ชมกลุ่มบุคคลทั่วไป

ผู้ร่วมผลิต หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะทาง ที่ร่วมลงมือในการผลิตละครเวทีให้เกิดความสมบูรณ์แบบที่สุด เช่น นักแสดง ผู้กำกับ ผู้ออกแบบลีลา ผู้ออกแบบแสง ผู้ออกแบบฉาก ผู้ออกแบบเครื่องแต่งกาย เป็นต้น

ผู้สนับสนุน หมายถึง ผู้ให้การสนับสนุนละครเวทีและกิจกรรมทุกประเภทของคณะละครมหาวิทยาลัยกรุงเทพ โดยสนับสนุนเป็นเงินทุน สนับสนุนสิ่งของ พื้นที่ข่าวประชาสัมพันธ์ หรืออื่นๆ ในการผลิตละครเวทีทุกประเภทให้ประสบความสำเร็จ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทราบโอกาสและความต้องการของผู้ชม เพื่อเป็นแนวทางตอบสนองความต้องการของผู้ชมในการผลิตละครของสถาบันการศึกษาครั้งต่อไป

1.5.2 ทราบความต้องการของผู้ชมในการนำละครโทรทัศน์มาดัดแปลงเป็นละครเวที และการสร้างฐานผู้ชมกลุ่มใหม่ที่ชื่นชมละครเวทีและละครของสถาบันการศึกษา

1.5.3 แนวทางของกิจการเพื่อสังคมสามารถนำมาใช้พัฒนาการหารายได้ในรูปแบบใหม่ที่เป็นรูปธรรมได้อย่างยั่งยืน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “แนวทางสำหรับการเปลี่ยนแปลงการแสดงละครของสถาบันการศึกษาไปสู่กิจการเพื่อสังคมที่ยั่งยืน” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 แนวคิดเรื่องละครเวที (Theatre)

2.2 แนวคิดเรื่องพฤติกรรมกรรมการเปิดรับสาร (Selective Exposure)

2.3 แนวคิดเรื่องการตลาดสำหรับการแสดง (Standing Room Only : Strategies for Marketing the Performing Arts)

2.4 แนวคิดเรื่องกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise)

จากแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ดังข้างต้น มีรายละเอียดที่ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดเรื่องละครเวที

ละครในการศึกษา (Educational theatre) กฤษรา วริศราภุริชา (2560, หน้า 15) กล่าวว่า ปัจจุบันละครเวทีในสถานศึกษาถือกำเนิดขึ้นจำนวนมาก มีลักษณะการทำละครแบบมืออาชีพและสมัครเล่น โดยมีโรงละครเป็นของตนเอง อีกทั้งมีระบบการควบคุมและดำเนินงานการผลิตละครเพื่อให้นักเรียนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาไปจนถึงระดับมหาวิทยาลัยได้มีโอกาสมีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการผลิตละครเวทีและลงมือปฏิบัติจริงตามงานฝ่ายต่างๆ เช่น ฝ่ายฉาก ฝ่ายแสง ฝ่ายเสื้อผ้าแต่งหน้า และทำผม ฝ่ายอุปกรณ์ประกอบฉาก ฝ่ายเสียง ฝ่ายกำกับและควบคุมเวที ฝ่ายศิลปกรรม ฝ่ายอำนวยการผลิต และฝ่ายสื่อดิจิทัล เป็นต้น ฝ่ายงานเหล่านี้จะมีอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านคอยให้คำแนะนำตลอดการดำเนินงาน รวมถึงค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่างๆ ที่เกิดขึ้นทางสถาบันการศึกษาจะเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณทั้งหมด และเมื่อได้รายได้จากการขายบัตร จากสปอนเซอร์ หรือจากการบริจาคเงินจากผู้ชมแล้วจึงนำส่งคืนสถาบันการศึกษาเพื่อสรุปกำไรจากการจัดแสดง สำหรับในประเทศไทย การละครชนิดนี้จะได้รับการส่งเสริมและเงินทุนสนับสนุนจากรัฐบาลในรูปแบบของกองทุน สถานที่ในการดำเนินงานก็ไม่เสียค่าใช้จ่าย เจ้าหน้าที่ฝ่ายงานก็ได้รับค่าตอบแทนเป็นเงินเดือนโดยไม่ต้องเกี่ยวข้องกับรายได้จากการขายบัตร ละครในการศึกษา แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) ละครระดับมัธยมศึกษา (Secondary school theatre or high school theatre)

หลายโรงเรียนในประเทศไทยได้นำละครเวทีไปบูรณาการเข้ากับกลุ่มสาระวิชาต่างๆ ในการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิชาภาษาไทย ครูผู้สอนมักจะให้ทำละครเพื่อการเล่าเรื่องเข้ากับ

วรรณกรรมไทย วรรณคดีไทย รวมถึงประวัติศาสตร์ของไทยโดยจัดแสดงในหอประชุมของโรงเรียน อีกทั้งยังมีการจัดตั้งชมรมละคร (Dramatic Club) สำหรับผู้สนใจการผลิตละครและรักในการแสดง โดยเฉพาะ เช่น โรงเรียนอัสสัมชัญ (ชมรมการละครโรงเรียนอัสสัมชัญ AC Drama Club) โรงเรียนวัดบางปะกอก (ชมรมการแสดงโรงเรียนวัดบางปะกอก) โรงเรียนจิตรลดา (ชมรมศิลปะการแสดงร่วมสมัย) เป็นต้น

2) ละครอุดมศึกษา (Undergraduate theatre in universities and colleges)

สถาบันการศึกษาหลายแห่งในประเทศไทยได้เปิดการเรียนการสอนศิลปะการแสดงเต็มรูปแบบจำนวนมาก โดยมีโรงละครและเครื่องมืออุปกรณ์ทางด้านแสง เสียงและอื่นๆ ที่ทันสมัย มีการเปิดแสดงละครตลอดทั้งปี เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ภาควิชาศิลปการละคร คณะอักษรศาสตร์) มหาวิทยาลัยกรุงเทพ (ภาควิชาศิลปะการแสดง คณะนิเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (สาขาวิชาการละคร คณะศิลปกรรมศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (สาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์) มหาวิทยาลัยรังสิต (สาขาวิชาสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัยบูรพา (สาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะดนตรีและการแสดง) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (สาขาศิลปะการแสดง คณะมนุษยศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีปทุม (สาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะนิเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (สาขาวิชาศิลปะการแสดง (ศิลปะการละคร) คณะศิลปกรรมศาสตร์) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ (ภาควิชาศิลปะการแสดง ประยุกต์ คณะศิลปกรรมศาสตร์) เป็นต้น (กฤษรา วริศราภุริชา, 2560, หน้า 15-16)

สรุปความหมายและแนวคิดของละครเวทีได้ว่า ละครเวทีเป็นศาสตร์และศิลป์ที่เก่าแก่ที่สุด เป็นศาสตร์ที่สามารถหลอมรวมมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ผู้ที่เข้าใจถึงแก่นแท้ของชีวิตของตนเองและผู้อื่นได้อย่างถ่องแท้สามารถทั้งยังเป็นศูนย์กลางในการรวบรวม “ศิลปิน” ที่มีความมุ่งมั่นในการสร้างงานละครเพื่อพัฒนาศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยให้กับมนุษยชาติได้จรรโลงใจเพื่อสะท้อนข้อคิดต่อสังคมและเพื่อความบันเทิงใจ รวมถึงการทำละครเป็นงานด้านการวางแผนตามขั้นตอนที่ต้องรัดกุมเพื่อการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและความยั่งยืนทางการเงิน

ละครเวทีไทยเติบโตในแนวระนาบ

กมลมาศ จิตต์ขันติวงศ์ (2545 อ้างใน ดังกมล ณ ป้อมเพชร, 2558, หน้า 249) กล่าวว่า ละครเวทีนั้นไม่เคยเป็นสินค้าขายดีในสังคมบริโภคนิยม เนื่องด้วยไม่ได้ผลิตเพื่อการบริโภคของกระแสหลัก การสร้างและเสพงานละครเวทีนั้นจึงมีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับสื่อบันเทิงประเภทเดียวกัน อย่างไรก็ตามละครโทรทัศน์หรือภาพยนตร์แนวกระแสนิยม และในปัจจุบันกระแสละครเวทีได้เกิดขึ้นและเติบโตในระดับราบเช่นกัน เห็นได้จาก บทวิเคราะห์ผลประกอบการ ในปี พ.ศ. 2555 ของ บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน) ระบุว่า ในปี พ.ศ. 2555 ละครเวทีในช่วงไตรมาส 4 ของปีมีการแสดงละครเวที เรื่อง หงส์เหนือมังกร ซึ่งจัดแสดงทั้งหมด 37 รอบ และแสดงละครเวทีเรื่อง

“สี่แผ่นดิน” จำนวน 28 รอบ ภายหลังจากสถานการณ์อุทกภัยได้คลี่คลายลง จากจำนวนคอนเสิร์ตและการแสดงละครเวทีที่ลดลงอย่างมากจากปีก่อน ส่งผลให้รายได้การจัดการแสดงในไตรมาสนี้เท่ากับ 191 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 29.3 จากปี พ.ศ. 2554 ซึ่งคล้ายกับ คำอธิบายและการวิเคราะห์ฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานบริษัท เวิร์คพอยท์ เอ็นเทอร์เทนเมนท์ จำกัด (มหาชน) ในปี พ.ศ. 2559 โดยมีผลสรุปรายได้ของละครเวทีเท่ากับ 119.7 ล้านบาท ลดลง 48.2 ล้านบาท เนื่องจากจำนวนรอบของแต่ละการแสดงลดลงน้อยกว่าในปี พ.ศ. 2558 ทั้งนี้ ในปี 2559 บริษัทได้จัดคอนเสิร์ตและละครเวทีทั้งสิ้น 4 โชว์ ได้แก่ มายากลซีริล ทาคายามะ คอนเสิร์ตคุณพระช่วยสำแดงสด (ครั้งที่ 6) ละครเพลง นิทานหิ้งห้อย เดอะ มิวสิคัล และ นักร้อง ทอร์คโชว์ (คำอธิบายและการวิเคราะห์ฐานะทางการเงิน และผลการดำเนินงาน, ม.ป.ป)

อย่างไรก็ตาม เมื่อความทันสมัยเทคโนโลยีและการแพร่ภาพสัญญาณของโทรทัศน์และภาพยนตร์ได้เข้ามามีบทบาทต่อการรับชมของประชาชนมากขึ้น นวนิยาย วรรณกรรม วรรณคดี บทละครถูกนำไปดัดแปลงและจัดนำเสนอผ่านโทรทัศน์ที่เป็นสื่อหลักในการรับชมที่จะได้รับความสนใจจากประชาชนทั่วประเทศ “ทีวีดิจิตอลสู้ศึก! 2561 ขนละครนำดู แย่งเรตติ้งเดือด-ดาราข้ามช่องเพียบ!” (2560) ได้จัดอันดับละครแต่ละค่ายที่ได้รับความนิยมสูง (เรตติ้ง) และนำกลับมาทำในเวอร์ชันใหม่ (รีเมค) เช่น ละครของสถานีไทยทีวีสีช่อง 3 เรื่อง คลื่นชีวิต อาคม บ่วงบรรจถรณ์ ระเบิดไฟ เมียหลวง เพลิงบุญ รากนครา นาคี กี่เผ้า เพลิงพระนาง ละครของสถานีกองทัพบกช่อง 7 น้ำเซาะทราย พริ้งคนเรียมเมือง แม่อาลัยสะอื้น ละครของสถานีโทรทัศน์ช่องจันราชินีหมอลำ ชายไม่จริงหญิงไม่แท้ และสถานีโทรทัศน์ช่องแปด กระถินริมรั้ว กุหลาบกาลิ (คำพิพากษา หรือ ไอ้ฟัก) พ่อปลาไหลกับแม่พังพอน เป็นต้น นอกจากนี้ ภาพยนตร์ ที่ได้รับความนิยมและถูกพูดถึงมากที่สุด เรื่อง ฉลาดเกมส์โกง ทำให้ผู้ชมในประเทศเกิดความนิยมดูโทรทัศน์และภาพยนตร์มากยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวข้างต้น คณะละครต้องหารื้อเพื่อวางแผนการดำเนินงานในโลกที่มีความต้องการของคนในสังคมเปลี่ยนไปเพื่อผันตัวเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคมเพื่อความอยู่รอด แต่ยังคงหัวใจสำคัญของพันธกิจหลักเอาไว้อย่างแน่วแน่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเชื่อมโยงระหว่างผู้คนทางสังคมให้ขานรับละครประเภทนี้ (พรัตน์ ดำรุง, 2557, หน้า 112) กล่าวว่า ผู้ที่จะสามารถประยุกต์ละครได้จำเป็นต้องมีความสามารถ 4 ประการ ได้แก่

- 1) นักแสดงที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะด้านการแสดงเป็นอย่างดี มีกระบวนการแสดงที่ถูกต้อง จริ่งใจมีเครื่องมือของนักแสดงที่สมบูรณ์ เช่น การสื่อสารที่ดีระหว่างตัวละคร การพูดที่ชัดถ้อยชัดคำ เป็นต้น
- 2) ผู้พัฒนาบท (Text) จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และจินตนาการที่ดี ทั้งจากต้นฉบับ (Liner Plot) ดั้งเดิม การสร้างเรื่องแบบมีความคิดหลัก (Theme) มีโครงสร้าง (Structure) ที่นำมารวมกันอย่างสร้างสรรค์และลงตัว (Collective Creation)

3) ผู้กำกับมีความสามารถในการกำกับการแสดง เป็นที่ไว้วางใจให้กับนักแสดงและสามารถดึงศักยภาพของนักแสดงออกมาได้อย่างถูกต้อง และสื่อสารกับทีมงานทุกคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) ทีมผลิตมีความรู้ด้านการออกแบบ การใช้วัสดุ และทรัพยากรที่มีอย่างคุ้มค่า

ดังนั้น ในยุคที่การพัฒนาเทคโนโลยีล้ำหน้าและพฤติกรรมผู้บริโภคที่วิวัฒนาการมากขึ้น ผู้ผลิตละครเวทีจำเป็นต้องพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสในเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์บทละครที่วิวัฒนาการให้เป็นที่สามารถรับชมการแสดงสดที่ได้รรถรสไม่ต่างจากการรับชมผ่านทางโทรทัศน์ เพื่อให้ละครเวทีกลับมาได้รับความนิยมอีกครั้ง

บรมวุฒิ วัฒนวงศ์ (2551) ศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ละครเวที ประเภทละครเพลงของบริษัท ซีเนริโอ จำกัด จากการศึกษาพบว่า การสร้างสรรค์ละครเวที ประเภทละครเพลงมีกระบวนการ ดังนี้ 1) การประพันธ์บทเพลง 2) นำบทละครและบทเพลงที่สำเร็จแล้วไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์ในส่วนต่างๆ ได้แก่ การออกแบบฉาก การออกแบบแสง การออกแบบเครื่องแต่งกาย การออกแบบท่าเต้น และการซ้อมการแสดง

มรกต เจริญทอง (2554) ศึกษากลยุทธ์การดำเนินธุรกิจละครเพลง บริษัท ซีเนริโอ จำกัด จากการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจละครเพลง แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ สภาพแวดล้อมระดับมหภาค อันประกอบไปด้วย สภาพแวดล้อมด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองและกฎหมาย ด้านเทคโนโลยี ด้านธรรมชาติ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านการแข่งขัน นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมระดับจุลภาค ประกอบด้วย ผู้จัดส่ง วัตถุประสงค์ คนกลางในตลาด ผู้ชม และทรัพยากรต่างๆ 2) การบริหารงานละครเพลง แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการผลิต ขั้นตอนการผลิตและการซ้อม ขั้นตอนเปิดการแสดง และขั้นตอนปิดการแสดง 3) กลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ คือ คณะละครจะคาดเดาความต้องการของผู้ชมในการผลิตละครเพลงที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ชมได้ ประกอบไปด้วย รูปแบบการนำเสนอ บทละครที่ผู้ชมรู้จักดี ฉากละครสวยงามอลังการ เพลงที่ไพเราะติดหู นักแสดงที่มีชื่อเสียง ช่วงการแสดงที่เหมาะสม ระยะเวลาที่ยิ่งใหญ่ และเครื่องแต่งกายที่สวยงาม ด้านราคา ได้แบ่งราคาไว้ 6 ระดับ เฉลี่ยที่ 500-2,800 บาท ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มุ่งเน้นให้ผู้ชมสามารถซื้อบัตรละครได้ง่ายและสะดวกที่สุด โดยผ่านช่องทางของไทยทิคเก็ตเมเจอร์ ด้านการส่งเสริมการตลาด เน้นการสื่อสารถึงกลุ่มผู้ชมเป้าหมายให้เกิดการรับรู้ของละคร โดยผ่านเครื่องมือการสื่อสารการตลาด ได้แก่ โฆษณาทางโทรทัศน์ การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย การส่งไปรษณีย์ การตกแต่งโรงละคร การจัดทำสูจิบัตร การจัดทำบัตรสมาชิก และการจำหน่ายของที่ระลึก

ศรุต รัตนวิจิตร (2555) ศึกษาการดัดแปลงข้ามสื่อ ละครเรื่อง "แม่คเบธ" ของ วิลเลียม เชกสเปียร์ จากการศึกษาพบว่า การดัดแปลงข้ามสื่อ ละครเรื่อง "แม่คเบธ" ของวิลเลียม เชกสเปียร์ ที่ปรากฏในสื่อละครเวที ละครโทรทัศน์ แอนิเมชัน และภาพยนตร์ จำนวนทั้งหมด 12 เรื่อง ยังคง

ปรากฏโครงเรื่องหลักเหมือนในบทละคร แต่อย่างไรก็ดี การดำเนินเรื่องในสื่อต่างๆ มีการดัดแปลงให้มีลักษณะที่ต่างไปจากบทละคร ทั้งการตัดฉากที่ไม่เกี่ยวข้องกับตัวละครเอกออกและปรับเปลี่ยนตอนจบให้ต่างไปจากบทละคร การเพิ่มเส้นเรื่องที่ผ่านการถูกตีความใหม่อย่างเช่น เรื่องการทรยศหักหลัง การปะทะกันระหว่างศาสนาเก่าและใหม่ เป็นต้น รวมถึง ใส่เนื้อหาและเส้นเรื่องที่ตีความใหม่เพื่อให้เข้ากับบริบทของเวลาและสถานที่ที่เปลี่ยนไป แก่นเรื่องส่วนใหญ่ยังคงพูดถึงการกระหายกิเลสและอำนาจอันเกินขอบเขตศีลธรรมของมนุษย์เหมือนในบทละคร แต่มีบางเรื่องที่ปรับเปลี่ยนข้อคิดและแก่นเรื่องให้ต่างไปจากของเดิม นอกจากนี้ มุมมองการเล่าเรื่อง มีทั้งที่ยังคงเล่าเรื่องแบบรู้รอบด้านในลักษณะเดียวกับบทละคร แต่บางเรื่องมีการตัดบทรำพึงออกและใช้ภาพ ท่าทาง และความคิดของตัวละครแทน รวมถึงปรับเปลี่ยนมุมมองการเล่าเรื่องให้ต่างไปจากบทละครเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการ

2.2 ทฤษฎีการเปิดรับข่าวสาร (Selective Exposure)

การสื่อสาร หมายถึง กระบวนการของการถ่ายทอดสาร (Message) จากบุคคลฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเรียกว่าผู้ส่งสาร (Source) ไปยังอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกว่า ผู้รับสาร (Receiver) โดยผ่านสื่อ (Channel) ความผูกพันระหว่างมนุษย์กับการสื่อสารถือเป็นหนึ่งปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ในยุคสมัยนี้ นอกเหนือจากปัจจัยที่มีความจำเป็นต่อมนุษย์ ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ปัจจุบันการสื่อสารนั้นเข้ามามีบทบาทกับมนุษย์มากขึ้นเป็นโลกที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารจากผู้คนทั่วทุกมุมโลกที่ต่างส่งสารหากัน เนื่องจากมนุษย์มีความจำเป็นต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ของตน และเพื่ออยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ในสังคม การสื่อสารจึงเป็นหนึ่งในกระบวนการสำคัญที่สามารถเชื่อมโยงมนุษย์จากทั่วทุกมุมโลกเข้าหากัน อีกทั้งยังเป็นตัวกลางแห่งการพัฒนาเศรษฐกิจ วัฒนธรรม สังคม เทคโนโลยีให้เจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ส่งผลให้มนุษย์สามารถรับรู้ พัฒนา เรียนรู้ความก้าวหน้าของวัฒนธรรมตนเองและสังคมอื่นได้ ดังนั้น การสื่อสารจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญงอกงามได้ในทุกมิติ (สภาพรสิงหะ, 2556, หน้า 7)

แม็คคอมส์ และ เบคเกอร์ (McCombs & Becker, 1979 อ้างใน นารินทร์ โตสำลี, 2552, หน้า 10) กล่าวว่า คนเราเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนเนื่องจาก 1) เห็นว่าเนื้อหาของสารนั้นมีประโยชน์ต่อตนเอง 2) ความสนใจในหัวข้อหรือเนื้อหาของสารนั้นๆ หรือความสำคัญของหัวข้อนั้นๆ

เดอเฟลอร์ (De Fleur, 1970, p. 119 อ้างใน ธารรัตน์ แก้วพันธุ์ช่วง, 2554, หน้า 30) กล่าวว่า ลักษณะทางสังคมของผู้เปิดรับข่าวสาร จะประกอบไปด้วยลักษณะทางสังคมได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ชาติพันธุ์ ศาสนา และภูมิสำเนาต่างกัน จะแสดงพฤติกรรมการสื่อสาร

แตกต่างกัน พฤติกรรมการสื่อสารเหล่านี้ ได้แก่ การเปิดรับสื่อ ความพอใจในสื่อ และอุปนิสัยการใช้สื่อ

แคลปเปอร์ (Klapper, 1960 อ้างใน อุทุมพร สุขวงกฎ, 2557) กล่าวว่า มนุษย์มีกระบวนการเลือกรับข่าวสารเพื่อการรับรู้ มี 4 ประการซึ่งประกอบไปด้วย

1) การเปิดรับ (Selective Exposure) คือ ลำดับแรกในการเปิดรับการสื่อสารจากบุคคล และจะเลือกเปิดรับข่าวสารจากแหล่งสารต่างๆ จากความสนใจเพื่อสนองความต้องการของตน เช่น การดูรายการข่าวของช่องใดช่องหนึ่งจากโทรทัศน์ การฟังรายการเพลงของช่องใดช่องหนึ่งจากวิทยุ เป็นต้น

2) การเลือกให้ความสนใจ (Selective Attention) เมื่อบุคคลมีแรงจูงใจจากการโน้มน้าวใจให้เลือกและสนใจสารจากแหล่งข่าวใดแหล่งข่าวหนึ่งโดยมักเลือกจากความสนใจ ความชอบของตนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนความเชื่อเดิมของตน

3) การเลือกรับรู้และตีความหมาย (Selective Perception and Selective Interpretation) เมื่อผู้รับสารเปิดรับข่าวสารจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งแล้ว ผู้รับสารอาจมีการเลือกรับรู้และเลือกตีความสารที่ได้รับจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคลแตกต่างกันไปตามความเข้าใจ หรือความเชื่อของตนเองในขณะนั้น

4) การเลือกจดจำ (Selective Retention) เมื่อบุคคลผ่านการเลือกเปิดรับสาร เลือกรับรู้สารที่สนใจ และตีความข่าวสารไปในทิศทางที่สอดคล้องกับความรู้และความเชื่อของบุคคลแล้วบุคคลยังเลือกจดจำเนื้อหาสาระของสาร ในส่วนที่ต้องการจำเอาไว้เป็นประสบการณ์ และมักจะไม่จดจำในสิ่งที่ตนเองไม่สนใจ หรือขัดแย้งกับ ความคิด ทศนคติ ตนเอง

ทอดด์, ฮันท์ และ รูเบน (Todd, Hunt & Ruben, 1993, p. 65 อ้างใน ปรมะ สตะเวทิน, 2539, หน้า 103-105) ได้สรุปแนวคิดการเปิดรับสื่อของผู้รับสารว่า การส่งข่าวสารของผู้ส่งสารไปสู่ผู้รับสารนั้นจำเป็นต้องกำหนดกลุ่มเป้าหมาย (target audience) ของตนเองให้มากที่สุดเพื่อจะได้ทำการสื่อสารให้ตรงกลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ได้จำแนกประเภทของผู้รับสารเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) ผู้รับสาร ระดับชนชั้นนำ (Elite Audiences) ผู้รับสารกลุ่มนี้จะมีขนาดเล็ก ประกอบด้วยผู้นำความคิดเห็น (opinion leaders) ซึ่งมีความรู้ ฐานะสูง การศึกษาดี ตลอดจนเป็นผู้ดำเนิน เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

2) ผู้รับสาร ระดับทั่วไป (General Audiences) ผู้รับสารกลุ่มนี้จะมีขนาดใหญ่ที่สุด รวมผู้คนจากสังคมทุกหน่วยที่แตกต่างกันหลากหลาย

3) ผู้รับสาร ระดับเฉพาะกลุ่ม (Specialized Audiences) ผู้รับสารเฉพาะกลุ่มมีลักษณะความชอบหรือความสนใจคล้ายๆกัน อยู่ในวงจำกัดที่แคบเหมือนๆ ผู้รับสารขนาดเล็ก ได้แก่ ผู้รับสาร

ที่มุ่งงานอดิเรก (hobbies) กิจกรรมในเวลาว่าง (leisure activities) หรือ ความสนใจเฉพาะด้าน (interest areas)

จากที่กล่าวมา การจำแนกประเภทของผู้รับสารเป็น 3 ประเภทแล้ว ผู้รับสารในแต่ละกลุ่มยังมีขนาดจำนวนมากที่ใหญ่มากและแตกต่างกันจึงมีความจำเป็นที่ต้องทำความรู้จักให้เกิดความเข้าใจถึงลักษณะของผู้รับสารแต่ละกลุ่มให้มากที่สุด โดยสามารถพิจารณาได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1) ลักษณะทางจิตวิทยาของผู้รับสาร (Audience Psychographics or Psychographic Characteristics of Audiences) หมายถึง ลักษณะทางจิตใจของผู้รับสาร เช่น ทศนคติ ความคิดเห็น ค่านิยม รสนิยม ความต้องการ เป็นต้น

2) ลักษณะทางประชากรของผู้รับสาร (Audience Demographics or Demographics Characteristics of Audiences) หมายถึง ลักษณะด้านอายุ เพศ สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ การศึกษา ศาสนา ภูมิสำเนา เป็นต้น

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเปิดรับข่าวสารของมนุษย์ ทอดด์, ฮันท์ และ รูเบน (Todd, Hunt & Ruben, 1993, p. 65 อ้างใน ประมว สตะเวทิน, 2539, หน้า 122-124) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเปิดรับข่าวสารของบุคคล คือ

1) ความต้องการ (Need) ปัจจัยที่สำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งในกระบวนการเลือกของมนุษย์คือ ความต้องการ ความต้องการทุกอย่างของมนุษย์ ทั้งความต้องการทางการและใจ ทั้งความต้องการระดับสูง และความต้องการระดับต่ำ ย่อมเป็นตัวกำหนดการเลือกของเรา เราเลือกตอบสนองความต้องการของเรา เพื่อให้ได้ข่าวสารที่ต้องการ เพื่อแสดงรสนิยม เพื่อการยอมรับในสังคม เพื่อความพอใจ

2) ทศนคติและค่านิยม (Attitude and Values) ทศนคติ คือ ความชอบและมีใจโน้มเอียง (Preference and Predisposition) ต่อเรื่องต่างๆ ส่วนค่านิยมคือ หลักพื้นฐานที่เรายึดถือ เป็นความรู้สึกที่ว่าเราควรจะทำหรือไม่ควรทำอะไรในการมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและคน ซึ่ง ทศนคติและค่านิยมมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการเลือกใช้สื่อมวลชน การเลือกข่าวสาร การเลือกตีความหมายและการเลือกจดจำ

3) เป้าหมาย (Goal) มนุษย์ทุกคนมีเป้าหมาย มนุษย์ทุกคนกำหนดเป้าหมายในการดำเนินชีวิต ทั้งในเรื่องอาชีพ การเข้าสมาคม การพักผ่อน เป้าหมายของกิจกรรมต่างๆ ที่เรากำหนดขึ้นนี้จะมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้สื่อมวลชน การเลือกข่าวสาร การเลือกตีความหมาย และการเลือกจดจำเพื่อสนองเป้าหมายของตน

4) ความสามารถ (Capability) ความสามารถของเราเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง รวมทั้งความสามารถด้านภาษา มีอิทธิพลต่อเราในการที่จะเลือกรับข่าวสาร เลือกตีความหมาย และเลือกเก็บเนื้อหาของข่าวนั้นไว้

5) การใช้ประโยชน์ (Utility) กล่าวโดยทั่วไปแล้ว เราจะให้ความสนใจและใช้ความพยายามในการที่จะเข้าใจ และจดจำข่าวสารที่เราสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

6) สไตล์ในการสื่อสาร (Communication Style) การเป็นผู้รับสารของเรานั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับสไตล์ในการสื่อสารของเราคือ ความชอบหรือไม่ชอบสื่อบางประเภท ดังนั้น บางคนจึงชอบฟังวิทยุ บางคนชอบดูโทรทัศน์ บางคนชอบดูละครเวที บางคนชอบฟังเพลง บางคนชอบอ่านหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

7) สภาวะ (Context) สภาวะในที่นี้ หมายถึง สถานที่ บุคคล และเวลาที่อยู่ในสถานการณ์การสื่อสาร สิ่งต่างๆ เหล่านี้มีอิทธิพลต่อการเลือกของผู้รับสาร การมีคนอื่นอยู่ด้วย การเลือกตีความหมายและเลือกจดจำข่าวสาร การที่เราต้องถูกมองว่าเป็นอย่างไร การที่เราคิดว่าคนอื่นมองเราอย่างไร เราเชื่อว่าคนอื่นคาดหวังอะไรจากเรา และการที่คิดว่าคนอื่นคิดว่าเราอยู่ในสถานการณ์อะไรล้วนแต่มีอิทธิพลต่อการเลือกของเรา

8) ประสบการณ์และนิสัย (Experience and Habit) ในฐานะของผู้รับสาร ผู้รับสารแต่ละคน พัฒนา นิสัยการรับสารนั้น เป็นผลมาจากประสบการณ์ในการรับข่าวสารของเราเราพัฒนาความชอบสื่อ ชนิดใดชนิดหนึ่ง รายการประเภทใดประเภทหนึ่ง ดังนั้น เราจึงเลือกใช้สื่อชนิดใดชนิดหนึ่ง สนใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ตีความหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง และเลือกจดจำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

นอกจากนี้ แรงผลักดันที่จะทำให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเลือกรับสารนั้น เมอร์ริล และ โลเวนสไตน์ (Merrill & Lowenstein อ้างใน ปาร์วีร์ ตูลวรธนะ, 2551, หน้า 8) กล่าวว่า แรงผลักดันนั้นเกิดจากปัจจัยพื้นฐาน 4 ประการ คือ

1) ความเหงา เกิดจากมนุษย์ต้องการเพื่อน จึงจำเป็นต้องสื่อสารกับผู้อื่น หรือใช้สื่อเพื่อบรรเทาความเหงา

2) ความอยากรู้อยากเห็น สัตว์ชาติญาณดิบของมนุษย์มีการรับรู้ตลอดเวลาเพื่อตอบสนองความต้องการการอยากรู้อยากเห็นของตัวมันไม่ว่าสิ่งนั้นมีผลในการเปลี่ยนแปลงต่อตนเองหรือไม่ก็ตาม

3) ประโยชน์ใช้สอย มนุษย์ คือ ผู้เห็นแก่ตัวที่มักแสวงหาการรับรู้ข่าวสารเพื่อผลประโยชน์ เช่น ตอบสนองความต้องการ ความบันเทิง ได้รับความรู้ ความสนุกสนาน ความสบายใจต่อตนเอง โดยจะเลือกสื่อที่ใช้ความพยายามน้อยที่สุด และได้ผลประโยชน์ตอบแทนทั้งมีคุณค่าและไม่มีคุณค่า

4) ลักษณะเฉพาะของสื่อ ซึ่งมีลักษณะกระตุ้น ชื่นนำ ทำให้ผู้รับข่าวสารต้องการได้รับข่าวสารนั้นๆ การใช้สื่อจากองค์ประกอบด้านอายุ เพศ การศึกษา หรือองค์ประกอบอื่นที่ไม่สามารถเห็นเด่นชัด เช่น ทักษะคิด ความคาดหวัง ความกลัว เป็นต้น จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการใช้สื่อ และสื่อแต่ละอย่างก็มีลักษณะเฉพาะที่ผู้รับข่าวสารแต่ละคนแสวงหาแตกต่างกันออกไปเพื่อจะสนองความต้องการ และทำให้ตนเองเกิดความพึงพอใจ

ดังนั้น สรุปได้ว่าการเปิดรับสื่อ การแสวงหาข่าวสาร หรือการเลือกรับสารนั้น การที่ผู้รับสาร แต่ละคนมีความต้องการ (needs) ที่แตกต่างกัน นอกจากเพื่อสนับสนุนความเชื่อ ความคิดและความเข้าใจที่มีอยู่เดิมแล้ว ยังเป็นการแสวงหาเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ในทางอื่นๆ เช่น เพื่อให้ความรู้ใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจแก้ปัญหา ซึ่งบุคคลมีกระบวนการเลือกรับรู้ที่แตกต่างกัน ข่าวสารในการรับรู้ของบุคคลใน 3 ขั้นตอน คือ การเลือกเปิดรับหรือเลือกสนใจ การเลือกรับรู้หรือตีความ และกระบวนการเลือกจดจำ เช่น สนใจละครเวที สนใจฟังเพลง เป็นต้น

พัชรกุล เพ็ชรประยูร และ พรจิต สมบัติพานิช (2557) ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร และการใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ และนิตยสารออนไลน์ ของประชาชนในเขต กรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 25 – 35 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบ อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้ต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท มีพฤติกรรมด้านการเปิดรับ ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ ส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ 1-2 วัน ต่อสัปดาห์ มีช่วงเวลาในการอ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์ 08.01 – 11.00 น. อ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์จากสำนักพิมพ์ไทยรัฐ และใช้สมาร์ตโฟน (Smart Phone) เป็นอุปกรณ์ในการเปิดรับข่าวสาร และด้านการใช้ประโยชน์จากการอ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์โดยรวมระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.56 โดยการใช้ประโยชน์ด้านสารสนเทศ (Information) มาก ที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.92

2.3 แนวคิดเรื่องการตลาดสำหรับการแสดง

ในหนังสือ Standing Room Only : Strategies for Marketing the Performing Arts ของ คอแลอร์ และ เชฟ (Kotler & Scheff, 1997) กล่าวว่า พันธกิจของศิลปะการแสดง คือ ความเข้าใจการตลาดของศิลปะการแสดง การพัฒนากลยุทธ์ การส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์ การวางแผนการตลาด เงินทุนและการควบคุมเงินทุน รวมถึงการทำให้อนาคตของศิลปะการแสดงดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน

ศิลปะการแสดงควรนำหลักการหรือแนวคิดสำหรับการแสดงไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการทำการแสดงของสถาบันการศึกษาให้เกิดประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน ประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การตลาดสำหรับการแสดงขอกกล่าวเป็นประเด็นดังต่อไปนี้

1) พันธกิจของศิลปะการแสดง ในช่วงปี ค.ศ. 1996 ในประเทศสหรัฐอเมริกาความเจริญเติบโตของศิลปะการแสดงเกิดชะงัก หลายๆ องค์กรที่สำคัญถูกบังคับให้ยกเลิกโปรแกรมการแสดง และบางคณะละครได้ปิดตัวลง สาเหตุเกิดจากยอดผู้ชมมีจำนวนน้อย เยาวชนรุ่นใหม่เปลี่ยนแปลงไป และสำคัญศิลปะการแสดงประสบกับปัญหาการแข่งขันและราคาบัตรที่สูงขึ้นจากเดิม ส่งผลให้ผู้ชมหันไปชมการแสดงจากรูปแบบอินเทอร์เน็ตเทนเมนท์อื่นๆ ที่ราคาถูกกว่า ส่งผลให้คณะละคร

มีการปรับตัวและตัดสินใจในการตัดหรือลดทอนค่าใช้จ่ายด้านศิลปะการแสดง รวมถึงศิลปะการแสดง ในโรงเรียนจึงมีผลต่อเยาวชนรุ่นใหม่ที่จะต้องเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งการสร้างสรรค์งานศิลปะ การโดนตัด เงินทุนยังส่งผลให้องค์กรศิลปะนั้นมีหนี้เพิ่มขึ้นซึ่งคณะละครสามารถพยุงให้พันธกิจและคุณภาพของ ละครอยู่รอดต่อไปได้

1.1 วิฤตการณ์ของอุตสาหกรรมศิลปะการแสดงที่ไม่ได้หวังผลกำไรใน

สหรัฐอเมริกา ในช่วงปี ค.ศ. 1990-1994 ค่าใช้จ่ายในการผลิตละครสูงกว่ารายรับมากกว่า 2.1% แม้ว่า 1 ใน 3 ของโรงละครต่างๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกาจะลดค่าใช้จ่ายงบประมาณในการทำละคร ลงอย่างมาก มีวิธีการที่จะลดราคาบัตรชมละครลงเพื่อจะให้อยู่รอดได้ อย่างไรก็ตามในปี ค.ศ. 1994-1995 รายได้จากการขายบัตรชมละครก็เพิ่มขึ้นมาเป็น 6.9% มากกว่าปีก่อน เนื่องจากการ สร้างกลยุทธ์ในการจำหน่ายบัตรชมละครทั้งแบบเดี่ยว แบบกลุ่มได้รับการตอบรับจากผู้ชมเป็นอย่างดี นอกจากนี้ก็วิธีการหนึ่งที่ตัดปัญหาเรื่องการล้มละลาย คือ การตัดโปรแกรมอเมริกันบอลเลต์ เอียเตอร์ เพื่อลดงบประมาณ เขาลดเงินทุนจากเช่น 8.4 ล้านเหรียญ ใช้วิธีการลดเงินทุน และนอกจากนี้อีก หลายๆ คณะบอลเลต์ในสหรัฐหลายแห่งก็ได้มีการตัดงบประมาณ (Kotler & Scheff, 1997, p.7) ด้วย เหตุดังกล่าวนี้ การสร้างพันธกิจหลักของคณะละครต้องคำนึงถึงการวางแผนการลดงบประมาณของ คณะละครเพื่อการศึกษา ควรทบทวนเรื่องการตัดค่าใช้จ่ายและงบประมาณรวมถึงโปรแกรมที่จะไป จัดแสดงที่ต่างๆ เพื่อจะเป็นการประหยัดและให้คณะละครอยู่รอดต่อไป

1.2 การเข้าถึงแหล่งเงินทุนในด้านใหม่ๆ องค์กรศิลปะทุกประเทศในโลกนี้ อาทิ

องค์กรศิลปะในประเทศยุโรป หรือประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แสวงหาแหล่งเงินทุน หรือองค์กรที่ สามารถสนับสนุนเงินทุนให้กับองค์กรศิลปะได้ เนื่องจากรัฐบาลได้มีการตัดงบประมาณทางด้านนี้ออก นอกจากนี้ยังมีคำว่า “Corporate Support” จึงกลายเป็นสิ่งที่มุ่งไปในทางการค้า เพื่อองค์กรศิลปะ จะได้เรียนรู้และมุ่งเน้นไปสู่การเป็นธุรกิจมากขึ้นและได้พบความร่วมมือกับองค์กรที่มีวัตถุประสงค์ ด้านการตลาดมากขึ้น เช่น บริษัทเครื่องสำอางสนับสนุนผลิตภัณฑ์แลกกับการประชาสัมพันธ์สินค้า ของเขาผ่านนักแสดงนำเพื่อเพิ่มยอดขายให้บริษัท เป็นต้น องค์กรประกอบเหล่านี้จะมีผลต่อการ สนับสนุนเงินทุนและผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพและปริมาณของโปรแกรม และการ บริการขององค์กรศิลปะต่อไป (Kotler & Scheff, 1997, p.8)

1.3 ขนาดของผู้ชม การขาดการศึกษาด้านศิลปะในโรงเรียนมีผลต่อเยาวชนรุ่นใหม่ที่จะ

จะเป็นผู้ชมที่จะเป็นไปได้ของละครในอนาคตได้ เนื่องจากผู้ชมและเยาวชนเหล่านี้หันหาช่องทาง ความสุขอื่นๆ เช่น เล่นเกม ดูโทรทัศน์มากกว่า นักการตลาดศิลปะจึงต้องทำงานหนักมากขึ้นเพื่อจะ รักษาอัตราการขายบัตรชมละครไว้ ระดับลูกเด็ม และแสวงหากลุ่มลูกค้าใหม่เพิ่ม (Kotler & Scheff, 1997, p.9) นอกจากนี้ เมื่อผู้ชมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากองค์กรศิลปะจำเป็นต้องหาลูกค้า เพิ่มเติมที่หลากหลายมากขึ้น อาทิ ในบรรดา “ชนกลุ่มน้อย” ที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ และ

วัฒนธรรม เพราะมีการเติบโตของคนกลุ่มนี้มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น โดยคาดการณ์ว่าประชากรที่มีเชื้อสายในอเมริกาได้พุ่งจาก ปี ค.ศ. 1992 จาก 24 ล้าน เป็น 82 ล้านคนใน ปี ค.ศ. 2050

1.4 ความท้าทายทางด้านเศรษฐกิจ ประเด็นหนึ่งที่กล่าวถึงในหนังสือของ คอแลตต์ และ เชฟ (Kotler & Scheff, 1997, p.13) คือ การหารายได้จากร้านค้า ร้านขายของอื่นๆ หรือร้านที่จะสามารถทำกำไรให้เราได้

1.5 ปัญหาด้านการเมือง และด้านสังคม ในชาติตะวันตก วัฒนธรรมป๊อปไม่เพียงปรารถนา มีการผลิตเยอะมากขึ้นโดยผู้ประกอบการเพื่อผลกำไร เพราะว่ามันยังเป็นโลคลาส (Low Class) วัฒนธรรมระดับสูงเป็นเรื่องที่น่าอันตรายต่อผู้ชม เพราะเกรงว่าผู้ชมเป็นผู้ที่รับอย่างเดียว คนที่ชอบดูวัฒนธรรมป๊อป การผลิตวัฒนธรรมที่สูงส่งคือเข้าไม่ถึงและไม่จริง เช่น คนที่ชอบดูมิวสิคัลของบรอดเวย์ หรือเพลงร็อก เพลงป๊อป คันทรี เชื่อว่าพวกนี้เขามีสิทธิ์อย่างมากที่จะเพลินเพลินกับละครแนวบีโอฟีน และแอบเสริด อย่างไรก็ตาม คนที่สนับสนุนวัฒนธรรมป๊อป หรือวัฒนธรรมชั้นสูงพยายามจะฟื้นฟูงานของที่ล้ำสมัยกลับเข้ามาสู่อย่างเดิม (Kotler & Scheff, 1997, p.13)

1.5.1 ศิลปะเพื่อศิลปะ หรือศิลปะเพื่อจุดประสงค์ทางสังคม ในปัจจุบันนี้แทนที่จะถามหาเงินสนับสนุนทั่วไป หรือเพื่อสนับสนุนปรับปรุงศิลปะ องค์กรศิลปะขอเงินทุนเจาะจงเพื่อทุ่มเทกับการบริการทางสังคม คอแลตต์ และ เชฟ (Kotler & Scheff, 1997, p.16) กล่าวว่าหน้าที่หรือภารกิจที่สำคัญอาจจะเป็นเรื่องอันตราย ถ้าเรานำเสนอประเด็นละครเกี่ยวสังคมและการเมืองเพื่อให้เกิดประเด็นในสังคมเป็นการสุ่มเสี่ยงและอันตรายที่ไม่ควรทำ

1.6 ประเด็นด้านการตลาด ธุรกิจใดๆ ก็ตามต้องทำให้ลูกค้าพึงพอใจ ความคิดทางการตลาด คณะละครควรกำหนดว่าลูกค้าต้องการอะไร และพยายามที่จะทำให้ความต้องการเหล่านั้นเป็นยุทธวิธีของบริษัท อย่างไรก็ตามปรัชญาที่เป็นศูนย์กลางของการตลาดมันไปด้วยกันไม่ได้กับศิลปะ ดังนั้น สิ่งที่ต้องค้นคว้าที่จะหาจุดร่วมให้ได้คือ เน้นการค้า เน้นศิลปะในการทำงาน ศิลปะการแสดงในการทำงาน ฝ่ายศิลปิน และ ผู้ชม ควรหาความกลมกลืนทั้ง 2 ฝ่าย ถ้าให้ดีที่สุดการตัดสินใจที่จะเน้นไปด้านการตลาดมีศิลปะอย่างสุดด้วย สินค้าต้องรวมสองคอนเซ็ปให้เป็นหนึ่งเดียว การค้าถึงจะไปด้วยกันได้ดี

การกำหนดและการวางตำแหน่งสินค้าที่นำเสนอ

คอตเลอร์ และ เชฟ (Kotler & Scheff, 1997, p.189) กล่าวว่า องค์กรประกอบที่สำคัญที่สุดของส่วนประสมทางการตลาดขององค์กร คือ การเสนอสินค้า วัตถุประสงค์สูงสุดของการตลาดคือพัฒนาการนำเสนอที่จะทำให้กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ชมที่มากกว่า 1 กลุ่มขึ้นไปนั้นได้พบกับความต้องการและการโฆษณาเกี่ยวกับละครที่เป็นเรื่องสร้างสรรค์ไม่สามารถขายผู้ชมด้วยการนำเสนอที่ธรรมดา ศิลปะการแสดงเป็นอะไรมากกว่าดนตรี นักแสดง ศิลปะการแสดงคือประสบการณ์ร่วม ลูกค้าหรือ

ผู้ชมต้องการผลิตภัณฑ์หรือการบริการ จากการศึกษาประสบการณ์ที่ผลิตภัณฑ์เหล่านั้นจะทำให้เขาพึงปรารถนา ผู้จัดการด้านศิลปะจะต้องใส่ใจประสบการณ์ของลูกค้าในทุกด้าน

การกำหนดสินค้า คอลเลอร์ (Kotler, 1997, p. 190) กล่าวว่า คนจะซื้อหรือบริโภคสินค้าเพื่อจะแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับตนเอง สินค้าเป็นเครื่องในการช่วยแก้ปัญหา สำหรับผู้ซื้อนั้นสินค้าอาจจะเป็นอะไรที่ซับซ้อน แต่ในด้านความพึงพอใจ เมื่อลูกค้ายึดคุณค่าที่ติดกับผลิตภัณฑ์นั้นในสัดส่วนที่สามารถจะรับได้เพื่อช่วยที่จะแก้ปัญหา ดังนั้น สินค้าอาจจะช่วยแก้ปัญหาของผู้ใช้ได้มากที่สุด ผู้ใช้สามารถกำหนดคุณค่า เพราะคุณค่าอยู่ในประโยชน์ที่เขาต้องการ คุณค่าสำหรับผู้ชม คือ สิ่งบันเทิงหรือประสบการณ์ทางสังคม อารมณ์ สติปัญญา และสุนทรียศาสตร์

แนวคิดผลิตภัณฑ์ทั้งหมด (The Total Product Concept)

คอลเลอร์ (Kotler, 1997, p. 193) กล่าวว่า เป็นเรื่องปกติที่ผู้ชมจะมีการคาดหวังในการบริการของคณะละครการแสดง เมื่อลูกค้าหรือสมาชิกจะตัดสินใจซื้อ ผู้ผลิตสามารถเปิดช่องทางการบริการที่สะดวกผ่านทางโทรศัพท์ หรือโทรสาร พร้อมอำนวยความสะดวกด้วยการให้ลูกค้าชำระเงินด้วยบัตรเครดิต และลูกค้าคาดหวังว่าจะได้รับสิทธิในการแลกเปลี่ยนตัวในกรณีที่ไม่สามารถไปชมในรอบนั้นๆ ได้ นอกจากนี้ การมีบริการเสริมที่ประกอบด้วยคุณสมบัติและประโยชน์ที่เหนือกว่านั้นเป็นสิ่งที่ผู้ชมคาดหวังให้มันเกิดขึ้นกับตัวผู้ชม ในบางกรณีการเพิ่มการบริการเช่น การจัดส่งจดหมายข่าว บันทึกย่อของโปรแกรมให้กับสมาชิกก่อนการแสดงจะช่วยเพิ่มประสบการณ์ให้กับผู้ชมและผู้สนับสนุนในปัจจุบัน ดังนั้น การสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ชมจะเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการเพิ่มยอดของรายได้ การวิเคราะห์สถานการณ์ (PEST Analysis)

เครื่องมือ PEST Analysis มีชื่อเรียกอีกหลายชื่อ เช่น PESTLE, PESTEL, PESTLIED, STEEPLE & SLEPT การวิเคราะห์ด้วย PEST Analysis เป็นเครื่องมือที่สำคัญและมีการใช้ สำหรับการวิเคราะห์ในภาพรวมอย่างกว้างขวางทำให้เข้าใจภาพรวมของสถานการณ์ 4 ปัจจัยที่สำคัญที่ก่อให้เกิดทั้งโอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ดังนี้ (พรพรชฎาวิจิตร พงศธรขจรดี, 2554, หน้า 20)

1) การเมือง (Political Component = P) คือ การวิเคราะห์นโยบายและกฎเกณฑ์ต่างๆ ของรัฐบาล ในแง่มุมที่มีผลทั้งในเชิงบวก และเชิงลบในการดำเนินงานขององค์กร เช่น แผนงานนโยบายของรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การออกข้อกำหนดมาตรฐานกฎหมาย มติที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ความมั่นคงของรัฐบาล ความขัดแย้งและความรุนแรงทางการเมือง เป็นต้น

2) เศรษฐกิจ (Economic Component = E) คือ การวิเคราะห์เศรษฐกิจระดับจุลภาค หรือระดับมหภาคของระบบเศรษฐกิจทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กร เช่น การขยายตัวทางเศรษฐกิจ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การลงทุน เป็นต้น

3) สังคมและวัฒนธรรม (Sociocultural Component = S) คือ การวิเคราะห์สภาวะทางสังคมและวัฒนธรรม ที่มาเกิดจากสภาพในสังคม เช่น ข่าวดราม่าในกระแสสังคม ระดับการศึกษา จำนวนประชากร ธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ค่านิยมและวัฒนธรรม การกระจายรายได้ ความเป็นธรรมในสังคม การคมนาคม การติดต่อสื่อสาร เป็นต้น

4) เทคโนโลยี (Technological Component = T) คือ การวิเคราะห์ความทันสมัยและพัฒนาการของเทคโนโลยีที่จะมีผลต่อการดำเนินงาน เช่น การคิดค้นเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายใหม่ การให้บริการโดยใช้เครื่องมืออุปกรณ์ที่เป็นอัตโนมัติ เป็นต้น

สรุป PEST Analysis คือ เครื่องมือในการวิเคราะห์และทำความเข้าใจถึง “โอกาส” และ “อุปสรรค” ของภาพรวมในของธุรกิจจากสภาพแวดล้อมที่กำลังจะขึ้นในอนาคตบนพื้นที่ธุรกิจใหม่ ในการวางแผนเพื่อหาประโยชน์จากโอกาสและพยายามลดภัยคุกคามลงให้ได้

การวิเคราะห์ Business Model Canvas

ออสเทอร์วัลเดอร์ และคณะ (Osterwalder, et al., 2010 อ้างใน ธนรัชต์ พึ่งธรรมะสกุล, 2558, หน้า 14-16) กล่าวว่า ในหนังสือ Business Model Generation การวิเคราะห์ Business Model Canvas จะเป็นกรอบที่จะช่วยให้เห็นภาพรวมในการทำธุรกิจขององค์กร เพื่อกำหนดทิศทางทางการดำเนินธุรกิจ อันจะนำการวางแผนกลยุทธ์ที่ดีในการตอบสนองความต้องการของลูกค้าแต่ละกลุ่ม และยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า เมื่อบริการหรือสินค้าที่สร้างขึ้นมามีประโยชน์และคุณค่าที่จะสามารถแก้ปัญหาให้ลูกค้า โดยมีองค์ประกอบ 9 ประการ ดังนี้

1) กลุ่มลูกค้า (Customer Segments) คือ องค์กรต้องแบ่งกลุ่มลูกค้าอย่าง ชัดเจน เพื่อตอบสนองความต้องการให้กับลูกค้าแต่ละกลุ่มที่แตกต่างกัน มีวิธีเข้าถึงที่แตกต่างกันการกำหนดกลุ่มลูกค้าให้ชัดเจน จะสามารถนำไปสู่การวางแผนกลยุทธ์ที่ดี และการสร้างความสัมพันธ์กับ ลูกค้าในแต่ละกลุ่มด้วย

2) การเสนอคุณค่า (Value Propositions) คือ การแก้ไขปัญหาให้ลูกค้า อย่างไร มอบคุณค่าให้ลูกค้าด้วยอะไร ซึ่งการเสนอคุณค่าเป็นผลประโยชน์ที่ลูกค้าจะได้รับจากสินค้าและบริการที่เราสร้างขึ้น มา ทำให้ลูกค้าเลือกที่จะใช้สินค้าหรือบริการจากเรา แทนที่จะเป็นสินค้าและ บริการจากคู่แข่ง กล่าวคือเป็นการสร้างคุณประโยชน์ที่เหนือกว่าคู่แข่งนั่นเอง

3) ช่องทาง (Channels) คือ ช่องทางที่เราจะมอบคุณค่าหรือสื่อสารผ่านไป ยังลูกค้าเพื่อกระจายคุณค่าของธุรกิจไปยังลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว และใช้ต้นทุนต่ำที่สุด ซึ่งช่องทางนั้น ต้องสามารถสร้างการรับรู้ได้ เกิดการซื้อ-ขาย นอกจากนั้นยังต้องสร้างความพึงพอใจด้วยบริการหลังการขายอีกด้วย

4) ความสัมพันธ์กับลูกค้า (Customer Relationships) คือ ความสัมพันธ์ ที่เกิดขึ้นกับลูกค้า ในแต่ละกลุ่มควรมีความชัดเจนว่าเรานิยามรูปแบบของความสัมพันธ์กับลูกค้าไว้ แบบใด ตั้งแต่การสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัว แบบอัตโนมัติ หรือแบบช่วยเหลือตัวเอง

5) กระแสรายได้ (Revenue Streams) คือ กระแสรายได้มาจากการที่ เสนอคุณค่าให้กับลูกค้าได้ประสบความสำเร็จ เป็นคุณประโยชน์ที่ลูกค้ายินดีที่จะจ่ายเงินเพื่อซื้อหามา ซึ่งรายได้แต่ละส่วนในโมเดลนี้ จะช่วยให้เราสามารถวิเคราะห์ถึงที่มาของรายได้ การกำหนดกิจกรรม ที่เหมาะสมซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงระบบงานเพื่อให้เราสามารถเสนอสิ่งที่เหมาะสม คุ่มค่า ตรงกับกลุ่มลูกค้าที่มีความยินดีที่จะจ่ายเงิน

6) ทรัพยากรหลัก (Key Resources) คือ สิ่งที่ต้องใช้ในการเสนอและส่งมอบการเสนอคุณค่า (Value Propositions) ให้กับลูกค้าสิ่งที่เราใช้ในการผลิต เพื่อให้สินค้าและบริการดีขึ้น ซึ่งส่วนมากประกอบด้วย ทรัพยากรบุคคล หรือทรัพย์สินทางปัญญาการเงิน

7) กิจกรรมหลัก (Key Activities) คือ การส่งของให้ครบถ้วนถูกต้อง รวดเร็ว และไม่มีความผิดพลาด ในราคาที่แข่งขันได้ เป็นกิจกรรมหลักที่ทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ ซึ่งกิจกรรมที่ดีควรสนับสนุนให้สินค้าและบริการมีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น

8) พันธมิตรหลัก (Key Partners) คือ เครือข่ายที่จะช่วยให้โมเดลธุรกิจใช้ การได้อย่างมีประสิทธิภาพช่วยลดความเสี่ยงในการทำธุรกิจ ลดค่าเสียโอกาสในการขาย รวมไปถึง การควบคุมคุณภาพของสินค้าและบริการ ซึ่งส่งผลต่อองค์กรโดยตรงในระยะยาว

9) โครงสร้างต้นทุน (Cost Structure) คือ เราสามารถคำนวณต้นทุนได้ หลังจากที่ได้ กำหนด ทรัพยากรหลัก กิจกรรมหลัก และพันธมิตรหลักแล้ว จะสามารถตอบสนองลูกค้าที่มีจำนวนมากขึ้นได้ต่อเนื่อง

2.4 แนวคิดเรื่องกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise)

ดวงกมล โชตะนา (2553) กล่าวว่า กิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) คือ พันเพื่องสำคัญในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญก้าวหน้าในอนาคต

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (2553) กล่าวว่า กิจการเพื่อสังคมเกิดขึ้นเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะสังคมและสิ่งแวดล้อมอันเป็นประโยชน์แก่สังคมอย่างแท้จริง

อภิรักษ์ โกษะโยธิน (2553) กล่าวว่า กิจการเพื่อสังคม เป็นองค์กรเครือข่ายที่มีเป้าหมายในการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยเป็นเครื่องมือสำคัญที่รวมผู้สร้างสรรค์จากทุกภาคส่วนมาร่วมผลักดันให้ประเทศก้าวหน้าได้

กฤษดา เรืองอารีย์รัชต์ (2554) กล่าวว่า แนวคิดกิจการเพื่อสังคม คือ การดำเนินงานหรือกิจการที่มีเป้าหมายหลักเพื่อแก้ไขปัญหาของสังคม แต่มีความแตกต่างจากการดำเนินงานแบบเดิม ที่

นำแนวคิดการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ เข้ามาใช้ในการดำเนินงานอย่างครบวงจร เพื่อให้กิจการเพื่อสังคมสามารถอยู่รอดได้โดยไม่ต้องพึ่งงบประมาณจากแหล่งทุนอื่นหรือเงินบริจาค สามารถสร้างรายได้เพื่อให้ กิจการมีความยั่งยืน และมีความสามารถในการขยายงานให้กว้างขวางขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็สามารถแก้ไขปัญหาของสังคมได้ อย่างมีประสิทธิภาพไปพร้อมๆ กัน Social Enterprise จึงนับเป็นทางออกของการแก้ ปัญหาสังคม ที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ ที่สังคมไทยต้องหาทางนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ ใช้ในประเทศไทย

มงคล เกษมสันต์ ณ อยุธยา (2554) กล่าวว่า กิจการเพื่อสังคมมีรูปแบบการบริหารจัดการไม่ต่างต่างจากการทำธุรกิจทั่วไปแต่มีความแตกต่างที่ผู้ประกอบการเพื่อสังคม (Social Entrepreneur) จะต้องมีความมุ่งมั่น ตั้งต้นที่จะทำธุรกิจเพื่อมาแก้ไขปัญหาในภาคสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ และจะต้องดูแลกิจการของตนเองให้อยู่ได้อย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง

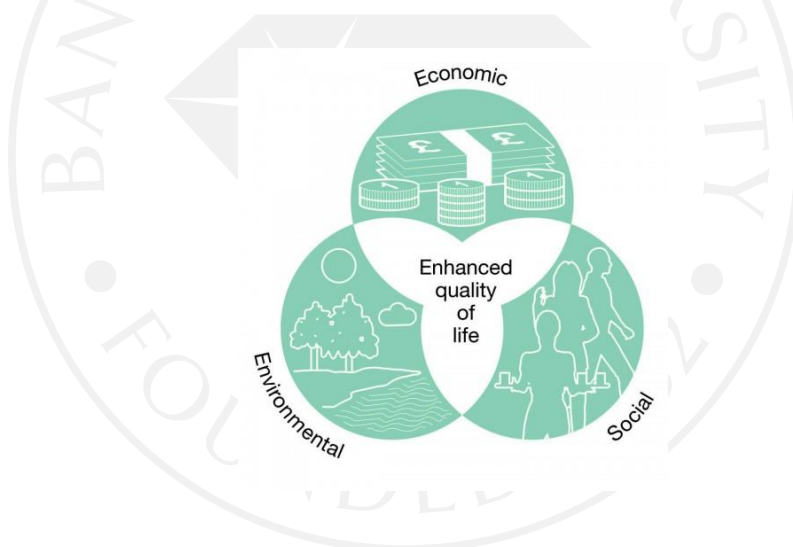
สฤณี อาชวานันทกุล (2554) กล่าวว่า การที่มีแนวคิดจะจัดตั้งเป็น Enterprise หรือเป็นกิจการนั้น ต้องมีการจดทะเบียน มีตัวตน แสดงให้เห็นว่ามีความต้องการดำเนินกิจการอย่างต่อเนื่อง มีระบบการสืบทอดการ บริหารงานที่ชัดเจน มีระบบการบริหารจัดการ สร้างความยั่งยืนทางการเงินที่ชัดเจน อาจจัดตั้งในรูปองค์กรแสวงหาผลกำไรหรือองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรก็ได้ ในกรณีที่เป็น องค์กรไม่แสวงผลกำไร ลักษณะการดำเนินงานจะ ไม่ใช่แค่ขอรับบริจาค หรือการเขียนโครงการ ขอ ทุนมาทำโครงการไปเรื่อยๆ หรือได้ทุน ครั้งหนึ่ง ทำเสร็จครั้งหนึ่งแล้วก็หายไป แต่ จะมีแนวทางของ ความยั่งยืนทางการเงินของ กิจการที่ชัดเจนกว่านั้น หากเป็นกรณีองค์กร แสวงผลกำไร ซึ่งมีการผลิต สินค้าและบริการ ออกจำหน่าย ต้องชัดเจนว่าผลประโยชน์จากการผลิตสินค้าจะเป็นไปเพื่อช่วยเหลือ กลุ่ม เป้าหมายของการดำเนินกิจการ เช่น ผลิตสินค้าและบริการเพื่อนำเงินรายได้ไปช่วยเหลือเด็ก ด้อยโอกาส ทำให้โดยโครงสร้างองค์กรแล้ว กิจการเพื่อสังคมบางรูปแบบอาจคล้ายธุรกิจ ทั่วไป ที่มี การจัดตั้งขึ้นเพื่อผลิตสินค้าและ บริการออกจำหน่าย แต่จะต่างกันตรงที่เป็น กิจการที่ก่อตั้งขึ้นโดยมุ่ง แก้ปัญหาสังคมและ สิ่งแวดล้อมเป็นหลัก ในขณะที่เดียวกันก็คำนึง ถึงความยั่งยืนทางการเงินของ กิจการไปด้วย โดยวิธีการจำแนกธุรกิจทั่วไปออกจากกิจการ เพื่อสังคมสามารถดูได้จาก

สำนักงานส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ (2555) ระบุว่า กิจการเพื่อสังคม คือ ธุรกิจ หรือกิจการที่มีจุดมุ่งหมายในการแก้ไขปัญหาสังคมเหมือนเอ็นจีโอ มูลนิธิ องค์กรการกุศลต่างๆ แต่มี วิธีกาไร วางระบบมาร์เก็ตติ้งได้เหมือนบริษัททั่วไป มองอย่างง่ายกิจการเพื่อสังคมคือการหยิบยก ข้อดีของงานภาคธุรกิจและภาคสังคมมาผสมผสานกันเพราะถ้ามีแต่กอบโกยกำไรสูงสุดโดยไม่สน สังคมและโลก แต่ถ้าจะมุ่งมาทำมูลนิธิ เป็นเอ็นจีโอกันหมดโลก ความก้าวหน้า สร้างสรรค์ ของการ แข่งขันพัฒนาสิ่งใหม่แบบทุนนิยมก็คงไม่มีแล้มน่าจะมีรายได้หรือแหล่งทุนมาใช้จ่ายเพื่อให้สังคมและ สิ่งแวดล้อมดีขึ้น กลายเป็นรถไม่มีน้ำมัน จอดนิ่ง วิ่งไม่ได้หรืออะไรทำนองนี้

ชวลิต โรจนานนท์ (2558) กล่าวว่า กิจกรรมเพื่อสังคม คือ กิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมายหลักในการแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยใช้กลไกการบริหารจัดการที่ดีของภาคธุรกิจมาบวกกับความรู้และนวัตกรรมสังคม มีความยั่งยืนทางการเงินจากรายได้หลักที่มาจากสินค้าหรือบริการ โดยไม่ต้องพึ่งพาเงินบริจาค และนำผลกำไรที่เกิดขึ้นไปลงทุนซ้ำ และวิสาหกิจเพื่อสังคมจึงเป็นการนำจุดเด่นขององค์กรสาธารณกุศล (Non-Profit Organization: NPO) ที่มุ่งเพื่อสร้างประโยชน์ให้แก่สังคม มาผสมผสานกับจุดเด่นของธุรกิจ (Business) ที่มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างผลกำไร จนสามารถพึ่งพาตนเองได้

วัตถุประสงค์ของกิจกรรมเพื่อสังคม (Social Enterprise) มี 3 ประการ คือ 1) สร้างกำไร 2) มุ่งสร้างสรรค์สังคม 3) สนับสนุนสิ่งแวดล้อม หรือที่เรียกว่า Triple Bottom Line คือการสร้างคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ดังนั้น กิจกรรมเพื่อสังคมจึงไม่มุ่งกำไรสูงสุด ตามแผนภาพ ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1: การสร้างธุรกิจเพื่อสังคมที่ยั่งยืน (Triple Bottom Line)

ที่มา: Leo met F.R. (2010). *Social Business vs Social Enterprise*. Retrieved from <https://acarainstitute.wordpress.com/2010/01/23/social-business-vs-social-enterprise-vs-charity/>.

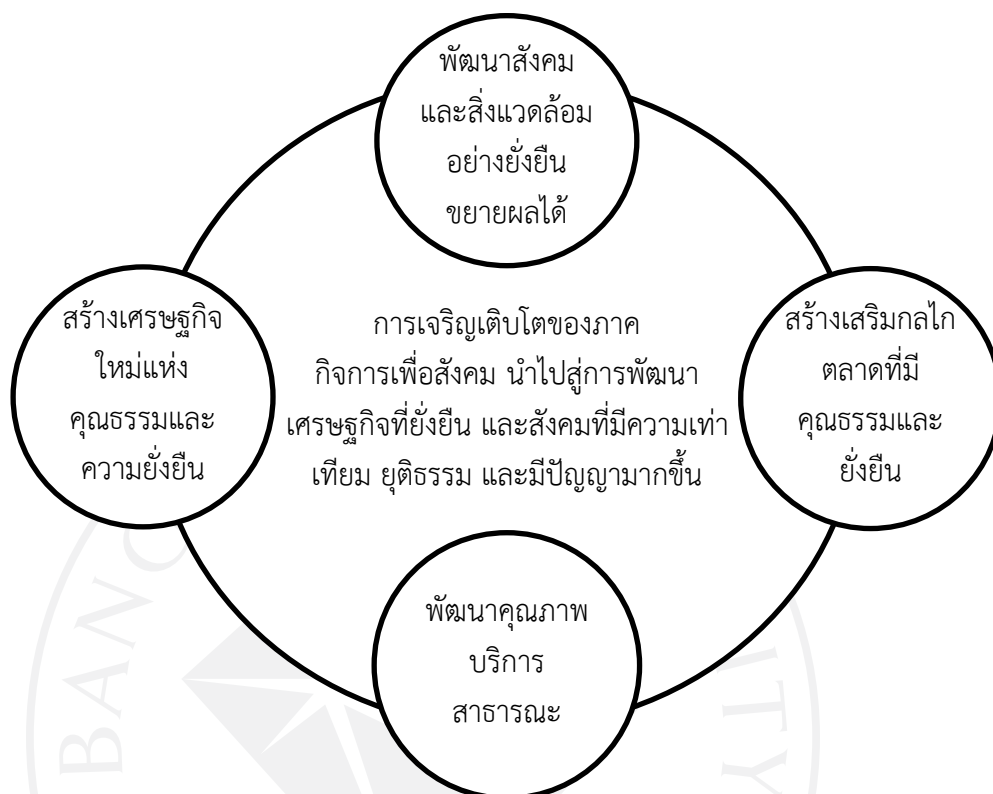
ปัจจุบันกิจกรรมเพื่อสังคม (Social Enterprise) กำลังได้รับความสนใจอย่างยิ่ง ทั้งจากผู้ประกอบการรุ่นใหม่ โดยกิจกรรมเพื่อสังคมที่ได้รับการยอมรับอย่างสูง และเป็นต้นแบบของกิจการเพื่อสังคมทั่วโลก คือ ธนาคารกรามีน (Grameen Bank) ที่ก่อตั้งโดย นายโมฮัมหมัด ยูนุส (Mr. Muhammad Yunus) ในปี พ.ศ. 2519 (MBA, 2561) ซึ่งมีเป้าหมายในการปล่อยสินเชื่อให้แก่คนยากจนในบังคลาเทศ ที่ไม่สามารถกู้เงินจากสถาบันการเงินเนื่องจากไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน ให้มี

โอกาสได้รับเงินทุนเบื้องต้น เพื่อให้สามารถตั้งตัวได้ ซึ่งนอกจากจะช่วยบรรเทาปัญหาความยากจนแล้ว ยังช่วยส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตั้งแต่ระดับรากหญ้าในประเทศอีกด้วย จากการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของธนาคารกสิกรามีนส่งผลให้นายโมฮัมเหม็ด ยูनुส ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพในปี พ.ศ. 2549

สำหรับในประเทศไทย เริ่มมีความตื่นตัวต่อกิจการเพื่อสังคมเป็นอย่างมาก เกิดการส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมในรูปแบบต่างๆ รัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมขึ้นในวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 เพื่อส่งเสริมให้เกิดธุรกิจหรือวิสาหกิจที่มีลักษณะพิเศษในการแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการสร้างรายได้ที่ยั่งยืน (เวทย์ นุชเจริญ, 2558) กล่าวได้ว่ากิจการเพื่อสังคม คือ กิจการที่มีเป้าหมายในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นหลักที่มีรายรับจากการขาย การผลิตสินค้าหรือการให้บริการ ที่ถูกตั้งขึ้นเพื่อเป้าหมายอย่างชัดเจนตั้งแต่แรกเริ่มในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อมเป็นหลักโดยไม่ได้มีเป้าหมายในการสร้างกำไรสูงสุดต่อผู้ถือหุ้นและเจ้าของเท่านั้น โดยสามารถแบ่งลักษณะพิเศษกิจการเพื่อสังคมได้ ดังต่อไปนี้ (กมลลักษณ์ ไชยวรศิลป์ และชนิษฐา ปาทานศิริกุล, 2553)

- 1) กระบวนการผลิต การดำเนินกิจการ รวมถึงผลิตภัณฑ์หรือบริการ ไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อเนื่องในระยะยาวต่อสังคม สุขภาวะ และสิ่งแวดล้อม
- 2) ผลกำไรส่วนใหญ่ถูกนำไปเพื่อการลงทุนกลับไปในการขยายผลเพื่อการบรรลุเป้าหมายหรือคืนผลประโยชน์ให้แก่สังคม หรือผู้ใช้บริการ
- 3) มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี
- 4) มีศักยภาพที่จะมีความยั่งยืนทางการเงินได้ด้วยตนเอง
- 5) สามารถมีรูปแบบองค์กรที่หลากหลาย
- 6) มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้

ภาพที่ 2: ประโยชน์ของกิจการเพื่อสังคมต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ที่มา: กมลลักษณ์ ไชยวรศิลป์ และชนิษฐา ปาทานศิริกุล. (2553). *สัมมนาทางการตลาด เรื่อง SE ธุรกิจที่อยู่ได้โดยปราศจากกำไร*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

นอกจากนี้ ยังมีภาคธุรกิจที่ประสบความสำเร็จและสนับสนุนกิจการเพื่อสังคมอย่างจริงจัง ยาวนาน และต่อเนื่อง คือ บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) ที่สนับสนุนกิจการเพื่อสังคมมาเป็นระยะเวลา นานถึง 7 ปีติดต่อกัน นำเสนอผ่านการดำเนินงานใน “โครงการพลังเปลี่ยนแปลงเพื่อสังคม หรือ Banpu Champions for Change (BC4C)” ร่วมกับสถาบัน Change Fusion องค์กรไม่แสวงผลกำไร ที่ผลักดันการพัฒนาผู้ประกอบการเพื่อสังคมในไทยมานานับสิบปี ซึ่งโครงการดังกล่าวดำเนินตาม แนวคิดการดำเนินงานโครงการซีเอสอาร์ของบริษัท ที่ว่า “พลังความรู้ คือ พลังแห่งการเปลี่ยนแปลง และพัฒนา” ควบคู่ไปกับแนวคิดด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของบ้านปูฯ ที่สนับสนุนคนดีและคน เก่ง ให้มีโอกาสในการร่วมกันสร้างสังคมที่ยั่งยืน

ประเภทของกิจการเพื่อสังคม

กิจการเพื่อสังคม สามารถแบ่งจากการพัฒนารูปแบบกิจการที่มาจากองค์กรประเภทต่างๆ ที่ มีความหลากหลายได้ 3 ประเภท ดังนี้

1) กิจการเพื่อสังคมที่ไม่แสวงหากำไรแต่มีการหารายได้ (Non-profit with income generating activities) เป็นองค์กรมีส่วนหนึ่งในการดำเนินงานที่แสวงหากำไร ที่ให้ความสำคัญกับพันธกิจทางสังคมมากกว่าผลกำไร และมีเงินทุนในการดำเนินงานจากการบริจาคหรือการสนับสนุนเป็นหลัก กิจการเพื่อสังคม ประเภทนี้มักพัฒนามาจากองค์กรสาธารณประโยชน์หรือองค์กรการกุศล เช่น มูลนิธิหรือสมาคมต่างๆ

2) กิจการเพื่อสังคม ประเภทลูกผสม (Hybrid) กิจการเพื่อสังคมประเภทนี้เป็นการผสมผสานระหว่างองค์กรแสวงหาผลกำไรและองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ให้สามารถเชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกันได้โดยที่องค์กรแสวงหาผลกำไรจะนำรายได้ไป สนับสนุนองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่มีพันธกิจทางสังคมอีกทอดหนึ่ง

3) กิจการเพื่อสังคมที่พัฒนาจากธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม (Socially Responsible Business) กิจการเพื่อสังคมประเภทนี้เป็นองค์กรธุรกิจที่มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหากำไร และมีการนำเอากำไรกลับคืนสู่ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของ แต่ในขณะเดียวกันก็ได้ให้ความสำคัญกับพันธกิจทางสังคม ควบคู่ไปกับพันธกิจทางธุรกิจด้วย โดยมีการเชื่อมโยงการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคมเข้าไปสู่กระบวนการปกติของธุรกิจ

ลักษณะเด่นของกิจการเพื่อสังคม

“การทำธุรกิจเพื่อสังคมมีที่ประเภท และสร้างรายได้อย่างไรให้ยั่งยืน” (2561) ระบุว่า การดำเนินงานกิจการเพื่อสังคมเป็นประโยชน์ทางสังคม โดยมีปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงาน ดังนี้ (กิจการเพื่อสังคมในศักราช, 2557)

1) ความเป็นผู้ประกอบการทางสังคม (Social Entrepreneurship) ผู้ประกอบการทางสังคม เป็นผู้ให้กำเนิดและผลักดันให้ SE ประสบความสำเร็จ เพราะ SE ก็คือธุรกิจที่มี เป้าหมายหลักในทางสังคม จึงจำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีทักษะในการขับเคลื่อนธุรกิจ รวมทั้งมีความมุ่งมั่นที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคมไปพร้อมกัน

2) เป้าหมายทางสังคม (Social Mission) “ภารกิจทางสังคม” เป็นหนึ่งในภารกิจที่สำคัญที่สุดนอกเหนือจากการดำเนินธุรกิจด้วย เพราะกิจการเพื่อ สังคมนั้นเกิดขึ้นมาเพื่อใช้ธุรกิจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคมการกำหนดภารกิจทางสังคมจึงเป็น ขั้นตอนสำคัญและเป็นจุดเริ่มต้นของการกำหนดทิศทางการดำเนินงานของ SE

3) นวัตกรรมกรรมทางสังคม (Social Innovation) ในฐานะที่ SE มุ่งสร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงบวกให้กับสังคม SE จึงไม่อาจปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จด้วย วิธีการและแนวคิดทางธุรกิจทั่วไป ความคิดสร้างสรรค์ของผู้ประกอบการที่ปรากฏในรูปของนวัตกรรม ทางสังคม จึงเป็นเสมือน “คานงัด” เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงได้อย่างแท้จริง

4) ชีตความสามารถทางการแข่งขัน (Competitive Advantage) ชีตความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจ ช่วยให้ SE มีประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Productivity) ในธุรกิจ และสามารถแข่งขันได้ ทำให้มีรายได้หล่อเลี้ยงภารกิจทางสังคมต่อไป รวมถึง สามารถขยายกิจการเพื่อสร้างผลการดำเนินงานให้เพิ่มมากขึ้นได้

5) การเชื่อมสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Engagement) การดำเนินงานของ SE ต้องมีการเชื่อมโยง (Engage) กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ทุกประเภท เพื่อให้ทราบว่าบุคคลดังกล่าวมีความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจขององค์กรอย่างไร และนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ในการบริหารงานอย่างรับผิดชอบตผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด

6) ความเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมของสังคม (Social Ownership) SE ควรสร้างความเป็นเจ้าของให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Inclusive Ownership) เพื่อให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจการอย่างแท้จริง การสร้างความเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมให้แก่ชุมชนหรือสังคมภายนอก ช่วยให้ SE สามารถรักษาภารกิจด้านทางสังคมให้ยั่งยืนต่อไป และสามารถทำงานโดยได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายในสังคม

7) ความสามารถในการขยายกิจการ (Scalability) นอกเหนือจากการทำกำไรและการรักษากิจการให้อยู่รอดแล้ว วัตถุประสงค์ของ SE ยังต้องรวมไปถึงการ ขยายกิจการให้เติบโตต่อไป ทั้งในด้านธุรกิจและการดำเนินงานทางสังคม

8) ผลสัมฤทธิ์ทางสังคม (Social Impact) ผลสัมฤทธิ์ทางสังคม หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากการประกอบกิจการเพื่อสังคม ซึ่งประเมินได้จากการ เปลี่ยนแปลงแก้ไขประเด็นหรือปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้นจริง โดยผลสัมฤทธิ์ดังกล่าวต้องมีผลกระทบ (Impact) ที่มีความยั่งยืนในตัวอย่างเพียงพอ

ผู้ประกอบการเพื่อสังคม (Social Entrepreneur)

ผู้ประกอบการเพื่อสังคม หมายถึง บุคคลที่มีความมุ่งมั่นและความตั้งใจที่จะลงทุนลงแรงของตนเองเพื่อทำกิจกรรมใดๆ ทั้งในรูปของธุรกิจที่แสวงหากำไร เพื่อนำกำไรที่เกิดขึ้นไปใช้เพื่อการสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคม และในรูปของธุรกิจหรือกิจการที่ไม่แสวงหากำไร ที่ดำเนินการโดยมีเป้าหมายหลักไปเพื่อทำให้สังคมดีขึ้น (เรวัต ตันตยานนท์, 2560)

“การทำธุรกิจเพื่อสังคมมีกี่ประเภท และสร้างรายได้อย่างไรให้ยั่งยืน” (2561) ระบุว่า คือผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจที่แสวงหาผลกำไรเช่นกัน เพียงแต่ผลกำไรนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานและเป้าหมายในการพัฒนาสังคมในหลาย ๆ แง่มุมอย่างยั่งยืน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคม สาธารณสุข และการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ ธุรกิจเพื่อสังคมจะมีจุดประสงค์ชัดเจน เช่น เพื่อสร้างงานให้ชุมชน เพื่อฝึกทักษะให้คนในชุมชน เพื่อจัดหาทรัพยากร หรือบริการต่าง ๆ ให้คนในชุมชน เพื่อยกระดับการศึกษา หรือเพื่อคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและสิทธิสัตว์ เป็นต้น โดยจะไม่มี

ผูกขาดทางการค้าแต่อย่างใด ทำให้ผลประโยชน์สามารถกระจายออกไปได้อย่างทั่วถึงทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นบริษัท ชุมชน และผู้บริโภค

ดังนั้น กิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) เป็นธุรกิจเอกชนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสังคม เป็นหลักผ่านการค้าขายและบริการ โดยนำกำไรไปแก้ไขปัญหาเพื่อประโยชน์สูงสุดสู่สังคม อันคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) ความเป็นธรรม การเอื้อเพื่อแบ่งปัน (Sharing) ตลอดจนเป็นธุรกิจที่นำเทคโนโลยีสมัยใหม่ (Innovation) เข้ามาเป็นส่วนประกอบในการลดต้นทุนการผลิตและใช้ทรัพยากรการผลิตต่างๆ ให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด

นิตนา ฐานิตธนกร (2554) ศึกษา Social Enterprise: ธุรกิจแห่งการสร้างสรรค์สังคม จากการศึกษาพบว่า การประกอบธุรกิจเพื่อสังคมได้รับการยอมรับจากนานาประเทศว่าเป็นหลักการค้าเนินธุรกิจที่มุ่งเน้นการสร้างคุณค่าให้แก่สังคม และแก้ไขปัญหาสังคมอย่างยั่งยืน แนวคิดของการประกอบธุรกิจเพื่อสังคม จึงควรได้รับการศึกษาและเผยแพร่อย่างกว้างขวาง และควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดตั้งองค์กรภาคประชาชนในรูปแบบการประกอบธุรกิจเพื่อสังคมให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา เศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้ ควรมีการกำหนดนโยบายหรือแนวทางต่างๆ ในการส่งเสริมให้มีการพัฒนาธุรกิจเพื่อสังคมเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

กมลลักษณ์ ไชยวรศิลป์ และชนิษฐา ปาทานศิริกุล (2553) ศึกษาสัมมนาทางการตลาด เรื่อง SE ธุรกิจที่อยู่ได้โดยปราศจากกำไร จากการศึกษาพบว่า การการเพื่อสังคม (Social Enterprise) คือ ธุรกิจที่เป็นได้ทั้งประเภทที่หากำไรและหากำไร ยึดถือการตอบแทน ประโยชน์สู่สังคมเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนธุรกิจ ซึ่งธุรกิจในรูปแบบนี้จะเน้นการกระจายรายได้สู่หน่วยผลิตในกลุ่มสังคม ที่คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) ความเป็นธรรม การเอื้อเพื่อแบ่งปัน (Sharing) ตลอดจนเป็นธุรกิจที่นำเทคโนโลยีสมัยใหม่ (Innovation) เข้ามาเป็นส่วนประกอบในการลดต้นทุนการผลิต และใช้ทรัพยากรการผลิตต่างๆ ให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสังคมเป็นหลัก ซึ่งผลกำไรที่เพิ่มมากขึ้นจะนำไปลงทุนเพื่อช่วยเหลือสังคม พัฒนา ปรับปรุงสังคมให้ดีขึ้น

บทที่ 3
ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางสำหรับการเปลี่ยนแปลงการแสดงละครของสถาบันการศึกษา ไปสู่กิจการเพื่อสังคมที่ยั่งยืน เป็นงานวิจัยที่เน้นศึกษาการแสวงหาโอกาสและความต้องการของผู้ชม รวมถึงบทละครที่ผู้ชมต้องการชม และสร้างความเชื่อมโยงระหว่างพันธมิตร ผู้ผลิต ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทุกหน่วยงานที่ร่วมขับเคลื่อนละครเวทีและสังคมเข้าด้วยกัน ซึ่งผู้วิจัยจะเชื่อมโยงข้อมูลอันเป็น ประโยชน์จากแหล่งต่างๆ ประกอบกับการใช้แนวคิดและทฤษฎีในการวิเคราะห์ การศึกษาวิจัยฉบับนี้ เป็นงานวิจัยที่อาศัยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไป เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบแนวทางให้การแสดงละครของสถาบันการศึกษาไปสู่กิจการเพื่อสังคม ที่ยั่งยืนต่อไป ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ทบทวนวรรณกรรม ศึกษาแนวความคิด หลักการ ทฤษฎี และวิธีการ เกี่ยวกับ

ขั้นตอนที่ 2 การค้นหา สัมภาษณ์ เก็บข้อมูลจากผู้ประสบความสำเร็จ ผู้ชม และ ผู้สนับสนุนทุกรูปแบบ

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างคัดเลือกจากผู้ที่ทำงานด้านศิลปะการแสดงที่ประสบความสำเร็จในการแสวงหาโอกาสพร้อมตอบสนองความต้องการของผู้ชม และการหาพันธมิตร สนับสนุนเงินทุน โดยกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คือ ผู้ชม จำนวน 13 คน

1. นาย A, อายุ 45 ปี, รับจ้างทั่วไป (การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)
2. นาย B, อายุ 40 ปี, รับจ้างทั่วไป (การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)
3. นาย C, อายุ 25 ปี, รับจ้างทั่วไป (การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)
4. นาย D, อายุ 26 ปี, นักวิจัยด้านสังคมศาสตร์ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)
5. นาย E, อายุ 26 ปี, นักศึกษาปริญญาโท (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มกราคม 2561)
6. นาย F, อายุ 25 ปี, รับจ้างทั่วไป (การสื่อสารส่วนบุคคล, 7 มกราคม 2561)
7. นาย G, อายุ 28 ปี, รับจ้างทั่วไป (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มกราคม 2561)
8. นาย H, อายุ 25 ปี, รับราชการ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)
9. นาย I, อายุ 28 ปี, รับราชการ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 11 มกราคม 2561)
10. นางสาว ก, อายุ 32 ปี, นักร้อง นักแสดงอิสระ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

11. นางสาว ข, อายุ 27 ปี, อาจารย์มหาวิทยาลัย (การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

12. นางสาว ค, อายุ 24 ปี, ธุรกิจส่วนตัว (การสื่อสารส่วนบุคคล, 11 มกราคม 2561)

13. นางสาว ง, อายุ 26 ปี, ธุรกิจส่วนตัว (การสื่อสารส่วนบุคคล, 15 มกราคม 2561)

กลุ่มที่ 2 คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการเพื่อสังคม และผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการแสดง โดยคัดเลือกบุคคลที่เป็นที่รู้จักเป็นอย่างดี ได้แก่

1. สุริยะใส กตะศิลา, รองคณบดีวิทยาลัยนวัตกรรมการเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต, (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 มกราคม 2561)

2. นพดล ธีรธราดล, รองคณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล, (การสื่อสารส่วนบุคคล, 8 มกราคม 2561)

กลุ่มที่ 3 คือ ผู้ร่วมผลิต จำนวน 2 คน ได้แก่

1. ปริยญา ต่องโพนทอง, ผู้ออกแบบและกำกับลีลา, (การสื่อสารส่วนบุคคล, 10 มกราคม 2561)

2. วุฒิชัย รินทอง, นักวิทยาศาสตร์ ผู้ประกาศข่าว และนักแสดงอิสระ, (การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

กลุ่มที่ 4 คือ ผู้สนับสนุนเงินทุนและสิ่งของ จำนวน 2 คน ได้แก่

1. ณะศักดิ์ มนูญผล, ผู้บริหารโรงละคร เอ็ม เอ็ม เอ็ม และทายาทเครือ มนูญผล, (การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

2. ปราการม กัญจนศรีสุขกุล, ผู้บริหาร บริษัท โลโก้ซอร์ส จำกัด, (การสื่อสารส่วนบุคคล, 10 มกราคม 2561)

กลุ่มที่ 5 คือ สื่อมวลชน จำนวน 2 คน เป็นช่องที่ให้ความสนใจละครเวทีอย่างต่อเนื่อง ได้แก่

1. อภิวัฒน์ แสงอรุณไพศาล, ผู้สื่อข่าวบันเทิง ช่องวัน 31, (การสื่อสารส่วนบุคคล, 23 ธันวาคม 2560)

2. พสธร ขอบฉายเกียรติ, ผู้สื่อข่าวศิลปวัฒนธรรมและบันเทิง ช่องไทยพีบีเอส, (การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์นั้นจะทำการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการกับผู้ชม ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการเพื่อสังคม ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการแสดง ผู้ร่วมผลิต ผู้สนับสนุนเงินทุนและสิ่งของ และสื่อมวลชน เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลของโอกาสและความต้องการของผู้ชมในการชมการแสดงละครของสถาบันการศึกษา และความต้องการชมบทละครเวทีที่ดัดแปลงจากบทโทรทัศน์ที่ดีหรือที่ได้รับรางวัล เพื่อนำไปพัฒนาเป็นแนวทางการแสดงละครของสถาบันการศึกษา

ไปสู่กิจการเพื่อสังคมที่ยั่งยืน ลักษณะการสัมภาษณ์จะเป็นคำถามปลายเปิดแบบมีโครงสร้าง โดยมีหัวข้อเรื่องในการสัมภาษณ์ ที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่จะศึกษา ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดประเด็นต่างๆ ไว้อย่างครบถ้วน และทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนตรงประเด็นตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

3.3 วิธีการสร้างเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลจากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎีเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาจัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยได้คัดเลือกประเด็นที่น่าสนใจจากการศึกษาข้อมูลข้างต้น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 สำหรับการนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ชม ได้แก่

- 1.1 ด้านพื้นฐานความเข้าใจ สถานการณ์ปัจจุบันของละครและการแสดงในสถาบันการศึกษา
- 1.2 ด้านการรับรู้ การเข้าถึง และการจดจำของละครและการแสดงในสถาบันการศึกษา
- 1.3 ด้านความต้องการและความสนใจของผู้ชมต่อละครและการแสดงในสถาบันการศึกษา
- 1.4 ด้านความคาดหวังในคุณภาพ การบริการ รวมถึงความแตกต่างของละครและการแสดงในสถาบันการศึกษา
- 1.5 ด้านการพัฒนาและปรับปรุงเพื่อนำไปสู่กิจการเพื่อสังคมของละครและการแสดงในสถาบันการศึกษา
- 1.6 ด้านความต้องการของผู้ชมต่อละครเวทีที่ดัดแปลงจากบทละครโทรทัศน์ที่ได้รับรางวัล หรือมาจากกระแสนิยม

ประเด็นที่ 2 สำหรับการนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการเพื่อสังคมและผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการแสดง ได้แก่

- 2.1 ด้านความสำเร็จในการบริหารจัดการวิทยาลัย หอดดนตรีสิทธาคาร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นอย่างไร
- 2.2 ด้านการวางแผนการหาเงินทุน การเข้าถึงผู้สนับสนุน เป้าหมายของเงินทุนและวิธีการที่ใช้ในการติดต่อผู้สนับสนุน
- 2.3 ด้านการวางตำแหน่งของหอดดนตรี หรือสถานที่แสดงในระดับไหน
- 2.5 ด้านการนำเสนอผลงาน การจัดโปรแกรม กลยุทธ์การขายบัตร
- 2.5 ด้านโครงสร้างและวิธีการบริหารจัดการขององค์กร
- 2.6 ด้านปัจจัยที่มีผลต่อการหาเงินทุน

- 2.7 ด้านบทบาทผู้ทำหน้าที่ในการหาเงินทุน
- 2.8 ด้านปัญหาและอุปสรรคในการหาเงินทุน
- 2.9 ด้านการสร้างความแตกต่างในงานศิลปะให้อยู่รอดได้อย่างยั่งยืน
- 2.10 ด้านกับกิจการเพื่อสังคมอย่างยั่งยืน
- 2.11 ด้านการพัฒนาการแสดงผลละครของสถาบันการศึกษา

ประเด็นที่ 3 สำหรับการนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์ ผู้ร่วมผลิต ได้แก่

- 3.1 ด้านความต้องการ ความสนใจ ในการร่วมงานกับคณะละครในสถาบันการศึกษา การตอบรับร่วม เนื่องจากอะไร
- 3.2 ด้านความพึงพอใจ ความภูมิใจในการร่วมงานกับคณะละครของสถาบันการศึกษา
- 3.3 ด้านความคาดหวังในคุณภาพของการผลิต รวมถึงความแตกต่างของละครและการแสดงในสถาบันการศึกษา
- 3.4 ด้านความต้องการของผู้ชมต่อละครเวทีที่ดัดแปลงจากบทละครโทรทัศน์ที่ได้รับรางวัล หรือมาจากกระแสนิยม

ประเด็นที่ 4 สำหรับการนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์ ผู้สนับสนุนเงินทุนและสิ่งของ ได้แก่

- 4.1 ด้านนโยบายในการสนับสนุนงานศิลปะการแสดง
- 4.2 ด้านความต้องการในการสนับสนุนเงินทุนและสิ่งของ
- 4.3 ด้านการกำหนดงบประมาณ
- 4.4 ด้านวิธีการ ขั้นตอน และระยะเวลาในการพิจารณาให้การสนับสนุน
- 4.5 ด้านปัจจัยในการพิจารณาสนับสนุนหรือไม่สนับสนุน
- 4.6 ด้านการติดตาม ประเมินผลงานของกิจกรรมโครงการที่ให้การสนับสนุน
- 4.7 ด้านคาดหวังหลังจากการให้การสนับสนุน เช่น คนดูจำแบรนต์ที่สนับสนุน ละครในสถาบัน คือ คุณคาดหวังให้ประชาชนจดจำ
- 4.8 ด้านความต้องการของผู้ชมต่อละครเวทีที่ดัดแปลงจากบทละครโทรทัศน์ที่ได้รับรางวัล หรือมาจากกระแสนิยม

ประเด็นที่ 5 สำหรับการนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์สำหรับ สื่อมวลชน ได้แก่

- 5.1 ความต้องการ ความสนใจ และความช่วยเหลือของสื่อมวลชนต่อละครและการแสดงในสถาบันการศึกษา
- 5.2 ด้านการรับรู้ การเข้าถึง และการจดจำของละครและการแสดงในสถาบันการศึกษา
- 5.3 ด้านความคาดหวังในคุณภาพ การบริการ รวมถึงความแตกต่างของละครและการแสดงในสถาบันการศึกษา

5.4 ด้านการพัฒนาและปรับปรุงเพื่อนำไปสู่กิจการเพื่อสังคมของละครและการแสดงในสถาบันการศึกษา

5.5 ด้านความต้องการของผู้ชมต่อบทละครเวทีที่ดัดแปลงจากบทละครโทรทัศน์ที่ได้รับรางวัล หรือมาจากกระแสนิยม

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยวางแผนเข้าสัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในส่วนแรก ผู้ศึกษาเลือกการใช้การสนทนาขั้นต้นและลงพื้นที่ เพื่อทำความเข้าใจถึงรูปแบบและสถานการณ์ปัจจุบันโดยรวมของละครของสถาบันการศึกษา หลังจากนั้นทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ชม ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการเพื่อสังคม ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการแสดง ผู้ร่วมผลิต ผู้สนับสนุนเงินทุนและสิ่งของ และสื่อมวลชน โดยคัดบุคคลที่เป็นที่รู้จักเป็นอย่างดี เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา ในระหว่างการสัมภาษณ์ผู้ศึกษาได้ทำการบันทึกเทปการสัมภาษณ์ และหลังจากการสัมภาษณ์ได้ทำการถอดเทปเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป โดยเริ่มสัมภาษณ์ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2560 จนถึง เดือนมกราคม พ.ศ. 2561 รวมเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 1 เดือน

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ดำเนินการยื่นเรื่องกับทางมหาวิทยาลัยกรุงเทพ เพื่อออกจดหมายขออนุญาตทำวิจัยศึกษาคณะละครมหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ขั้นที่ 2 นำใบขออนุญาตไปยื่นให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีการเซ็นรับรองหรือยินยอมให้ทำการวิจัยได้

ขั้นที่ 3 ขอเก็บข้อมูลเบื้องต้นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 4 สัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์ และประเมินผล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เมื่อได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ชม ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการเพื่อสังคม ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการแสดง ผู้ร่วมผลิต ผู้สนับสนุนเงินทุนและสิ่งของ และสื่อมวลชนที่มีการทำงานในรูปแบบคล้ายคลึงกัน จึงนำผลที่ได้มาแปรผลแล้ววิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยใช้แนวคิดต่างๆ มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ แล้วจึงนำข้อสรุปที่ได้มาเป็นแนวทางสำหรับการเปลี่ยนแปลงการแสดงละครของสถาบันการศึกษาไปสู่กิจการเพื่อสังคมที่ยั่งยืนต่อไป

3.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 3: กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องแนวทางสำหรับการเปลี่ยนแปลงการแสดงละครของสถาบันการศึกษาไปสู่กิจกรรมเพื่อสังคมที่ยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทราบถึง 1) เพื่อศึกษาโอกาสและความต้องการของผู้ชมละครในปัจจุบัน 2) เพื่อศึกษาบทละครที่เป็นไปได้ในการนำมาผลิตละครเวที 3) เพื่อศึกษาผู้ร่วมผลิต และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาละครเวทีให้เป็นกิจกรรมเพื่อสังคมที่ยั่งยืน การศึกษานี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการการสื่อสารส่วนบุคคลแบบเจาะลึก (In-depth Interviews) เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบแนวทางพัฒนาให้การแสดงละครของสถาบันการศึกษาไปสู่กิจกรรมเพื่อสังคมที่ยั่งยืนต่อไป โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มผู้ชมละครเวที จำนวน 13 คน
 - 1.1. นาย A, อายุ 45 ปี, รับจ้างทั่วไป (การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)
 - 1.2. นาย B, อายุ 40 ปี, รับจ้างทั่วไป (การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)
 - 1.3. นาย C, อายุ 25 ปี, รับจ้างทั่วไป (การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)
 - 1.4. นาย D, อายุ 26 ปี, นักวิจัยด้านสังคมศาสตร์ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)
 - 1.5. นาย E, อายุ 26 ปี, นักศึกษาปริญญาโท (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มกราคม 2561)
 - 1.6. นาย F, อายุ 25 ปี, รับจ้างทั่วไป (การสื่อสารส่วนบุคคล, 7 มกราคม 2561)
 - 1.7. นาย G, อายุ 28 ปี, รับจ้างทั่วไป (การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มกราคม 2561)
 - 1.8. นาย H, อายุ 25 ปี, รับราชการ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)
 - 1.9. นาย I, อายุ 28 ปี, รับราชการ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 11 มกราคม 2561)
 - 1.10. นางสาว ก, อายุ 32 ปี, นักร้อง นักแสดงอิสระ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)
 - 1.11. นางสาว ข, อายุ 27 ปี, อาจารย์มหาวิทยาลัย (การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)
 - 1.12. นางสาว ค, อายุ 24 ปี, ธุรกิจส่วนตัว (การสื่อสารส่วนบุคคล, 11 มกราคม 2561)
 - 1.13. นางสาว ง, อายุ 26 ปี, ธุรกิจส่วนตัว (การสื่อสารส่วนบุคคล, 15 มกราคม 2561)
2. กลุ่มผู้ร่วมผลิตการแสดงละครของสถาบันการศึกษา
 - 2.1. ปริญญา ต๋องโพนทอง, ผู้ออกแบบและกำกับลีลา, (การสื่อสารส่วนบุคคล, 10 มกราคม 2561)

2.2 วุฒิชฎี รินทอง, นักวิทยาศาสตร์ ผู้ประกาศข่าว และนักแสดงอิสระ, (การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

3. กลุ่มผู้สนับสนุน แบ่งเป็น 2 ประเภท

3.1. สื่อมวลชน

3.1.1. อภิวัฒน์ แสงอรุณไพศาล, ผู้สื่อข่าวบันเทิง ช่องวัน 31, (การสื่อสารส่วนบุคคล, 23 ธันวาคม 2560)

3.1.2. พสธร ขอขยายเกียรติ, ผู้สื่อข่าวศิลปวัฒนธรรมและบันเทิง ช่องไทยพีบีเอส, (การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

3.2. ผู้สนับสนุนเงินและสิ่งของ

3.2.1. ธนะศักดิ์ มนูญผล, ผู้บริหารโรงละคร เอ็ม เจียเตอร์ และทายาทเครือ มนูญผล, (การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

3.2.2. ปรากรณ์ กาญจนศรีสุขกุล, ผู้บริหาร บริษัท ไทท์ซอร์ส จำกัด, (การสื่อสารส่วนบุคคล, 10 มกราคม 2561)

4. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ แบ่งเป็น 2 ประเภท

4.1. ด้านกิจการเพื่อสังคม สุริยะใส กตะศิลา, รองคณบดีวิทยาลัยนวัตกรรมเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต, (การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 มกราคม 2561)

4.2. ด้านการบริหารจัดการการแสดง นพดล ธีรธราดล, รองคณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล, (การสื่อสารส่วนบุคคล, 8 มกราคม 2561)

ส่วนที่ 1 โอกาสและความต้องการของผู้ชมละครในปัจจุบัน

4. โอกาสและความต้องการของผู้ชมละครในปัจจุบัน

หลังจากที่ได้สื่อสารส่วนบุคคลกับผู้ชมการแสดงละครในสถาบันการศึกษาผลการศึกษเกี่ยวกับโอกาสและความต้องการของผู้ชมละครในปัจจุบัน ผู้วิจัยสรุปประเด็นดังต่อไปนี้

4.1. โอกาสของผู้ชมในการรับชมละครในสถาบันการศึกษา

ผู้ชมต้องหาโอกาสเมื่อว่างจากภารกิจส่วนตัว และบางท่านก็จะรับชมอย่างต่อเนื่องเมื่อมีละครจัดแสดง เช่น ทุกสัปดาห์ แต่หากไม่มีเวลามากจะเลือกรับชมเฉพาะเรื่อง ผู้ชมบางคนมีโอกาสดูละครตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษา และเมื่อขึ้นชอภก็จะติดตามเรื่อยๆ เมื่อมีโอกาส แต่เนื่องจากผู้ชมส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยทำงานแล้ว ทำให้มีปัญหาในเรื่องเวลาในการรับชม ด้วยช่วงเวลาของการจัดแสดงแต่ละสถาบันที่เลือกจัดการแสดงนั้นอยู่ในช่วงเวลาที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน ทำให้ยากที่จะชมได้ครบทุกสถาบันการศึกษา ผู้ชมบางท่านกล่าวว่าไม่มีโอกาสได้ชมละครของสถาบันการศึกษาเพราะเรียนหนัก

ไม่มีเวลารับชม ละครเวทีที่ผู้ชมกล่าวถึง เช่น ละครเพลง เรื่อง แสงเทียน The Candlelight Blues ละครเพลง เรื่อง Kiss of Spider Woman และละครเวที เรื่อง พุ่มพวง ดวงจันทร์ เป็นต้น

“รู้จักแค่คณะละคร BU [ภาควิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ] มาประมาณ 3 ปี ความถี่ในการรับชมปีละ 3-5 เรื่อง ตัวอย่างชื่อละคร เช่น เรื่องคาบาเร่ต์ เรื่องสายน้ำกับสามชาย เรื่องเยรูซาเล็ม เรื่องดีเอ็นเอ” (นางสาว ข, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

“ที่เลือกรับชมค่ะ ถ้าเป็นสถาบันการศึกษา ที่ดูบ่อยๆ คือของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] และภาควิชาศิลปะการละคร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” (นางสาว ก, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“เริ่มรู้จัก ปี 1997-2017 ประมาณ 20 ปี ได้ สมัยก่อนดูเยอะเขามีก็ดูหมด เฉลี่ยแล้วสัปดาห์ละครครั้ง ปัจจุบันน้อยลงเพราะมีความรับผิดชอบ แต่มีคณะละครของสถาบันที่เราตาม อย่างเช่น ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] ก็จะมาอยู่แล้ว หรือ อย่าง ม.ธุรกิจบัณฑิตย์ [ภาควิชาศิลปะการแสดงประยุกต์ คณะศิลปกรรมศาสตร์] เขาก็จัด หรือหอการค้า [สาขาศิลปะการแสดง คณะมนุษยศาสตร์และประยุกต์ศิลป์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย] ปีนี้ 3-4 เรื่อง ซึ่งเขาจัดการแสดงในช่วงเวลา 13.00 15.00 17.00 เราก็ไปดูไม่ทัน” (นาย A, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“ถ้ามีโอกาสพยายามจะดูทุกอาทิตย์” (นาย B, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

“ดูอย่างต่อเนื่อง และรู้จักมาพอสมควร เช่น 1) ขยับปีกแมสคอม (มข) [คณะการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่] รู้จักมาแล้ว 6-7 ปี ได้ชมเรื่อง ขยับปีกคำคืน ขยับปีกตอนล่า 2) BU Theatre Company [ภาควิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ] รู้จักมาแล้ว 4 ปี ได้ชมเรื่อง แสงเทียน เรื่อง West Side Story และ เรื่อง Jerusalem 3) ละครสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รู้จักมาแล้ว 5 ปี แต่จำชื่อเรื่องไม่ได้ 4) ละครนิเทศฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รู้จักมาแล้ว 5 ปี จำชื่อเรื่องไม่ได้ ที่เกี่ยวกับแม่ชี 5) ครอบครั่วละครนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ รู้จักมาแล้ว 2 ปี ดูเรื่อง Forgotten” (นาย E, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มกราคม 2561)

“ดูอย่างต่อเนื่องเมื่อมีโอกาสที่ว่าง และคณะละครที่ติดตามเป็นประจำ คือ คณะละคร BU Theatre Company ภาควิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ รู้จักเพราะในสมัยที่เรียน ป.ตรี มีเพื่อนเรียนที่สาขาแบรนด์ดิ้ง คณะนิเทศศาสตร์ ม.กรุงเทพ เพื่อนชวนไปดูละครเวทีที่นั่นแล้วประทับใจ หลังจากนั้นก็มีเพื่อนที่รู้จักกันผ่านโลกโซเชียลของภาควิชาฯ นี้ เรามักจะแลกเปลี่ยนความรู้กัน และแลกเปลี่ยนบทละครอ่านกัน ดูละครแล้วคุยแลกเปลี่ยนความรู้สึกต่อการชมละครกัน และเวลาภาควิชาฯ จะมีละคร เพื่อนจะชอบแนะนำให้มา หลังจากนั้นจึงติดตามผลงานของคณะละครฯ นี้มาตลอด คณะละครฯ นี้มักจะนำละครต่างประเทศที่น่าสนใจมาจัดแสดงอยู่เสมอ ทำโปรดักชั่นได้น่าสนใจเหนือความคาดหมาย ถ้าหากมีละครจากคณะละครฯ นี้ที่น่าชมก็มักจะชวนเพื่อนๆ หรือคน

รู้จักไปชมอยู่บ่อยๆ มาจนถึงช่วงเรียนจบ รับผิดชอบเป็นอาจารย์พิเศษช่วยสอนในรายวิชาเกี่ยวกับการแสดง มีโอกาสได้พานิสิตเข้าชมละคร นอกจากนี้คณะละครเปิดโอกาสให้นิสิตทัวร์เบื้องหลังโปรดักชั่นอย่างไม่หวงความรู้ รู้สึกประทับใจมากทั้งผลงานและการต้อนรับ..... พี่เพมเป็นคนจังหวัดชลบุรี คณะละครฯ นี้จึงเป็นคณะละครแรกที่ผมเคยชม เนื่องจากการเดินทางสะดวก ช่วงที่ไปชมละครตอนนั้นเป็นเด็ก ม.ปลาย พี่ที่เรียนในคณะนี้เขาจึงค่อนข้างดูแลเราอย่างดี ทุกครั้งที่มาดูละครจะจำกันได้ ทักทายกัน เวลาไปดูละครพี่เขาจะแจ้งข่าวว่าในอีกกี่วันข้างหน้าจะมีโปรดักชั่นอะไร เราจึงติดตามดูละครคณะนี้ (นาย D, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

“โดยส่วนตัวมีโอกาสชมและที่ติดตามชมบ่อยที่สุดคือ PlayFest และ The Repertoire ของ Bu Theatre Company [ภาควิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ]” (นาย G, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มกราคม 2561)

“ชมตลอด อย่างของ ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] ก็ชม Cabaret แสงเทียน The Moon for Misbegotten / Biloxi Blues / Kiss of Spider Woman ถ้าของมหิดล [สาขาวิชาขับร้องปฏิบัติ-ละครเพลง วิทยาลัยดุริยางคศิลป์] ที่เคยไปชมก็จะมี Fiddler on the Roof แล้วก็อีกเรื่องหนึ่งจะเป็น Company แล้วก็ของจุฬา [ภาควิชาศิลปะการแสดง คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย] ที่เคยไปดูก็จะเป็น เรื่อง เมียหลวง The Musical” (นาย C, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“ดูละครมาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประมาณ ม.4 แล้วก็ ชมบ่อยนะ ปีละ 4-5 ครั้ง เพื่อจะได้เอามาประกอบเป็นความรู้เวลาทำงาน เรื่องที่ชอบก็จะจำได้ เรื่องที่ชอบเพราะอย่าง เรื่องพระมหาชนก ของศิลปกรรมจุฬาฯ ทำเป็นละครเรื่อง เรื่องพุ่มพวง ดวงจันทร์ ของสวนสุนันทา [สาขาวิชาศิลปะการแสดง (ศิลปะการละคร) คณะศิลปกรรมศาสตร์] แล้วก็จำชื่อไม่ได้ แต่พอจำเนื้อเรื่องได้อยู่ เป็นเรื่องที่ผู้หญิงฆ่าสามีแล้วศพไปนอนของสวนสุนันทา แล้วก็ละคร เรื่อง แสงเทียน ของ ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] เรื่องนี้ก็ดี” (นาย H, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“ได้มีโอกาสรับชมผลงานทั้งละครเวทีประจำปี และละครเวทีสารนิพนธ์ของนักศึกษาในสังกัด คณะละครสถาบันการศึกษา เช่น คณะละครมหาวิทยาลัยกรุงเทพ BU Theatre Company [ภาควิชาศิลปะการแสดง] ในช่วงปี พ.ศ. 2554 ถึงช่วงปี พ.ศ. 2559 ได้มีโอกาสรับชมอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี โดยเฉลี่ยปีละกว่า 10 เรื่อง และช่วงปลายปี 59 เป็นต้นมาจึงไปรับชมผลงานลดลง เนื่องจากย้ายที่พักมาไกลจากสถานที่จัดแสดง ทำให้ไม่สะดวกต่อการเดินทางไปบ่อยๆ โดยเฉลี่ยเหลือปีละ 2-3 เรื่อง เช่น Hedwig and The Angry Inch, Kafka and I, สามชายกับสายน้ำ, The Balcony, Dance Laboratory, ไกลกังวล มิวสิคัล ออน เดอะ บีช, Cabaret, West side story, No Exit, Who’s afraid of Virginia Woolf, Birdy, Marvin’s room, ‘Night Mother, Pippin, Six Characters in Search of an Author, ตึกตาแก้ว, Rabbit Hole, จุมพิตนางพญาแมงมุม, คิมหันต์

และควีนรัก, เหมันต์สวาท, Tribes, คำพิพากษา เดอะ มิวสิคัล, แสงเทียน ฯลฯ นอกจากนี้ คณะละครมหาวิทยาลัยบูรพา [คณะดนตรีและการแสดง] โดยเฉลี่ยปีละ 2 เรื่อง เช่น Waiting for Godot, Hedwig and The Angry Inch (Thai version), ซื่อนั้นสำคัญชะนี้ นอกจากนี้ ยังได้ไปชมปีละ 1 เรื่อง เช่น Bent, ฟุ่มพวง ของคณะละครมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ซึ่งอยู่ในสาขาสาขาวิชา ศิลปะการแสดง ส่วนละครที่ได้ชมของสาขาวิชาการละคร คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีละ 4-5 เรื่องในช่วงก่อนหน้านี้นี้ประมาณ 2 ปี แต่ปัจจุบันลดลงเพียงปีละ 1 เรื่อง เช่น Into the woods, The Crucible, GUY, Next to Normal, ชั่วฟ้าดินสลาย (นาย F, การสื่อสารส่วนบุคคล, 7 มกราคม 2561)

“ไม่มีโอกาสไปดูละครของเพื่อนต่างมหาวิทยาลัยเท่าไรหรอกเพราะเรียนค่อนข้างหนัก ถ้าได้ดูส่วนมากจะเป็นละครเวทีที่มีดาราเล่นค่ะ” (นางสาว ค, การสื่อสารส่วนบุคคล, 11 มกราคม 2561)

4.1.1. เหตุผลในการเลือกรับชมการแสดงละครในสถาบันการศึกษา

ผู้ชม กล่าวถึง เหตุผลในการชมละครเวที คือ 1) ชื่อเสียงของคณะละครของสถาบันการศึกษา 2) คุณภาพของโปรดักชั่น 3) เนื้อหาของละคร เช่น ละครสะท้อนสังคม 4) การชักชวนของคนรู้จัก 5) บุคคลที่รู้จักร่วมแสดง

4.1.1.1. ชื่อเสียงของคณะละครของสถาบันการศึกษา

เรื่องชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยก็เป็นอีกประเด็นที่ทำให้ผู้ชมติดตามละคร ผู้ชม กล่าวถึงชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยโดยเรียงลำดับตามนี้ ได้แก่ 1) ภาควิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ 2) ภาควิชาศิลปการละคร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 3) สาขาวิชาการละคร คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 4) คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 5) สาขาวิชาศิลปะการแสดง (ศิลปะการละคร) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 6) สาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะมนุษยศาสตร์และประยุกต์ศิลป์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย 7) คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 8) ครอบครั้วละครนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ 9) คณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา 10) สาขาวิชาขับร้อง ปฏิบัติ-ละครเพลง วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล 11) ภาควิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 12) คณะการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 13) ภาควิชาศิลปะการแสดงประยุกต์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ 14) มหาวิทยาลัยศิลปากร

“รู้จักชื่อเสียงของคณะละครจึงได้ไปชม เช่น 1) ชัยปิกแมสคอม (มช) [คณะการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่] 2) BU Theatre Company [ภาควิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ] 3) ละครสถาปัตย์ จุฬา [คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย] 4) ละครนิเทศ จุฬาฯ [คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย] 5) ครอบครั้วละครนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ” (นาย E, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มกราคม 2561)

“รู้จักชื่อเสียงของ BU Theatre Company ภาควิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ รู้จักในปี พ.ศ.2553 (ประมาณ 8 ปี) ละครเรื่องแรกที่ได้รับชมคือ ละครเพลงข้าวนอกนา มีความถี่ในการชม ช่วงปี พ.ศ.2553-2556 ไปชมค่อนข้างบ่อย บางเรื่องไปชมถึงสองครั้ง วิชาี้ไปแล้ว วิชาี้ดัดไปอยากดูอีก ในเรื่อง The Rocky Horror Show แต่ช่วงปี พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา เรียนจบ ป.ตรี ต้องทำงานจึงไม่ค่อยมีเวลาไปชม และการเดินทางค่อนข้างไกล ชลบุรี-รังสิต ไปดูละครฟรีแต่ค่าเดินทางค่อนข้างสูง ชื่อละครที่รู้จักเมื่อมาชมละครของคณะละครนี้ คือ ละครเพลง เรื่อง ข้าวนอกนา / Of Mice and Men / ลูกคุณหลวง / ละครเพลง เรื่อง เงิน เงิน เงิน / Desire Under The Elms / The Maid / บิลลี่ชู้ บลู / ละครเพลงคำพิพากษา / The Balcony / Amadeus / Cabaret / ‘Night mother / Pippin / West Side Story / ละครเพลงแสงเทียน / ห้องสังหาร / ซ็อย นอกจากนี้ ยังรู้จักคณะละคร MUPA คณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา ในปี พ.ศ. 2552 ละครเรื่องแรกที่เคยได้ชมคือ The Sand Box ความถี่ในการรับชมช่วงปี พ.ศ. 2552-2554 จะรับชมอยู่บ่อยๆ เนื่องจากอยู่ในมหาลัยเดียวกัน ไปชมง่าย แล้วก็คณะละคร CA Play ภาควิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา รู้จักเมื่อปี พ.ศ. 2553 ความถี่ในการรับชมปีละ 1 ครั้ง เนื่องจากคณะละครนี้เป็น คณะละครผลิตแต่ละละครประจำปี” (นาย D, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

“รู้จักค่อนข้างดี เช่น เทศกาล Bu Play Fest และ The Repertoire ของ Bu Theatre Company [ภาควิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ] และเทศกาลบางแสนละคร ก่อนจบ [คณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา] ความถี่คือปีละครึ่ง เรื่องที่เคยไปชม เช่น The Balcony / Chicago /Jerusalem” (นาย G, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มกราคม 2561)

“มหาวิทยาลัยอะไรอย่างนี้ใช้ใหม่ครับ ถ้ามหาลัยก็ ที่รู้จักก็จะมีรู้จักของ ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] มหิดล [สาขาวิชาขับร้องปฏิบัติ-ละครเพลง วิทยาลัยดุริยางคศิลป์] สาขา ดนตรีและการแสดงซึ่งอย่างครบจำชื่อไม่ได้ ของจุฬาคณะอักษร [ภาควิชาศิลปะการละคร คณะอักษรศาสตร์] สถาบันรู้จักมาแล้วประมาณ 6-7 ปี ความถี่ในการรับชมละครสถาบันมันจะเล่นช่วง ประมาณช่วงเทศกาลประมาณไปปลายเทอมก็จะนะประมาณปีหนึ่งประมาณ 2-3 ครั้ง” (นาย C, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“รู้จักละครคณะนิเทศจุฬาฯ [คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย] นิเทศ ม.กรุงเทพ [ครอบครั่วละครนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ] สถาปัตย์ จุฬาฯ [คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย] อักษรจุฬาฯ [ภาควิชาศิลปะการละคร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย] สวนสุนันทา [สาขาวิชาศิลปะการแสดง (ศิลปะการละคร) คณะศิลปกรรมศาสตร์] และ การแสดง ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง]” (นาย H, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

4.1.1.2. คุณภาพโปรดักชั่น

นอกจากนี้ผู้ชมส่วนใหญ่ให้ความสำคัญของคุณภาพโปรดักชั่น บทละครที่เน้นเนื้อหาของสาระ และเป็นบทละครที่มีชื่อเสียงโด่งดัง โดยให้ความเห็นตรงกันว่า ภาควิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มีผลงานที่โดดเด่นทั้ง เนื้อหา ความสามารถในการแสดง โปรดักชั่นที่มีคุณภาพ

“แน่นอนค่ะ สถาบันที่เข้มงวดในการที่ไปชมรู้สึกว่าคุณภาพไม่แพ้ ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] นี่แหละค่ะ เพราะด้วย มันไม่ใช่แค่เนื้อหาหรือบทละคร หรือว่าความสามารถของนักแสดง จริงๆ มันเป็นศักยภาพของโปรดักชั่นทั้งหมดมากกว่า ที่จะเป็นส่วนใดส่วนหนึ่ง การที่นักแสดงเล่นดีมันก็เป็นส่วนหนึ่ง เป็นองค์ประกอบหนึ่งแต่สุดท้ายแล้วทั้งหมดทั้งมวลคือโปรดักชั่น แสง สี โปรดักชั่น เป็นสถาบันการศึกษาที่ทำงานเป็นมืออาชีพมากที่สุดเท่าที่เคยรู้จัก” (นางสาว ก, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“ที่ BU [ภาควิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ] เพราะมีโอกาสได้เห็นระบบบริหารจัดการของคณะละครที่มีคุณภาพทั้งเบื้องหน้าและเบื้องหลัง” (นางสาว ข, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

“พี่ว่าก็มี (พรอมมิสซิ่ง) เลยกี่มี ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] PA ของ ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] นี่แหละครับ คำนี้ที่พี่จะบอกเลยนะ ของที่เนีย ไม่ทรยศคนดู เพราะมัน (พรอมมิสซิ่ง) จริงๆ ใจ คือไม่มันเขาไม่ปล่อย จะบอกในมุมมองคนนอก มันมีโปรดักชั่นที่ไม่ดีก็มี เพราะด้วยความคาดหวังไว้อยู่ แต่สแตนด์สตานด์มันก็ยังไม่พอ [Above] กับเด็กนักเรียนทั้งหลาย ซึ่งแบบด้วยความที่เด็กที่นี้เข้าใจว่าศิลปะการแสดงคืออะไร ส่วนอักษรจุฬาฯ [ภาควิชาศิลปะการแสดง คณะอักษรศาสตร์] บางทีก็แบบ รู้สึกแบบ ทำตัวโอท็อป [Above] คนดู จนบางทีเข้าไปดูแล้วแทนที่จะเอ็นจอยกับโชว์ มันช่างน่าเบื่อแทน และของมหิดลศาลายา [สาขาวิชาขับร้องปฏิบัติ-ละคร เพลง วิทยาลัยดุริยางคศิลป์] ชัดเลย ละครเพลง โอเปร่า ในเคสนี้ชัดมาก ครูสอนเด็กเล่นละครเพลงชัดเจนนมาก ในพวกกลุ่มละครพูดมันเบนกันจนมันแยกไม่ออก แต่ ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] ชัดใหม่ ชัดที่มันเป็นไพโอเนียร์ [Pioneer] ในการเอางานใหม่ๆ เข้ามาได้ให้คนไทยรู้จัก อักษร [ภาควิชาศิลปะการแสดง คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย] เหยียบเรือ 2 แคม อยู่ที่เอางานที่มีอยู่แล้วมา หรือเขียนบทใหม่ แต่ ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] ไม่เลย กูเอางานใหม่มาเลย มันเป็น พรีเมียม คือพี่จะรอดูที่นี้เลย” (นาย A, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“ผมคิดว่าละครในสถาบันนั้นต้องยกให้ BU Theatre Company คณะละคร มหาวิทยาลัยกรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ] ที่มีความโดดเด่นมากทั้งระดับคุณภาพ ระดับเนื้อหา ระดับความสามารถในการแสดง เนื่องจากเป็นละครในสถาบันที่มีหลักสูตรการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นและพัฒนาความสามารถของนักศึกษาอย่างไร้ขีดจำกัด เพื่อที่จะพัฒนาให้

เทียบเท่าละครเวทีระดับสากล เนื้อหาบทละครยังมีการปรับเปลี่ยนจากของต่างประเทศในรูปแบบที่ผู้ชมคนไทยเข้าใจได้หรือการนำบทละครความเป็นไทยไปปรับเปลี่ยนพัฒนาให้มีความเป็นสากลมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้มหาวิทยาลัยกรุงเทพยังได้มีบุคลากรทั้งอาจารย์นักศึกษาผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่มีชื่อเสียงมีความสามารถและประสบการณ์ในการผลักดันและพัฒนาให้มีศักยภาพและความสามารถของละครให้โดดเด่นและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น” (นาย E, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มกราคม 2561)

“BU Theatre Company [ภาควิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ] เพราะคณะละครนี้มีมาตรฐานในการสร้างผลงานที่สูง เลือกบทประพันธ์ที่ดีมานำเสนอ นำเสนอบทละครใหม่ๆ ให้ได้เห็น นักเรียนมีความสามารถที่มากกว่านักเรียนที่อื่น ในบางสถาบันก็มีคนเก่งมาก แต่มางานเพื่อนที่ร่วมแสดงดูรอบไป ละครดูไม่มีความเป็นเอกภาพ สร้างโปรดักชั่นได้เหมือนมืออาชีพ” (นาย D, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

“คงเป็นของ BU Theatre Company [ภาควิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ] กับ ของอักษรศาสตร์จุฬา [สาขาศิลปะการละคร คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์] เพราะไปดูครั้งใดก็ไม่ค่อยผิดหวัง มีมาตรฐานในระดับมืออาชีพเสมอ” (นาย G, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มกราคม 2561)

“เอาเฉพาะในมหาลัยใช้ไหม ของ ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] เพราะเขาดูมุ่งเน้นไปทางด้านนี้โดยเฉพาะ แล้วก็โดยตรงเลยนะ จากที่เคยไปดูเนี่ยนะ เขารู้จักปรับเปลี่ยน ไม่ว่าจะปรับบทให้ทันสมัย ทันเหตุการณ์นำติดตามตลอด มีคุณภาพที่ได้มาตรฐาน เอาเป็นว่าไปดูก็ครั้งไม่เคยเจอความผิดพลาดของที่นี่ ไม่ว่าจะปรับแก้สด เบื้องหน้า เบื้องหลัง และความสามารถในการแสดงของนักแสดงด้วย” (นาย H, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“ถ้าเปรียบเทียบ 3 ม. ชอบของ ม. กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] ที่สุด แต่ของ ม. อื่นก็จะมีด้านที่เป็นของตัวเองสุดๆ เช่น ของมหิดล [สาขาวิชาขับร้องปฏิบัติ-ละครเพลง วิทยาลัยดุริยางคศิลป์] ก็เด่นด้านดนตรี แบบโอโห ยกให้เลย ถ้าด้านที่เป็นเอกภาพ ภาพรวมทั้งหมดก็ต้องยกให้ ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] เพราะรู้สึกว่ามันทุกอย่างมันเหมือนเรามาดู มันไม่ทำให้เราต้องรู้สึกเซ็งกลับบ้านถ้าของอักษรจุฬาฯ [สาขาศิลปะการละคร คณะอักษรศาสตร์] ก็จะมีแบบ เอ้อทำไมมีแบบตะขิดตะขวงใจกลับบ้าน ในเรื่องของการแสดง การตีความ แล้วก็เรื่องของสถานที่ที่มีผลสถานที่ไม่ค่อยเอื้อเรื่องของเสียงและไม้ค้ำบั้งแต่ของ ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] ก็ยังไม่เคยเจอปัญหาแบบนี้” (นาย C, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“คณะละครมหาวิทยาลัยกรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] เพราะ เคยเห็นว่าละครหลายเรื่องถูกดัดการแสดงด้วยเหตุผลตรงไปตรงมาว่าคุณภาพไม่ได้เกณฑ์มาตรฐาน นั่นทำให้เราเชื่อมั่นได้ว่าผลงานที่ออกจากคณะละครนี้ต้องผ่านการคัดกรองมาแล้วจากบุคลากรที่ดูแลอยู่ และเนื้อหาละครมีความหลากหลาย ตลอดเวลาที่ได้แวะเวียนไปรับชมผลงานก็เห็นความเปลี่ยนแปลง

ชัดเจนในเรื่องงานออกแบบแสงและฉากว่ามีความสากลมากขึ้น” (นาย F, การสื่อสารส่วนบุคคล, 7 มกราคม 2561)

“ในเรื่องของบทละคร ชอบจุฬาฯ [คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย] ที่สุด แต่ถ้าเรื่องของโปรดักชั่นและตัวนักแสดง ชอบ ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง]” (นาย I, การสื่อสารส่วนบุคคล, 11 มกราคม 2561)

4.1.1.3. เนื้อหาของละคร เช่น ละครสะท้อนสังคม

ผู้ชมให้ความสนใจในเรื่องเนื้อหาของละครที่จะต้องนำเสนอการสะท้อนสังคม

“เลือกชมเพราะเป็นละครเพื่อสังคม และได้เห็นศักยภาพของคณะละครในสถาบันการศึกษา แต่เดิมเนี่ยตนเองไม่ค่อยสนใจด้านการละคร เพราะเรียนจบสายตรงด้านนาฏศิลป์ไทย แต่มีศาสตราจารย์ ดร.นราพงษ์ จรัสศรี ได้ชักชวนให้มาดูละครที่ BU [ภาควิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ] อยู่เสมอ ด้วยความสามารถของคณะละคร BU ทำให้เริ่มหันมาสนใจการละครมากขึ้น จากนั้นจึงเริ่มมองคณะละครจากสถาบันการศึกษาอื่นๆ บ้าง แต่ ณ ขณะนี้ก็ยังไม่มีโอกาสได้ไปชมการแสดงของสถาบันอื่นๆ เนื่องจากติดงาน” (นางสาว ข, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

4.1.1.4. การชักชวนของคนรู้จัก

ผู้ชมมาชมละครด้วยการถูกชักชวนจากคนรู้จัก และสนใจในการแสดงละครอยู่แล้ว ถึงเลือกรับชม

“คณะละคร CA Play ภาควิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา รู้จักคณะละครนี้เพราะเรียน ป.ตรี ที่ภาควิชานี้ คณะละครนี้ผลิตละครแค่ประจำปี ละครและโปรดักชั่นเป็นบทละครเขียนใหม่โดยทีมงานที่ก่อตั้งรวมตัวกันมาในแต่ละรุ่น มักจะเอาประเด็นทางสังคม ณ ช่วงเวลานั้นๆ มาแฝงในบทละคร และคณะละครอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รู้จักเพราะมีเพื่อนชวนไปดูละครที่นั่น เคยดูละครคณะนี้เพียงเรื่องเดียว คือ อีสตรีแห่งเอเชีย แต่ละครคณะนี้มีละครที่น่าสนใจมากมายทั้ง แมคเบธแต่ไม่ได้มาดู และ เรื่อง หลายชีวิต ก็ไม่ได้ดูเช่นกัน (นาย D, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

4.1.1.5. บุคคลที่รู้จักร่วมแสดง

ผู้ชมร่วมชมละครเพราะบุคคลที่รู้จักร่วมแสดง ซึ่งเกิดจากการถูกเชิญชวนให้มาร่วมชม และรู้จักเพราะเรียนสถาบันเดียวกัน

“คุณภาพของละคร เนื้อเรื่องของละครมีความน่าสนใจให้ติดตาม เช่น ละครนิเทศจุฬา เรื่อง ภารตะชาติ สบัดสำหรับ หนีโสด และละครนิเทศ ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] เรื่องซ้อย และคนรู้จักเป็นนักแสดง” (นาย I, การสื่อสารส่วนบุคคล, 11 มกราคม 2561)

“ก็คงเป็นคณะละครมหาวิทยาลัยกรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] ค่ะเพราะเรียนที่นี่ แล้วก็คณะละครครอบครัวนิเทศศาสตร์ของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ มากกว่านั้นก็จะเป็นของนิเทศจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่จะรู้จักเพราะเพื่อนเรียนที่นั่นค่ะ” (นางสาว ค, การสื่อสารส่วนบุคคล, 11 มกราคม 2561)

4.1.2. ผู้ชม กล่าวถึง ความต้องการด้านต่างๆ ในการรับชมละครของสถาบันการศึกษา เช่น ความต้องการด้านบทละครที่มีชื่อเสียงและน่าสนใจ ความต้องการด้านเนื้อหา และการนำเสนอโปรดัคชั่นที่มีคุณภาพระดับสากล ความต้องการด้านบันเทิง ข้อคิด ปรัชญาชีวิต และสุนทรียศาสตร์ ความต้องการของผู้ชมด้านคุณภาพการแสดง ความรู้สึกของผู้ชมหลังชมการแสดงละครของสถาบันการศึกษา ความต้องการเข้าถึงข่าวสาร ความต้องการของผู้ชมต่อราคาบัตรการแสดงละคร ความต้องการด้านการอำนวยความสะดวกอย่างมีประสิทธิภาพ ความคาดหวังของผู้ชมต่อการแสดงละครของสถาบันการศึกษา และ ข้อเสนอแนะจากผู้ชม

4.1.2.1. ความต้องการด้านบทละครที่มีชื่อเสียงและน่าสนใจ

ผู้ชมที่ให้ข้อมูลกล่าวว่า ต้องการชมละครที่มีเนื้อหาสะท้อนสังคมในแง่มุมต่างๆ เช่น ละครที่เอามาบทวรรณกรรมมาดัดแปลง รวมถึงบทละครที่นำมาจากต่างประเทศที่ทำให้เกิดความหมายที่กินใจเป็นประเด็นทั้งในเชิงวิชาการ และเชิงสังคม

“ต้องการชมละครเนื้อหาสะท้อนสังคมในแง่มุมต่างๆ เช่น ละครเพลง เรื่อง แสงเทียน (เทิดพระเกียรติ ร.9) ของ BU [ภาควิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ]” (นางสาว ข, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

“ผมมีความชอบอยู่ 2 อย่าง คือ บทวรรณกรรมที่มีอยู่แล้ว โดยดูการตีความใหม่ว่า นักศึกษาจะตีความบทที่หยิบมาจัดแสดงเป็นอย่างไร ถึงเป็นเรื่องซ้ำๆ ก็ยังอยากดูเรื่อยๆ เมื่อกาลเวลาเปลี่ยน สังคมเปลี่ยน ตั๋ววรรณกรรมมาอยู่ในยุคนี้เด็กนักศึกษาจะเล่าอย่างไร นอกจากนี้ ความจริงใจของการแสดงออกของเด็กในเจเนอเรชั่นจริงๆ คือ การทำบทละครใหม่ที่มาจากรื่องเล่าของพวกเขาจริงๆ หวังและอยากมากไม่ว่าจะมาจาก โรงเรียน หรือ ม. เป็นเรื่องที่มาจากพวกเขาจริงๆ อาจจะไม่ต้องเซตในเรื่องในของปัจจุบัน ขอให้มาจากสิ่งที่พวกเขาารู้สึก สามารถทำใหม่ได้ เพราะทำไมเขาถึงอยากเล่าเรื่องพวกนี้ ละครมันคือกระบวนการแชร์ลิ่ง (sharing) ทำให้คนดูเกิดประสบการณ์ร่วมกัน” (นาย B, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

“ปัจจุบันเลือกชมละครในสถาบันการศึกษา ที่คณะละคร BU Theatre Company ภาควิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ เพราะ คณะละครนี้มักจะนำบทละครที่น่าสนใจจากต่างประเทศมานำเสนอ สร้างเป็นโปรดัคชั่นที่ยิ่งใหญ่ ออกแบบสวยงาม นักแสดงเก่ง กำกับและแสดงได้ความหมายกินใจ กำกับได้ภาพที่เหนือความคาดหมาย และเป็นละครที่คณะละครสร้างละครตรง

กับรสนิยมของเรา ละครแต่ละเรื่องน่าค้นหา ดูแล้วน่าจะน่าสนใจในมุมมองและประเด็นต่างๆ ทั้งในเชิงวิชาการและในเชิงสังคม” (นาย D, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

“เรื่องที่เขาเลือก ถ้าเรื่องมันเจ๋งมากๆ แล้วรู้จักเรื่องพวกนี้ที่เขาเลือกมา แล้วเราอยากดู เพราะว่ามันมีบางคณะ บางเรื่องเขาเลือกมา Next to Normal ของ มธ [สาขาศิลปการละคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์] เราถ่อไปดูกันอ่า แล้วปรากฏว่ามันและเพะมากเลย เราก็เซ็ง แล้วก็เซ็ดเลยนะ คณะนี้เราจะไม่ไปดูแล้ว เวลาเราดูงานเนี่ย พี่เป็นคนที่คุณละครก็เยอะพอสมควร หลายปีไปดูตั้งแต่มีอาชีพมาๆ ระดับโลก จนแบบดูเด็กแบะๆ เด็กสถาบันเวลา เราดู เรารู้ไงว่า ตรงนี้เราจะคาดหวังแค่นี้ เรารู้ระดับในการคาดหวังในการรู้และรู้ว่าใครทำ คือเตรียมตัวไปขนาดนี้แล้ว พอออกมาทำไมเป็นแบบนี้ ก็เลยบอกว่าเวลาเลือกดูที่เครดิตของคณะนั้นๆ และเรื่องที่น่าเสนอ แต่ตอนนี้บอกยาก ตอนนี้ไม่มีเวลาชีวิต ถ้าเอาโทนี่ โอลิเวีย บทที่ได้รางวัลแล้วยังไม่เคยจัดที่ไหนในเมืองไทย หรือบทป๊อปูล่ามากที่ต่างประเทศแล้วแปลเป็นไปจะถ่อไปดูเลย” (นาย A, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“อันดับแรกเลย คือ ละครของสถาบันการศึกษามักนำบทดัดแปลง บทแปลของต่างประเทศมักแสดง เช่น ของบรอดเวย์ อะไรอย่างเนี่ย มันทำให้เราแบบ เคยแต่ฟังเพลงของบรอดเวย์ต่างๆ เฮ้ย ทีนี้ไม่ต้องบินไปถึงบรอดเวย์แล้ว ของมหาลัยนี่เอามาเล่น เช่น ของมหิดล [สาขาวิชาขับร้องปฏิบัติ-ละครเพลง วิทยาลัยดุริยางคศิลป์] ใน เรื่อง Company อยากดูมากแต่ว่าบรอดเวย์ไม่มีเอามาเล่นแล้ว ฟังได้แต่เพลง หรือว่าดูบันทึกการแสดงสดผ่าน YouTube แล้วก็ เรื่อง Fiddler on the Roof ได้ดูแค่ฉบับหนึ่ง แต่ก็ทำให้เราอยากรู้ว่าขึ้นพอเป็นละครเวทีและเป็นยังไง ดูแล้วก็ด้วยความที่มันมีข้อจำกัด ของด้าน Production ที่อาจจะยังไม่ทัดเทียมได้ 100% และยังไม่ค่อย Fulfill” (นาย C, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“เลือกชมคณะละครมหาวิทยาลัยกรุงเทพ BU Theatre Company [ภาควิชาศิลปะการแสดง]และคณะละครคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ [สาขาวิชาการละครอน] ทั้งสองคณะละครนี้มักนำเสนอละครต่างประเทศที่แปลไทย ซึ่งตรงกับความชื่นชอบของตัวเองอยู่แล้ว ในส่วนของคณะละครมหาวิทยาลัยกรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] มีความน่าสนใจที่ดูมีความเป็นมืออาชีพ ชอบองค์ประกอบที่ส่งเสริมการแสดงที่ดูมีรสนิยม มีการค้นคว้าข้อมูลมาแล้ว และมีการบริหารจัดการที่ทำให้รู้สึกเหมือนไม่ได้เข้ามาดูงานนักศึกษาในขณะที่บางที่เข้าไปแล้วยังติดภาพว่านักศึกษาอยู่ สำหรับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ [สาขาวิชาการละครอน] ก็ชอบที่พยายามพูดเรื่องการเมืองซึ่งเห็นได้ชัดเจนว่านักศึกษาธรรมศาสตร์ไม่กลัว มีความสนใจและอยากพูดในประเด็นเหล่านั้นอย่างไม่เคอะเขิน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการทำละครเพื่อแก้ไขสังคมได้อย่างน่าชื่นชม” (นาย F, การสื่อสารส่วนบุคคล, 7 มกราคม 2561)

“เราอยากเห็นบทบาทจากสิ่งที่ทุกคนมองข้ามมัน อาจจะเป็นประเด็นเล็กๆ ก็ได้คือถ้าไม่พูดถึงการเมือง คือ ถ้าประเทศเรา ถ้าจะทำละครออกมาจริงๆ มันก็อาจจะต้องเกี่ยวกับการเมือง เพราะว่ามันก็ยังครูกกรุ่นอยู่ใน ในประเทศตลอดเวลา เป็นเรื่อง อันนี้เราก็ไม่ค่อยมีไอเดียเหมือนกันนะ อาจจะเป็นเรื่องผู้ชายผู้หญิงสักคนหรือชีวิตคนเมือง อย่างนี้ก็ได้แต่มันก็น่าจะมีแล้วแหละแล้ว (วฤษฎ์ รินทอง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

4.1.2.2. ความต้องการด้านเนื้อหา และการนำเสนอโปรดักชั่นที่มีคุณภาพระดับสากล

ผู้ชมกล่าวถึงการชมละครที่เป็นระดับสากลเทียบเท่าละครบรอดเวย์และเนื้อหาที่ผู้ชมทั่วไปสามารถเข้าถึง 1) เนื้อหาได้ง่าย เช่น เพื่อให้ผู้ชมได้รับความบันเทิง ด้านการแสดง การร้อง การเต้น อย่างครบรส ส่วน 2) เนื้อหาละครก็จะเป็นละครแนว พีเรียด แฟนตาซี เพราะมีความท้าทายในการทำให้สมจริง นอกจากนี้ยังพูดถึงเนื้อหาละครที่สะท้อนชีวิตของมนุษย์ได้หลายแง่มุม เช่น เรื่องของเพศทางเลือกอย่างไร้ขอบเขตโดยไม่เป็นการยึดเยียดผู้ชมโดยเกินไป 3) เนื้อหาที่เสียดสีในเรื่องของพระเยซูและดนตรีร็อคเพื่อผู้ชมมองเห็นมุมมองที่แตกต่างออกไป 4) เนื้อหาที่มีคุณธรรมจริยธรรมและไม่ได้สนใจโปรดักชั่นที่ยิ่งใหญ่

“ตอนนี้ดิฉันรู้สึกว่าจะอยากชมละครเวทีที่เป็นแมส (mass) สามารถเข้าถึงทุกคนได้ เช่น ทำละครเพลงมีวิสัยทัศน์ของไทยเอง ด้วยความที่ดิฉันเป็นนักแสดงค่ะ ดิฉันอยากเห็นพัฒนาการของนักแสดงละครเวทีไทย เชื่อว่าบางสถาบันการศึกษาเขามีนักแสดงที่มีศักยภาพในตัวเองอยู่แล้ว แต่สิ่งที่ดิฉันอยากเห็น คือ นักแสดงตัวหลักของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นดาราาก็ได้อะค่ะ อยากเห็นการเต้น การร้อง และแอคติ้ง Perform ครบในแบบบรอดเวย์อ่าค่ะ [โปรดักชั่น] ซึ่งยังไม่เคยเกิดขึ้นที่ไหน เพราะดิฉันรู้สึกว่ามันจะทำให้เราเป็น international ค่ะ” (นางสาว ก, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“สมัยก่อนมันแยกกันชัด คณะนิเทศศาสตร์ ม.กรุงเทพ [โปรดักชั่น] แม่งอลังการเนไฟ แสง เสียงเต็มสตรีม นิเทศ มธ [คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์] สมัยก่อนเขาก็ทำละคร มีการเมือง เราก็อชอบนะ อักษรจุฬา [ภาควิชาศิลปการละคร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย] มันก็มี ซิกเนเจอร์ ไปอีกแบบ ถ้าในช่วงครูช่าง ละครมันก็จะถูก Adapt จนกลายเป็นครูช่างอะ แต่ถ้าของครูนพ อักษรจะมีความขลัง และม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปการละคร] ก็คล้ายๆ ของอักษรจุฬา การเลือกเรื่อง เอาละครคลาสสิกมา ละครอักษรเน้นละครของ เชกสเปียร์ ยูจีน โอนิน พอมายุคนี้แบ่งกันยาก ช่วงนี้ ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปการละคร] ทำไปแล้ว บางสถาบันก็เพิ่งเอาคอนเซ็ปนี้มาทำ เหมือนโลกมันแคบลง มันจะมีแบ่งกันไม่ค่อยชัด มันเริ่มเบลอ ทุกคนจะคล้ายๆ กันไปหมด ที่จะต่างคือของ ม.กท [ภาควิชาศิลปการละคร] ของครูตุ [ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรณศักดิ์ สุชี] ที่จะเด่นเลย คือ ละครใหม่ ละครคลาสสิกใหม่ หรือคลาสสิกที่เล่นแล้วเจ๋งจริงๆ เลย

แต่ ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] เด่นจริงๆ ตรงนี้ในการอัปเดตใหม่ เป็นไพโอเนีย [Pioneer] ดึงเอาเรื่องอื่นที่เมืองไทยยังไม่มีและแปลให้คนไทยได้ดู” (นาย A, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“ต้องการชมเนื้อหาประเภทใดก็ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยของบทละคร ผู้กำกับ นักแสดง เนื่องจากการเปิดกว้างและท้าทายสำหรับผู้ทำละคร ในกรณีข้อเสนอต้องการชมประเภทเนื้อหา ละครพีเรียด และแฟนตาซี เนื่องจากมีความน่าสนใจและท้าทายในการทำโปรดักชั่นนั้นๆ ให้น่าสนใจ และเป็นไปได้และสมจริงมากที่สุด” (นาย E, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มกราคม 2561)

“ต้องการชมละครที่น่าเสนอเนื้อหาที่จำลองชีวิตมนุษย์ ดูแล้วทำให้มองโลกมอง มนุษย์ได้หลายแง่มุม ดูแล้วเกิดความงงงมในจิตใจได้แ่งคิด ละครสะท้อนสังคมแบบไม่ยึดยึดคนดู จนเกินไป วิพากษ์สังคมและการเมืองอย่างมีชั้นเชิง ไม่จำกัดประเภท ชมได้หมด โศกก็ได้ สุขก็ได้ ละครพูดก็ได้ ละครเพลงก็ได้ ละครนาฏกรรมก็ได้” (นาย D, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

“ต้องการชมละครที่น่าสนใจ และสามารถเป็นกระบอกเสียงให้กับสังคมได้โดยไม่มี เนื้อหาที่ล้าสมัย หรือยึดยึดข้อมูลให้ผู้ชมตรงๆ อีกประเภทที่สนใจคือละครเวทีที่น่าทึ่งประพันธ์จาก วรรณกรรมหรือบทละครโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาพัฒนาสังคมมากกว่าความจัดจ้าน รุนแรง ด่าทอ มา ดัดแปลงเป็นละครเวที” (นาย F, การสื่อสารส่วนบุคคล, 7 มกราคม 2561)

“อยากลองชมเนื้อหาที่ค่อนข้างสุมเสียง ที่ค่อนข้างจะเสียดสี สุมเสียงต่อการที่จะ นำมาเล่น เช่นเรื่อง Jesus Christ Superstar เอาเรื่องของพระเยซูมาเล่นกับดนตรีร็อก อยากลองดู น่าจะลองเอาอะไรที่ค่อนข้างมีเนื้อหาสุมเสียง หรือ เรื่อง Hair ที่เกี่ยวกับการเสียดสีสงครามเวียดนาม เอาเรื่องพวกนี้มามันก็ดึงกระตุกต่อมคิดคนได้ แต่วามันก็ค่อนข้างสุมเสียงอยู่ แต่ถ้าเอามาเล่นได้มันก็ดู ค่อนข้าง เฮ้ย เปิดอีกมุมมองหนึ่ง” (นาย C, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“เนื้อเรื่องที่ตีแผ่บทบาทของเพศทางเลือกร้อยไร้ออบเซตและอคติของสังคมต่อเพศ ทางเลือก เพราะอยากให้สังคมเปิดกว้าง” (นาย I, การสื่อสารส่วนบุคคล, 11 มกราคม 2561)

ส่วนความคิดเห็น ด้านโปรดักชั่นนั้น ผู้ชมกล่าวถึง โปรดักชั่นที่ดี หมายถึง การ ทำงานที่ละเอียดลออ ไม่ใช่เรื่องของอลังการ รวมถึงการนำเสนอบทละครที่ผ่านการตีความที่ถูกต้อง

“สิ่งที่ผมใส่ใจเป็นหลักมีอยู่ 2 กรณี คือ 1) โปรดักชั่นที่ดี ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงความ อลังการ แต่เป็นความเนียนในการทำงานของทีมเบื้องหลัง การเปลี่ยนฉากที่เงียบและไว เราไม่ จำเป็นต้องต้องเห็นว่ามีใครอยู่ข้างหลังฉาก และมหัศจรรย์ใจทุกครั้งในทุกอย่างถูกจัดการได้ราวกับมี เวทย์มนต์ ผมไม่ค่อยชอบธรรมเนียมที่ฝ่ายเบื้องหลังจะต้องออกมาโค้งในช่วงก่อนปิดม่าน และนิยม ชมชอบให้ทุกอย่างยังคงอยู่เป็นความลับและเป็นมนต์วิเศษต่อไปมากกว่า เพราะช่วงเวลาตรงนั้นควร เป็นพื้นที่พิเศษสำหรับนักแสดงและผู้ชม และ 2) การตีความที่ดี ถูก และลึกซึ้ง หากเป็นบทละครที่มี

อยู่แล้วผู้ทำก็ควรศึกษาเสียงของผู้ประพันธ์มาเป็นอย่างดี หากจะนำมาปรับก็ต้องมีขึ้นเชิง หากเป็นละครตลกก็ต้องไม่ใช่ตลกซ้ำกันเองดูกันเอง แบบที่ให้ฮาเอาใจช่วยกันเองแบบงานวัดงานโรงเรียน” (นาย G, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มกราคม 2561)

“ถามว่าเลือกชมที่ไหน ก็ของ ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] เพราะเคยไปดูของ ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] มาเขา create สร้างสรรค์ดีนะ แล้วก็นักแสดงว่าจะเข้าถึงบทบาทได้ดีกว่ามหาวิทยาลัยอื่นๆ ส่วนสวนสุนันทา [สาขาวิชาศิลปะการแสดง (ศิลปะการละคร) คณะศิลปกรรมศาสตร์] เนี่ย ถ้าเกิดเป็นละครเกี่ยวกับเด็นๆ ของเขาทำดีโอเค ก็จะไม่โอเค ส่วนของอักษร [ภาควิชาศิลปะการละคร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย] นี้ก็ ก็จะเป็นแพทเทิร์นแบบโบราณๆ หน่อย อักษร [ภาควิชาศิลปะการละคร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย] เขาก็จะเน้นไปทางบทเสียมากกว่าการแอคติ้ง” (นาย H, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“เห็นด้วย เพราะคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ เป็นสิ่งพื้นฐานของชีวิตและสำนึกของแต่ละคน จึงไม่จำเป็นต้องใช้โปรดักชั่นที่ยิ่งใหญ่ แต่ควรเน้นความเรียบง่ายมากกว่า” (นางสาว ข, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

“ต้องการและสนใจชมละครในสถาบันการศึกษาในรูปแบบศิลปะร่วมสมัย เนื้อหา โยนคำถามให้ขบคิดถึงเรื่องความเป็นปัจเจกกับครอบครัว ที่เมื่อพยายามค้นหาสารหรือข้อความหลักเพียงอย่างเดียวอาจเป็นไปได้” (นางสาว ง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 15 มกราคม 2561)

4.1.2.3. ความต้องการด้านบันเทิง ข้อคิด ปรัชญาชีวิต และสุนทรียศาสตร์

ปัจจุบันผู้ชมยังคงเลือกชมการแสดงละครของสถาบันการศึกษาเพราะการนำเสนอบทละครคลาสสิกที่ครบรอบรณสทั้ง ผู้ชมได้สัมผัส 1) รับรู้ถึงสาร (Message) ข้อคิด ปรัชญาชีวิต ที่ผู้แสดงต้องการสื่อให้ผู้ชมรู้สึกได้รับแรงผลักดันในการดำเนินชีวิตต่อไป ตัวอย่างของ Message ที่ผู้ชมกล่าวถึง เช่น การเอากฎหมายในวิชาเรียนคณะนิติศาสตร์มาผนวกเข้ากับการแสดงละคร เป็นต้น 2) การยกระดับปัญญา ศิลปะ และสุนทรียศาสตร์ การนำข้อคิดที่ได้จากการชมละครมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การละอายการทำต่อบาบ เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้ชมบางท่านกล่าวว่า ข้อคิดจากบทละครที่ดีและมีคุณค่าอาจจะไม่เหมาะกับผู้ชมจริงๆ ควรจะให้คนที่ดูแลสังคมมาดูละครมากกว่าผู้ชมเพื่อนำไปปรับใช้ในการบริหารบ้านเมือง

“ด้วยตัวเอง เป็นนักแสดง ที่เราเลือกชมสถาบันการศึกษา ด้วยความที่เราเสพ เสพละครค่อนข้างที่จะตลาดแมส (Mass) พอสมควร จนเราไปเสพละครโรงใหญ่ เราารู้สึกว่าเราโดนยึดยึดข้อมูลที่เราอยากจะให้ แต่สุดท้ายพอเราเลือกไปดูละครโรงเล็ก ดิฉันรู้สึกว่าการ (message) ที่ได้รับจากพวกละครโรงเล็ก เราต้องใช้ในการคิด ตีความ จินตนาการ บางครั้งโรงละครโรงใหญ่เขาย่อสารมาให้หมดแล้ว เหมือนทานข้าวอ่าคะ เขาดักป้อนให้เรา ก็กับการที่เราดักข้าวแล้วเราเลือกอาหารที่เราจะกินเอง มันต่างกันอยู่แล้ว ละครที่ไม่ได้ยึดยึดและแฝงแนวคิด เราสามารถเลือกเสพได้

เหมือนอาหารอร่อยๆ เขาจะมีบุฟเฟ่ต์ให้เราเลือกให้ message เรามาเยอะมาก ขึ้นอยู่กับว่าคุณจะได้ message ไหนออกจากโรงละครกลับบ้านไปคิดต่อแค่นั้นเองค่ะ” (นางสาว ก, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“จริงค่ะ ละครที่ดีและมี message ที่ดี จะช่วยส่งเสริมในทุกอย่างที่กล่าวมาได้ผล เพราะละครสะท้อนมุมมองของสังคมในทุกแง่มุม ส่งผลต่อร่างกาย ความคิด และจิตใจ จะขัดเกลา ตั้งแต่ระดับบุคคลไปจนถึงสังคมได้ด้วยค่ะ” (นางสาว ข, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

“ของ นิติ มธ [คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์] เรื่อง กรงกระดาศ ก็จะมีรู้สึกเอากระบวนคิดของคณะที่พัฒนาจากหลักวิชานิติมาใช้กับละคร รู้สึกดีจังที่นำมาใช้กับละคร ถ้าของโรงเรียนก็จะดูแล้วประทับใจ กท. [โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย] เรื่อง นักโทษ เสน่ห์ของ กท. คือ พลัง เป็นละครประจำปีที่มาจาก นักเรียน ม.6 ปีสุดท้ายบทยุทธและพลังทุกอย่างดีมาก ขนลุก ตอนชม และโรงเรียนสวนกุหลาบ เรื่อง 4 รัก โดยน้องเก่ง [สัณห์วิษณุ เมธิอนวัตร] มันเก่งจังเลย คิดได้ไวอะ เอาเรื่องของความสัมพันธ์ชายหญิง ทำใน โรงเรียน [ความรักของวัยรุ่นชายกับชาย] แม้ว่าจะมีกลิ่นของรักแห่งสยามดูและประทับใจ” (นาย B, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

“ละครในสถาบันการศึกษาเป็นละครที่สร้างขึ้นเพื่อการศึกษาของนักเรียน ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ จึงมีการวิเคราะห์ ค้นหา มีความประณีตในการสร้าง มีการควบคุมโดยอาจารย์ให้ นักเรียนได้เกิดปัญหาทั้งในทางวิชาการ ทางศิลปะ การวิพากษ์สังคม ละครในสถาบันการศึกษาจึงมี การทำงานที่ละเอียดอ่อน มากกว่าละครที่บริษัทเอกชนที่ทำเพื่อหวังผลกำไร หรือเพื่อเน้นขายเพื่อความบันเทิงทั่วไป และละครทุกเรื่องมีแง่มุม มีการสะท้อนบริบทสังคมในตัวเอง ละครเวทีช่วยให้ ผู้ชมได้เห็นภาพจำลองความทรมานและความงามของชีวิต ผู้ชมจะได้ข้อคิดจากการชมจากนักแสดง และการแสดงที่เกิดขึ้นข้างหน้าจริงๆ มนต์จากละครเวทีและผู้ชมจะผสานเข้าเป็นหนึ่งเดียวกันจึงมีความทรงพลังมาก ผู้ชมจึงรู้สึกร่วมไปกับละครที่โลดแล่นอยู่เบื้องหน้าได้ง่าย และผู้ชมก็จะสามารถเอา ประสบการณ์ของตัวเองมาเป็นประสบการณ์ของตัวเองได้จริง อาจช่วยให้ผู้ชมละเอียดต่อการทำผิด เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นสมจริงนั้นอยู่ข้างหน้า” (นาย D, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

“คือ มันกระตุกให้คนได้ลึกลับคิดอะไรบางอย่าง บางที่เราดูละครแล้ว หើย มันจริงวะ แล้วมันก็มีผลต่อตัวเราเหมือนกัน มีเปลี่ยนเหมือนกัน เออจริงวะ อย่างเรื่อง คาบาเรต์ [ภาควิชา ศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ] มันก็กระตุกต่อมคิดวะ เราก็กเคยคิดมาก่อน เราไม่เคยเกี่ยวกับการเมือง การเมืองมันไม่เกี่ยวอะไรกับเราหรอก แต่พอเราดูละครจบ รู้สึก หึ้ย บางทีมันอาจจะจะมีผล ในด้านทางอ้อมก็ได้” [ละครเพลงเรื่องคาบาเรต์ผู้ชมนี้ถือว่าเป็นการแสดงที่เป็นโชว์ การเต้น การร้อง แต่เนื้อหาเป็นเรื่องเสียดสีการเมืองยุคฮิตเลอร์]” (นาย C, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“ผมเน้น เรื่อง ด้านสุนทรียศาสตร์ เป็นหลักเลยครับ คุณมาดูละครเวที คุณจะให้มี Visual อะไรที่มันไม่เหมือนกับของหนัง หรือละครโทรทัศน์อะไรแบบนี้ ได้ Visual ไปใหม่อาจจะได้

inspired ของถ้าคุณเป็นนักสร้างสรรค์แล้ว คุณอยากได้อีกอยากได้ inspired อีก มันก็อาจจะมาจากการดูละครเวทีนี้ก็ได้ เพราะคุณได้รับ Visual อะไรที่มันแปลกมากขึ้น” (นาย C, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“ความจริงแล้วไม่ว่าจะเป็นคณะละครเชิงพาณิชย์ หรือคณะละครในสถาบันการศึกษาล้วนให้คุณค่าทางด้านสุนทรียศาสตร์ด้วยกันทั้งนั้น เพราะโดยพื้นฐานแล้วละครจำเป็นต้องตอบสนองความรู้สึกพึงใจต่อผู้ชม โดยสุนทรียภาพที่เกิดขึ้นไม่จำเป็นต้องเป็นเพียงความบันเทิงอารมณ์ เสียงหัวเราะหรือรอยยิ้มเท่านั้น แต่เป็นความอึมเิบภายในใจที่ก่อให้เกิดการตระหนักรู้ในสิ่งที่เชื่อมโยงระหว่างผู้ชมและละครเข้าด้วยกัน เกิดเป็นการเปลี่ยนแปลงภายในตัว เช่น ระบบความคิด วิธีชีวิต หรือแม้แต่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในระดับที่กว้างขึ้นของสังคม ละครในสถาบันการศึกษาหลายแห่งยังคงสร้างสรรค์ผลงานในระดับความบันเทิงตื่นเต้น คือ มุ่งเน้นความสุขแบบฉาบฉวยหรือพอให้นักศึกษาได้ดูไถ่ทักษะของตัวเองแบบเห็นอกเห็นใจว่าไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงคุณค่าที่ยิ่งใหญ่ ผลงานที่เกิดขึ้นในระดับสถาบันการศึกษาจึงยังไม่สมบูรณ์นัก ทั้งนี้จากกล่าวได้ว่าองค์ประกอบอื่นๆ ก็มีผลที่ทำให้ละครในสถาบันการศึกษายังไม่บรรลุจุดที่เป็นที่ยอมรับในวงกว้างพอ อย่างไรก็ตามผมคิดว่าละครในสถาบันการศึกษาก็ไม่ได้แย่ไปเสียทีเดียว” (นาย F, การสื่อสารส่วนบุคคล, 7 มกราคม 2561)

“มันทำให้เราได้เรียนรู้ว่าตัวละครมันมีแง่มุมและแนวคิดยังไง ที่จะแสดงออกมาและสะท้อนมนุษย์ ทั้งด้านความคิดและสติปัญญา แล้วก็มาประยุกต์ใช้กับตัวเราเองด้วย ดูแล้วถ้ารู้สึกดีมีความสุขถือว่าได้สุนทรียศาสตร์ทางศิลปะออกมาโดยสมบูรณ์แบบแล้ว” (นาย H, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“ไม่รู้สิคะ บางครั้งละครเวทีที่มีคุณค่า เนื้อหาอาจจะไม่สามารถเป็นจริงได้ในสังคมของเรา ถ้าเอาคนที่ดูแลสังคมมาดูละคร อาจจะเกิดไอเดียใหม่ๆ ในการสร้างสรรค์สังคม แต่คิดว่าถ้าสังคมดีไปหมด ละครจะสะท้อนและสอนอะไรคนดูดีล่ะ” (นางสาว ค, การสื่อสารส่วนบุคคล, 11 มกราคม 2561)

4.1.2.4. ความต้องของผู้ชมด้านคุณภาพการแสดง

ในที่นี้ คุณภาพการแสดง หมายถึง ความสามารถ ศักยภาพของนักแสดงละครของสถาบันการศึกษา ผู้ชมมีความชื่นชอบนักแสดงละครสถาบันการศึกษา สามารถจดจำการแสดงละครของสถาบันการศึกษาได้อย่างขึ้นใจ และสามารถบอกความแตกต่างในด้านคุณภาพการผลิตได้อย่างละเอียด เห็นความแตกต่างได้อย่างชัดเจน เนื่องจากการแสดงละครของสถาบันการศึกษาแต่ละสถาบันนั้นมีเอกลักษณ์เป็นของตัวเองทั้งในด้านการแสดง ด้านการผลิต ผู้ชมยังมีนักแสดงในดวงใจที่จะไปติดตามชม จดจำสถาบันเหล่านี้ได้ทั้งเรื่องคุณภาพของนักแสดงที่มีความสามารถในการแสดงอย่างมืออาชีพ การผลิตโปรดักชั่นที่ครบครันทั้งแสง เสียง ฉาก เสื้อผ้า หน้าผม

“ที่จดจำได้มาก ส่วนมากจะเป็นในเรื่องของนักแสดง ความสามารถของนักแสดง การร้อง ความสามารถด้านการร้องที่จดจำได้มากที่สุด เรื่อง คาบารेट (Cabaret) ของ ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] โห จำได้ว่า ดูแล้วชอบ ดึงใจ ทั้งโปรดักชั่น แสง สี เสียง ดนตรี Fräulein Schneider ที่แสดงโดย จำชื่อไม่ได้ ที่เล่นเรื่องแสงเทียนด้วย [พัทริยา พยอม] คนนั้น ทำไม Fräulein Schneider คนนี้ ถึงมีความสามารถด้านการร้อง ด้านการสื่ออารมณ์ แทบจะ คือทัดเทียมได้เลยกับ โปรโมชันของต่างประเทศที่เคยดูตามวิดีโอ” (นาย C, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“สิ่งที่ทำให้จำได้เนี่ย คือ ถ้าครั้งนั้น สำคัญที่สุดคือนักแสดงเนี่ย จะต้องเข้าถึงตัว บทบาทตัวนั้นและสามารถส่งความเป็นตัวละครตัวนั้นเนี่ยให้กับผู้ชมได้ คือจะจำได้ดีที่สุด อย่างละคร เรื่องแสงเทียนของม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] แล้วก็สถาปัตยกรรม จุฬาฯ [คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]” (นาย H, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“ด้วยความเป็นตัวแอคเตอร์ ปฏิเสธไม่ได้ว่าเวลาเราชอบ เราตามใครเราจะตามตัวละครในเรื่อง เพราะเราชอบ มีนักแสดงที่ชอบ และตัวละครในดวงใจ อาจจะได้ไม่ได้ในดวงใจขนาดนั้น แต่เราอยากไปเสฟเพื่อที่ว่าเราอยากเห็นแอคเตอร์ด้วยกันเขาทำงานยังไงถ้าอยู่ในกระบวนการของโรงละครโรงเล็ก เขามีวิธีการจัดการตัวเองยังไง เราเลือกที่จะไปเสฟเนื้อเรื่องด้วย และตัวนักแสดงที่ไม่เป็นดารา ที่เป็นนักแสดงจริงๆ จริงๆ แล้วที่ชอบและตามอยู่ตลอด คุณขวัญแก้ว คงนัย มันไม่เกี่ยวกับว่าเราจะสนิทกับใครแล้วตามไป Support แต่เราอยากไปดูอีกว่าทุกวันนี้โลกมันเปลี่ยนไป เด็กใหม่ๆ ก็ขึ้นมาเราเลยอยากรู้ว่าสเกลในด้านนั้นเขามีวิธีการใช้อย่างไร และเพื่อจะไปศึกษาเขาด้วย ไม่ใช่แค่ไปเสฟ” (นางสาว ก, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“ดิฉันชื่นชอบในความสามารถของทุกฝ่ายในคณะละคร BU [ภาควิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ] เช่น คณาจารย์ผู้สอน นักแสดง ผู้กำกับ โปรดักชั่น ทีมงาน และบทละครที่มีความน่าสนใจ ทำให้ดิฉันจำคุณภาพของคณะละครนี้ได้ขึ้นใจ” (นางสาว ข, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

“ผมประทับใจและจดจำคณะละคร BU Theatre Company [ภาควิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ] เริ่มจากนักแสดง เพราะ ดูแล้วรู้สึกได้ว่าซ้อมมาอย่างดี ดูแล้วรู้สึกว่านักแสดงกับตัวละครเป็นคนเดียวกัน แสดงออกมาอย่างมีความหมาย ความสามารถของผู้กำกับ เพราะ บ่อยครั้งที่ดูละครแล้วรู้สึกว่าผู้กำกับทำภาพได้ออกมาเหนือความคาดหมาย มีมุมมองกว้างกว่าบทละครที่เป็นกระดาษไม่ใช่แค่กำกับตามสเตปได้เรคชั่น บล็อกกิ้งไม่รก ใช้พื้นที่ ใช้พร็อพต่างๆ ได้อย่างฉลาด ตีความได้เข้ากับยุคสมัย โปรดักชั่น เพราะ มีความสวยงาม ฉากและเสื้อผ้ามีความสมจริง ไม่นั้นประโคนจนไร้เหตุผล มีการค้นหาข้อมูลอย่างดี บทละคร เพราะ นำเสนอบทละครต่างประเทศ ละครที่ไม่ได้หาชมง่ายๆ มีเนื้อหาที่กินใจ นำเสนอแง่มุมของชีวิตตัวละคร วิพากษ์สังคมและการเมือง

ได้ดี ทีมงาน เพราะ สุภาพ เทคแคร์ดี มีการโทรคอนเฟิร์ม ถามอะไรก็ตอบไม่หวงความรู้ ขอความช่วยเหลือได้ คอยตามเวลาถึงเวลาเข้าโรงละคร” (นาย D, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

“BU Theatre Company [ภาควิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ] เพราะคุณภาพในเรื่องการแสดง โปรดักชั่นและการตีความบทละครที่ลึกซึ้งที่มีความหมาย” (นาย G, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มกราคม 2561)

4.1.2.5. ความรู้สึกของผู้ชมหลังชมการแสดงละครสถาบันการศึกษา

ผู้ชมที่ให้ข้อมูล กล่าวว่า เมื่อชมการแสดงละครสถาบันศึกษานั้น อาจจะมีทั้งความสุข และความทุกข์ โดยความสุขที่เกิดขึ้นมักเกิดจากการที่ได้รับข้อคิดจากการชม การอินกับการแสดง การเห็นความพยายามของนักแสดงและทีมงานในทุกด้าน ส่วนความทุกข์ เช่น บางเรื่องดูแล้วไม่เข้าใจ การไม่มีมารยาทในการต้อนรับที่ดีของสถาบันการศึกษาบางแห่ง นักแสดงไม่สามารถถ่ายทอดการแสดงได้อย่างสมบทบาท กล่าวคือ การแสดงที่ไม่จริง การไม่ค้นคว้าหาข้อมูลในการผลิตโปรดักชั่นหรือการออกแบบที่ไม่ถูกต้องตามยุคสมัย การตีความละครผิดเพี้ยนไป

“เรายิ้มเมื่อเดินออกจากโรงละคร มีเรื่องให้คุยกันต่อกับเพื่อนฝูงที่มาชมด้วยถึงแก่นสารของละครเรื่องนั้น อีกประการสำคัญก็คือ ละครของนักศึกษาหรือผู้เยาว์มักจะมีไฟบางอย่าง เป็นไฟของวัยที่เปี่ยมพลังซึ่งช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้กับเราได้เสมอ” (นาย G, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มกราคม 2561)

“หลักๆ คือเรื่องของหนึ่ง นักแสดงเลย รองลงมาคือ เรื่องของ Production เรื่อง แสง สี เสียง อันที่สาม คือ เรื่องดนตรี สามสิ่งนี้ถ้าดีก็มีความสุขหลังจากการชม” (นาย C, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“ที่มีความสุข คือ ถ้าเราไปดูกับเพื่อนแล้วแล้วออกมา เราสามารถวิพากษ์การแสดง ในครั้งนั้นได้อันนี้คือความสุขของเราแล้วก็มีความสุขของเราด้วย” (นาย H, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“ดูแล้วอิมเมจ สนุกสนานระหว่างอยู่ในโรงละคร อินไปกับการแสดง โศกเศร้าไปกับตัวละคร ได้แง่มุมใหม่ในชีวิต ได้เอาประสบการณ์ของตัวเองมาสอนเราเอง ได้เห็นความงามของฉากที่สมจริง หรือฉากที่มีการออกแบบอย่างมีศิลปะ ไม่ใช่เน้นประโคม ได้เห็นพลังของนักแสดงที่ดูแล้วสัมผัสได้ว่าเขาคือตัวละคร ได้เห็นการกำกับที่มีความหมายตีความมาอย่างดี การกำกับที่มีภาพสวยงามเหนือความคาดหมาย” (นาย D, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

“ข้อคิดที่รับรู้ได้จากการชมละคร รวมทั้งอารมณ์และความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับตนเอง” (นางสาว ข, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

“ในแง่นามธรรมคงตอบได้จากความรู้สึกหลายๆ ครั้งที่ได้มีโอกาสชมละครเวทีว่า ความรู้สึกพอใจมักเกิดขึ้นจากการรับรู้ถึงความตั้งใจของทีมงานเบื้องหน้าและเบื้องหลังของแต่ละคณะ

ละคร หากจะวัดเป็นรูปธรรมคงต้องพูดถึงรายละเอียดที่สนับสนุนความรู้สึกดังกล่าวในเรื่องของความตั้งใจของทีมงาน เช่น แต่ละฝ่ายทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ ฝ่ายต้อนรับมีใจรักในงานบริการ ไม่มองข้ามรายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ชม การแสดงละครเป็นไปอย่างลื่นไหล ไม่มีข้อผิดพลาดทางเทคนิคใหญ่ๆ มีรูปแบบการแสดงที่แปลกใหม่ เนื้อหาทันสมัยกับสังคม ไม่ยึดเชื้อ” (นาย F, การสื่อสารส่วนบุคคล, 7 มกราคม 2561)

“มี เพราะเนื้อเรื่องที่น่าสนใจและตัวนักแสดงที่สื่อสารอารมณ์ได้ดี” (นาย I, การสื่อสารส่วนบุคคล, 11 มกราคม 2561)

“ความเข้าใจ และการเป็นส่วนหนึ่งของผู้ชมที่สร้างความสุขในการรับสารจากละครเรื่องนี้” (นางสาว ง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 15 มกราคม 2561)

นอกจากนี้ ผู้ชมกล่าวว่าความทุกข์ที่เกิดจากการชมละครของสถาบันการศึกษา เช่น 1) บางเรื่องดูแล้วไม่เข้าใจ 2) การไม่มีมารยาทในการต้อนรับที่ดีของสถาบันการศึกษาบางแห่ง 3) นักแสดงไม่สามารถถ่ายทอดการแสดงได้อย่างสมบทบาท กล่าวคือ การแสดงที่ไม่จริงจัง 4) การไม่ค้นคว้าหาข้อมูลในการผลิตโปรดักชั่นหรือการออกแบบที่ไม่ถูกต้องตามยุคสมัย 5) การตีความละครผิดพลาดไป เป็นต้น รวมถึงเกิดข้อผิดพลาดในการแสดงทำให้ผู้ชมไม่มีสมาธิในการชมการแสดงต่อได้

“ดูแล้วรู้สึกอยากกำกับเสียเอง เสียขายบทละครที่เอามาทำ นักแสดงไม่มีจิตวิญญาณของตัวละคร ในการสร้างโปรดักชั่นหรือการออกแบบไม่มีการค้นหาข้อมูลยุคสมัยที่ถูกต้อง และการออกแบบเน้นประโคนเยอะๆ แต่ไร้ความหมาย ทำไปทำไม เพื่อ” (นาย D, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

“ดูแล้วอึดอัดเบื่อ อยากออกนอกโรงละคร ที่นั่งผู้ชมก็มีส่วน” (นาย G, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มกราคม 2561)

“มีอยู่เหมือนกัน ในเรื่องของการ แบบการตีความหมายที่ผิด อย่างเรื่องของ Fiddler On The Roof ก็คือ เหมือนเรื่องตัวของ Fiddler เนี่ย ที่นั่งสีไวโอลินเหมือนพลังหายไปเลย แต่เลือกคนที่เล่นไวโอลินไม่เป็น ไม่ใช่แค่การสีหลอก แล้วก็การคัดเลือกนักแสดงด้วย การเลือกผู้หญิงที่แต่งมาเป็นผู้ชายมันเลยทำให้เราไม่เชื่อในตัว Fiddler ที่เป็นตัวนำเรื่องแล้วก็ตัวจบเรื่อง คาดหวังไว้ว่าเราจะได้เห็นตัว Fiddler เนี่ย สีไวโอลินเดี่ยวแบบในตอนท้ายที่มันต้องทรงพลังมากๆ และตอนท้ายนี้ตัว Fiddler ก็หายไปเลย การตีความคุณไปลบของเก่าที่คนจดจำไว้” (นาย C, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“การที่รับรู้ได้ว่าคณะละครกำลังดูถูกคนดูด้วยการปล่อยให้ผลงานที่มีข้อบกพร่องออกมาสู่สายตาผู้ชม และมีการจัดการคณะละครแบบที่เล่นที่จริง ไม่เคารพในสิ่งที่ตัวเองทำอยู่ แม้จะเป็นนักศึกษาก็ไม่ควรทำงานอย่างไม่จริงจัง ทำให้ดูไม่เป็นมืออาชีพ” (นาย F, การสื่อสารส่วนบุคคล, 7 มกราคม 2561)

“เพราะเกิดจากข้อผิดพลาดในการแสดงทำให้ตอนดูรู้สึกอึดอัด และสมาธิหลุดไป บางครั้งทำให้ไม่สามารถที่จะดูต่อได้” (นาย F, การสื่อสารส่วนบุคคล, 7 มกราคม 2561)

“อารมณ์และความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับตนเอง และการดูละครแล้วไม่เข้าใจ” (นางสาว ข, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

“เป็นเพราะท่าทีของสถาบันนั้นๆ ด้วยบางที่เราไป บางทีไปก็คิดหนักนะ ไปแล้วเป็นคนนอก เด็กบ้างเฮฮา เฮฮา นึกออกไหมครับ บรรยากาศน่าจะเป็นพวกรู้จักกันหมด แล้วเวลาไปแล้ว รู้สึกว่าเราจะไปดีไหม หรือไม่ดีวะ บางทีอย่างไปแล้วรู้จักกันหมด ต้องไปนั่งแบบอยู่เฉยๆ มันก็จะรู้สึกอึดอัด [คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย] ที่ อย่างบางที่ ม.กรุงเทพ [ภาควิชา ศิลปะการแสดง] ไม่มีปัญหา คั้นแล้ว ฎไปหลายทีแล้ว มันชินไปแล้ว ที่อักษร [ภาควิชาศิลปะการ ละคร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย] ก็ไม่เป็นนะครับ อักษรนี้ตัวใครตัวมัน” (นาย A, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

4.1.2.6. ความต้องการเข้าถึงข่าวสาร

ผู้ชมที่ให้ข้อมูล กล่าวว่า 1) สังคมออนไลน์ (Social Media) โดยผ่านแอปพลิเคชัน เฟซบุ๊ก (Facebook) เป็นช่องทางที่สะดวกสบายและรวดเร็วที่ผู้ชมทุกท่านสามารถเข้าถึงข่าวสารของการแสดงละครของสถาบันการศึกษา ผู้ชมยังกล่าวอีกว่าคณะละครสถาบันการศึกษาใดที่ติดตามบ่อยๆ หรือเป็นแฟนประจำ ผู้ชมจะเข้าไปยัง เพจเฟซบุ๊ก (Page Facebook) ของคณะละคร สถาบันการศึกษาโดยตรง 2) การบอกปากต่อปาก ยังคงเป็นการรับรู้ที่ดีของผู้ชมผู้ชมด้วยกัน และ 3) หากต้องการข่าวสารที่ถูกต้องจะไปหาข้อมูลต่อจากในเว็บไซต์ (www.) ของคณะละครนั้นๆ 4) โปสเตอร์การแสดงที่ติดตามสถานที่ต่างๆ หรือถูกเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ 5) บุคคลรู้จักร่วมแสดง

“ก็ต้องยอมรับค่ะว่าโซเชียลมีเดียมีผลมากๆ เนอะ ในปัจจุบัน ส่วนใหญ่เป็นเฟซบุ๊ก ตัวคณะละครเองก็จะมาเชิญเราเองให้ไปดูงานของเขา ก่อนหน้านี้เราปฏิเสธไม่ได้ว่า ก่อนที่โซเชียลจะเข้ามา ต่อให้โซเชียลเข้ามาแล้วก็ตาม ละครเวทีมันคือปากต่อปาก สุดท้ายแล้วพอคนดูๆ คนดูไปชมไปชมแล้วมันดี ต่อให้คุณจะฟีดไม่มีช่องทีวี ไม่มีแขนแนลของตัวเอง แต่สุดท้ายมันคือปากต่อปาก มันคือดีอ่ะค่ะ คนดูที่มาชมเธอต้องไปดูนะเรื่องนี้ สุดท้ายดิฉันว่าต่อให้โลกนี้มันจะสื่อสารด้วยโซเชียล หรือยังไงก็ตาม ละครเวทีต้องอาศัยการบอกปากต่อปาก เพื่อคอนเฟิร์มว่ามันดีจริง ควรไปดู ควรเสียตังค์” (นางสาว ก, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“คำบอกเล่าแบบปากต่อปาก สื่อออนไลน์จากเฟซบุ๊ก และไว้นิวส์โปสเตอร์หน้าโรง ละคร” (นางสาว ข, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

“ในแง่สื่อ พี่ว่าค่อนข้างน้อย ยกเว้นถ้าคุณสนใจเขาจริงๆ อย่าง เช่น ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] ถ้าไม่ใช่แฟนจริงๆ ก็ตามไม่ได้อีก แต่พี่ว่าในยุคหนึ่งที่เขาวามันหายไป พี่ว่าเป็นเพราะว่ามันไม่มีพื้นที่ มันยังไม่มีโซเชียลมีเดีย พอตอนนี้มีโซเชียลมีเดีย มันแค่แชร์ก็เห็นหมด

โซเซียลมีเดียมันก็สาระแนด้วยนะ พอมันรู้ว่าเราสนใจละคร มันก็เอาทุกอย่างที่เกี่ยวกับละครทุกอย่างของแต่ละที่เด็งขึ้นมาหมดเลยอย่างที ขอนแก่น เชียงใหม่ ปัตตานี มาหมด โซเซียลมันง่ายขึ้นสำหรับคนที่สนใจจริงๆ โซเซียลมีเดียเท่านั้นที่จะเห็น และถ้าสนใจมากก็ไปตามที่เว็บไซต์” (นาย A, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“เฟซบุ๊ก คนบอกมา โปสเตอร์สมัยแรกยังเห็นแต่เดี๋ยวนี้อันไหนไม่เห็นแล้ว กดไลค์เพจ” (นาย B, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

“ผมเห็นจาก หน้าที่โซเซียล Facebook การบอกต่อกันมาเรื่อยๆ และกระแสความโด่งและเหตุการณ์ในช่วงนั้นๆ” (นาย E, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มกราคม 2561)

“ผ่านทางเฟซบุ๊ก ในแฟนเพจของคณะละคร การบอกต่อ โดยมีกรุปไลน์ของนักเรียนละครที่แชร์ต่อกัน โปสเตอร์ และวิดีโอในยูทูป” (นาย D, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

“ส่วนมากผมติดตามและรับทราบข่าวสารจากทางเฟซบุ๊ก (Facebook) ซึ่งส่งต่อกันมาเป็นทอดๆผ่านการแชร์หรือการกระจายข่าวตามกลุ่มของผู้ที่อยู่ในแวดวงละครเวทีทั้งหลาย” (นาย G, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มกราคม 2561)

“ส่วนมากตอนนี้จะรับรู้ผ่านทาง Social Media เป็นหลักเลย โดยเฉพาะ Facebook แล้วก็แบบปากต่อปาก ปากต่อปากก็จะเชื่อมโยงไปจากเฟซบุ๊กด้วยเวลาคนไปดูแล้ว กดไลค์ กดแชร์ บอกว่าเรื่องนี้ต้องไปดูนะ ก็มีการอ่านรีวิวกจากตรงนั้น หรือทางเว็บไซต์ด้วย” (นาย C, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“ส่วนมากจะรับรู้ผ่านการเชิญชวนของกลุ่มเพื่อนที่สนใจละครเวทีอยู่แล้วตามแต่ละสถาบันต่างๆ และจะเห็นบ่อยจากสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ที่มีการอัปเดตข้อมูลเกี่ยวกับผลงานละครของแต่ละสถาบันอยู่ตลอดเวลา ทำให้ง่ายต่อการเข้าถึง และมีผลต่อการตัดสินใจในการรับชม แต่ก็เคยเห็นการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบอื่น เช่น การปิดป้ายประชาสัมพันธ์ขนาดใหญ่บริเวณเส้นรถไฟฟ้าบีทีเอส เป็นอีกสื่อหนึ่งที่ทำให้รับรู้ข้อมูลการชมละครในสถานศึกษาได้แต่ไม่ค่อยพบเห็นได้บ่อยนัก” (นาย F, การสื่อสารส่วนบุคคล, 7 มกราคม 2561)

“ส่วนมากเค้าก็จะทำ PR ประชาสัมพันธ์ ในสื่อมวลชนมีเดีย หรือผ่าน Social หรือว่าแม้กระทั่ง Facebook LINE Instagram หรือมีการทำเพจขึ้นมา แล้วก็ผ่านพับ ป้ายโบว์ชัวร์ ใบประกาศ ก็ยังมีเห็นอยู่ แล้วก็คิดว่าทางเฟซบุ๊กน่าจะเป็นช่องทางที่เร็วที่สุดแล้วก็แชร์ก็จะเห็นกันง่ายที่สุด” (นาย H, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“เพื่อนในเฟซบุ๊กแชร์ และเพื่อนชวนค่ะ แล้วก็เห็นโปสเตอร์จากสื่อออนไลน์” (นางสาว ค, การสื่อสารส่วนบุคคล, 11 มกราคม 2561)

“ทราบจากโปสเตอร์ที่ติดตามสยามสแควร์ และเห็นในสื่อออนไลน์ อ้อ บางเรื่องมีนักแสดงที่รู้จักแสดงด้วย” (นาย I, การสื่อสารส่วนบุคคล, 11 มกราคม 2561)

“คำแนะนำจากอาจารย์ นักแสดง บุคคลรู้จัก และการบอกต่อ” (นางสาว ง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 15 มกราคม 2561)

4.1.2.7. ความต้องการของผู้ชมด้านราคาบัตรการแสดงละคร

ผู้ชมที่ให้ข้อมูลกล่าวว่า ในกรณีที่มีการแสดงละครของสถาบันการศึกษาจำหน่ายบัตร ผู้ชมกลุ่มนี้ต้องการให้คณะละครสถาบันการศึกษาจำหน่ายบัตรละครชุดในราคา 250-1,500 บาท และละครเพลงในราคาไม่เกิน 3,000 บาท เนื่องจากอยู่ในราคาที่คุณชมจะยินดีจ่ายและมีกำลังจ่ายไหว และหากให้ดีควรจัดโปรโมชั่นเพื่อให้ผู้ชมได้มีทางเลือกในการซื้อบัตร อีกทั้งผู้ชมยังคาดหวังว่าหากการแสดงดีจริง 3,000 บาทก็ยอมจ่าย นอกจากนี้ ผู้ชมท่านหนึ่งเสนอว่าวิธีที่จะสามารถขายบัตรได้ก็ไปร่วมบริษัทใหญ่ๆ ในการเป็นพาร์ทเนอร์ (Partner) พร้อมอธิบายให้นายทุนเข้าใจว่ามันคืองานศิลปะ

กรณีขายบัตรละคร

“การยินดีในการจ่ายมูลค่าได้นั้น ขึ้นอยู่กับความพร้อมด้านการเงินในแต่ละคน ดังนั้น จึงควรมีบัตรแบบหลายราคา ที่สำคัญคือโปรโมชั่นส่วนลดต่างๆ สำหรับบุคคลหลายกลุ่ม เช่น นักศึกษา เป็นต้น” (นางสาว ข, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

“พี่มองว่า ด้วยสถานการณ์แบบนี้อยู่ที่ 500-1,000 ประมาณนี้ อาจจะขอยมากขึ้น ใครไม่มีเงินเลยก็ 300 หรือ 100 หรือมีอีกริธีหนึ่งที่จะรอด คุณกลัวไม่มีใครซื้อบัตรก็ไปจอยกับทูลู CSR ไหมอะไรแบบนี้ ให้เขาลด หาพาสเนอร์พวกที่เป็นนายทุนใหญ่ๆ ต้องอธิบายให้นายทุนเข้าใจว่ามันคืองานศิลปะ” (นาย A, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“300-700 บาท เพราะ เป็นราคาที่จ่ายไหวเงินเดือนเราไม่ได้สูงมาก เมื่อบวกกับค่าเดินทางจึงเป็นจำนวนเงินที่ค่อนข้างสูง” (นาย D, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

“3,000 บาทยินดีจ่ายถ้าละครเรื่องนั้นดีจริง” (นาย H, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“ไม่เกิน 500 บาท เพราะตัวหนึ่งราคาแพงที่สุดคือ 200 กว่าบาท ผมคงไม่เสียเงินเกิน 500 เพื่อดูอะไรในยุคนีที่แพงกว่านั้น ในเมื่อมีทางเลือกอื่นที่จ่ายกว่า” (นาย G, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มกราคม 2561)

“ด้วยความที่เป็นละครของนักศึกษาเนี่ย ตามที่ในความเห็นก็คือไม่เกิน 1,500 บาท น่าจะแพงที่สุดแล้ว” (นาย C, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“300-1,000 บาท ขึ้นอยู่กับขนาดโปรดั๊กชั่น และความน่าสนใจของผลงาน” (นาย F, การสื่อสารส่วนบุคคล, 7 มกราคม 2561)

“ละครพูดไม่ควรเกิน 1,500 บาท ละครเพลงไม่ควรเกิน 3,000 บาท ค่ะ” (นางสาว ค, การสื่อสารส่วนบุคคล, 11 มกราคม 2561)

“ยินดีจ่ายค่าบัตร ไม่เกิน 500 บาท เพราะเป็นระดับราคาที่สามารถตัดสินใจจ่ายได้ทันทีไม่เดือดร้อน” (นางสาว ง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 15 มกราคม 2561)

กรณีเปิดให้ชมการแสดงฟรี

ในกรณีการแสดงละครของสถาบันการศึกษานั้นเปิดให้ชมฟรี ผู้ชมกลุ่มนี้ยินดีร่วมสนับสนุนเงินในจำนวน 100-1,000 บาท

“พี่ให้ตอนดูใส่ซอง 500 บาท ถ้าเคยมีอยู่ครั้งหนึ่ง ดูละครของ นินาท ที่ผ่านฟ้า ทำละครเพลงเล็กมาก เรือ บ็อกเคทซอด ใส่ไป 1,000 นิ่ง มัน Fulfill มากก็เลยใส่ไป และอย่างไปดูที่ ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] ถ้ามีเยอะพี่ก็จะให้เยอะมากกว่าที่ให้ครับ แต่ด้วยไม่ได้รวยขนาดนั้นเลยให้เท่าที่ให้ครับ” (นาย A, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“ในอดีตที่ผ่านมาเคยบริจาคให้ 100 บาท เพราะช่วงนั้นยังเป็นนักเรียนเลยมีกำลังทรัพย์บริจาคเพียงแค่นั้น แต่ตอนนี้มีงานทำก็อยากจะบริจาคซัก 300-500 บาท เพราะเป็นจำนวนเงินที่ไม่มากและน้อยจนเกินไป กำลังทรัพย์เราจ่ายได้ประมาณนี้ แต่ก็คิดอยู่เสมอว่าถ้าหากวันไหนร่ำรวยหรือถูกหวยมีเงินหลักล้านขึ้นมา ก็อยากบริจาคหลักแสนบาทไปเลย เพราะโดยส่วนตัวอยากช่วยสนับสนุนและขับเคลื่อนศิลปะการแสดงในไทยให้ดีกว่านี้ อยากช่วยสร้างโรงละครให้เกิดคณะละครให้คนไทยดูฟรีหลายๆ แห่ง” (นาย D, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

“ขั้นต่ำ 1,000 บาทขึ้นไป” (นาย H, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“จริงๆ ไม่รู้สึกว่าจะต้องบริจาค เพราะหากเป็นการขายบัตร สิ่งนั้นเป็นเหมือนสิ่งแลกเปลี่ยนที่เราต้องซื้อเพื่อเข้าไปชมเหมือนหนัง แต่พอเป็นการบริจาคเราจะรู้สึกเสียดายทุกครั้ง เพราะเหมือนมีคนมาบอกเราว่าจะทำหรือไม่ทำก็ได้ เราก็มักจะเลือกทางที่สบายกว่า ถ้าละครดีมากๆ คงให้สัก 100 นิ่ง” (นาย G, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มกราคม 2561)

“แหละที่ผมเคยบริจาคอยู่ที่ประมาณ 200 ถึง 300 บาท เราารู้สึกว่าถ้าเราบริจาค 20 บาท มันก็จะน่าเกลียด เพราะเรารู้ ดูจากองค์กรรวม พอจะคาดเดาได้ว่าการทำละครเรื่องนี้ค่าใช้จ่ายมันสูง รู้เลยว่าต้องสูงแน่ๆ คำนึงคนตรี ค่าฉาก เราต้องเอาเท่าที่เราไหว แล้วก็ไม่น้อยเกินไป” (นาย C, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“300-1,000 บาท ขึ้นอยู่กับขนาดโปรดั๊กชั่น และความน่าสนใจของผลงาน” (นาย F, การสื่อสารส่วนบุคคล, 7 มกราคม 2561)

4.1.2.8. ความต้องการด้านการอำนวยความสะดวกอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้ชมกล่าวถึง การอำนวยความสะดวก อันรวมถึงการอำนวยความสะดวกสบายในการบริการด้านต่างๆ เมื่อมาชมการแสดงละครของสถาบันการศึกษา เช่น การจองบัตรผ่านระบบ

ออนไลน์ หรือจองผ่านโทรศัพท์ (Call Center) การจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น นอกจากนี้ การประชาสัมพันธ์ ป้ายสถานที่จัดแสดงและการบอกแผนที่ให้ผู้ชมได้ทราบเส้นทางการเดินทางที่ไปถึงยังสถานที่จัดแสดงได้อย่างรวดเร็วและทันเวลาการแสดง ผู้ชมบางท่านยังกล่าวว่า การจัดที่นั่งภายในโรงละคร ควรจัดให้ทุกที่นั่ง รับชมละครได้อย่างเต็มอรรถรส และควรจัดรถรับส่งในกรณีสถานที่จัดแสดงนั้นอยู่ไกล

“การจองตั๋ว อาหารและเครื่องดื่ม การเดินทาง สถานที่จัดแสดง ทุกอย่างทีกล่าวมาสำคัญทั้งหมด ควรบริหารจัดการให้ดีค่ะ” (นางสาว ข, อายุ 27 ปี, อาจารย์มหาวิทยาลัย, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

“ด้วยความที่ว่ามันเป็นละครสถาบันการศึกษา พี่มองว่าไม่ได้คาดหวังความเพอร์เฟกอะไรของมันเลยที่ว่าส่วนหนึ่งเลยที่น่าจะทำก็คือ information informative แล้วก็ access ให้มันง่าย อย่างเช่นว่า การจองตั๋วให้มันง่ายๆ หน่อยก็ได้ ไม่ต้องยุ่งยากด้วยความที่พี่เป็นคนรุ่นเก่า รุ่น 80 90 ไม่ต้องเข้าไปใน Thai Ticket Major อะไรขนาดนั้น ก็ Simple The Best ก็ทำง่ายๆ มันก็ได้ผล และก็มียุทธศาสตร์หลายอย่างครับ ล่าสุดไป มธ. ช่างในคือหาไม่เจอ หลง ช่างในไม่มีป้ายบอก ป้าย information ว่าเล่นที่ไหน ตรงไหนควรจะบอกชัดเจน ครับ อย่างของ ม.กรุงเทพ พี่ว่ามันก็ above มากเกินไป ทำอะ ทำเว็บชง เว็บไซต์ เต็มไปหมดเลยนะครับ บางทีก็แบบว่ามันทำให้คนดูกลัวหรือเปล่าวะ แต่พี่คิดเองนะครับ ทำดี ทำดีใหม่ ทำดีเลยครับ เป็นต้นแบบให้กับสถาบันอื่นได้ดู ที่ว่าใช้คิวอาร์โค้ด ทำสแกน เข้าแถว ยิ่งแป๊บเดียว รับบัตรได้เลย เออมันดี มัน Professional มัน Above ไปแล้ว ประมาณนี้ครับ” (นาย A, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“การจองตั๋ว เพราะ การจองตั๋วถ้าคณะละครจัดการดีผู้ชมสะดวกสบายเขาก็สบายใจที่มีตั๋ว ผู้ชมก็สบายใจที่จะเดินทางมา ไม่หงุดหงิด ส่วนการจัดที่นั่งภายในโรงละคร ควรจัดให้ทุกที่นั่ง รับชมละครได้อย่างเต็มอรรถรส มองเห็นนักแสดง ฟังเสียงได้ยิน ไม่ยัดผู้ชมเข้าโรงละครเยอะจนเกินไป บางสถาบันจัดที่นั่งผู้ชมด้านหลังโดนบัง มองไม่เห็น เสียงไม่ได้ยิน ไม่ประทับใจเลย รู้สึกเสียเวลาที่ต้องไปนั่งในโรงละคร อยากให้เช็คก่อนว่าแต่ละที่นั่งผู้ชมที่มานั่งเขาจะชมการแสดงได้จริงไหม ไม่ใช่สักแต่จะยัดเก้าอี้เสริมเข้าไป และการเดินทาง ถ้าการจัดแสดงในสถานที่ที่ผู้ชมไปชมได้ง่ายก็จะช่วยให้ผู้ชมไปชมมากขึ้น บางสถาบันอยู่ไกลนอกเมือง ผู้ชมเดินทางลำบาก ลีนเปลืองค่าใช้จ่ายในการเดินทางก็อาจทำให้ผู้ชมลังเลที่จะไปชม และบางมหาวิทยาลัยโรงละครอยู่ไกลจากหน้ารั้วมหาวิทยาลัย ต้องเดินไกลมากก็อยากให้มียุทธศาสตร์ ถ้าไม่มีรถผู้ชมอาจไปชมละครไม่ทันและอาจชมละครอย่างไม่มีความสุขเพราะเดินจนเหนื่อย สุดท้ายอาหารและเครื่องดื่ม ในกรณีที่ละครแสดงนานมาก อาจจัดให้มีการขายของว่างหน้าโรงละครก็ได้” (นาย D, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

“อาจไม่ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดโรงหนัง ซึ่งหากมีได้ก็ดีและดูเป็นมืออาชีพ แต่ที่สำคัญควรมีพนักงานที่ดี มีคำแนะนำที่และการดูแลที่ดีต่อลูกค้า ซึ่งตรงนี้สามารถทำให้

คณะละครดุติ ดูเป็นมืออาชีพมากกว่าโรงหนังเสียอีก” (นาย G, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มกราคม 2561)

“ที่สำคัญผมว่าน่าจะเป็นเรื่องของที่จอดรถ อันนี้ความจำเป็นมาก เรื่องเครื่องดื่ม และอาหารผมไม่ค่อยจะเห็นว่าได้นี้สำคัญเท่าไร ในเรื่องของการอำนวยความสะดวกด้านการเดินทางอาจจะมีรถรับส่งจากที่ไหนมาที่ไหนใหม่ แล้วก็การจอดรถแค่นั้นครับ” (นาย C, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“โรงละคร Black Box Theatre มหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิต ขึ้นชมในการจัดการบริหารทั้งภายนอกและภายใน ที่มีคุณภาพ” (นางสาว ง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 15 มกราคม 2561)

4.1.2.9. ความคาดหวังของผู้ชมต่อการแสดงละครของสถาบันการศึกษา

ความคาดหวังของผู้ชมที่มีต่อละครของสถาบันการศึกษา คือ การปลูกฝังและพัฒนาบุคลากรด้านศิลปะการแสดง ศิลปะการละครให้เติบโตอย่างถูกต้อง การถ่ายทอดความรู้ การดูแลและให้คำปรึกษาของครูจะต้องให้นักเรียน นักศึกษาอย่างเต็มที่ เมื่อสถาบันการศึกษาจะต้องผลิตละครของนักศึกษาจะต้องมี 1) สิ่งที่ยากส่งสาร (message) ถึงผู้ชมให้ชัดเจน 2) ควรมีการนำบทละครใหม่ๆ มาจัดแสดง เนื่องจากปัจจุบันมีการนำเสนอละครเรื่องเดิมๆ 3) ความเป็นอาชีพ 4) ควรมีละครเกี่ยวกับความรักชาติ เกี่ยวกับสิ่งที่แสดงถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของไทย เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ควรปลูกฝัง ให้กับผู้ชม และสร้างค่านิยมให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ได้เห็นและได้ตระหนักถึงคุณค่าที่แท้จริง 5) ไม่ควรนำเสนอบทละครที่เสียคติทางการเมือง

“อยากให้สถาบันการศึกษาผลักดันให้นักเรียน เรียนรู้ผลงานของรุ่นพี่ ตกตะกอนความรู้ เทคนิค วิธีการรุ่นพี่ นำมาสร้างผลงานใหม่ ไม่ใช่เอาผลงานเก่าๆ มาทำซ้ำ โดยการตีความก็ไม่ได้นำเสนอใจอะไรกว่าเดิม นำเสนอบทละครใหม่ๆ นำเข้าจากต่างประเทศก็ได้ เขียนจากบทละครโทรทัศน์ที่เคยประสบความสำเร็จมาแล้วก็ได้ เขียนบทจากนวนิยายก็ได้ หรือเขียนบทขึ้นมาเองก็ได้ นำเสนอละครที่ทำให้เห็นความทรมานและความงามของชีวิต องค์ประกอบของโปรดักชั่นไม่ต้องฟูฟอลังการ ใช้งบประมาณที่เยอะก็ได้ แต่ต้องศึกษายุคสมัยบริบทที่จะนำเสนอให้ดี มีความเหมาะสม ไม่ประโคนจนไร้เหตุผล นำเสนออย่างมีศิลปะ ต้องมีความเป็นเอกภาพทั้งในการออกแบบ การแสดง และการกำกับ” (นาย D, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

“คาดหวังให้ละครในสถาบันศึกษาลบภาพลักษณ์ของความเป็น “ละครนักศึกษา” ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าจะต้องมีความเป็นมืออาชีพ ทำให้ผู้ชมรู้สึกคุ้มค่ากับการเดินทางมาชมผลงาน ไม่ได้คำนึงว่าละครจะต้องยิ่งใหญ่เต็มรูปแบบ แต่ต้องใช้ข้อจำกัดที่ตัวเองมีให้เป็นประโยชน์ และเหมาะสมที่สุด เนื่องจากเข้าใจว่าบางที่อาจไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่พร้อมเท่าไรนัก ละครบรอดเวย์หลายเรื่องก็ไม่ได้ต้องมีความจัดเต็ม แสง เสียง ฉาก แต่เขาเลือกใช้ได้อย่างกลมกล่อมลงตัว

มากกว่า บางอย่างที่เราจะต้องลงทุนจัดหาในละครสถาบันการศึกษาเพื่อเพิ่มสุนทรียภาพก็ควรต้องเกิดขึ้น เช่น อุปกรณ์ประกอบฉาก บางครั้งไปชมละครตามมหาวิทยาลัยก็ยิ่งเห็นใช้เก้าอี้ที่ใช้น้ำยาลบคำผิดลงชื่อมหาวิทยาลัยเอาไว้จนรู้สึกว่าการลดความน่าดึงดูดไปเสียมาก นอกจากเรื่องโปรดักชั่น จึงคาดหวังคุณภาพด้านการแสดงอย่างมาก เพราะต้องการเห็นชีวิตมนุษย์ที่โลดแล่นอยู่เบื้องหน้า ไม่ใช่เห็นนักศึกษามาพูดบทใส่กัน ในเรื่องของเนื้อหาจริยธรรม คิดว่าที่จริงละครแต่ละเรื่องมีประเด็นต่างๆ ซ่อนไว้อยู่แล้ว เป็นหน้าที่ของคนดูที่ต้องคิดตาม เพียงแต่อยากให้เลือกรื่องที่สามารถต่อยอดเข้ากับสังคมไทยได้จริง หรือเป็นเรื่องที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลเพราะบทละครเหล่านั้นจะช่วยให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะอย่างแท้จริง ไม่ใช่เลือกบทละครมาทำเพราะง่ายแล้วก็คาดหวังให้นักดูได้รอยยิ้มกลับไปเพราะมีตัวละครตลกๆไม่กี่ตัวออกมาจากฉาก โดยรวมแล้วคิดว่าตอบยากว่าต้องการละครแบบไหน เหมือนกับถามว่าละครที่ดีจำเป็นต้องมีข้อคิดและประเด็นที่หนักหน่วงใช่ไหม แต่ถ้าละครเรื่องนั้นไม่สร้างความบันเทิงเราก็คงจะเรียกว่าละครที่ดีไม่ได้เช่นกัน เพราะโดยพื้นฐานแล้วคนดูควรได้รับความบันเทิงจากละครด้วยเช่นกัน ที่ตอบมาทั้งหมดจึงเป็นคำตอบเฉพาะตนที่มีต่อความคาดหวังที่จะได้ชมละครครับ” (นาย F, การสื่อสารส่วนบุคคล, 7 มกราคม 2561)

“หวังจะเห็นบทที่สะท้อนให้เห็นด้านคุณธรรมที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในสังคมได้ แล้วก็เกี่ยวกับความรักชาติ เกี่ยวกับสิ่งที่ได้เห็นถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของไทย เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ควรปลูกฝัง ให้กับผู้ชม และสร้างค่านิยมให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ได้เห็นและได้ตระหนัก สิ่งที่จะต้องทำต่อไปในอนาคต ว่าเรานั้นควรจะต้องรักชาติแล้วก็ทำในสิ่งที่ได้ให้พัฒนาประเทศชาติโดยไม่เห็นแก่ตัว” (นาย H, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“คาดหวังจะเห็นสถาบันทำละครที่มีความสร้างสรรค์ ไม่ส่อเสียดการเมือง” (นาย I, การสื่อสารส่วนบุคคล, 11 มกราคม 2561)

“คาดหวังละครในทางสอนคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ โดยไม่ต้องคำนึงถึงคุณภาพโปรดักส์ที่ยิ่งใหญ่” (นางสาว ง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 15 มกราคม 2561)

4.1.2.10. ข้อเสนอแนะจากผู้ชม

ผู้ชมที่ให้ข้อมูลได้เสนอแนะถึงข้อที่ควรนำไปปรับปรุงเพื่อพัฒนาให้ดีกว่าเดิม ดังนี้

- 1) ในเรื่องของการหาความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชน เพื่อให้รัฐบาลเล็งเห็นถึงความสำคัญของละครสถาบันการศึกษาว่าจะสามารถเป็นพันธมิตรสำคัญที่จะสามารถพัฒนาและแก้ไขปัญหาสังคมได้
- 2) การเปิดโอกาสให้ละครของสถาบันการศึกษาได้มีโอกาสในการไปแสดงในโรงละครใหญ่ๆ ของประเทศ
- 3) ให้ผู้ผลิตละครสถาบันการศึกษาศึกษาและทำความเข้าใจต่อศิลปะการแสดง และศิลปะการละคร ให้อย่างถ่องแท้เพื่อผลิตผลงานที่มีคุณค่ามากกว่าการทำละครเพื่อสนองความต้องการของตนเอง
- 4) หากสถาบันการศึกษานั้นมีความสามารถที่จะไปแข่งขันในระดับธุรกิจแบบมืออาชีพได้ ให้จัดตั้งเป็นคณะละครมืออาชีพอย่างจริงจังและแยกตัวออกจากสถาบันการศึกษาเพื่อการสร้างชื่อเสียง

และรายได้ที่มั่นคงให้กับคณะละคร 5) พัฒนาศักยภาพของนักแสดงและทีมงานให้เก่งและดีเทียบเท่ามืออาชีพ และ 6) การจัดตั้งสมาคมศิลปะการแสดงขึ้นเพื่อควบคุมและรักษาระดับคุณภาพของทุกสถาบันให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน

“อยากให้รัฐเห็นความสำคัญและช่วยเหลือสถานศึกษามากกว่า หลายครั้งลำพังแค่กำลังจากทางอาจารย์หรือนักศึกษาคงไม่พอ เพราะต้นทุนทำละคร 1 เรื่องในสมัยนี้ไม่ใช่ถูก ถ้ารัฐหันมาเห็นความสำคัญของศิลปะการละครและสนับสนุน ผมว่าละครในสถาบันการศึกษาคงพัฒนาไปได้ไกลกว่านี้อีกมาก” (นาย G, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มกราคม 2561)

“อยากให้ลองภาครัฐหรือเอกชนก็ได้ ให้ลองสนับสนุนการทำละครนักศึกษาเนี่ย อาจจะมีการสนับสนุนการนำเข้ามาในโรงละคร โรงใหญ่ๆ บ้าง อะไรแบบนี้ เพราะรู้สึกว่ามันนักแสดงพวกนี้มีความสามารถ ที่จะไปแสดงถึงระดับโรงใหญ่ และอาจจะทำให้คนหันมาสนใจละครเวทีมากขึ้นด้วย อาจจะมีการคัดเลือกว่าการแสดงละครของ ม. นี้ดี ก็คัดเลือกไปเล่นเปิดให้ชมฟรีก็ได้ ถ้าในด้านนักศึกษา นักศึกษาก็จะได้ลงงานจริง เปิดให้สาธารณชนชมเลย และเหมือนได้เปิดโลกว่าละครนักศึกษามันทัดเทียมระดับมืออาชีพไปแล้ว ทั้งในแง่ของนักแสดง การดีไซน์โปรดักชั่น ดีไม่ดี อาจจะดีกว่าละครมืออาชีพโรงใหญ่ก็ได้” (นาย C, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“ที่ว่าทัศนคติที่มีต่อศิลปะการแสดงสำคัญที่สุด เพราะ Once คุณอยู่ในคณะที่สอนละครแต่เด็กทำละครและไม่เข้าใจว่าละคร คือ อะไร หรือคุณปล่อยให้เด็กทำละครเพลง แต่ไม่ได้สอนเด็กให้เข้าใจว่าละครเพลงคืออะไร นี่คือปัญหาสำคัญเลย ซึ่งมันทำให้คนดู ไปดูแล้ว ฉันทไปดูเพื่อน มันไม่ได้ไปดูการแสดงหรือศิลปะการละคร” (นาย A, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“ที่จะเสนอว่าถ้าในเมื่อมัน สถาบันมันจะสามารถไปถึงขีดนี้ได้ ตั้งคณะละครแยกออกมาเลย แต่มันมีการ related กันในการสร้างแบรนด์ใหม่ เหมือน TG [บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)] ของรัฐบาล คงต้องแยกออกมาเป็นนกอแอร์ เป็นไทยสไมล์ แล้วมา related กัน แล้วคุณก็จะทำเป็น commercial เลย์ใหม่ นี้ออกใหม่ครับ ให้ให้สาธารณชนรับรู้ว่ายี่ห้อมันคือ Professional มันจะมีการ related ใหม่มันก็อาจจะมีการ related เพราะมันมาด้วยกัน มันเป็นครอบครัวเดียวกัน แต่ไม่ใช่ละครสถาบัน นี้อาชีพ ควรจะทำแบบนี้ เพราะมันมันจะมีเคสแล้ว ยิ่งของครูตู้ [ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณศักดิ์ สุขี] ที่เคยยกเปลื้อง [ละครเวที เรื่อง เปลื้อง] ออกไปแสดงนอกสถานที่ระดับ ม.กรุงเทพ ขายบัตรแพง แล้วคนก็รู้สึกไม่ดู แต่เราก็กังไปให้กำลังใจ เราก็กังไปดู เคยดู 3-4 รอบแล้ว ยังไปดูอีกก็แบบว่าไปให้กำลังใจ ผมมองว่าแบบนี้จะครับ” (นาย A, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“ก่อนอื่น ที่อยากให้พัฒนา คือ เรื่อง การร้องของนักแสดง คือถ้าเป็นคนโปรดักชั่น musical เพราะว่าบางเรื่องตัวหลักเนี่ย โทเก่ง แต่เรื่องของ ensemble หลากหลายที่จะเข้ามา ก็รู้สึกว่าจะถ้าพัฒนาการร้องในส่วน of ensemble ได้เนี่ย มันก็จะครบและอิมกว่านี้ และส่วนที่พูดไปข้างต้น

คือเรื่องการรักษา Message ของเรื่องที่จะนำเสนออย่าให้มันหายไป” (นาย C, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“อยากให้มีการรวมตัวของกลุ่มละครในสถาบันการศึกษาเพื่อสร้างผลกระทบในระดับที่กว้างกว่าภายในสถาบัน เช่น เทศกาลละครประจำปีของทุกเครือข่ายสถาบันที่มารวมตัวกัน สัมมนาวิชาการ หรือถ้าจะพูดถึงเฉพาะละครก็อยากจะให้คณะละครที่ไม่ได้อยู่ใจกลางกรุงจะมีโอกาสได้มาเปิดการแสดงหรือมีพื้นที่สำหรับกลุ่มคนเหล่านี้บ้าง เพราะหลายๆ สถาบันมีฝีมือมาก แต่อยู่ไกลจากกลุ่มคนดูหลักจึงทำให้ไม่สะดวกต่อการเดินทาง” (นาย F, การสื่อสารส่วนบุคคล, 7 มกราคม 2561)

ส่วนที่ 2 บทละครโทรทัศน์ที่เป็นไปได้ในการนำมาผลิตละครเวที

4.2. บทละครโทรทัศน์ที่เป็นไปได้ในการนำมาผลิตละครเวที

หลังจากได้การสื่อสารส่วนบุคคลจากกลุ่มผู้ชม กลุ่มผู้ร่วมผลิต และกลุ่มผู้สนับสนุน ผลการศึกษาเกี่ยวกับบทละครโทรทัศน์ที่เป็นไปได้ในการนำมาผลิตละครเวที สรุปประเด็นดังต่อไปนี้

4.2.1. บทละครของโทรทัศน์ที่ดี หรือที่ได้รับรางวัลจากเวทีต่างๆ พัฒนาเป็นบทละครเวทีได้

มุมมองจากผู้ชม

ผู้ชมการแสดงละครของสถาบันการศึกษาทุกคนให้ความสนใจ บทละครโทรทัศน์ที่ดี แต่ด้วยสถานการณ์ปัจจุบันของสถานีช่องโทรทัศน์ต่างๆ ได้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทำให้มีตัวเลือกในการรับชมมากขึ้น ผู้ชมไม่สามารถรับชมได้ทันในแต่ละครั้งที่ออกอากาศ หรือแม้แต่จะมีเทคโนโลยีเข้ามารองรับการชมละครโทรทัศน์ย้อนหลังแล้วผู้ชมก็ไม่สามารถรับชมได้ หลายท่านจึงมีความคิดเห็นและยินดีสนับสนุนให้คณะละครของสถาบันศึกษานำบทละครโทรทัศน์ที่ดี หรือที่ได้รับรางวัลมาพัฒนาเป็นบทละครเวที ส่วนมากผู้ชมกล่าวถึงบทละครที่ดีมีชื่อเสียง หรือบทละครที่ได้รับรางวัล ทั้งที่เคยนำไปดัดแปลงเป็นบทละครเวทีแล้ว หรืออยากจะให้นำไปดัดแปลงใหม่ เช่น สี่แผ่นดิน มาลัยสามชาย แม่นาค เป็นต้น อย่างไรก็ตาม นับเป็นความท้าทายอย่างมากของคณะละครของสถาบันการศึกษาที่จะหยิบบทละครโทรทัศน์ที่ดี หรือที่ได้รับรางวัลมาดัดแปลง ประยุกต์ให้เป็นบทละครเวที ทั้งนี้ต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่างด้วยกัน เช่น ผู้ดัดแปลงบทที่มีความสามารถ การเลือกบทประพันธ์ นักแสดงนำของเรื่อง เป็นต้น และผู้ชมหลายท่านยังได้ให้ความเห็นในหลายประเด็นที่มีความใกล้เคียงกัน เช่น 1) ความชำนาญและความถนัดในการดัดแปลงจากบทละครโทรทัศน์เป็นบทละครเวที 2) การนำเสนอมุมมองใหม่ๆ ที่แตกต่างจากบทประพันธ์เดิม 3) การรักษาหัวใจสำคัญของเรื่อง (Theme) ไว้อย่างดี 4) ละครที่มีความยาวในเวลาที่เหมาะสม 5) การนำเสนอเทคนิคพิเศษในละครเวทีที่ให้ความรู้สึกไม่ต่างจากโทรทัศน์ เช่น การแปลงร่างเป็นงูของคำแก้ว ใน

เรื่อง นาคี เป็นต้น 6) บทภาพยนตร์จากต่างประเทศที่สามารถนำมาดัดแปลงเป็นละครเวทีได้ เช่น เรื่อง Gerald's Game / First They Killed My Father / Life is Beautiful เป็นต้น

“จริงๆ ดิฉันว่าทำได้หมดเลยคะ แต่จริงๆ แล้วต้องเข้าใจคำจำกัดความก่อนว่า เวที กับ ทิวไม่เหมือนกัน ทิวเนี่ย เราสามารถตามเขาได้เป็นเดือนดูกันได้เป็นสองสามเดือน ดูกันเป็นตอนๆ ไป แต่เวทีสุดท้ายแล้วคุณไม่สามารถนั่งได้เกิน 3-4 ชม เราต้องให้คุณได้แค่นี้ เพราะฉะนั้น มันเป็นข้อจำกัดคะ ของละครเวทีในบางครั้งที่เราอยากดูบทละครทิวที่ได้รับความนิยม เนื้อหาดีก็จริง เช่น ลี เป็นต้น ค่ะ เราจะทำยังไงให้เรื่องที่อยู่ในทิวตั้ง 2-3 เดือนเนี่ย มาจบในละครเวทีแค่ 2-3 ชม อันนี้ทำได้คะ แต่มันเป็นความท้าทายของคนเขียนบทเหมือนกันคะในการที่เขาจะเลือกข้อยส์ (Choice) ไหน ประเด็นไหนให้มาสำคัญอยู่บนเวทีอันนี้จะยากสำหรับคนเขียนบท” (นางสาว ก, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“พี่ไม่ค่อยได้ดูละครทิวนะครับ แต่พี่ว่าทำได้ครับ เท่าที่ดูละครทิวยุคใหม่ เขาแข่งขันกันสูงนะ ทำออกมาได้ดีหลายเรื่อง มันข้ามสื่อกันได้ คิดว่าทำได้ มันเป็นศิลปะมันจะช่วยกันและกัน ขึ้นอยู่ว่าตอนทำออกมาดีไหม อยู่ที่กระบวนการทำ มันทำออกมาดีไหมและเวิร์คไหม” (นาย A, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“ยุคนี้ห่างไกลโทรทัศน์มาก กนกลายเป็นเน็ต ถ้ายุคอาจารย์สไตส์ [พันธุโกมล] ในยุคเอ็กซ์แอ็กต์ [Exact] แรกๆ คนละครเวทีที่นั่นที่ไปทำโทรทัศน์ ทำให้มีโครงสร้างต่างๆ จากละครเวทีเอาไปใช้ปรับและยุคนี้ ทำให้บทสนุกจิงเลย ด้วยความเก่ง ของคนทำ บทดีเอามาทำเป็นละครเวทีก็น่าจะสนุก ถ้าล่าสุดก็ละครเวที เรื่อง เรยา เดอะ มิวสิคัล โครงสร้างเรยาดี เอามาทำเป็นละครเวทีได้” (นาย B, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

“คิดว่าบทละครของโทรทัศน์ที่ดี หรือบทละครที่ได้รับความนิยม นำมาพัฒนาเป็นบทละครเวที ได้ เป็นบทละครโทรทัศน์ที่โด่งดังได้รับความนิยมและการันตีผลงานเป็นที่รู้จักในระดับหนึ่ง ส่งผลทำให้การทำละครเวที จากบทละครของโทรทัศน์เกิดความน่าสนใจและน่าติดตาม รวมถึงอาจจะเกิดการเปรียบเทียบได้อีกด้วย” (นาย E, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มกราคม 2561)

“นำมาพัฒนาได้ ถ้าหากได้ผู้เขียนบทที่เก่ง ผู้ออกแบบที่เก่ง และผู้กำกับที่เก่ง บทประพันธ์ดีๆ บนโลกนี้มีมากมายที่เคยประสบความสำเร็จทางโทรทัศน์มาแล้ว น่าสนใจนำมาทำละครเวที แต่บางเรื่องอาจมีฉากเยอะ มีเทคนิคที่ยากซับซ้อนที่จะทำให้สมจริงในเวลาทำมาสร้างละครเวที แต่ถ้าหากเรามีคนสร้างโปรดักชั่นที่เก่ง โรงละครและอุปกรณ์ที่พร้อมก็ย่อมทำได้ บทละครที่เคยประสบความสำเร็จทางโทรทัศน์ที่น่านำมาสร้างละครเวทีได้แก่ Gerald's Game / First They Killed My Father / Life is Beautiful / The Boy In The Striped Pyjamas” (นาย D, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

“แน่นอนทำได้ เหมือนสี่แผ่นดินถูกไหม เอามาเล่นทั้งละครเวที ละครห้อง ละคร โทรทัศน์ การเอามาตัดแปลง คนเขียนบทสำคัญมากว่าจะทำยังไงไม่ให้เนื้อหาและบริบทของบท ประพันธ์เดิมผิดเพี้ยนไป” (นาย H, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“เราอาจจะต้องพิจารณาว่าคำว่า "บทละครที่ดี" ของแต่ละคนมีมุมมองอย่างไร โคน ส่วนตัวบางเรื่อง เช่น สุภาพบุรุษจุฑาเทพ คิดว่าสนุกดี แต่ไม่มีอะไร เพราะฉะนั้นจัดเป็น "บทสนุกดี" ไม่ใช่ "บทละครที่ดี" แต่แน่นอนว่าในเรื่องอื่นๆ เช่น ล่า [ละครช่อง one] ผมว่าหากนำมาทำเป็นละคร เวทีคงจะดีไม่น้อย” (นาย G, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มกราคม 2561)

“เอามาพัฒนาได้ เชื่อว่าพัฒนาได้ เพราะว่าเดี๋ยวนี้ โปรดักชั่นใหญ่ๆ ก็มักจะเอาบทจาก ละครโทรทัศน์ ที่แปล [ตัดแปลง] จากนวนิยายอีกที เช่น ลอดลายมังกร แต่ว่าที่เอามาตัดแปลงได้ แต่ อย่างที่ว่าเป็นอะไรที่บทประพันธ์นั้น อะไรที่มันสมควรจะต้องรักษาไว้มันต้อง keep ไว้ ไม่ใช่แค่เอา เป็นโครงเรื่องมา อยากให้รักษาเรื่องการ keep บทประพันธ์เดิมเอาไว้ บทในไทยที่นำเอามาทำเป็น ละครเวทีที่เคยอ่านแล้วประทับใจมาก เรื่อง มาลัยสามชาย คิดว่าได้ ตอนอ่านนี่นึกมาก นึกได้เลยว่า เฮ้ย มันเอามาทำเป็นละครเวทีได้แน่ๆ แค่คุณ keep อันนี้ไว้ อันนี้มันน่าจะเป็นบทละครเวทีได้เลย อัน นี้ที่เคยคิดครับ” (นาย C, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“ในแง่ของความน่าสนใจ คิดว่าการนำบทละครโทรทัศน์มาตัดแปลงเป็นละครเวทีน่าจะ ตอบโจทย์ใครหลายคน และน่าจะได้รับความนิยม อย่างที่เคยเห็นมาแล้ว เช่น แม่เฒ่าพระโขนง บัลลังก์เมฆ เป็นต้น ซึ่งปัญหาคือบทละครโทรทัศน์ส่วนมากในประเทศไทยไร้แก่นสาร พุดวนเวียนอยู่ กับความเพ้อฝัน (Romantic) ไม่นำไปสู่การพัฒนาทางปัญญาและอารมณ์เท่าไร จึงยากที่จะหา เรื่องราวที่มีน้ำหนักมากพอที่จะนำมาทำให้น่าสนใจและมีคุณค่าได้จริง ตัวอย่างบทละครโทรทัศน์ที่ สนใจ เช่น แม่เฒ่าพระโขนง ล่า เป็นต้น” (นาย F, การสื่อสารส่วนบุคคล, 7 มกราคม 2561)

“คิดว่าน่าทำนะค่ะ ถ้าละครเวทีทำให้การดูละครเวทีให้ความรู้สึกต่างจากโทรทัศน์ เช่น การแปลงร่างเป็นงูของคำแก้ว [ละครโทรทัศน์ เรื่อง นาตี] ถ้าเป็นละครเวทีจะทำยังไง คิดว่าคนดูคง อยากเห็นตรงนี้” (นางสาว ค, การสื่อสารส่วนบุคคล, 11 มกราคม 2561)

“ได้ อย่างเช่น ที่เคยทำมาแล้ว ก็มี สี่แผ่นดิน แม่เฒ่าพระโขนง ทวิภพ” (นาย I, การ สื่อสารส่วนบุคคล, 11 มกราคม 2561)

มุมมองจากผู้ร่วมผลิต

ผู้ร่วมผลิตในฐานะศิลปินที่ร่วมแสดง ให้ความเห็นว่าเป็นเป็นเรื่องที่น่าสนใจ ในการนำ บทโทรทัศน์มาตัดแปลงเป็นละครเวทีอยากเห็นทั้งละครของต่างประเทศและประเทศไทย ขึ้นอยู่กับ การตัดแปลงบทจะอย่างไรให้ออกมาสมบูรณ์แบบที่สุด และผู้ร่วมผลิตในฐานะนักออกแบบลีลา กล่าวถึง บทละครเวทีที่ตัดแปลงแล้วอยากให้งดถึงธิมของเรื่องไว้ ไม่ควรเน้นการขายดารา หรือขาย คนดูที่แหมส

“เราน่าสนใจนะ หมายถึงบทละครของไทยใช้ไหม เอาของต่างประเทศก่อนแล้วกัน ถ้าเป็นของต่างประเทศ เราอยากดูเรื่อง La La Land ถ้าทำเวอร์ชันละครเวทีจะเป็นอย่างไร เพราะตัวภาพยนตร์เองมันก็คล้ายคลึงกับละครเวที ส่วนถ้าเป็นของไทยเราอยากดู เรื่อง ล่า เราอยากรู้ว่าออกมาจะเป็นยังไง หรือแบบหลายๆ เรื่อง แต่ก็พูดยากนะ เพราะละครไทยมันเขียนบทมาเพื่อทีวี อ้อ เรื่อง พิศवास เราก็เห็นด้วย แต่มันก็มี อย่างเช่น เรื่อง แม่นาค ที่มันทำมาเป็นละครเวที แล้วมี สี แผ่นดิน เลือดชาติยา เรื่องนี้เราชอบมากเพราะมันแฝงไปด้วยเรื่องการเมือง ที่มันคิดว่ายังไงคนดูก็ต้อง get เรว่ามันขึ้นอยู่กับคนทำบทแล้วจริงๆ” (วฤษฎ์ รินทอง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“บทละคร เราคิดว่าได้แน่นอน มันขึ้นอยู่กับ คนทำบทละครเวที อย่างที่บอกคนเขียนบทละครเวทีดีๆ ในประเทศไทยมันน้อยมาก ในการคิดจะทำบทให้ออกมาดีๆ คิดว่าละครดัดแปลงที่ดูๆ กันอยู่ทุกวันนี้ บทดีๆ นั้นยังมีอยู่ไม่มาก บางทีเรื่องดี หนังสือ พอทำออกมาเป็นละครเวทีมันไม่ได้ Message มันไม่ออก เช่น ฉิมของเรื่อง ต้องการสื่อประเด็นไหน มันไม่ชัด มันผิวเผิน เลยทำให้กลายเป็นละครแหมส แบบขอให้ชายดาราได้ ชายคนดูได้ เรื่องเอาแค่สนุกชวนหัว รัก ซึ่ง เลยทำให้ขาดแก่นที่เข้มข้นของละครไป”(ปริญญา ต่องโพนทอง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 10 มกราคม 2561)

มุมมองจากผู้สนับสนุน

ผู้สนับสนุนให้ความเห็นว่าถ้านำละครโทรทัศน์มาทำเป็นละครเวที จะต้องเลือกประเด็นที่อยากสื่อสารกับสังคมและผู้ชมมาสักหนึ่งประเด็น อาจจะเป็นเรื่องที่มีจริงในสังคม สะท้อนความเป็นสังคมจริงๆ ที่สุดท้ายคนดูจะต้องได้ข้อคิดหลังชมละครจบ

“บทละคร ที่คิดว่า พี่มองว่า ละครในทีวีหลายๆ เรื่องควรเอามาทำ เพราะว่าในมุมมองของละครเรามองแค่ด้านเดียว เราเห็นแค่แบบ อย่างเดียว คือ มันไม่มีความสด และการตีความไม่เหมือนกันนะละครเวทีกับละครในทีวีมันก็จะอีกฟิวนึง การแสดงออกมันก็จะไม่เหมือนกัน พี่รู้สึกว่าจะบางอย่างมันสามารถเอามาเล่น หรือเอามาเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอได้อีกมากเลย อย่างไม่ต้องอะไรมาก เช่น แม่นาคพระโขนง เราเห็นหลายเวอร์ชันมาก แล้วบางคนก็ตีความหายไปอีกหลายๆ เวอร์ชัน อาจจะไม่ต่อ refer ไปถึงในสมัยรัชกาลที่ 4 ฉนั้นสามารถ Refer ถึงยุค 2050 ในแบบอีก 30 ปีข้างหน้า หรือในอนาคต คือจริงๆ แล้วมันสามารถมาปรับ หรือมาเปลี่ยน หรือมอง การหยิบตัวละครมาพูดอีกประเด็นหนึ่งที่เรอาจจะมองไม่เห็น แบบเรค่าคนนี้ไปแล้ว แต่เรา เห็นจริงๆ แล้ว เบื้องหลังเขาก็เจออะไรมาเยอะนะเว้ย หรือเขามีเหตุผลอะไร เขาถึงต้องเป็นแบบนี้ พี่รู้สึกว่าจะบางทีบางเรื่องมันก็น่าเอามาเล่น แต่ให้ยกตัวอย่างพี่ก็นึกไม่ออก ถ้าได้จริงๆ หลายเรื่องก็ควรเอามาเล่นนะ อย่างแรก คือ คนรู้จัก เนื้อเรื่องอยู่แล้ว ถูกปะ เพียงแต่ว่าคนที่มาดู เขาจะมองว่ามันจะเป็นยังไงวะ อยากมาดูว่าผู้กำกับตีความหมายยังไง งานจะออกมาแบบเกี่ยความคาดหมายที่คิดใหม่ มันอยู่ที่คนทำบทละ ว่ามันจะเล่ายังไง ให้น่าสนใจ ถ้าอย่างป็นนาคคืออย่างเนี่ย ถ้าเอามาทำเป็นละครเวที มันคงต้องเลือกมาสัก

ประเด็นนี้ เพราะเนื้อเรื่องมันค่อนข้างไปเรื่อยๆ แต่ถ้าเป็นเรื่อง ริชยา มันเป็นเรื่องที่มีจริงในสังคม คนเราต้องการความสะท้อนความเป็นสังคมจริงๆ ไม่ต้องอะไรมากอื่น อย่างพี่ พี่เป็นคนชอบดูคลับ ฟาย เดย์ ของพี่อ้อยพี่ฉอด บางทีคนเราไม่ต้องการอะไร นอกจากรู้ความจริง อยากรู้ว่าคนเราจริงๆ แล้ว ชีวิตมันเป็นยังไงวะ เพราะบางทีเราไม่สามารถรู้ได้ทุกอย่าง เราแค่รับฟังมา อย่างเรื่องริชยา ในชีวิตจริงมันหนักกว่านั้นด้วย ถ้าเอามาทำเป็นละครเวทีอาจจะหยิบใจทให้เห็นว่า สิ่งที่น่าจะต้องเป็นแบบนี้ มันเป็นเพราะอะไร เพราะต้นทุนชีวิต สังคม ครอบครัว สุดท้ายคนดูก็จะได้ข้อคิด การที่แบบสภาพแวดล้อมหรือครอบครัวเอง มันเป็นบ้ำหลอมทุกคนที่ทำให้เรามาเป็นคนแบบนี้ มีนิสัยแบบนี้ หรือพฤติกรรมแบบนี้ และอาจจะสามารถแตกยอดไปได้ดีกว่าปัญหาสังคมมันไม่ได้มีแค่เรื่องครอบครัวนะ อาจจะเป็นเรื่องเพื่อน หรือ social ก็ได้” (ณะศักดิ์ มนูญผล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

มุมมองจากสื่อมวลชน

มุมมองของสื่อมวลชนต่อบทละครโทรทัศน์และการดัดแปลงเป็นละครเวทีนั้น สามารถทำได้และน่าสนใจกว่าละครโทรทัศน์ เพราะเมื่อละครโทรทัศน์เรตติ้งดีก็จะมีกำหนัดออกไปทำให้ดูยึดเยื้อเกินไป และการดัดแปลงบทนั้นประเด็นสำคัญคือคนทำเห็นอะไรในบทนั้นๆ ที่จะนำมาดัดแปลงให้ผู้ชมได้ชม นอกจากนี้ สื่อมวลชนยังกล่าวว่าเทคนิคต่างๆ ในโปรดักชั่นของเมืองนอกยังทำได้ และคนไทยเองคงจะทำได้ไม่ยาก

“เราว่าละครทุกเรื่องสามารถนำมาพัฒนาเป็นบทละครเวทีได้ และมันน่าจะสนุกมากกว่าการที่จะยึดตอนเหมือนละครทีวี เรามีความรู้สึกว่าละครทีวีที่ต้องยึดตอนบางที่มันถูกกำหนดไว้แล้วว่าวันนี้ไฮไลท์ของมันคืออะไร บางทีถูกยึดออกด้วยเรตติ้งที่มันสูงขึ้น ซึ่งบางทีก็ไม่จำเป็นเลย แล้วเรามีความรู้สึกว่าละครทีวีที่ดีสมัยนี้ ไม่ใช่ละครทีวีที่ได้รับรางวัล เราว่าตัวแปรมันอยู่ตรงที่บท มันอยู่ที่ว่าใครจะหยิบมาทำมากกว่า เขาเห็นอะไรในบทนั้นๆ ยกตัวอย่างปีที่แล้ว มีเวทีๆ หนึ่งมีละคร 2 เรื่อง เรื่องหนึ่งหนักไปทางรักชาติ คือ เรื่อง พิศवास อีกเรื่องหนึ่ง เรื่อง นาคี ที่หนักไปทางความรักของชายหญิงที่รอกันมานาน แต่กลายเป็นว่าความรักของชายหญิง ดันมีคนชอบมากกว่า เพราะเข้าไปนั่งอยู่ในใจคนดูมากกว่า” (อภิวัฒน์ แสงอรุณไพศาล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 23 ธันวาคม 2560)

“เรื่องแรกที่น่าถึง คือ เรื่อง นาคี ทั้งปีที่ผ่านมาก็เรื่องนี้ ถามว่าพัฒนาได้ไหม เราว่าเราคิดว่าพัฒนาได้ เพราะว่า มันก็ยัง based on แก่นของเรื่องมันก็ยังคงเป็นเรื่องความเชื่อ ยังเป็นความดี ความชั่ว เพียงแต่ว่ามันมีเรื่องของเทคนิคในการพีเรียด ถามว่ามันทำได้ไหม มันก็ทำได้อยู่แล้ว ในขณะเดียวกันโปรดักชั่นเมืองนอกยังสามารถทำ ทำอะไรที่มันไม่สามารถจะเป็นจริงได้ในโลกความเป็นจริง โปรดักชั่นเมืองนอกทำได้ เรารู้สึกว่าความแฟนตาซีในแบบคนไทย ก็ไม่ได้ยากถ้าจะทำ อีกอย่างมันก็มีวิธีสื่อสารในรูปแบบอื่นที่ เรียกพญานาค แล้วก็ไม่ต้องมีพญานาคออกมาก็ได้ มันมี meaning หรือสิ่งของอย่างอื่นก็ได้” (พสธร ขอบขจายเกียรติ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

มุมมองจากผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการเพื่อสังคม

ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการเพื่อสังคมให้ความเห็นว่า การนำเสนอบทละครในแบบกิจการเพื่อสังคม ควรเน้นการเข้าถึงผู้ชมทุกกลุ่มให้มีเนื้อหาที่เข้าใจง่าย อันจะกล่าวถึงการหยิบ “กระแสสังคม” ในช่วงนั้นๆ หรือเรื่องที่คนอาจมองข้ามไปมาแล้วผ่านละครเพื่อสะท้อนสังคมและเป็นตลาดต้องการชม อันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาของสังคมได้ และนำเทคโนโลยีเข้ามาผสมผสานกับการนำเสนอจนเกิดงานสร้างสรรค์ใหม่ๆ ที่น่าสนใจที่สุด หรือจะนำสื่อโซเชียลเข้ามาใช้ด้วย เพื่อที่จะได้เกิดรายได้จากการนำเสนอผลงานนั้นๆ และคุณภาพของโปรดักชั่นที่ดี การนำเสนอบทละครที่เน้นการสะท้อนปัญหาสังคมจะเป็นกระแสของสังคม

“มันอยู่ที่ plot เรื่องของเรา ถ้าเราจะทำละครมันก็ขึ้นอยู่กับกฎของมัน ถ้าเราไม่ได้ไปแหลมคมในเรื่องประเด็นการเมือง มันก็ไม่มีปัญหา สังคมเรานั้นก็เป็นสังคมเปิด เรื่องนี้ผมไม่ค่อยห่วงในแง่ธุรกิจผมที่ห่วงห่วงคือมันต้องเลี้ยงตัวเองได้ด้วย คือคนที่มารับผิดชอบมันก็ต้องมีค่าตอบแทนให้เขา ถ้าใส่แห้งมันก็ไปไม่ได้ มันต้องเลี้ยงตัวเองได้เทคโนโลยี ผมว่าๆ คุณคิดอะไรสร้างสรรค์ และเอามาผสมผสานได้เลยผ่าน YouTube Facebook อยู่ที่เรารู้ว่าจะออกจากยังงี้ สังคมมันเปิด มันก็ง่ายที่เราจะสร้างเครื่องใหม่ๆ ได้ ฉีกแหวกแนว หรือเรื่องข่าวที่มันไม่เคยเป็นข่าว หรือเรื่องที่คนมองข้ามมันอาจจะเป็นเรื่องใหญ่ก็ได้ เพราะว่าไม่มีพื้นที่ให้เรื่องพวกนี้ขึ้นมา มันก็อาจจะเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่สังคมมองข้ามมาอยู่ในกระแสสังคมได้ เช่นโซเชียล issues ที่มันล่อแหลมอยู่เอามาพูดก็ได้ แต่ว่าพูดอย่างให้แง่คิด ไม่ได้พูดให้ชี้ชวนให้ทะเลาะกัน” (สุริยะใส กตะศิลา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 มกราคม 2561)

“การสะท้อนปัญหาสังคมนั้นแหละ น่าจะเป็นเรื่องที่ตลาดกว้างต้องการและสะท้อนสังคมได้มากที่สุด” (สุริยะใส กตะศิลา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 มกราคม 2561)

4.2.2. ขนาดความยาวของบทละครเวที 1 เรื่อง ที่ดัดแปลงจากบทละครโทรทัศน์

มุมมองจากผู้ชม

ผู้ชมหลายท่านให้ความเห็นว่าบทละครเวทีเฉลี่ยแล้วควรมีความยาวไม่ควรเกิน 3 ชั่วโมง และควรมีพักเบรกระหว่างการแสดง แต่ด้วยอาจจะมีปัจจัยอื่นๆ เข้ามารบกวนสมาธิในการชม ความอดทนในการนั่งชม ละครที่รับชมมีความน่าเบื่อ หรืออื่นๆ ส่งผลให้ความต้องการของผู้ชมแต่ละท่านอาจแตกต่างกัน เรื่องเวลาในการแสดงนั้นเป็นอีกปัจจัยที่คณะละครของสถาบันการศึกษาต้องคำนึงถึงอย่างไรก็ตามผู้ชมส่วนใหญ่ยังให้ความเห็นอีกว่าถ้าละครเวทีเรื่องนั้นสนุก น่าสนใจ น่าติดตาม และสามารถดึงให้ผู้ชมอยู่กับสถานการณ์นั้นได้จริงๆ ความยาวของละครจะยาวนาน 3 หรือ 4 ชั่วโมงก็ไม่เป็นปัญหาต่อการรับชม แต่ถ้าการแสดงละครของสถาบันการศึกษาศึกษาไหนที่ให้ความรู้สึกกับผู้ชมไม่ควรจะชมต่อไปก็ควรจะจบตั้งแต่แสดง และถ้าละครยิ่งเลิกลึกก็อาจจะทำให้การเดินทางกลับบ้านของผู้ชมเกิดความลำบาก

“ไม่ควรเกิน 3 ชั่วโมง แต่ถ้าชอบจริงๆ 1-1.30 ชั่วโมง ไม่เกินนี้จริงๆ เราชอบวันแอคพล จบในองก์เดียว อันนี้จะรู้สึกกว่า 45 นาที ถึง 1 ชั่วโมง จะรู้สึกพอดีและไม่น่าเบื่อ แต่เข้าใจได้ค่ะ ถ้าเนื้อเรื่องมันยาวมันก็ต้องยาว” (นางสาว ก, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“ไม่ควรเกิน 2 ชั่วโมง และควรพักเบรกครั้งด้วย เพราะผู้ชมบางคนอาจไม่ชื่นชอบการนั่งดูแบบใจจดใจจ่อในเวลายาวนาน” (นางสาว ข, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

“แล้วแต่ความเหมาะสมและผู้สร้างสรรค์ แต่ถ้าน่าเบื่อมาก 50 นาที ก็จบเหะ แต่ถ้ามันดีจริงเคยดู 2 ชั่วโมง 30 นาที ไม่มีพัก แล้วพอพักต่อ อีก 1 ชั่วโมง แล้วก็พักแล้วต่ออีก 50 นาที คือเคยดูแบบนี้ก็มี ไม่ได้ไปจำกัด คือมันสนุกจริงๆ เราอยู่ได้ แต่ถ้ามันไม่สนุก 1 ชั่วโมง เบรกเหอะหรือจบเลยก็ได้ ความเก่งฉกาจของคนเขียนบทหรือคนทำ” (นาย A, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“ทั่วไป 1.30 ชั่วโมง ถ้ามีพักครึ่งก็ 2 ชั่วโมง คิดว่ามันพอดีแล้ว” (นาย B, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

“คิดว่าความยาวของละครเวที 1 เรื่อง ควรมีความยาวตั้งแต่ 1-3 ชั่วโมง โดยขึ้นอยู่กับเนื้อหาบทละครและความสามารถของนักแสดง รวมถึงการรับรู้ เนื้อหาความน่าสนใจ ความน่าติดตาม และความเข้าใจของผู้ชมที่จะรับได้อีกด้วย” (นาย E, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มกราคม 2561)

“1 ชั่วโมงเป็นอย่างต่ำ แต่ไม่เกิน 3 ชั่วโมง ละครพูดไม่ควรเกิน 2 ชั่วโมง ละครเพลงอาจขยับให้เป็น 3 ชั่วโมงได้ แต่ไม่ควรนานเกินนี้ เพราะ โดยส่วนตัวเป็นคนชอบดูละครเวทีขนาดยาว แต่ถ้านั่งนานเกินก็จะปวดเมื่อย และหิว” (นาย D, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

“ไม่ควรเกิน 3 ชั่วโมง อยู่แล้วในการรับชมการแสดง” (นาย H, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“ไม่ควรเกิน 3 ชั่วโมง เพราะหากมากกว่านั้นอาจจะยาวนานเกินความอดทนไป” (นาย G, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มกราคม 2561)

“ถ้าส่วนตัวไม่ควรจะเกิน 3 ชั่วโมงที่สุดแล้วเชื่อว่าหลังจาก 3 ชั่วโมงเริ่มสังเกตว่าคุณจะเริ่มหลุดหลุดจากละครไปแล้ว” (นาย C, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“หากเป็นไปได้ไม่ควรเกิน 2 ชั่วโมง ถ้าเป็นละครพูด และประมาณ 3 ชั่วโมงสำหรับละครเพลง เพราะมากกว่านี้มีโอกาสที่คนดูจะเบื่อ ยิ่งในยุคที่ผู้คนดำเนินชีวิตด้วยความรวดเร็ว การเสนอละครที่เียนเย้อ ไม่กระชับ ยิ่งน่าจะทำให้ตึงคนดูไว้ได้ยาก” (นาย F, การสื่อสารส่วนบุคคล, 7 มกราคม 2561)

“ไม่ควรเกิน 3 ชั่วโมงค่ะ เพราะละครเวทีส่วนใหญ่จะจัดเวลาหลังเลิกงานทำให้ละครเลิกตึกเกินไป ถ้าละครยาวเกินไปจะเดินทางกลับบ้านลำบาก” (นางสาว ค, การสื่อสารส่วนบุคคล, 11 มกราคม 2561)

“ควรจะมี 3 ชั่วโมง แบ่งแสดงเป็น 2 ช่วง พัก 15 นาที ระหว่างช่วง เพราะช่วยให้การนำเสนอเนื้อเรื่องละครได้อย่างสมบูรณ์แบบ ไม่น้อยและมากเกินไป คนดูสามารถใช้เวลาในการทำ ความเข้าใจได้พอดีและเหมาะสม” (นางสาว ง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 15 มกราคม 2561)

มุมมองจากสื่อมวลชน

“ส่วนตัว 1.30-2.00 ชั่วโมง พอแล้ว มันยากนะที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้นสดๆ แล้วต้องดึงคนดูให้อยู่ตลอดเวลา แน่แน่นอนว่านักแสดงเล่นละครเวที มันมีเสน่ห์ ดึงดูด ความเชื่อ แต่ยังเป็นละครพูด ถ้าสมมติคนไม่ได้เข้าถึงอย่างแนวที่คนต้องตีความ ถ้าคนมันไม่ได้เรียนละคร หรือรู้เรื่องการตีความ หรือเขาไม่เข้าใจ เขาก็จะปิดรับแล้วผ่านไป 10-20 นาที หรือถ้าไม่ได้มีจุดคลายแม็กซ์ให้หน้าตื่นตื่น” (อภิวัฒน์ แสงอรุณไพศาล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 23 ธันวาคม 2560)

“เรารู้สึกว่าจริงๆ ประมาณ 2 ชั่วโมง ถ้านานที่สุด 2 ชั่วโมงครึ่ง ไม่รวม Intermission และไม่ควรมากเกิน 3 ชั่วโมง ยิ่งปัจจุบันยิ่งควรสั้นลง ควรเหลือ 2 ชั่วโมงด้วยซ้ำ” (พสธร ขอบขยายเกียรติ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

มุมมองจากผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการเพื่อสังคม

ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการเพื่อสังคมให้ความเห็นว่าการแสดงควรมีความยาวไม่เกิน 1 ชั่วโมงต่อรอบ เพื่อกระชับเวลาและจัดแสดงได้หลายรอบในหนึ่งวัน

“ผมว่าสั้นๆ กระชับ ไม่ต้องนานเป็นชั่วโมงหรอก เราก็ไม่ไปเบียดบังเวลาของคนดูมาก เช่น คุณไปในตลาดสด คุณต้อง 10-15 นาที ต้องให้จบแล้ว และแล้วแต่สถานที่ด้วย” (สุริยใส กตะศิลา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 มกราคม 2561)

4.2.3. ละครของสถาบันการศึกษาไม่มีความจำเป็นที่ต้องเลือกดารา (Super Star) ร่วมแสดง

มุมมองจากผู้ชม

ในกรณีที่ดาราคนนั้นมีความเป็นนักแสดงมืออาชีพอย่างแท้จริง ผู้ชมหลายท่านให้ความเห็นที่ใกล้เคียงกันในเรื่องการเชิญดาราร่วมแสดงหรือนักแสดงมืออาชีพร่วมแสดงรับเชิญในการแสดงละครของสถาบันการศึกษา ว่าการแสดงละครของสถาบันศึกษาค่อนข้างไม่จำเป็นที่จะต้องเชิญดาราร่วมแสดง เนื่องจากการเชิญดาราร่วมแสดงนั้นอาจจะมีผลกระทบอย่างมากในการทำงานของผู้นำกับ และผู้อำนวยการสร้าง หากการนำดาราร่วมแสดงนั้นร่วมแสดงจะมีผลดีต่อการแสดงละครของสถาบันการศึกษาอย่างไร ทั้งในด้านการนำเสนอ ด้านการแสดง ด้านกระบวนการการทำงานของดาราและทีมงานทุกคน หรือมองแค่เพียงนำดารามาเพื่อส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ขายบัตรเต็มทุกที่นั่งโดยที่ไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบในการทำงานของกระบวนการของละครเลย ทั้งนี้จากผู้ชมหลายท่านได้กล่าวมานำมา สรุปได้เป็น 3 ประเด็น คือ 1) ดารานักแสดงกับความเหมาะสมกับบท หากนำดาราร่วมแสดงหรือนักแสดงมืออาชีพท่านนั้นร่วมแสดง ผู้กำกับและผู้อำนวยการสร้างต้องดู

ความเหมาะสมให้เข้ากับบทที่จะได้รับเพื่อให้ดารารหรือนักแสดงมืออาชีพท่านนั้นได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่ หรือความท้าทายใหม่กับบทที่เขาจะได้รับ มิฉะนั้นอาจจะทำให้การแสดงละครเสียชื่อเสียงได้ ดังนั้นจึงมองไม่เห็นความจำเป็นที่จะนำดาราที่มีชื่อเสียงแต่ศักยภาพในการแสดงละครเวทีไม่ดีเพียงพอร่วมแสดง หากแต่ดารารหรือศิลปินมืออาชีพ มีชื่อเสียง ประสบการณ์ และมีใจรักในการแสดงละครเวทีอยู่แล้วจึงเป็นเรื่องที่ดีที่จะสนับสนุน 2) ดารานักแสดงถ่ายทอดการทำงานอย่างมืออาชีพ ผู้ชมมีความหวังอย่างมากที่จะเห็นดารารหรือนักแสดงมืออาชีพท่านนั้นถ่ายทอดวิธีการทำงานอย่างมืออาชีพที่ดีให้นักเรียนและนักศึกษาที่เป็นทีมงานของสถาบันการศึกษานั้นๆ ได้เห็นถึงกระบวนการทำงานและการแก้ปัญหาในการทำงานของตนเอง 3) ดารานักแสดงกับการประชาสัมพันธ์ดึงดูดละครในด้านการตลาด หากนำนักแสดงมาเพื่อช่วยการประชาสัมพันธ์ และดึงดูดผู้ชม ควรจะเลือกที่ความสามารถและเหมาะสมกับบทเหล่านั้นๆ จริงๆ 4) การเพิ่มฐานผู้ชม หากนำดารามาแสดงอาจจะเป็นการเพิ่มฐานผู้ชมให้มากขึ้น

“ไม่จำเป็น เพราะเราเชื่อว่าถ้าเราอยู่ในสถาบันการศึกษาที่เป็นศิลปะการแสดงเรียนพวกนี้อยู่แล้ว คนเหล่านั้นแหละค่ะที่อยู่ในสถาบันสามารถพัฒนาได้ ดิฉันมีความเชื่อว่าไม่จำเป็นต้องเป็นดาราค่ะ เราสามารถพัฒนาแอดตัวเองให้เหนือกว่าดาราได้” (นางสาว ก, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“ไม่ควร เพราะเป็นการส่งเสริมให้ผู้ชมยึดติดกับบุคคลที่ชื่นชอบและมีชื่อเสียงมากกว่านักแสดงมือสมัครเล่นที่อาจมีความสามารถมากกว่า” (นางสาว ข, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

“เรื่องนี้เถียงกันหลายที่ ต้องถามว่าเอามาทำไม คือถ้าเอาเขาแค่มาก็ให้คนดูมากก็ไม่ น่าดูตรงไหน แต่ถ้าเอาเขามามันชาเลนจ์ (Challenging) และทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยน กับความจริงใจตรงนี้มาก แบบมาในบทบาท ส่วนใหญ่จะมีไต่เรกเตอร์ แล้วแต่ที่ถ้าโปรดิวเซอร์ เป็นใหญ่ก็จะคุยยาก ถ้าไต่เรกเกิดมาจากแพสชั่นจริงๆ ก็จะคุยกันได้ ถ้าเป็นรุ่นโตๆ มาเล่นก็จะแลกเปลี่ยนเรื่องกระบวนการ แต่ถ้าโปรดิวท์ก็เน้นขายเหลือเกิน ถ้ามาแล้วทำให้กระบวนการพัง ก็รู้สึกว่ามันไม่มี” (นาย B, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

“ควรมีไหม ขึ้นอยู่กับชิ้นงาน อย่างเช่นว่าคุณอยากทำ ซันเซท บูโลวาส (Sunset Boulevard) คุณก็ต้องเอาแบบ นัตตา วิกาญจน์ ไม่ใช่เอาเด็กปี4 มาเล่น มันเล่นไม่ได้ไง หรือรุ่นพี่ที่แบบ ลูกหว่า พิกกา แต่ยังไม่ใช่ตอนนี้ะครับ ต้องรอนางอีก 10 ปี 20 ปี คือมันต้องรอ รอคอยความสุขของเขาที่มันเหมาะกับบท ควรเอามาใหม่ควรเอามา ในความเหมาะสมของมัน ในความบริบทที่มันมีอยู่ แต่ไม่ใช่เอามาเพื่อขายบัตร มันทำให้ละครดูสมจริงแล้ว เด็กๆ ควรได้เรียนรู้ด้วยว่ามีอาชีพทำงานยังไง พี่ไม่หมายความว่าดารานักแสดงมืออาชีพมากกว่ามาลงกับเด็กที่เหมาะสม เอามาแล้วมี

ประโยชน์กับบท เอื้อกับละครทำให้ดูดี สนุก รื่นไหลและสมจริงขึ้น” (นาย A, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“ควรมี [นักแสดงมืออาชีพ] แต่ต้องมีเพราะ เพื่อที่จะให้นักเรียนได้เรียนรู้การทำงาน ร่วมกับนักแสดงมืออาชีพ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ของนักแสดงมืออาชีพ ได้เรียนรู้การเข้าถึงตัวละครของนักแสดงมืออาชีพ ไม่ใช่มีเพราะอยากนำดารามาตั้งดูให้คนมาชมผลงานคณะละคร” (นาย D, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มกราคม 2561)

“คิดว่าละครในสถาบันการศึกษาควรมีนักแสดงมืออาชีพรับเชิญ (ดารา) ร่วมแสดงด้วย ได้ในบางครั้งเนื่องจากเครดิต ชื่อเสียง ประสบการณ์ ผลงานและการได้รับการยอมรับจากบุคคลส่วนใหญ่ที่จะส่งผลให้โปรดักชั่นของละครเวทีนั้นได้รับความสนใจและน่าติดตามมากยิ่งขึ้นไป” (นาย E, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มกราคม 2561)

“ถ้าสถาบันนั้นเนี่ยเพิ่งเริ่มก่อตั้งหรือว่าเพิ่งเริ่มทำละคร เห็นด้วยที่จะทำ แต่ถ้าเกิดทำละครมานานแล้วเนี่ยเห็นว่า ควรใช้ศักยภาพของนิสิตหรือนักศึกษาในคณะนั้นๆ ทำจะดีกว่า เพราะว่า ดารา เขาก็ตั้งด้วยตัวของเขาอยู่แล้ว ถ้าเกิดละครของเราดีจริงๆ มันเป็นเรื่องที่สะท้อนได้ว่าถึงแม้ว่า คณะละครนั้นไม่ต้องใช้ดาราแต่ฉันก็มีคนมาดูเยอะแล้วควรก็ใช้ศักยภาพของตัวเอง” (นาย H, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2560)

“หากพูดถึงในแง่การตลาดก็ควรมีเพราะดึงดูดผู้ชมได้ และช่วยในเรื่องการประชาสัมพันธ์ แต่นักแสดงที่นำมาควรมีฝีมือจริงๆ และเหมาะสมกับบทบาทจริงๆ” (นาย G, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มกราคม 2561)

“มันก็ดีในแง่ที่ดึงดูดให้คนหันมาสนใจละครมากขึ้น แต่อีกแง่หนึ่งก็ค่อนข้างจะ เหมือนแบบ กลัวจะว่าการที่คุณเอานักแสดงมากก็อยากให้มองว่าเขาเหมาะกับบทนั้นไหม อะไรอย่างเนี่ย ก็คิดว่าสมควรมีแต่อยากให้อู่ว่าความเหมาะสม” (นาย C, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“คำถามข้อนี้คงต้องย้อนกลับไปว่า “การใช้ดาราร่วมงานนั้นมีไปเพื่ออะไร” เพราะหากมองในส่วนการตลาดย่อมมีความเป็นไปได้ว่าอิทธิพลจากการเสปสของคนไทยต่อดาราน่าจะทำให้การใช้ดาราร่วมงานเป็นไปได้ในทางบวก คณะละครอาจได้รับรายได้เพิ่มขึ้นหากมีการเก็บค่าเข้าชม หรือมีพื้นที่ในสื่อเพิ่มขึ้นจากการอาศัยชื่อเสียงของดารา นั้นหมายความว่าคณะละครก็มีโอกาสที่จะเป็นที่รู้จักในวงกว้างขึ้น แต่ละครในสถาบันการศึกษาบางแห่งอาจไม่ต้องการใช้ชื่อเสียงของดารามาเป็นจุดขาย เพราะยังคงเน้นความเป็นนักศึกษาอยู่เสียมาก ในทางกลับกันหากเรามองหาประโยชน์จากการร่วมงานกับดารานอกเหนือจากกลยุทธ์ทางการตลาดแล้วก็ยังมีอยู่ เช่น การใช้ดาราที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการแสดง ย่อมก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในหมู่นักศึกษาจากการทำงานกับผู้ที่ มีประสบการณ์มากกว่า ซึ่งเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการพัฒนาทักษะของนักศึกษาศิลปะการละครในระดับสถาบันอุดมศึกษา คำตอบข้อนี้จึงไม่สามารถฟันธงลงไปได้ว่าควรหรือไม่ควรมีดาราร่วมงาน

ในระดับสถาบันศึกษา แต่อยู่ที่ว่าเราพอใจในระดับไหนและมีจุดมุ่งหมายอย่างไร คิดว่าไม่ใช่เรื่องแปลกหากเราจะอาศัยเพียงแต่ฝีมือของนักศึกษาที่ทำได้ถ้าเรามุ่งมั่นพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาดีพอ แต่หากมีโอกาสได้ร่วมงานกับดาราจริงๆก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่น่าสนใจเช่นกัน” (นาย F, การสื่อสารส่วนบุคคล, 7 มกราคม 2561)

“ไม่จำเป็นค่ะ เพราะ ไม่ใช่ดาราทุกคนจะแสดงดี แต่ถ้านักแสดงคุณภาพรับเล่นละครของนักศึกษา ควรเป็นเรื่องที่น่าสนใจและท้าทายในการแสดงของดาราคอนนั้น” (นางสาว ค, การสื่อสารส่วนบุคคล, 11 มกราคม 2561)

“ควร เพราะ จะมีฐานคนดูที่เพิ่มขึ้น และทำให้ละครเป็นที่รู้จักเพิ่มได้อีก” (นาย I, การสื่อสารส่วนบุคคล, 11 มกราคม 2561)

“ควรมีนักแสดงที่เป็นดารา เพราะกระแสค่านิยมสามารถดึงดูดคนให้เข้าหาละครมากยิ่งขึ้นจะมาด้วยใจรักหรือในฐานะแฟนคลับ ก็ตาม สุดท้ายแล้วสิ่งที่ได้กลับไปคือ การสัมผัสละครจะมากจะน้อย แต่ไม่สูญเสียไปในการมาชม” (นางสาว ง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 15 มกราคม 2561)

มุมมองจากผู้ร่วมผลิต

ผู้ร่วมผลิตในฐานะศิลปินที่ร่วมแสดง กล่าวว่า อย่าไปยึดติดกับดาราหรือนักแสดงที่มีชื่อเสียง เพราะคนดูจะมาดูดารามากกว่าเนื้อหาที่สถาบันการศึกษาอยากนำเสนอ ถ้าจะให้ดีควรจะปั้นนักแสดงของสถาบันการศึกษาให้มีความสามารถอย่างมืออาชีพ

“ที่สำคัญคืออย่าไปยึดติดกับนักแสดงที่เป็นดารา เราอยากให้ คือ หนึ่งคือ ถ้านักแสดงที่เป็นดาราคอนดูมันก็ไม่ดูเพราะชื่อเสียงอยู่แล้ว มันไม่ได้มาดูเพราะเนื้อเรื่อง มันไม่ได้มาดูเพราะละครหรือ Production คือ เคยเจอละครของสถาบันการศึกษาที่ใช้ดาราเล่น ที่จุฬา [คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย] เขาใช้พวกนักแสดงฮอโรโมน พวก GDH นาดาว โปสเตอร์เหลืองๆ อื่นเดียว [Bharata shaadi (ภารตะชาติ) สะบัดสำหรับ หนีโสด] อะไรสักอย่าง แล้วเรารู้สึกว่าจริงๆ ตัวบทอะไรของมันมันก็โอเคอยู่แล้วนะจริงๆ มันก็ไม่จำเป็นต้องใช้นักแสดงที่มีชื่อเสียงมาก็ได้ สามารถทำใครสักคนขึ้นมาก็ได้” (วฤษฎ์ รินทอง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

มุมมองจากสื่อมวลชน

สื่อมวลชน กล่าวถึง การเชิญดารา และนักแสดงมืออาชีพร่วมแสดงในละครของสถาบันการศึกษา โดยแบ่งเป็นประเด็น ดังนี้ 1) ดารารับเชิญไม่จำเป็นต้องรับบทนำ และต้องเลือกบทที่เหมาะสมตามความสามารถให้ 2) การมีดาราหรือนักแสดงมืออาชีพร่วมงานเป็นโอกาสที่นักศึกษาจะได้เรียนรู้การทำงานจากมืออาชีพ เช่น เรื่องการแสดง การทำสมาธิ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของนักแสดง เป็นต้น

“เราว่า ดารารับเชิญ ไม่จำเป็นต้องรับบทนำ แล้วแต่ผู้กำกับจะมองว่าจะเอาดาราตัวนั้นมาทำอะไร ถ้าเราเห็นศักยภาพของนักแสดงคนนี้ ที่สามารถเล่นละครเวทีได้ แล้วอาจจะมีเป็นโบนัสมี

ชื่อเสียงอยู่แล้ว ได้ทั้งคุณภาพของละครและการโปรโมท แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ดารา สมัยนี้ไม่ใช่ทุกคนที่จะกล้าเล่นละครเวที เพราะว่าเขาต้องเซฟตัวเอง เพราะทุกคนไม่ได้ผ่านการเรียนการแสดงมา มันก็จะมีความเสี่ยงสูง” (อภิวัฒน์ แสงอรุณไพศาล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 23 ธันวาคม 2560)

“คิดว่าควรมี เรายกเคสก็ได้ เราชอบเคสของ ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] เพราะว่า คือการที่ทำให้ จริงๆ มีดารา หรือนักแสดงมืออาชีพไปร่วมดี เพราะว่ามันทำให้นักแสดง และน้องๆ ที่เป็นนักศึกษา เขาได้เรียนรู้ process การทำงาน แบบ professional ว่าคนที่เขาเป็นมืออาชีพเขาทำงานกันยังไง ซึ่งมันจะเป็นพื้นฐานสำคัญนะ มันไม่ใช่แค่ พอเด็กเรียนแอดดิง แล้วเด็กอยู่ในโลกของแอดดิงอย่างเดียว มันก็จะเข้าใจแค่ว่าเข้าหลังเวที ฉะนั้นต้องจูนอินแบบนี้ มันจะอยู่ในกรอบการเป็นนักแสดงที่ดีแบบเคร่งครัดมาก ถามว่าในความเป็นจริงแล้ว professional มีอะไรที่ต้องยืดหยุ่นกว่านั้นอีก มันมีอะไรที่จะต้องรับมือ ถ้าเด็กมันอยู่ในกรอบของการที่ว่า กรอบของการเป็นนักแสดงที่ดีควรเป็นยังไง แอดดิง method เป็นยังไงแบบเดียว พอไปถึงเวลาทำงานจริงๆ ก็ไม่เวิร์ค อยู่ดี มันก็ต้องอาศัยชั่วโมงบินไปฝึกอีก เพราะฉะนั้นการมีนักแสดงมืออาชีพเข้ามา join ด้วย มันจะทำให้ น้องๆ ได้เรียนรู้เยอะมากขึ้น ซึ่งจริงๆ อาจไม่ได้จำกัดแค่ ว่า ต้องเป็นนักแสดง หรือ ดาราดัง ด้วยซ้ำ คนที่เป็นโปรดักชั่นเบื้องหลัง จริงๆ ก็ควร เพราะมันทำให้เขาเห็นงานจริงๆ” (พสธร ขอขยายเกียรติ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

มุมมองจากผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการเพื่อสังคม

ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการเพื่อสังคมให้ความเห็นว่าละครที่ดีไม่จำเป็นต้องมีดาราร่วมแสดง หากมองในระยะยาวมันจะไม่ส่งผลดีต่อคณะละคร เป็นไปได้ใช้ความสามารถของชุมชน และนักศึกษา ในการดำเนินงานจะดีที่สุด

“แปลว่าไม่ใช่ไปจ้างมา มันจะขาดทุนและไม่เป็นผลดี ถ้ามองในระยะยาวมันจะไม่ค่อยเป็นประโยชน์ ค่อยๆ โตไปจะดีกว่า” (สุริยใส กตะศิลา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 มกราคม 2561)

4.2.4.ความเข้าใจและเข้าถึงเนื้อหา

เมื่อดัดแปลงบทละครเสร็จ ก่อนจัดการแสดงผู้ชมต้องการให้สถาบันการศึกษาตรวจทานบท และการใช้ภาษาของละครให้เข้าใจง่ายต่อการรับชม

“ต้องการให้ละครในสถาบันการศึกษาพัฒนาและปรับปรุงเนื้อหาละครต่างประเทศที่จะนำมาทำให้เกิดความเข้าใจง่ายในด้านภาษา โดนเฉพาะการสื่อสารที่จะสื่อออกมาสู่ผู้ชม ต้องกระชับ เข้าใจง่ายและชัดเจน ไม่ควรใช้คำศัพท์และประโยคที่เข้าใจยาก” (นาย E, การสื่อสารส่วนบุคคล, 4 มกราคม 2561)

ส่วนที่ 3 ผู้ร่วมผลิต และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาละครเวทีของสถาบันการศึกษาไปสู่กิจการ เพื่อสังคมที่ยั่งยืน

4.3. ผู้ร่วมผลิต และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาละครเวทีของสถาบันการศึกษาไปสู่ กิจการเพื่อสังคมที่ยั่งยืน

หลังจากได้การสื่อสารส่วนบุคคลกับ ผู้ร่วมผลิต ซึ่งในที่นี้ คือ ศิลปินผู้ร่วมทำงานในการ แสดงละครของสถาบันการศึกษา เช่นนักแสดง ผู้กำกับลีลา ผู้กำกับ เป็นต้น และ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ ผู้สนับสนุน (Sponsor) และสื่อมวลชน ในการผลิตการแสดงละครของสถาบันการศึกษา ผล การศึกษาเกี่ยวกับผู้ร่วมผลิต และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาละครเวทีให้เป็นกิจการเพื่อสังคมที่ ยั่งยืน สรุปประเด็นดังต่อไปนี้

4.3.1. สถานการณ์ปัจจุบัน

4.3.1.1 สถาบันที่รู้จัก และเคยร่วมงาน

มุมมองจากผู้ร่วมผลิต

ผู้ร่วมผลิตในฐานะศิลปินที่ร่วมแสดง กล่าวถึง การไปร่วมงานของสถาบัน อื่นๆ อยู่หลายสถาบัน และถ้าสถาบันที่ตนเองไปร่วมแล้วไม่ได้พัฒนาขึ้น ก็จะไม่ไปร่วมการแสดงอีก “ที่เราจะมาทั้งหมดตอนนี้ ถ้าเป็นหลักๆ ก็จะมี 4 ที่ มีธรรมชาติศาสตร์ [สาขา ศิลปการละคร คณะศิลปกรรมศาสตร์] จุฬา [ภาควิชาศิลปการละคร คณะอักษรศาสตร์] ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง]แล้วก็ มศว. [สาขาวิชาการแสดงและกำกับการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ]แต่ละที่ก็จะมี ความแตกต่างกัน อย่างเช่น ถ้าเป็น ธรรมชาติศาสตร์ [สาขา ศิลปการละคร คณะศิลปกรรมศาสตร์] จุฬา [ภาควิชาศิลปการละคร คณะอักษรศาสตร์] ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] เนี่ย จะคล้ายๆ กัน คือ จะมีการลงลึกของทฤษฎี และมี workshop และมี หลายๆ อย่างรวมกัน ส่วนที่ฟังเจอมาล่าสุดเลย คือ มศว. [สาขาวิชาการแสดงและกำกับการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ] คือเหมือนกับแค้เตะ ผิวๆ ของคำว่า acting คือ มันแค่ acting ได้ พูดบทได้ ดูเป็นธรรมชาติก็ผ่านแล้ว ซึ่งมันไม่ได้สนใจไปลงลึกถึงลักษณะ background ของตัวละคร มันไม่ลึกมันเลยทำให้มันเหมือนเขาไม่ได้หนักทฤษฎี ไม่ได้ใช้ทฤษฎีมา ประยุกต์กับการ workshop หรือกับการแสดงก็เลยทำให้รู้สึกดาวน์ รู้สึกแย่ ที่เล่นมาล่าสุด เรื่อง of Mice and Men” (วฤษฎ์ รินทอง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

มุมมองจากสื่อมวลชน

สื่อมวลชนรับรู้ และรู้จักการแสดงละครของสถาบันการศึกษาแต่ละสถาบัน พอสมควร เช่น 1)ภาควิชาศิลปการละคร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) ภาควิชา ศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ 3) สาขาการละคร คณะศิลปกรรมศาสตร์ ธรรมศาสตร์ 4) สาขาวิชาขับร้องปฏิบัติ-ละครเพลง วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล 5) สาขาวิชาการแสดง

และกำกับการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 6) สาขาวิชา ศิลปะการแสดง (ศิลปะการละคร) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เป็นต้น โดยมีโอกาสในการรับชมเป็นบางโอกาส เนื่องจากต้องดูงานของช่องสถานีโทรทัศน์เป็นหลัก นอกจากนี้ สื่อมวลชนอีกท่าน กล่าวถึง การรับรู้ข่าวสารของการแสดงละครการศึกษามาเป็นเวลา เกือบ 10 ปี และแบ่งประเภทของละครสถาบันการศึกษาไว้ 2 ประเภท คือ 1) ละครในทางการศึกษา และ 2) ละครเพื่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เมื่อก่อนเห็นจากสื่อเก่าที่เป็น โปสเตอร์ แปะตาม สถานที่ต่างๆ แต่ในปัจจุบันเห็นจากสื่อออนไลน์ เฟซบุ๊ก และเพื่อนในเฟซบุ๊กแชร์ต่อมาอีกที

“โดยส่วนตัวจะรู้จักของ อักษรจุฬา [ภาควิชาศิลปะการละคร คณะอักษร ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย] ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] ธรรมศาสตร์ [สาขาการ ละคร คณะศิลปกรรมศาสตร์] ม.รังสิต [สาขาสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์] มหิดล [สาขาวิชา ขั้วร้องปฏิบัติ-ละครเพลง วิทยาลัยดุริยางคศิลป์] ที่ทำมิวสิคัล” (อภิวัฒน์ แสงอรุณไพศาล, การ สื่อสารส่วนบุคคล, 23 ธันวาคม 2560)

“ส่วนใหญ่ทำข่าวที่ช่องวันจะต้องดูแนวทางข่าวละครเวทีของรัชดาลัยเป็น หลัก ส่วนของ ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] ดูบ้างถ้ามีโอกาส และจุฬา [ภาควิชาศิลปะการ ละคร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย] 2-3 ครั้ง” (อภิวัฒน์ แสงอรุณไพศาล, การสื่อสาร ส่วนบุคคล, 23 ธันวาคม 2560)

“โดยส่วนตัวของพี่ รู้จักตั้งแต่สมัยมัธยม เกือบๆ 10 ปี แล้วก็ตอนเรียนโท ก็ยังรู้จัก เพราะเรียนโท เราเรียนละคร เราก็จะยังได้ทำ ถามว่ารู้จักมากน้อยแค่ไหนก็รู้จักมากนะครับ ในมุมมองเรา เราแบ่งละครในภาคการศึกษามีละครที่เป็นส่วนหนึ่งในการศึกษา คือหมายถึงว่า เด็ก เรียนละครต้องทำละครที่เป็นโปรเจกในวิชาเรียน ในกระบวนการรายวิชานั้นๆ อีกอันคือละครเพื่อ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ อันนั้นมันก็อยู่ในรูปแบบของละครประจำปีของคณะต่างๆ และบางที อาจไม่ได้เกี่ยวกับคนที่เรียนละคร เช่น ละครสถาปัตย์ [จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย] ละครนิเทศ [จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย] อะไรแบบนี้ซึ่งมันไม่ใช่คนที่เรียนด้านศิลปะการละครแต่ว่าเขามาทำงาน ในด้านนี้ และรู้จัก มข [มหาวิทยาลัยขอนแก่น] ซึ่งก็มีหลากหลาย เช่น ละครของมนุษยศาสตร์ ละคร ฎาปัตย์ต่างๆ และนอกจากนั้นมันเป็นค่านิยมหนึ่ง ใน มข ที่บรรดาคณะต่างๆ พยายามจะทำละครของ ตัวเอง ปีนี้จะมีเป็นเทศกาลละครที่แบบทุกคณะจะมีละครเป็นของตัวเองมาโชว์ มาขายบัตร ธรรมศาสตร์ จะมีละครนิเทศ ละครวรรณ [คณะวรรณศาสตร์] ที่ต่างๆ ที่สุด ที่คนทั่วไปรู้จัก ละคร ของชุมนุมศิลปะการแสดง ทั้งนี้ถ้าเป็นในส่วนของละครเพื่อการเรียนรู้ของคนที่เรียนการแสดง อยู่ เยอะแยะ ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] ก็ใช่ จุฬา [ภาควิชาศิลปะการละคร คณะอักษร ศาสตร์] มศว. [สาขาวิชาการแสดงและกำกับการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์] สวนสุนันทา [สาขาวิชาศิลปะการแสดง (ศิลปะการละคร) คณะศิลปกรรมศาสตร์] ถ้าเอาความถี่ในการชมก็

ประมาณ 3 เดือนครึ่ง เพราะว่าละครเด็กๆ เองก็ไม่ได้มีบ่อยนัก สำหรับเรานะ” (พธธ
 ขอขยายเกียรติ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

“แต่ก่อนเนี่ย เรารู้จักผ่าน old media ตามป้ายประกาศต่างๆ โปสเตอร์
 ต่างๆ ที่แปะตามมหาลัย อันนี้ก็จะเห็นบ่อยและง่ายที่สุด แต่ยุคต่อๆ มา ถัดมาเราเริ่มเห็นจากที่มันไป
 อยู่ในเฟซบุ๊ก และก็อยู่ในอีเวนท์ต่างๆ ในเฟซบุ๊ก ซึ่งพอมันเป็น Community ตามหลักการของเฟ
 ซบุ๊กอยู่แล้ว ถ้าเกิดเราสนใจอะไร มันก็จะพยายาม Pick up สิ่งเหล่านั้นให้เราเห็นบ่อยขึ้นเรื่อยๆ
 เพราะฉะนั้นในช่วงก่อนหน้าปีที่แล้ว ปีสองปีที่แล้ว จะทำให้เราเห็นว่า พอเราสนใจละครดราม่า
 ละครของ ม.กรุงเทพหนึ่งเรื่อง มันก็จะมีละครเป็นเทศกาลอีกประมาณ 8 อัน โพล์ขึ้นมา กดคลิกละคร
 ของสวนนั้น มันก็จะขึ้นมาทั้งหมด มันก็จะทำให้เรารู้ข่าวเกี่ยวกับละครมากขึ้น ปัจจุบันเอง (อะก
 ริทิม) แบบเนี่ย วิธีที่เห็นเยอะอีกวิธีก็คือ คนที่อยู่ในความสนใจเดียวกัน เช่น จากที่เพื่อนแชร์มา”
 (พธธ ขอขยายเกียรติ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

4.3.1.2 การจดจำเอกลักษณ์ของการแสดงละครของสถาบันการศึกษา

มุมมองจากผู้ร่วมผลิต

ผู้ร่วมผลิตในฐานะนักออกแบบลีลา กล่าวถึง เอกลักษณ์ที่โดดเด่นของแต่ละ
 สถาบันที่สามารถจำได้ เกิดจากความเก่งและชำนาญเฉพาะทางของแต่ละสถาบัน

“อันนี้ที่เห็นชัดๆ อย่าง มหิดล [สาขาวิชาขับร้องปฏิบัติ-ละครเพลง
 วิทยาลัยดุริยางคศิลป์] ก็คือ แน่นนอน เขาทำมิวสิคัลเพลงของเขา แน่นอยู่แล้ว ที่เขาเด่นๆ อ่านะ เรื่อง
 มิวสิค นั่นคือจุดแข็งของเขาเลย ไม่ว่าจะร้อง หรือว่าทำวงดนตรี หรืออย่าง ม.กรุงเทพ [ภาควิชา
 ศิลปะการแสดง] มันก็เฉพาะทางจริงๆ จะได้เห็นพลังของนักแสดงที่ส่วนใหญ่ที่ดู และทำงานด้วยกัน
 มา ก็คือ เอกลักษณ์ที่สำคัญ คือ พลังของนักแสดงและทีมงาน” (ปริญญา ต้องโพทอง, การสื่อสาร
 ส่วนบุคคล, 10 มกราคม 2561)

มุมมองจากผู้สนับสนุนเงินทุน และสถานที่การจัดแสดง

ผู้สนับสนุนเงินทุน และสถานที่การจัดแสดง กล่าวถึง ความแตกต่างของ
 การแสดงละครแต่ละสถาบันมีความแตกต่างกัน ครั้งแรกๆ ที่ได้รับชมละครของสถาบันการศึกษา
 มักจะคิดว่าเป็นละครที่นักศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อเป็นกิจกรรม แต่เมื่อมารับชมสถาบันอื่นทำให้เห็นความ
 แตกต่างที่จดจำได้ว่าที่ ภาควิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ จัดการแสดงอย่างมืออาชีพ
 เนื่องจากมีบุคลากรที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่พร้อมถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษาตลอดเวลา

“ตอนแรกที่ไปดูละครของจุฬา หรืออะไรอย่างนี้ มันก็จะเป็น พิวแบบ
 เด็กๆ ทำกัน ของจุฬาเขาก็ทำดีแหละ แต่พารู้สึกว่ามันก็จะเด็กๆ ทำ นักศึกษาทำอะไรแบบนี้ แต่พอ
 เราได้มาสัมผัสกับอีกมหาวิทยาลัยนึงอย่างเนี่ย อย่างของ ม.กรุงเทพ พี่ก็มองว่า เขามีความเป็นมือ
 อาชีพเนอะ คือพี่รู้เลยว่า ถ้าเราเปิดพื้นที่ให้กับเด็กได้แสดงออก ต่อไปในอนาคต มันจะมีคนที่จะ

สามารถไปพัฒนาวงการละครเวทีได้อีกมากมาย” (ชนะศักดิ์ มนูญผล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

มุมมองจากสื่อมวลชน

สื่อมวลชนสามารถอธิบายถึงเอกลักษณ์ความสามารถและศักยภาพของสถาบันการศึกษานั้นๆ ได้ เช่น ความสามารถในการออกแบบที่โดดเด่น การทำละครสะท้อนสังคม การผลิตโปรดักชั่น การแสดงของนักแสดง และความเป็นเอกลักษณ์ของสถาบันที่มุ่งผลิตเฉพาะละครบรอดเวย์ เป็นต้น

“เราจำได้ว่า มศว. [สาขาวิชาการแสดงและกำกับการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ] เก่งการการออกแบบ มันแตกต่างกัน ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] เห็นว่ามุ่งตรงที่ทำละครสะท้อนสังคม อยากจะให้สารกับคนดู อันนี้ชัดเจนและโปรดักชั่นไม่ได้น้อยหน้าไปกว่าที่อื่นๆ ถ้าพูดถึงในวงการสถาบันการศึกษาด้วยกัน อันนี้ก็ป็นอันดับต้นๆ ดูแล้วจำ และแต่ที่มีเสน่ห์ต่างๆ กัน เอกลักษณ์ต่างกัน อย่างจุฬา [ภาควิชาศิลปะการละคร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย] โปรดักชั่นไม่ต้องเวอร์วัง ใช้ดีไซน์ การออกแบบเข้าช่วย ใช้ความเชื่อของนักแสดงเข้ามาช่วย พอดูแล้วจะไม่เกิดคำถามและก็เชื่อตามเรื่องราวที่เขาจะเล่า” (อภิวัฒน์ แสงอรุณไพศาล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 23 ธันวาคม 2560)

“อะไรที่ทำให้เราจำใจได้ เราพยายามจำเป็นจุดเด่นว่า เวลาเราไปดูอะไรที่บ่อยมากกว่า 1 รอบ เช่น เราไปดูละครของ ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] ภาพจำที่เราจำ ม.กรุงเทพ ได้ ในตอนนี้ที่เป็นละคร ภาพจำตอนไปดู คือ เป็นภาพจำที่ โปรดักชั่น แบบบรอดเวย์ ตัวเรื่องแบบบรอดเวย์มา อันนั้นคือสิ่งที่เราจำได้ เพราะเรารู้ว่าทุกปีเขาทำอย่างนั้น เราก็เลยรู้สึกว่ามันก็กลายเป็น Identity ของที่นี่ เขาสามารถทำได้ และเขาเลือกที่จะทำ ถ้าเทียบกับในแบบเดียวกัน เราก็จะจำละคร อักษรจุฬาฯ ได้แบบนี้เหมือนกัน เวลาไปดูก็จะรู้ว่าสไตล์ของเขา มันเป็นประมาณนี้ [บทคลาสสิก] ดูก็รู้ว่าอันนี้มันคือเด็กอักษรทำ คือ ครูอักษรจะมีเพียงไม่กี่ท่าน พอเห็นการแสดงก็จะรู้ว่าวิธีกำกับแบบนี้ การตีความแบบนี้ เป็นการพยายามที่ครูจะถ่ายทอดเป็น Method แบบนี้นะ” (พสธร ขอบจายเกียรติ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

สถาบันการศึกษาได้รับการสนับสนุน

มุมมองจากผู้ร่วมผลิต

ผู้ร่วมผลิตในฐานะผู้ออกแบบลีลา กล่าวถึง ความเต็มใจในการช่วยงานนักศึกษาในบางครั้งโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย โดยสนับสนุนสมองในการคิดงาน พุ่มเทแรงกายในการซักซ้อมร่วมกับนักศึกษา หากประเมินเป็นมูลค่าเงินก็มีมูลค่าน้อย

“สนับสนุน อันก็เป็นมาตั้งนานแล้ว ก็รู้แหละบางที งานอีสิสหรือใดๆ ก็ช่วยทำโดยไม่คิดเงิน เพราะเราเข้ามาทำแล้วมีความสุข ได้สอน ได้ให้ความรู้ และบวกกับเด็กที่มันตั้งใจทำ

เราก็เลยทำให้โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย” (ปริญา ต๋องโพนทอง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 10 มกราคม 2561)

มุมมองจากผู้สนับสนุนเงินทุน และสถานที่การจัดแสดง

ผู้สนับสนุนเงินทุน และสถานที่การจัดแสดง กล่าวถึง การสนับสนุนและช่วยเหลือละครของสถาบันการศึกษา แบ่งเป็นประเด็นได้ ดังนี้ 1) ให้การสนับสนุนมาโดยตลอดและพร้อมที่จะช่วยเหลือทุกครั้ง 2) ให้การสนับสนุนทั้งในนามบริษัทและในนามส่วนตัว แล้วแต่โอกาสที่จะสามารถช่วยสนับสนุนได้ เช่น ค่าเสื้อผ้า ค่ากิจกรรมแสดนเชียร์ เป็นต้น 3) นอกจากการสนับสนุนเงินทุนแล้ว ผู้สนับสนุนยังสนับสนุนพื้นที่การแสดง คือ โรงละคร โดยคิดเป็นมูลค่าเฉลี่ยวันละ 150,000 – 200,000 บาท ต่อวัน ถ้าจัดแสดงหลายวันก็จะมีมูลค่าในการสนับสนุนก็จะมากขึ้นไปเรื่อยๆ ผู้สนับสนุนมองว่านักศึกษาควรนำละครออกมาจัดแสดงในโรงละครใหญ่ๆ ที่ไม่ใช่แค่จัดแสดงในรั้วมหาวิทยาลัย เพื่อให้เป็นที่รู้จักของบุคคลภายนอกมากยิ่งขึ้น และ ผู้สนับสนุนสิ่งของ กล่าวถึง การให้อุปกรณ์แสงสถาบันการศึกษาประจำอย่างต่อเนื่อง

“ถ้าช่วย ช่วยตลอด ช่วยสังคม ทำ CSR แต่เราไม่ได้บอกใคร มันก็จะมีแบบตอนแรกๆ การกุศล โครตเยอะเลย ถ้ามันมี สเปเชียล ออเคชั่น ทางเราก็พร้อมจะช่วยอยู่แล้ว นโยบายในการสนับสนุนละครสถาบัน ส่วนตัวที่เองช่วยตลอด ถ้าไม่ให้ในนามบริษัท ก็ให้ในนามส่วนตัวเลย เพราะว่าอย่างของคณะที่เอง พี่จบรัฐศาสตร์ จุฬาฯ มา คณะที่เวลามีอะไร เขาก็จะบอกเรามา อันไหนช่วยได้เราช่วย ซึ่งเขาก็มีการละคร แต่ก็ได้เบรียงปรางอะไรหรอก เป็นกลุ่มเล็กๆ ประจำปี เป็นงานแบบ CU Open House พี่ก็จะเข้าไปช่วยสปอนเซอร์ นื่องมาขอสปอนเซอร์แบบพี่คะ พี่ช่วยค่าเสื้อ อะเอาไปเลย ประธานเชียร์ อะเอาไปเลย อะไอย่างนี้ พี่ก็บอกว่าพี่ช่วยเท่าที่พี่ช่วยได้นะ คือพี่เข้าใจ พี่เป็นเด็กกิจกรรมมาก่อน คือการมาหาเงินทุน มันยาก แล้วพี่ก็เคยไปหาแล้ว พี่เข้าใจว่ามันมีความลำบาก แล้วก็มีความต้องการแบกหน้าไปขอ ซึ่งบางทีมันเหนื่อย พี่เข้าใจ เพราะพี่เคยทำตรงนั้นมาแล้ว พี่อยู่ตรงนั้นมา 2 ปี ที่พี่ต้องดูแลเรื่องทุน พี่ลำบากใจ บางทีเราก็คเรียคนะ คนตรงกลางนอกจากหาเงินมา หามาใหม่หาลัย แล้วก็ต้องคุยทางฝั่งสปอนเซอร์อีก ทางนั้นก็กดดันมาว่าเมื่อไหร่จะได้เงิน ไอ้เราจะไปเร่งสปอนเซอร์ก็แบบ พี่ช่วยน้องหน่อย มันก็ต้องหลายๆ อย่างนะ พี่ก็รู้สึก ถ้าใครมาขอและมันไม่ได้ลำบากพี่ หรือว่าพี่จะต้องไปขอผู้ใหญ่มากมาย พี่ก็ให้เลย พี่มองว่าถ้ามันไม่ได้ใหญ่โตมาก พี่ก็ช่วย” (ธนะศักดิ์ มนูญผล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

“อย่างตอนแสดเทียน พี่มองว่ามันเป็นแบบ มันดีมากเลยนะ อย่างแสดเทียน มันเป็นละครที่ พี่มองว่า สิ่งที่ได้รับมา มันท่วมทับนะนะ ถึงแม้ว่าแบบ คือตอนแรกพี่ก็ยังคิดว่าช่วงวันหยุดคนจะมาไหม กระแสมันจะเป็นยังไง พอมันผ่านไป เออมันดี พี่ประทับใจตั้งแต่พี่ไปดูที่ ม.กรุงเทพ แล้ว แต่พี่ก็ไม่คิดว่าพอจะมาเล่นในเมือง หัย มันก็โอเคนะ โอเคมากเลยแหละ แล้วคนก็พูดถึงเยอะ แล้วก็พี่มองว่าไอ้ตรงนี้ มองในมุมคนรุ่นใหม่นะ ถ้าไม่ได้มองในเรื่องกำไร หรือขาดทุน

หรือเรื่องเงินอ่า พี่มองว่ามันเป็นสิ่งที่ดี พี่ว่ามันควรจะต้องมี ถ้าพี่มีพาวเวอร์ อย่างน้อยปีนึงมันก็ต้องมีบ้าง เราเองก็มีพื้นที่ให้โอกาสสำหรับน้องๆ นักศึกษา การที่มีพื้นที่ของจริงให้น้องเขาเล่น มันคือความเรียล คือถ้าเกิดไปเล่นโรงละครในมหาลัย มันก็เหมือนอยู่ในกรอบ อยู่ในสังคมของเราเอง ของมหาวิทยาลัยเอง พอเราออกมาเล่นข้างนอก มันคือของจริง มันคือสังคม มันคือแบบสังคมภายนอกว่า เขามี Feedback ยังไง โดยที่จะได้คิดว่ามีแต่คนมาช่วยเราอย่างเดียว ค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนต่อครั้ง เยอะ บอกเลยว่าเยอะ เฉลี่ยประมาณ 250,000 มันโอเวอร์กว่านั้นอีก มันขึ้นอยู่กับช่วงเวลาของงานด้วย และระยะเวลาของงานว่ามันมากน้อยแค่ไหน ถ้าวันนึงจะตกวันละ 150,000-200,000 ถ้าหลายวันมันอาจจะเป็ล้านก็ได้ ซึ่งมันก็เคยมีมาแล้ว แล้วเราก็โอเค ยินดีที่จะช่วยตรงนั้น หรือสมมติว่า เรื่องนี้ดูแบบน่าสนใจ พี่ว่ามาเล่นโรงละครที่ดีใหม่ เคยให้ที่ ศิลปกรรม จุฬาฯ อันนี้เขามาคุยกับพี่เองเลย เรื่อง Les Miserable เลยจ้า เล่นเป็น Musical เลย ข่ายที่มหาลัยแล้วก็มาดูที่นี่ คนล้นหลาม อันนี้ก็ไม่ถึงกับฟรี แต่พี่ลดให้เป็นราคาพิเศษเลย อย่างน้อยเอารายได้ที่ได้มาเป็นคนแม่บ้าน ช่างรปภ. เนี่ยแหละ น้องเขาก็แฮปปี้นะ เราก็แฮปปี้ แล้วก็มีความสุข เจแปนฟาว อะไประมาณนี้ที่พี่คอยชั้บพอท” (ธนะศักดิ์ มนูญผล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

“มีราชภัฏสวนสุนันทา ที่เคยให้ประจำ นอกนั้นก็จะเป็น อ้อ พระจอมเกล้าพระนครเหนือ ก็จะเป็นการให้อุปกรณ์เพื่อให้เด็กเอาไปวิจัย อันนั้นก็จะเป็นแนวเด็กวิศวกรรม แบบของที่เราใช้แล้ว แล้วมันอาจจะไม่ได้อยู่ในกระแสที่ตลาดอยากได้ก็เอาไปบริจาคให้เขาทดลองเพื่อประดิษฐ์ของขึ้นมาใหม่ แล้วก็ มี ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] ส่วน ละครนิเทศจุฬาฯ อันนี้ เขามีงบประมาณในการจ้าง” (ปรากรณ์ กาญจนศรีสุขกุล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 10 มกราคม 2561)

มุมมองจากสื่อมวลชน

สื่อมวลชน กล่าวถึง การสนับสนุนและช่วยเหลือการประชาสัมพันธ์ข่าวการ แสดงละครของสถาบันการศึกษามีอย่างต่อเนื่อง สื่อมวลชนเข้าใจและเห็นใจในผลงานของนักศึกษาที่พยายามจะนำเสนอละครประเภทต่างๆ และสื่อมวลชนพยายามทุกวิถีทางในการจะนำเสนอข่าวการ แสดงละครให้ถูกนำเสนอในสื่อช่องทางหลักอย่าง โทรทัศน์ สื่อมวลชนให้เหตุผลว่า เชื่อในฝีมือของบางสถาบันการศึกษาที่มีผลงานการแสดงละครที่ดีมีคุณภาพที่ไม่อยากให้สูญหายไปและควรจะช่วยประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักต่อสาธารณชนทราบ อีกทั้ง สื่อมวลชนยังช่วยคิดวิธีในการนำเสนอข่าวให้น่าสนใจเพื่อให้คนดูไปติดตามชม

“ของเรา เราช่วยเหลือตลอด เราเข้าใจว่าการที่จะทำให้ละครเวทีมันอยู่กับคนไทยได้ มันก็ต้องผลิตเรื่อง ทีนี้ถ้าเราผลิตเรื่องเราจะทำยังไงให้คนบนโลกนี้รู้จัก ทั้งศาสตร์ละครเวที ทั้งละครเรื่องนี้ และโดยที่เป็นนักศึกษาด้วย มันน่าจะเสียดายถ้าคนทำออกมาแล้วนักศึกษาด้วยกันเองมันก็ไม่ได้ประโยชน์อะไร เพราะฉะนั้นเราว่ามันสำคัญกับการที่เราเป็นสื่อ สื่อมันเหมือนกระบอกเสียงสำหรับทุกอย่างเลย เราก็พยายามช่วยโปรโมท พยายามช่วยบอกต่อ มีแบบเราช่วยคิดด้วยซ้ำ ล่าสุด

ของ ละครเวที เรื่อง ก่อนสิ้นสุดสุนทรีย์ ของธรรมศาสตร์ [วิทยาลัยนวัตกรรม] ที่ร่วมมือกับหุ่นละครเล็ก (โจหลุยส์) มั่นนำเสียดายว่า ถ้าเราไม่ช่วยเขาประชาสัมพันธ์ งานดีๆ ก็จะถูกสูญหายไป” (อภิวัฒน์ แสงอรุณไพศาล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 23 ธันวาคม 2560)

“เราพยายามช่วยอย่างมากที่สุด เท่าที่จะมากได้ โอเค เราก็ช่วยในแง่ที่ว่า มีมา เราจะช่วยพรีอาร์ แล้วก็พยายามหาประเด็นไปขาย อย่างในฐานะที่เราเป็นสื่อมวลชนด้วย เราก็จะพยายามหาประเด็นให้ จากในดาต้าข้อมูลที่โปรดักชั่นส่งมาให้ จะช่วยหาช่องทางในการลง เราทำที่วีหลัก เราก็จะให้ลิงก์ที่วี หาทางให้ลิงก์ที่วีให้ได้ แล้วเรามีช่องทางอื่นใด เราก็จะพยายามลงให้อีก ถ้าช่วยก็มี ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] เรื่องแรกที่ช่วย ม.กรุงเทพ คือทำเรื่อง คาบาเรต์ และก็ไอ้ตัวเทศกาล [เทศกาลศิลปะการแสดงนานาชาติ ครั้งที่ 1] ครั้งนั้น ตอนนั้นเคยมีไปสัมภาษณ์ครูตู้ [ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณศักดิ์ สุขี] เรื่อง โปรดักชั่นของละคร เรื่อง แสงเทียน อันล่าสุด เรื่อง La Cage aux Folles ถ้าของอักษร [ภาควิชาศิลปะการแสดง คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย] จะถี่หน่อย ถ้าครั้งสำคัญของอักษร จะมี เรื่อง หลายชีวิต แล้วก็เทศกาลละครที่เป็นโปรดักชั่นจากญี่ปุ่น ประมาณปีที่แล้ว อันล่าสุดเป็นของไต้หวัน ถ้าหลักๆ มีประมาณนี้ เพราะรู้สึกว่ละครเด็กๆ ละครของมหาลัย ละครในสถาบันการศึกษา มันมีหลายเรื่องที่มีคุณภาพ และควรเข้าถึง หมายถึงว่า คนไม่ต้องตีความอะไรเยอะ คนทั่วไปที่รู้สึกว่กลัวการดูละครเวที เขาสามารถดูได้ อันที่เราเลือกนำเสนอข่าวมันเป็นอันที่อยากให้คนทั่วไปเข้าไปชม เขาจะได้รู้จักกับแวดวงตรงนี้มากขึ้น” (พศธร ขอบขยายเกียรติ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

สื่อมวลชนกับการนำเสนอข่าว

การนำเสนอข่าวการแสดงละครของสถาบันการศึกษานั้น สื่อมวลชนสนใจนำเสนอเนื้อหาที่มีศิลปินดารามีชื่อเสียง หรือบุคคลนำแสดงที่คนทั่วไปรู้จักเป็นอันดับต้น เนื้อหาสาระของละครเวทีไม่ได้เป็นประเด็นสำคัญในการนำเสนอข่าวละครเวที เหตุผลแรกของการเลือกนำเสนอข่าวละครเรื่องนั้นคือจะต้องมีดารารหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงร่วมแสดง เพราะจะมีผลต่อการดึงดูดผู้ชมและเรตติ้งของรายการโทรทัศน์ที่สูงขึ้น นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลท่านนี้กล่าวว่า เรื่องไหนบทละครดีๆ ก็ไม่จำเป็นต้องประชาสัมพันธ์ นักแสดงเลย และเมื่อมีโอกาสจะพยายามช่วยประชาสัมพันธ์ละครของสถาบันการศึกษาให้เป็นที่รู้จักของประชาชนอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้จะไม่มีดารารร่วมแสดงก็ตาม เนื่องจากในฐานะที่ตนทำงานด้านสื่อสารมวลชนควรจะเป็นกระบอกเสียงในทุกๆ มิติของสังคม จึงให้โอกาสและพื้นที่ข่าวสำหรับการนำเสนอข่าวละครของสถาบันการศึกษามาโดยตลอด นอกจากนี้สื่อมวลชนมีความรู้สึกว่ละครเด็กๆ ของมหาลัย ละครในสถาบันการศึกษา มีหลายเรื่องที่มีคุณภาพ และควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้คนในวงกว้างได้รับรู้และไปรับชม

“เนื้อหาและประเภทไม่ได้เป็นสาระสำคัญ แต่มองว่าใครจะมาช่วยเรียกเรตติ้งให้รายการเพิ่มได้ องค์กรประกอบหลัก นักแสดงมีผลต่อหน้าจอ” (อภิวัฒน์ แสงอรุณไพศาล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 23 ธันวาคม 2560)

“ตั้งต้นด้วยองค์กร ในฐานะที่ต้องผลิตงานให้กับเจ้านาย (Boss) เราก็ต้องดูเกณฑ์ มันจะมีเกณฑ์ของมัน อย่างเรื่องที่เราต้องตัดสินใจเลย เราก็จะพอมิช่วยแซม ช่วยได้บ้างยัดเราต้องเอามาถ่วงกัน ในทางผู้บริหารมองว่าละครเวทีที่จะให้ออกอากาศจะเป็นต้องมีศิลปิน ดาราที่มีชื่อเสียง ตัวใหญ่พอที่จะมานำ หรือจะมาจั่วให้คนอยากดู หรือเรียกเรตติ้งให้กับรายการในช่วงเวลานั้น นี่เป็นเหตุผลสำคัญในการเลือก แต่เราก็จะมีแอบยัดเข้าไปโดยที่ พื้นฐานเราเป็นเด็กละคร ละครมันจะอยู่ได้มันก็ต้องมีคนรู้จัก ต้องมีคนช่วยโปรโมท เราก็เลยให้คนละครึ่งกับช่อง เราก็ไม่ได้บอกเขาเต็มๆ ว่าเราจะทำยังไง แอบสอดแทรกในวันที่ข่าวของเราติดตามอยู่แล้วโดยที่เขาไม่ได้ทำอะไร” (อภิวัฒน์ แสงอรุณไพศาล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 23 ธันวาคม 2560)

“ในฐานะสื่อ ต้องการนำเสนอข่าว ถ้าตอบในมุมมองนักข่าวบันเทิงด้วยนะ โดยหลักการของมันการนำเสนอของนักข่าวบันเทิง ต้องชูนึกในสังคมที่รู้จัก เพราะว่าบางทีเนี่ย ถ้าเราเป็นคนอ่านทั่วๆ ไป เราจะเก็ตไหม เรื่องที่เราารู้สึกว่าดังมากๆ มันไม่ได้ดังแบบที่คนทั่วไปรู้จัก นักสื่อสารมวลชนมันไม่ได้ทำข่าวเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่มันทำเพื่อคนวงกว้างมากๆ เพราะฉะนั้นสิ่งที่จะจูนและเป็นที่รับรู้สำหรับคนวงกว้างได้ง่ายที่สุด คือหาอะไรที่เขารู้จัก เพราะฉะนั้นโจทย์ของคนทำข่าว เวลาได้ข่าวประเภทของสถาบันการศึกษาเขาก็ต้องถามก่อนว่า มีอะไรที่คนรู้จัก อะโอเค ถ้าบทประพันธ์นั้นมันดัง เช่น ปีนี้ ม. นี้หยิบสี่แผ่นดินมาทำ ต่อให้นักแสดงทั้งโปรดักชั่นเป็นเด็กนักศึกษาทั้งหมด แต่คำว่าชื่อของ สี่แผ่นดิน มันสามารถขายได้ในข่าว นี่เป็นสิ่งสำคัญ หรือไม่ ปีนี้ทำเรื่องของเซกสเปี่ย โอ้ว คนแม่งเข้าไม่ถึงแน่นอน แต่ว่าฉันนักแสดงที่เป็นผู้ชายในคณะ และเป็นดารา มันก็ต้องหยิบตัวนั้นมาชู เขาทำอะไร หรือแม้กระทั่งไม่มีนักแสดงดัง บทก็ไม่ดัง จะชูอะไร ชูด้วยการ ดึงคนอื่นเข้ามา บุคคลที่สามเข้ามา เช่น ดึงคนดังๆ เข้ามาช่วย เราเคเบเจอะเคสอันล่าสุด เพลงสุดท้าย ของสวนนั้นทำจริงๆ เพลงสุดท้ายก็ดังนะ ในมุมเรา เราารู้สึกว่ามันดัง แต่เอาจริงๆ แล้ว คนไม่ได้รู้จักเพลงสุดท้ายขนาดนั้น เอาแค่มีคนในสำนักข่าวเราไม่รู้จัก เรื่องเพลงสุดท้าย ว่ามันคืออะไร มันดังขนาดนั้นเลยหรอ ใครพูดถึงแล้วมันต้องว้าว ทำไงดี 1.พูดถึงเพลงสุดท้ายแล้วคนไม่รู้จัก 2. ทั้งโปรดักชั่นมีแต่เด็กเล่น ทำไงดี ซ้อยส์สุดท้ายที่จะจูนเรื่องนี้เข้าหาคนได้ง่ายที่สุด คือ อ้อ สวนนั้นเอา อาแป๊ะ พิศาล [พิศาล อัครเศรณี] มา มีพี่เต๋ย พีรีแมน [เดชวุฒิ ฉันทาทกะโร] ไปเล่น เนี่ย อย่างน้อย 2 คนนี้ยังเป็นคนรู้จักที่คนในวงกว้างรับรู้ เขาจะเป็นตัวที่สามารถเชื่อมคนดู กับเรื่องที่เราอยากให้เขาารู้เข้าหากันได้ ถามว่าในมุมมองของสื่อสารมวลชนต้องการอะไรจากการนำเสนอข่าวต้องการหาอะไรก็ได้ที่เชื่อมคนดูกับเรื่องที่ต้องการจะพูด” (พสธร ขอบจายเกียรติ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

4.3.1.3 การพิจารณา ก่อนตัดสินใจร่วมจัดการแสดงละครกับ

สถาบันการศึกษา

มุมมองจากผู้ร่วมผลิต

ผู้ร่วมผลิตในฐานะผู้ออกแบบลีลา กล่าวถึง การพิจารณา ก่อนตัดสินใจ ร่วมงาน คือ เวลาที่สะดวกในการร่วมงานสะดวกหรือไม่ เนื่องจากการทำละครเวทีครั้งหนึ่งมีการ ทำงานที่ใช้เวลาในระยะยาว

“พิจารณา ก่อนตัดสินใจ มีนะ แต่ส่วนใหญ่ก่อนที่จะตัดสินใจทำ ขึ้นอยู่กับ เวลา ว่าเรามีเวลาใหม่ ในการที่เราจะเข้าไปช่วย เพราะเราก็รู้ว่า Process ในการทำงานละครใน สถาบันต่างๆ คือ มันต้องใช้เวลามาก ถ้ามีเวลาจริงๆ เราไม่ต้องคิดอะไรเลย ก็คือ อยากทำให้ทุก สถาบัน” (ปริญา ต๋องโพหนอง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 10 มกราคม 2561)

มุมมองจากผู้สนับสนุนเงินทุน และสถานที่การจัดแสดง

ผู้สนับสนุนเงินทุน และสถานที่การจัดแสดง กล่าวถึง การพิจารณา ก่อน ตัดสินใจในการร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงละครของสถาบันการศึกษา แบ่งเป็นประเด็นได้ดังนี้ 1) ผู้สนับสนุนกล่าวว่าในการพิจารณาการให้การสนับสนุนจะเป็นบุคคลใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องรู้จักกัน 2) ผู้สนับสนุนคำนึงถึงความเหมาะสมของขนาดโปรดัคชั่นกับขนาดโรงละครที่มีอยู่ 3 ขนาด 3) ผู้สนับสนุนคำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้ชมจะได้รับหลังจากการชมการแสดงละคร 4) ผู้สนับสนุนคำนึงถึง เนื้อหาของการแสดงละครที่ดีและมีคุณภาพ

“เหตุผลสำคัญในการพิจารณา ก็ต้องดูว่า พี่ไม่ได้มาเยอะ ว่าต้องเป็นคนที่ที่ เข้ามาจะต้องรู้จักกัน ถ้าสมมติว่าผลงานของเรามันดีพอ หรือมันพอดี ลงตัวกับโรงละคร หรือมันเป็น ประโยชน์ พี่มองประโยชน์มากกว่า พี่มองอรรถประโยชน์ของละคร ว่าพี่มองว่า ละครมันสามารถบอก อะไรหลายๆ อย่างให้กับคนที่มาดูได้ ถ้ามันมีประโยชน์ตรงนั้นได้จริงๆ พี่โอเคเลยนะ ตีถูกเลย มา เลยจะ พี่มองตรงนั้นมากกว่า ไม่ต้องรู้จักกัน หรือต้องมันใจ ถ้ากลุ่มนี้เป็นกลุ่มใหม่ๆ แล้วรู้สึกว่าเป็นแบบ อยากลองดูจัง แต่เงินยังไม่มี อยากขอลองพื้นที่อะไรอย่างนี้ ถ้าเกิดดูแล้วมันน่าสนใจพี่ก็โอเค หรือถ้า คอนเทนท์มันยังดูอ่อนอยู่ พี่เสนอว่า หย่อนๆ ลองกลับไปทำการบ้านมาใหม่นะ ไปลองดูใหม่ หรือ ลองหาที่ที่ ที่มีสโคปเล็กกว่าใหม่ ถ้าได้พี่ก็จะช่วย อย่าลืมนะโรงละครเรามี 3 โรงนะ เรามีเล็ก กลาง ใหญ่ ซึ่งเราพร้อมสนับสนุนอยู่แล้ว ถ้าโรงใหญ่ไม่โอเค ก็ลองโรงกลางใหม่” (ชนะศักดิ์ มนูญผล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

4.3.1.4 เหตุผลในการตัดสินใจร่วมจัดการแสดงละครกับสถาบันการศึกษา

มุมมองจากผู้ร่วมผลิต

ผู้ร่วมผลิตในฐานะศิลปินที่ร่วมแสดง กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในการผลิตเกิด จากความรักการแสดงของศิลปินอย่างเต็มใจโดยไม่สนใจเรื่องค่าตอบแทน หรือ ชื่อเสียงที่จะได้รับ

ผู้ให้ข้อมูลยังกล่าวว่า ความต้องการสูงสุดในการแสดงของตน คือ การส่งสาร (Message) ให้ผู้ชมได้รับ และการทำให้ผู้ชมมีความสุขจากการชมการแสดงมากที่สุด และผู้ร่วมผลิตในฐานะนักออกแบบลีลา กล่าวถึง การได้เรียนรู้และอยากนำประสบการณ์ไปสอน

“การส่ง Message เราจะไม่ใช่ดาราที่จัดว่าคุณจะต้องได้มาดูเรา acting เราไม่ต้องการแบบนี้เลย มันรู้สึกทรยศต่อละคร สิ่งที่เราต้องการคือเราต้องการให้คนดูได้ Message มากที่สุด ได้รู้ว่าสิ่งที่เรา แอคติ้งออกไป หรือแสดงออกไปเนี่ย เราต้องการจะส่งผ่านอันนี้ให้เขารับนะ หรือบางทีก็อยากจะให้เขารู้สึกดีขึ้น บางคนก็มาหน้าเศร้าๆ บางคนมีปัญหาชีวิตพอมาดูละครแล้วก็อยากให้เขารู้สึกโอเคขึ้น Message ที่ส่งถึงคนดูบ่อยที่สุด คือ ความรักอยากให้เขารู้ว่าความรักมันก็เป็นสิ่งหนึ่งที่มีพลังมาก เราสามารถเอาพลังมันไปทำอะไรก็ได้ จะทำสิ่งที่ดีก็ได้ ไปทำสิ่งที่ไม่ดีก็ได้” (วฤษฎ์ รินทอง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“ปัจจัยแรกที่เป็นส่วนหนึ่งสำหรับเรา คือ ตอนแรกเราไปตาม passion ก็คือแบบมีคนติดต่อมาเลย พี่เล่นเรื่องนี้นะ เรายังไม่ได้แคร์เรื่องสถาบันการศึกษา ตอนแรกเราก็ไปตาม passion ความอยาก ที่จะเล่น ไม่ได้สนใจในเรื่องของชื่อเสียง เงินทอง เพราะเงินบางทีก็ไม่ได้ บางทีก็ได้ ชื่อเสียงไม่ได้สนใจอยู่แล้ว เพราะมันคือละครเวที คือต้องการที่จะฝึกตัวเองและ passion ล้วนๆ แต่ตอนนี้ก็ต้องเริ่มแคร์เรื่องเงินแล้วเพราะว่าต้องกินต้องอยู่” (วฤษฎ์ รินทอง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“เหตุผลในการตัดสินใจ หนึ่งสำหรับตัวเองมีอยู่ 2 ประเด็น ก็คือ ได้เรียนรู้ไปกับคณะละครการศึกษาด้วย สองก็คืออยากเอาประสบการณ์ตัวเองแชร์ให้คนที่ทำงานด้วยกัน ช่วยกัน ถ้าเป็นละครเวทีเข้าไปในฐานะผู้ออกแบบและกำกับลีลา หรือบางครั้งก็จะไปในฐานะผู้กำกับไปวางไต่อเรกชั่น อย่างเช่น งานเต้น” (ปริญญ์ ต้องโพหนอง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 10 มกราคม 2561)

มุมมองจากผู้สนับสนุนเงินทุน และสถานที่การจัดแสดง

ผู้สนับสนุนเงินทุน และสถานที่การจัดแสดง กล่าวถึง การตัดสินใจในการจะสนับสนุนทุกกิจกรรม โดยแบ่งประเด็นได้ดังนี้ 1) ผู้สนับสนุนคำนึงถึงเรื่องธุรกิจว่าจะได้รับอะไรบ้างและคุ้มค่าน้อยเพียงใด 2) ผู้สนับสนุนคำนึงถึงประโยชน์ที่กลุ่มเป้าหมายจะได้รับ 3) ผู้สนับสนุนคำนึงถึงความสำเร็จในการ

“เดี๋ยวนี้ละครมันมีหลายแบบ แบบเรียล แบบเพ้อๆ แบบสุนทรีย แบบ Emotional ไปเลย พี่ก็มองว่าต่อไปในอนาคต ละครเวที หรือในฐานะผู้ที่เป็นสปอนเซอร์อ่านะ พี่มองว่า การที่ กว่าที่เราจะตัดสินใจที่จะให้ หรือว่าสนับสนุนอะไรสักอย่างหนึ่งเนี่ย ไม่จำเป็นว่าเฉพาะละครเวทีหรอก แม้กระทั่งอะไรก็แล้วแต่ เวลาที่ตัดสินใจ หรือแบบว่ามีคนมาขออ่านะ พี่จะมองว่า 1.เรื่องธุรกิจ เราจะได้อะไรบ้าง จากตรงนั้น 2.ถ้าเกิดมาตรงนี้แล้ว ประโยชน์ที่จะได้รับ ในที่นี้ไม่ได้

หมายถึงตัวพินะ ผู้ชมเขาจะได้อะไรบ้าง คอนเทนท์โอเคไหม มันเกี่ยวเนื่องกับโรงละครเราได้รับปาว 3. ถ้ามาแล้วทางคนที่เขามาขอ เขาไหวรีปาว เพราะเราก็เบื่ห้วงนะ ถ้าเขามาแล้วเขาไม่ Success นี้ ขอบคิดเพื่อแทนตลอด ว่าเขาจะรู้สึกยังไง บางทีเราก็คิดเหมือนกัน ถึงแม้ต่อให้เขามาใช้ฟรีก็ตาม พี่ก็ จะคิดว่าถ้ามันไม่โอเค สเกลมันใหญ่ไปรีปาว ลองลดสเกลลงใหม่ ถ้าเรื่องแบบนี้ถ้าใหญ่คงจะไม่ไหวนะ คือ ไม่ต้องอะไรไกลอื่น สมมติมาเล่นฟรีก็จริง แต่แบบคนมาดูไม่ถึงครึ่งโรง คนที่มาเล่นมาก็รู้สึกไม่ โอเคแล้วแหละ พี่เคยไปดูโรงละครตรงข้างพารากอนอ่า คือเข้าใช้พื้นที่ใหญ่มาก แต่คนดูมีแค่ เศษ หนึ่งส่วนสี่ของโรงอ่า แล้วคือเขาทำโปรดักชั่นใหญ่มาก พี่เห็นใจมากเลย พี่ก็ได้คุยกับทางโปรดักชั่น โปรดักชั่นเซอร์เขาเลย มันก็สำคัญกับนักแสดงนะ การที่คนดูมีส่วนร่วม อารมณ์ร่วม แค่นี้ก็ไปนั่งให้คนดู เยอะๆ ก็โอเคแล้ว แต่เนี่ยแบบตั้ง 1,200 ที่นั่ง นั่งอยู่คนเดียวเอง แบบสงสารคนทำ 4. พี่ไม่ได้เลือกกันที่ รู้จัก หรือไม่รู้จักกันนะ ถ้ารู้จักกันแต่งานไม่โอเค พี่ก็บอกว่าไม่ได้ พี่ก็บอกไปเลย พี่ไม่เอา เพราะว่า ถ้า คุณมาทำเล่นๆ อย่ามา เสียชื่อเสียง และเสียงชื่อเสียงที่ฉันอีก ถ้ามาคุณต้องพร้อมทุกอย่าง เราก็ สถานที่ไม่ใช่ไนเนม สถานที่เราก็ชื่อ ตอนคุณมาเล่นคุณก็ต้องแบบชื่อของคุณมาเล่นในที่ของฉัน คือไม่ เกี่ยว พี่มองว่ามันอยู่ที่ผลงาน พี่เอาเนื้องานเป็นหลัก ไอ้เรื่องแบบรู้จักกันไม่รู้จักกันมันเป็นอันดับ ท้ายๆ” (ธนะศักดิ์ มนูญผล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

4.3.1.5 การเตรียมตัวก่อนร่วมงาน

มุมมองจากผู้ร่วมผลิต

ผู้ร่วมผลิตในฐานะศิลปินที่ร่วมแสดง กล่าวถึง การขอดูบทที่ได้รับแสดงว่า เหมาะสม และจะสามารถแสดงได้หรือไม่ก่อนการตัดสินใจ รวมถึงไปศึกษาเรื่องสไตล์การทำงานของ คณะละครสถาบันการศึกษานั้นๆ นอกจากนี้ การเล่นละครเวทีทำให้กิจวัตรประจำวันเปลี่ยน ต้อง คำนึงถึงเรื่องตรงต่อเวลา การเตรียมตัวก่อนมาซ้อมละคร เช่น การทำการบ้านกับบทละคร การดูแล รักษาสุขภาพให้แข็งแรงด้วยการออกกำลังกาย เป็นต้น ผู้ร่วมผลิตในฐานะนักออกแบบลีลา กล่าวถึง การศึกษาความเป็นมาและการทำงานของสถาบันการศึกษานั้นๆ ก่อนเข้าไปร่วมงานในครั้งแรก

“ก็หนึ่งเลย คือ ดูบทก่อน อ่านบทก่อน ถ้าไม่เข้าใจก็คุยกับผู้กำกับตรงๆ คุยว่ายังไง เหมือนพอเราอ่านปุ๊บ เราก็จะมีภาพในหัวมานิดนึง แล้วเราก็คุยกับเขาว่าเออเนี่ยผมรู้สึกว่า character มันน่าจะเป็นแบบนี้ แบบนี้ แบบนี้ ถูกไหม แล้วก็ลองช่วยกันตีใจว่าตัวละคร ช่วยตีใจนี้ คาแรคเตอร์ของตัวละครออกมา อันนี้ก็เป็นกระบวนการที่ค่อยๆ ช่วยกันทำ แต่ว่าก่อนอื่นเลยก็คือ ศึกษาบทก่อน ดูบทก่อนแล้วก็เรื่องสไตล์ สไตล์ของแต่ละที่ แต่ละสถาบันว่าสไตล์ละครของเขาเป็น แบบไหน ก็อย่างเช่น ถ้าเป็นของ ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] คือ เราดูละครของ ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] บ่อย เราก็จะพอเข้าใจว่า เออมันจะเป็นยังไง มันก็เริ่มจากการดูละคร ส่วน ถ้าเป็นของ มศว. [สาขาวิชาการแสดงและกำกับการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ] มันจะมีอพลง YouTube อยู่แล้ว อันนี้ก็คือดูได้จาก YouTube แต่ส่วนใหญ่จะเป็นของ

จุฬา [ภาควิชาศิลปการละคร คณะอักษรศาสตร์] ธรรมศาสตร์ [สาขาศิลปการละคร คณะศิลปกรรมศาสตร์] ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] ที่ต้องไปดู” (วฤษฎ์ รินทอง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“เราว่าเปลี่ยนเยอะนะ บางทีเวลาเราอยู่กับละครเรื่องหนึ่งประมาณ 1-3 เดือน มันก็ทำให้กิจวัตรเราเปลี่ยน เราต้องมีวินัยมากขึ้น ในการซ้อมบางทีก็ต้องตรงเวลา มีเรื่องการออกกำลังกายช่วยได้จริงๆ เพราะก่อนจะเล่นมันต้องวอร์ม ซ้อมก็ต้องวอร์ม และต้องทำการบ้านมันไม่ใช่มาถึงพบบทใส่กัน” (วฤษฎ์ รินทอง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“การเตรียมตัว คือ 1.ก็ศึกษาจากสิ่งเขากำลังจะทำ เราก็ต้องดูเชิงใน Process ต่างๆ ว่างานเขาแบบไหน ประเภทอะไร และเราจะต้องทำอะไร อันนี้เราถึงจะต้องไปทำการบ้าน หา Referent ในการมาสอน ออกแบบให้เขาในงานนั้นๆ และเคยดู Style ของแต่ละที่เขาเป็นอย่างไร ธรรมชาติในการใช้ชีวิตของเขาเป็นแบบไหน เราก็ต้องมาศึกษาก่อนจะเข้าไปร่วมงาน” (ปริญญา ต๋องโพทอง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 10 มกราคม 2561)

4.3.1.6 ปัญหา อุปสรรคในการร่วมงาน และวิธีแก้ปัญหา

มุมมองจากผู้ร่วมผลิต

ผู้ร่วมผลิตในฐานะศิลปินที่ร่วมแสดง กล่าวถึง ด้วยความเป็นนักแสดงอาชีพ ตัวศิลปินเมื่อมาร่วมงานกับผู้กำกับรุ่นใหม่ เช่น นักศึกษาที่เรียนการกำกับการแสดงจะไม่สามารถตัดสินใจ หรือมองภาพของการนำเสนอได้ชัดเจน ดังนั้น การแก้ปัญหาของศิลปินที่รับเชิญแสดงในสถาบันการศึกษา คือ ก็ทำตามที่ผู้กำกับรุ่นใหม่บอกโดยไม่ต้องไปตั้งความหวังอะไรมากมาย ผู้ร่วมผลิตในฐานะนักออกแบบลีลา กล่าวถึง ปัญหาเรื่องประสบการณ์ของแต่ละสถาบันการศึกษาที่มีไม่เท่ากัน และความอยากได้อย่างมี ทำให้ต้องมานั่งทำความเข้าใจใหม่ก่อนเริ่มงาน

“ปัญหาที่เจอบ่อยก็คือ คืออาจ คือเราอาจจะโตะ เราทำงานกับละครอันนี้มาเยอะ พอสมควรแล้ว แล้วพอเรามาเจอพวกเด็กที่เป็นเลือดใหม่ เป็นคนรุ่นใหม่ น้อยๆ ปี 3 ปี 4 อย่างนี้ บางทีการตัดสินใจของเขา มันไม่เด็ดขาด หรือประสบการณ์ workshop ต่างๆ ที่อยู่ในหัว ภาพในหัว บางทีมันไม่เคลียร์ไม่ชัดเจน มันก็เลยทำให้มันก็คลุมเครือ เราก็เล่นไม่ได้ น่องก็กำกับไม่ได้ อันนี้คือปัญหาที่เจอบ่อยที่สุด แล้วก็อีกเรื่องหนึ่งที่เกิดสำหรับตัวเอง คือเราตั้งเป้าหมายของตัวเองเอาไว้ บางทีก็ตั้งเอาไว้แล้วก็ไปไม่ถึง มันจะรู้สึกแย่ ถ้าสุดเจอบแล้วก็ค้นพบว่าจริงๆ เราก็ไม่ต้องไปตั้งอะไร มาก เราแค่ทำตามที่คุณกำกับบอกแค่นั้นพอ” (วฤษฎ์ รินทอง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“จัดการแก้ไขปัญหาอย่างไร อย่างเช่น ปล่อยวาง อย่าคาดหวังเยอะ ปล่อยวาง แล้วก็ค่อยๆ ค่อยๆ เวิร์คไปกับมัน เรื่อยๆ ค่อยๆ คืออย่าไปมองอนาคตเยอะ ค่อยๆ อยู่กับปัจจุบันไปเรื่อยๆ และก็อาจจะเป็นครู ครูที่สอน หรืออาจจะป็นรุ่นพี่ หรือคนที่มีประสบการณ์ทางด้านนี้ หรือบางทีก็ถ้าหาก ณ ตรงนั้น ไม่มีคน 3 กลุ่มนี้ เราก็คุยกับเขาจริงๆ เราารู้สึกว่าเป็นแบบนี้

นะ แล้วผู้กำกับรู้สึกว่าเป็นแบบนี้ คุยกันว่ามันเกิดจากอะไร แล้วจะแก้ปัญหามันยังไง” (วฤษฎ์ รินทอง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“มันจะมีด้วยเรื่องประสบการณ์ ในเชิงออกแบบและการกำกับลีลา คือ ฝนส่วนใหญ่ที่ทำคณะละครของการศึกษาหลายๆ ที่ ประมาณ 70 เปอร์เซ็นต์ เขาจะไม่ค่อยรู้ Process ในเรื่องความรู้เชิง Dance มันก็จะมีปัญหาในการมานั่งปรับ นั่งจูนกันใหม่ โดยในเบื้องาน เขาอย่างมีการแสดงที่ผสมผสาน movement แต่เขาไม่ค่อยมีความรู้ทางด้านนี้ โดยต้องมานั่งวาง พื้นฐานบอกเขาถึงของ Style ของเรา และวิธีการของเรา” (ปริญญา ต่อมโพนทอง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 10 มกราคม 2561)

มุมมองจากผู้สนับสนุนเงินทุน และสถานที่การจัดแสดง

ผู้สนับสนุนเงินทุน และสถานที่การจัดแสดง กล่าวถึง ปัญหาด้านการตอบแทนสิทธิประโยชน์ที่ผู้สนับสนุนพึงควรจะได้รับนั้นไม่คุ้มค่ากับการให้การสนับสนุนแก่ผู้ที่ขอความอนุเคราะห์ ส่งผลให้ผู้สนับสนุนต้องเจรจาเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ควรจะได้รับอย่างเป็นธรรม อีกทั้งเมื่อเกิดเหตุการณ์แบบนี้ขึ้นทำให้ผู้สนับสนุนต้องทบทวนการให้มากขึ้นกับการสนับสนุนให้ผู้สนับสนุนในครั้งต่อไป

“ปัญหาเรื่องสิทธิประโยชน์ที่ได้ ส่วนตัวพี่มองว่า งานมหาลัยที่พี่เคยเจอมา มองอย่างในฐานะนักธุรกิจนะ บางอย่างที่เราให้ไป มันก็ต้องมีอะไรกลับมาที่มันพอจะสมน้ำสมเนื้อ แต่บางที่มันแค่แบบ แคบอกสถานที่ตรงไหน หรือใส่โลโก้อะไรแบบนี้ บางที่พี่รู้สึกว่ามันน่าจะไม่มีอะไรมากกว่านี้ เช่น อาจจะไปบอกสถานที่มันเป็นอะไร โรงละครอะไร ใส่รายละเอียดไปหน่อย บางที่มันเป็นรายละเอียดเล็กๆ น้อย เขาอาจจะไม่ทันคิด มันแค่โลโก้ติดบนไว้นิล บนแบกรูปครอบ แค่นี้ น่าจะใส่สติ๊กเกอร์ไปอีก หรือใส่เบอร์โทรก็ได้ เพื่อคนเขาอยากสอบถาม แล้วก็ส่วนใหญ่ที่มา พี่เองก็ ในเมื่อมันมาพี่ก็ไม่ค่อยอะไรมากระ แต่ตรงนี้สักนิดได้ไหม เพราะบางอย่างที่เราให้ตั้งเยอะ ทำไมคุณให้เราตั้งน้อยจังเลย ดูจำกัดจำเขี่ยมาก บางทีเด็กมันก็ไม่รู้ เราก็ต้องไปช่วยเกลตาแบบน้องสมมติคนมันให้เราตั้งขนาดนี้ เราก็ต้องให้ใจเขานิดนึงเนอะ เพราะเขาอุตส่าห์ให้เราตั้งขนาดนี้ นิดๆ หน่อยๆ ก็ให้เขาเถอะ มันต้อง Offer มันต้องแพร์ๆ มันต้องสมดุล อ่า อย่างน้อยถ้าเราทำได้ เขาก็ต้องได้ สมมติปีแรกเข้าไปแล้ว แต่ถามว่าเขาแฮปปี้ไหมละ ถ้าเขาได้แค่นี้ ปีหน้าเขาก็ไม่ไห้แล้วนะ พี่ถึงบอกว่ามันอยู่ที่การ Offer ของคนที่ได้รับการสนับสนุน ปีแรกอะให้ แต่ปีที่สองไม่แน่นอน มันไม่ใช่เรื่องตายตัว” (ธนะศักดิ์ มนูญผล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

4.3.1.8 คุณภาพโปรดักชั่นของสถาบันการศึกษา

มุมมองจากผู้ร่วมผลิต

ผู้ร่วมผลิตในฐานะนักออกแบบลีลา กล่าวถึง มีความคาดหวังคุณภาพของโปรดักชั่นให้ไปถึงระดับมืออาชีพ

“ไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพว่าทุกคนจะต้องได้เหมือนกันหมด แต่ความหวังว่า ภาพรวมในโปรดักชันมันจะต้องได้ในระดับที่เราฝันไว้ว่า มันจะต้องไปถึงระดับ Professional” (ปริญา ต๋องโพนทอง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 10 มกราคม 2561)

มุมมองจากผู้สนับสนุนเงินทุน และสถานที่การจัดแสดง

ผู้สนับสนุนเงินทุน และสถานที่การจัดแสดง กล่าวถึง ละคร สถาบันการศึกษาบางแห่งมีความสามารถที่จะต่อยอดการผลิตโปรดักที่ยิ่งใหญ่มากขึ้นเพื่อต่อยอดในความสามารถ และพัฒนาฝีมือ คุณภาพ และโปรดักชันไปเรื่อยๆ

“อย่างละครมหาลัย พี่คิดว่ามันสามารถต่อยอดทำให้เป็นแบบฟอร์มใหญ่ได้ โดยที่สังคมไม่ต้องมาสงสัยว่าเด็กๆ เล่น ทำกันซ้ำๆ คงไม่จริงจัง ลบค่าสบบประมาทนั้นไปเลย ตั้งแต่ไปดูของ ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] นี่ไม่ได้วายนะ เรามองว่ามันเกินกว่าที่เราคิด โปรดักชันทุกอย่างลงตัวและมีความเป็นมืออาชีพ การที่แบบเราได้ไปดูงาน ถึงบอกว่าต้องไปดูงานเยอะ ละครของมหาลัยจะยิ่งดีขึ้นเรื่อยๆ เด็กมีฝีมืออยู่แล้ว” (ชนะศักดิ์ มนูญผล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

มุมมองจากสื่อมวลชน

จากการรับชมละครสถาบันการศึกษาที่ผ่านมา สื่อมวลชนได้มองเห็นถึงผลงานที่มีคุณภาพของสถาบันการศึกษาในการผลิต การนำเสนอ และการแสดงอย่างมืออาชีพ ควรพัฒนาต่อยอดให้เป็นที่รับรู้ในวงกว้างมากขึ้น

“มองในมุมสถานการศึกษา เอาจริงๆ ดูของ ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] บ่อยสุด อย่างที่บอกแต่ละที่มีความแตกต่างและเอกลักษณ์ต่างกัน แต่โดดเด่นที่สุดก็ของ ม.กรุงเทพ นะ เพราะว่า เห็นจากผลงานของเด็กนักศึกษาที่ผลิตเอง ตัวนักแสดงเอง ผลงานออกมาแล้ว เทียบ มันมีมืออาชีพอะ มันน่าจะเอาไปพัฒนาต่อให้ใครได้รู้จัก” (อภิวัฒน์ แสงอรุณไพศาล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 23 ธันวาคม 2560)

“คาดหวังในองค์ประกอบทั้งหมด ถ้าเป็นละครเพื่อการเรียนรู้ สิ่งที่เราคำนึงคงเป็นเรื่องของคุณภาพต่างๆ ของภาพรวมทั้งหมด คุณภาพของแอดติ้งของนักศึกษาที่เล่น คุณภาพของโปรดักชันต่างๆ ที่ทำออกมา เราไม่ได้มีเกณฑ์ตายตัวว่ามันจะต้องดีระดับไหน ถ้าเป็นละครภาค เราก็จะคาดหวังว่ามันคงพร้อมแบบ ถ้า Full แบบ 100% ของละครในสถาบันการศึกษา จะทำได้มันก็ควร full 100% เพราะมันไม่ใช่แค่ักศึกษามันมีอาจารย์ มันมีทุกคน เราารู้สึกว่าเวลาทำละครภาค มันคือตัวชี้วัดคุณภาพของการเรียนในคณะนั้นๆ” (พสธร ขอบขจายเกียรติ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

4.3.1.9 ความประทับใจที่ได้ร่วมงานกับสถาบันการศึกษา

มุมมองจากผู้ร่วมผลิต

ผู้ร่วมผลิตในฐานะศิลปินที่ร่วมแสดง กล่าวถึง สิ่งที่น่าประทับใจ คือ การที่ละครสถาบันการศึกษามีโปรดักชั่นที่ยิ่งใหญ่ กระบวนการทำงานต่างๆ มีขั้นตอนที่ชัดเจน ระบบการจัดการดี ความอบอุ่นที่ได้รับจากการร่วมงาน รวมถึงกำลังใจที่ได้รับจากเสียงปรบมือของผู้ชม นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลยังกล่าวอีกว่า สถาบันการศึกษามีการทำงานอย่างเป็นมืออาชีพ อย่างภาควิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ นอกจากนี้ ผู้ร่วมผลิตในฐานะนักออกแบบลีลา กล่าวถึงความประทับใจในพลังในการทุ่มเทการทำงานของนักเรียน นักศึกษา

“ประทับใจมากที่สุดใช้ใหม่ สำหรับเรามันมีหลายที่ที่ประทับใจ ที่ประทับใจที่สุด คือ ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] ธรรมศาสตร์ [สาขาศิลปการละคร คณะศิลปกรรมศาสตร์] แล้วก็จุฬา [ภาควิชาศิลปการละคร คณะอักษรศาสตร์] เออคือที่เราประทับใจ ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง]ด้วยโปรดักชั่นที่ยิ่งใหญ่ อลังการมาก แม้ว่าละครที่เราเล่นจะมีเพียงแค่ 2 คน แต่โปรดักชั่นมันยิ่งใหญ่มาก ละครเรื่อง Constellations เราไม่รู้ว่าจะผลงานจะออกมาดีหรือไม่ดียังไง แต่เรารู้สึกว่ากระบวนการทำงาน กระบวนการที่จัดทำ Production ต่างๆ มันดูเป็นขั้นเป็นตอน มันดูเป็นมืออาชีพส่วนสำหรับถ้าเป็นธรรมศาสตร์ [สาขาศิลปการละคร คณะศิลปกรรมศาสตร์] เราประทับใจที่ความอบอุ่น แล้วเรารู้สึกว่ามันเหมือนบ้านหลังที่สอง ที่ทุกคนมาแชร์กันได้ แล้วมันใช้เวลาอยู่ด้วยกันเยอะ ของจุฬาฯ [ภาควิชาศิลปการละคร คณะอักษรศาสตร์] นี่ความเป็นระบบของเขาแล้วก็ความมีทฤษฎีที่ workshop แน่น” (วยุษณ์ รินทอง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“คือ ความทุกข์ไม่มีตั้ง ตั้งค้ก็เป็นปัจจัยสำคัญแหละ มันมาจากระยะเวลาการทำงานของเขาที่ยาวนาน จะมีระยะเวลาการทำงานที่ยาว บางทีก็ 6 เดือน ครึ่งปีนะ มันก็ยาวไปอย่างเช่นที่ ธรรมศาสตร์ ซ้อมครึ่งปี เริ่มตั้งแต่กระบวนการ ทุกอย่างครึ่งปี มันทำให้เราเสียเวลา เพราะมันยังมีระยะเวลานาน บางทีมันยังทำให้ผู้กำกับแป้ได้ พอเบ้มันก็กลายเป็นว่าก็แตกแขนงไปสายอื่น เสร็จปุ๊บไม่เอาก็กลับมาช่วยเดิม บางทีมันเสียเวลา อย่างที่ ม. กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] เรื่อง Constellations บางทีมันซ้อมนานมากอะ นานมากแบบ 7-8 เดือนได้ ด้วยระยะเวลา แต่พออยู่กับมันจริงๆ แล้วมันสนุกนะ สนุกที่แบบว่าเราได้เล่นจบไปชิ้นนึงแล้วนะ ฉากต่อไปมันมีตรงนี้มาใส่เพิ่มขึ้นมันสนุก มันก็คงเป็น passion ละมั้ง และความสุขที่ได้ความสุขที่ได้ คือ ทุกครั้งที่หลังที่เล่นจบ เราจะได้ยินเสียงปรบมือ นั่นคือสิ่งที่เพิ่มกำลังใจเราเต็มทีมาก แบบถึงแม้ว่าเราจะเล่นดี หรือเล่นแย่อยังไง มันก็เหมือนกับชีวิตเรามันผ่านอะไรมาก็แล้วแต่ยังมีกำลังใจให้เราเสมอ” (วยุษณ์ รินทอง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] ก็มีความเป็นมืออาชีพพอสมควร อย่างพี่ชาลี [ผู้กำกับ] ในแง่ที่พี่ชาลีมีความรู้ด้านละครเยอะพอสมควร เขามีวิธีการคำพูดที่ทำให้เรา

แสดงออกมาได้ บางทีอาจจะพูดเยอะไปหน่อย แต่ก็ทำให้เราแสดงออกมาได้ การแสดง” (วายุษฐ์ รินทอง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“เอ่อ มันแยกกันหลายส่วน แต่ละที่มันก็มีความประทับใจไม่เหมือนกัน เพราะว่า อย่างที่ ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] สิ่งที่เราจะประทับใจเลย คือหนึ่งพลังของ นักเรียนที่ทำงานเป็น คล่อง มีพลัง มี แอคติจิสที่ดีในการทำงาน แต่บางที่มันก็เคยเห็นนะ แบบเข้า ชามเย็นชาม และก็ยังไม่เข้าใจ Process งานพอ แล้วก็ไปทำกันแบบมั่วๆ ชั่วๆ อะไรแบบนี้ ก็มี บางที ก็หงุดหงิด ขอไม่เอ่ยชื่อดีกว่า อย่างอักษร [ภาควิชาศิลปะการละคร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย] เอ่อ ในเชิงที่เขามีความรู้ในการทำงาน เขาเก่ง Research แต่ถ้าปฏิบัติไม่แน่ใจ มันก็ยัง ไม่แข็งแรง แต่ประทับใจในการหาข้อมูลและ Research พร้อม” (ปริญา ต่อมโพทอง, การสื่อสาร ส่วนบุคคล, 10 มกราคม 2561)

มุมมองจากผู้สนับสนุนเงินทุน และสถานที่การจัดแสดง

ผู้สนับสนุนเงินทุน และสถานที่การจัดแสดง กล่าวถึง ความประทับใจที่ได้ ร่วมงานกับคณะละครของสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะโปรดักชั่นละครเพลง เรื่อง แสงเทียน The Candlelight Blues ของภาควิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ นอกจากนี้ ยังมีสถาบันอื่นๆ แต่ผู้สนับสนุนไม่ได้กล่าวถึง และผู้สนับสนุนสิ่งของ กล่าวถึง การเห็นพลังของเยาวชนคนรุ่นใหม่ในการ ทุ่มเทแรงกาย แรงใจในการสร้างงานศิลปะที่ไม่เกี่ยวข้องกับโลกธุรกิจ และยังเป็นการได้พบเจอเด็กที่มีความ สารถก่อนคนอื่น

“ถ้าให้พี่ Feedback กระแสละครที่มาเล่นที่นี่ พี่จะบอกว่า กระแสบวณะ อย่างน้อยก็ทางมหาลัยได้ชื่อ ว่า ม.กรุงเทพ [ภาควิชาศิลปะการแสดง] ทำ ของพี่ก็ได้ชื่อว่า ผู้ใหญ่ใจดี สนับสนุน แบบว่ามีให้โอกาสน้องๆ ได้มีพื้นที่ ให้คนและประชาชนมีโอกาสได้มาดูฟรี มันก็ดี มันได้ทั้ง คนดู คนดูก็ชอบ ประทับใจ ฟรี ทางมหาลัยก็ได้ชื่อว่ามีละครดีๆ แบบนี้ ตัวพี่เองก็ได้ คนรู้จักมากขึ้น โอเคแหละ เราก็แบบ จากที่ไม่ได้รู้จักก็รู้จัก พี่ก็ดีใจ แล้วก็มันเหมือนกับได้แบบ ได้ช่วยอ่า พวก รายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ พี่ไม่ได้มองเท่าไร มันก็มีบ้างที่จะต้องปรับปรุง ถ้าโดยรวม 100 นิง พี่ให้ 95 เลยนะ สำหรับที่ได้ร่วมกับเรา [ภาควิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ]” (ธนะศักดิ์ มนูญผล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

“ความประทับใจ อันแรกคือเราได้เห็นคนรุ่นใหม่ที่มีพลัง เรารู้สึกดีใจได้ เจอคนเหล่านี้ บางทีเขาจบไปเขาอาจจะไม่ได้เจอเราก็ได้ แต่เราเป็นฝ่ายเดินเข้าไปหาเขาเอง ซึ่งมันเป็น เรื่องดีสำหรับเราที่เราจะได้ไปเจอเขาก่อน ก่อนที่คนอื่นจะไปเจอ แล้วก็มันก็ได้เห็นแนวคิดใหม่ๆ ไม่ได้ถูกยึดอยู่ในกรอบที่มันจะต้องได้กำไร 100% มันคืองานที่อยากทำจริงๆ ทำด้วยใจ ไม่ได้ผูกติด กับธุรกิจใดๆ ในความรู้สึกมันคือ จริงกว่า มันดีกว่า” (ปราคกรม์ กาญจนศรีสุขกุล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 10 มกราคม 2561)

4.3.1.10 โอกาสในการร่วมงานในอนาคต

มุมมองจากผู้ร่วมผลิต

ผู้ร่วมผลิตในฐานะศิลปินที่ร่วมแสดง กล่าวถึง การแสดง คือ การเรียนรู้ตนเองและประยุกต์ใช้กับชีวิตของตนเองผ่านการแสดงละครอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นโอกาสที่จะร่วมการแสดงกับละครสถาบันการศึกษาต่อไป และผู้ร่วมผลิตในฐานะนักออกแบบลีลา กล่าวถึง หากมีโอกาสได้ทำก็จะทำต่อไป และหากมีละครที่ตนชื่นชอบมากๆ จะขอสักครั้งก่อนตาย

“ยินดีครับ ยินดี อยากกลับไปมาก เรา รู้สึกว่ามันได้เติมไฟกับตัวเอง คือ ชีวิตทำงานมันไม่ได้สนุกเหมือนที่เราได้เป็นตัวละครแล้ว มันจะมีคำที่บอกว่า เรียนละครเพื่อเรียนรู้ตัวเอง รู้สึกแบบว่าพอทำงานทุกวันคือเราต้องทำตามคำสั่ง แบบนี้ แบบนี้ แบบนี้ แต่พอเราได้กลับไปอยู่ ณ จุดๆ นั้นมันได้แลกเปลี่ยนได้เรียนรู้ ได้ลองเป็นตัวละครดู ได้ศึกษาว่าทำไมตัวละครถึงทำแบบนี้ เพราะอะไรมันก็เหมือนเอามาตอบโจทย์เราชีวิตจริงๆ ของเราได้ แบบว่า เออ เราจะทำแบบนี้ เราก็ต้องมีเหตุผลเหมือนกัน หรือมันต้องมีแรงจูงใจที่ทำให้เราทำแบบนี้ต่อไป” (วฤษฎ์ รินทอง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“โอกาสในอนาคต พอมันเริ่มเข้ามาสอน เริ่มเข้ามาเป็นครูคน ถ้ามันมีโอกาสใดๆ ก็แล้วแต่ มันก็อยากเข้ามาทำเรื่องๆ อย่างเรา เราเข้ามาเป็นอาจารย์กึ่งศิลปิน มันก็จะมี ความที่แบบว่า ก็อยากจะทำโน้นนี่ ถ้ามีโอกาสได้ทำในเรื่องที่เราชอบ [ละคร] ก่อนตายจะได้ทำอะไรสักที ก็อยากทำ” (ปริญญา ต๋องโพหนอง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 10 มกราคม 2561)

4.3.1.11 ความคาดหวังจากละครสถาบันการศึกษา

มุมมองจากผู้ร่วมผลิต

ผู้ร่วมผลิตในฐานะศิลปินที่ร่วมแสดง มีความคาดหวังที่ต้องการให้ละครสถาบันการศึกษาเป็นพื้นที่ในการแสดงละครอย่างยั่งยืนและเติบโตต่อไป ไม่ใช่ทุกคนจะต้องไปชมละครที่โรงละครใหญ่ๆ ในประเทศไทยเพียงไม่กี่แห่ง

“มีความคาดหวัง เราคาดหวังว่าละครสถาบันมันจะสามารถเติบโตขึ้นมากกว่านี้ได้ จนกระทั่งมันสามารถเปลี่ยนสังคมของคนดูละครในประเทศไทยได้จริงๆ ไม่ใช่อะไรก็แบบรัชดาลัย เราอยากให้ตรงนี้ก็มิเวทีนะ นำไปดูกัน มันต้องเริ่มจากไม่ใช่ Production ง่ายๆ ของนักศึกษา มันต้องเป็นโปรดักชั่นที่จะสามารถขายบัตรให้คนดูได้” (วฤษฎ์ รินทอง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

มุมมองจากผู้สนับสนุนเงินทุน และสถานที่การจัดแสดง

ผู้สนับสนุนเงินทุน และสถานที่การจัดแสดง กล่าวถึง ความคาดหวังที่ให้การสนับสนุนละครของสถาบันการศึกษา นอกจากการที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ลงมือทำการแสดง

ในสถานที่จริงนอกรั้วมหาวิทยาลัยแล้ว ผู้สนับสนุนยังคาดหวังที่จะให้คนรู้จักสถานที่การแสดงผ่านโปรดัคชั่นต่างๆ ที่ได้รับการสนับสนุน

“คาดหวังว่าคนจะรู้จัก ก็ต้องคาดหวัง ให้มาเล่นที่ของเรา ก็ต้องคาดหวังให้คนรู้จักโรงละครมากขึ้น มันเป็นปกติอยู่แล้ว ถ้าจะเอาเรื่องอะไรมาเล่น เอาละครอะไรมาเล่น ก็ต้องคาดหวังให้คนรู้จักโรงละครเรามากขึ้น ขนาดพี่ไหว้เจ้าที่ พี่ยังขอให้โรงละครเป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้น ให้มันเป็นประโยชน์ต่อสังคมมากขึ้น” (ชนะศักดิ์ มนูญผล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

4.3.1.12. ข้อเสนอแนะ

มุมมองจากผู้ร่วมผลิต

ผู้ร่วมผลิตในฐานะศิลปินที่ร่วมแสดง ให้ข้อเสนอแนะกับการแสดงละครของสถาบันการศึกษา แบ่งเป็น 3 ประเด็น ดังนี้ 1) พัฒนาบุคลากรด้านศิลปะการละครให้เพิ่มมากขึ้น 2) อยากให้หาแนวทางความร่วมมือเพื่อให้รัฐบาลส่งเสริมการแสดง 3) ปรับทัศนคติของนักศึกษาให้นำเสนอบทละครใหม่ๆ ไม่ควรยึดติดบทละครที่เกินความสามารถของตน 4) สถาบันที่ละครควรส่งเสริมให้นักศึกษาศิลปะของสถาบันอื่นๆ ด้วยเพื่อการนำไปพัฒนาละครของตนต่อไป 5) ต้องพัฒนาเรื่องค่านิยมของผู้ชมในประเทศไทยให้เข้าใจถึงศาสตร์ละครเวทีมากยิ่งขึ้น 6) ให้สถาบันการศึกษารวมตัวจัดตั้งสมาคม หรือ กลุ่มองค์กรในการวางมาตรฐานคุณภาพของละครเวทีให้มีคุณภาพที่ดีและดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน และผู้ร่วมผลิตในฐานะนักร้องออกแบบลิลา กล่าวถึงอยากให้มีการแสดงละครของสถาบันการศึกษาต่อไปเรื่อยๆ เพราะว่าศิลปะจะขัดใจจิตใจมนุษย์ให้ดี และเสนอให้รัฐบาลเข้ามาช่วยสนับสนุนงานทางด้านนี้มากขึ้น

“หนึ่งเลยบุคลากร เราคิดว่าบุคลากรด้านละครในเมืองไทยยังน้อยอยู่ ยังน้อยอยู่มาก ถ้าเกิดปรับปรุงเพิ่มจำนวนตรงนั้นลงไปมันจะเป็นสิ่งที่ดีมาก แต่ที่แต่ก็ลำบากตรงที่ว่านโยบายของรัฐบาลหรือของประเทศเรามันไม่ได้ส่งเสริมวัฒนธรรมขนาดนั้น เพราะในประเทศก็ยังไม่ได้สงบหรืออะไรขนาดนั้นจริงๆ 2. เรื่องนักศึกษาเอง นักศึกษาเองบางคนติดค่านิยม จะต้องเป็นละครระดับโลกเท่านั้น ที่จะเล่นอะไรแบบนี้จริงๆ มันก็สามารถคิดบทใหม่ขึ้นมาด้วยกันก็ได้ ก็ทำได้เหมือนกัน อันนี้เรื่องสำคัญเลยบางคนทำละครเวทีก็จริง แต่ไม่เคยดูละคร อันนี้คือเรื่องสำคัญถ้าคุณจะทำอะไรคุณต้องดูเยอะๆ ต้องศึกษามันเยอะๆ” (วฤษฎ์ รินทอง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“สิ่งที่ต้องปรับปรุงเราบ้านมันไม่ใช่แค่ตัวนักศึกษาเองหรือว่าตรวจสถาบันเอง มันต้องปรับปรุงคนดูด้วย ค่านิยมของคนดูคือเราตีภาพของละครทีวีแล้วก็มันจะต้องเป็นแบบนี้แบบนี้แบบนี้บางคนพอมาดูละครเวทีจริงๆมันกึ่งๆ อันนี้เกิดอะไรขึ้น” (วฤษฎ์ รินทอง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“เราเปรียบเทียบกับตัวของเราเองนะ บางทีเราก็กหลุดพูดออกไปเหมือนกัน เราารู้สึกว่าอันนี้ก็ไม่ดีแหละ แต่เราอยากให้มันมีมาตรฐานเดียวกัน ละครของสถาบันการศึกษา เอ้ย ละครมันจะต้อง ต้องเป็นแบบนี้ ไม่งั้นมันก็จะไม่ช่วยยกระดับกันสักที หรือไม่ก็อาจจะต้องจัดตั้งแบบ เป็นกลุ่ม เป็นสมาคมที่รวมหลายๆ สถาบันหรือว่าวิชาชีพทางด้านนี้ ละครเวทีโดยเฉพาะ ให้กำหนด และมีมาตรฐานเดียวกัน เหมือนที่ครูแพท [ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปาริชาติ จิ่งวิวัฒนาภรณ์] เคยทำ ลิมชื่อ [สมาพันธ์ศิลปะการแสดงอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย] แต่ว่ามันหายไปช่วงที่มีเหตุการณ์ทางการเมือง” (วฤชัย รินทอง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 27 ธันวาคม 2560)

“เสนอแนะมันพูดอยากอ่า ก็อยากจะให้มันมีละครอยู่เรื่อยๆ เพราะว่างานศิลปะ ยิ่งวัยรุ่นไทย ถ้าเรามีศิลปะเข้ามาช่วย มันคือการกลมเกลียวจิตใจไปในอนาคตข้างหน้าให้ดีขึ้น มันจะทำให้คนเรามีวิธีคิด ทักษะคิดที่ดี และอยากให้ผู้ใหญ่ [กระทรวงการศึกษา เจ้าของมหาวิทยาลัย] ต้องในการสนับสนุน เพราะงานพวกนี้มันต้องมีเงินลงทุนในการที่จะทำ” (ปริญา ต้องโพหนอง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 10 มกราคม 2561)

มุมมองจากสื่อมวลชน

สื่อมวลชนได้ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาและปรับปรุง สรุปได้ ดังนี้ 1) การแก้ปัญหาการประชาสัมพันธ์ คณะละครสถาบันควรมีสื่อรายการที่สามารถอนุเคราะห์การ นำเสนอข่าวให้มีความสอดคล้องกับธีมของละคร เนื่องจากปัจจุบันวงการข่าวกลายเป็นธุรกิจไปหมดแล้ว 2) สถานที่จัดแสดง ควรจัดการแสดงในที่ที่เดินทางได้สะดวกไม่ไกลจนเกินไป 3) การหยิบ บทประพันธ์มาจัดแสดง 4) การปรับปรุงความเป็นตัวตนในสถาบันลง

“ยุคนี้แล้วเป็นธุรกิจหมด การแก้ปัญหาการประชาสัมพันธ์ ควรจะมีองค์กร ตรงกลาง ถ้ามีคนคอยซัพพอร์ตสิ่งเหล่านี้คงดี แต่มันก็เกิดค่าใช้จ่ายต่างๆ นานา คือ ถ้ามองง่ายๆ ถ้าตัว องค์กรสื่อของแต่ละที่ มีเป้าหมายที่เขาทำรายการหนึ่งขึ้นมา แนนอนเขามีรูปแบบของรายการ เราจึง ต้องดูว่าอย่างเราที่ไหนที่เขาจะแทรกแซง สามารถตีเนียน หรือให้ความอนุเคราะห์ได้บ้าง ถ้าผู้ใหญ่ เขามองเห็นถึงความสำคัญ เราว่าทำได้ รายการสามารถต่อยอดได้ ขึ้นอยู่กับว่าละครของ สถาบันการศึกษามันจำเป็นและสำคัญกับประเทศอย่างไร” (อภิวัฒน์ แสงอรุณไพศาล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 23 ธันวาคม 2560)

“ในทุกๆ ที่อย่างหนึ่งที่น่าจะคล้ายๆ กัน คือ จัดแสดงที่ ม. ของตัวเอง แต่ ถ้าจะให้เข้าถึงคนทุกๆ ไป เราารู้สึกว่าเดินทางลำบาก สำหรับคนเมืองนะ สำคัญ เรื่องสถานที่จัดแสดง เป็นเรื่องที่ควรคำนึง ถ้าที่โอเคมันจะไปได้ไกลและกว้างกว่านี้” (อภิวัฒน์ แสงอรุณไพศาล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 23 ธันวาคม 2560)

“คงเป็นเรื่องการประชาสัมพันธ์แหละ อย่างอักษรถ้าไม่ใช่โปรดักชั่นใหญ่ๆ เขาก็จะไม่ได้ฟิวเจอร์อะไรมากนัก บางทีมีแค่ตารางโชว์ ถ้ามองว่าเป็นคนที่ใจไม่ได้อยากจะดูละครอยู่

แล้ว มันก็เห็นแค่ตัวอักษร พดติกรรมคนเห็นตัวอักษรก็ไม่ค่อยอ่านอยู่แล้ว ยิ่งมาเจอชื่อเรื่องที่ย่านยาก และไม่รู้จัก เขาก็ไม่ได้สนใจอยู่แล้ว เอาบทละครมาทำชื่อฝรั่งเศส หรือภาษาอังกฤษประหลาดๆ เขาก็ไม่อ่านกันอยู่แล้ว จริงๆแล้ว ถ้าอยากจะทำพัฒนาให้คนสนใจมากขึ้นก็อาจจะต้องดูเรื่องนี้ด้วย ข้อมูลด้วย เรื่องย่อเป็นไง ขณะเดียวกันถ้าเป็นคณะละครสร้างสรรค์ที่ไม่ได้เรียนละคร มีหลายอย่างมากที่ต้องปรับปรุง แต่อย่างหนึ่งที่เรอยากให้มากๆ ในละครพวกนี้เลยนะ คือ การเปิดพื้นที่ การเปิดให้คนอื่นที่ไม่ใช่คนใน ไม่ใช่คนในคณะ ไม่ใช่คนในกลุ่มก้อนเขา เข้าไปชมแล้วรู้สึกปลอดภัย รู้สึกที่เราจะเสียเงินเข้ามาละครไม่ได้เข้ามาดูวัฒนธรรมของกลุ่มคนใดกลุ่มคนหนึ่ง เคสนี้เรารู้สึกว่าแบบจะดีมากถ้ามันถูกได้รับการปรับปรุง หลังๆ มา น้อยมาก ที่จะได้ไปดูละครเวทีประเภทนี้ 1. กินเวลานาน 2. มันไม่ได้มีแอดดิงที่น่าเบื่อ อะไรก็ไม่เรียว จะแฟนตาซีก็ไม่สุด มันทำให้เราอึดอัดและไม่อยากดู ทรมาณ อีกอย่างที่สำคัญ คือ พอเข้าไปแล้ว เราแปลกแยก ไม่ได้แปลกแยกจากละครไง มันแปลกแยกจากคนทั้งหมดที่อยู่รอบรอบ มันไม่ใช่แบบ ละครสถาปัตถ์เล่นมุกแบบที่รู้จักกัน หรือคนในนั้นรู้จักกันเอง มันไม่ดีต่อคนดูในวงกว้าง คนก็ไม่ได้ซึมซับอะไรกับละคร トラบไตถ้าจะพัฒนาละครเพื่อการศึกษาให้คนรู้จักมากขึ้นคุณก็ต้องยอมสลายวัฒนธรรมนั้นไปบ้าง” (พสธร ขอขจายเกียรติ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

4.3.2. คณะละครของสถาบันการศึกษาพัฒนาไปสู่กิจการเพื่อสังคมที่ยั่งยืน

หลังจากได้การสื่อสารส่วนบุคคลกับผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการการเพื่อสังคม ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารและจัดการแสดง ผลการศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงละครสถาบันการศึกษาไปสู่กิจการเพื่อสังคมที่ยั่งยืนสรุปประเด็น ดังต่อไปนี้

4.3.2.1. นิยามคำว่า “กิจการเพื่อสังคม” (Social Enterprise)

มุมมองจากผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการการเพื่อสังคม

กิจการเพื่อสังคม คือ กำไรที่ได้รับจากการประกอบการส่วนหนึ่งจะถูกนำไปแก้ไข ปัญหาสังคม เช่น ความยากจน ความเหลื่อมล้ำ การขาดโอกาสทางการศึกษา การขาดโอกาสทางสังคม เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลให้ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ในสังคมลดน้อยลงและอาจหมดไปในที่สุด นอกจากนี้รายได้ที่ได้จากการประกอบการยังสามารถนำไปจุนเจือนักแสดง ทีมงาน ตลอดผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างยั่งยืน

“Social Enterprise ก็คือ การประกอบการเพื่อสังคม จริงๆ ภาษาไทยเนี่ย ยังนิยามต่างกันอยู่ บางคนก็บอกว่า “ธุรกิจเพื่อสังคม” อีกคนก็บอกว่า “กิจการเพื่อสังคม” แต่เหตุที่ใช้คำว่า “ผู้ประกอบการเพื่อสังคม” ผมว่ามันน่าจะมากกว่าความหมายในมิติของธุรกิจอย่างเดียว เพราะถ้าเราไปตีความคำว่า ธุรกิจเพื่อสังคมเนี่ย คนอาจจะมองว่าต้องเป็นนักธุรกิจ มาทำธุรกิจ ซึ่งชาวบ้านอาจจะรู้สึกว่าเฮ้ย มันไม่ใช่เรื่องของฉันวะ มันเป็นเรื่องของพ่อค้าแม่ขาย แต่ถ้าตีความคำว่า

การประกอบการเพื่อสังคมมันจะกว้าง กิจการอะไรซึ่งเป็นกิจการที่ไม่ได้เป็นธุรกิจโดยตรง ก็อาจจะ เป็น Social Enterprise” (สุริยะใส กตะศิลา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 มกราคม 2561)

“ผมว่าโซเชียลเอ็นเตอร์ไพรส์เป็นกระแส แล้วก็ก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการ แก้ปัญหาสังคมมันหาคำตอบที่เราจะรอความคาดหวังการช่วยเหลือจากรัฐในด้านเดียว และ Social Enterprise นี่มันเป็นบทพิสูจน์ที่จะทำให้มนุษย์ รู้ว่าเขาพึ่งตัวเองได้นี้แหละคือปรัชญาของมันแล้วก็ ความยั่งยืนก็จะเกิดขึ้น” (สุริยะใส กตะศิลา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 มกราคม 2561)

4.3.2.2. หัวใจสำคัญของกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise)

ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการการเพื่อสังคม กล่าวถึง หัวใจสำคัญของกิจการเพื่อสังคม คือ การแก้ไขปัญหาสังคมในทุกมิติ

“ความเป็นเจ้าของ แล้วก็ผลเป้าหมายของการประกอบการ ต้องแก้ปัญหาสังคม โดยแก้ปัญหาสังคมทุกมิติ ความยากจน ความเหลื่อมล้ำ ปัญหาเรื่องสิทธิปัญหาทางสังคม ปัญหา ทางการเข้าถึงทางการเมือง โอกาสทางการศึกษา มิติของชุมชนท้องถิ่น มันซึมอยู่ในทุกบริบทของ องค์กรในสังคม มันไม่ใช่แค่เรื่อง ตลาดค้าขายอย่างเดียว” (สุริยะใส กตะศิลา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 มกราคม 2561)

4.3.2.3. องค์ประกอบของกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise)

ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการการเพื่อสังคม กล่าวถึง องค์ประกอบของกิจการเพื่อสังคม มี อยู่ 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) การประกอบการเพื่อสังคมจะต้องดำเนินงานมากกว่า 1 คน ขึ้นไป 2) ผล ประกอบการถูกกระจายสู่ผู้มีส่วนร่วมอย่างเป็นธรรม 3) การแก้ไขปัญหาสังคมในรูปแบบต่างๆ

“ผมว่าต้องคำนึงถึงปัจจัย 2-3 ปัจจัย หนึ่ง องค์กร หรือการประกอบการนั้นเนี่ย จะต้อง อยู่บนฐานของคนหลายคน ไม่ใช่แค่คนเดียว หมายถึง ความเป็นเจ้าของขององค์กรนั้น ต้อง เน้นการเป็นเจ้าของของทุกคนให้มีส่วนร่วม เช่น ชุมชนก็ต้องพยายามเอาคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม 2. ผลประกอบการของมันเนี่ย ไม่ว่าจะเป็นตัวเงิน หรือเป็นอะไรก็ตามจะต้องถูกกระจายอย่างเป็น ธรรม แล้วก็ไม่ได้คาดหวังว่าจะเอาผลกำไรหรือผลประกอบการเป็นตัวตั้งอย่างเดียวนะครับ บางช่วง อาจจะไม่คาดหวังก็ได้ แต่ว่ากิจการยังอยู่ได้ และอาจจะโตขึ้นได้ 3. เป้าหมายสุดท้ายจริงๆ มันไม่ใช่แค่ตัว กำไร มันคือการแก้ปัญหาสังคม เช่น กลุ่มออมทรัพย์สักที่เขาลงทุนลงหุ้นกัน ทำเป็นกองทุนการเงิน เล็กๆ ของเขาจะแชร์เงินคนละ 10 บาท ทั้งหมดบ้าน อย่างเช่นหมู่บ้านทั้งหมดบ้านมี 100 หลังคาเรือน เริ่มจากแชร์คนละ 10 บาท มันก็เดือนละ 1,000 บาท ถ้าปีหนึ่งก็ 20,000 บาท เขาอาจจะปล่อยกู้กันใน องค์กร มีระเบียบวินัย มีการตั้งกรรมการดูแลการเงิน และการแสดงบัญชีทรัพย์สินอย่างโปร่งใส พอทำไปถึงสักพัก เขารู้สึกว่าเขาต้องใช้เงินมากขึ้น เขาก็อาจจะร่วมกัน เช่น ออมทรัพย์นี้ไปลงทุนซื้อ ซ็อกกล้วยตาก ซ็อกกล้วยหอมมาทำ ปลูกกล้วยหอมกันนะ ทำกล้วยตากขาย ขายได้เขาก็แบ่งกำไร ใน สมาชิก เข้า 100 หลังคาเรือนก็ได้ แล้วกองทุนก็อาจจะเอาไปแก้ปัญหา เส้นถนนหนทางในหมู่บ้าน

ประปาในหมู่บ้าน ส่งเป็นทุนการศึกษาให้ลูกหลานของเขา และหมู่บ้านก็ได้อาจจะให้ฟรีหรือกู้ยืมก็ได้ นี่ก็เป็นลักษณะพึ่งตัวเอง Social Enterprise มันก็สุดท้ายต้องทำให้ชาวบ้าน หรือผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม ใน SE ต้องพึ่งตัวเองได้ด้วย ไม่ใช่รอพึ่งรัฐ หรือรอพึ่งคนอื่นอย่างเดียว แล้วที่มันสำคัญมันแก้ปัญหา ปัญหาสังคม เช่น หนี้สินมีไหม ไม่มี ลูกหลานเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา สถานะความเป็นอยู่ดีขึ้นไหม ดีขึ้น ดิดการพนันไหม ไม่มี เขาไม่ปล่อยกู้ให้คนที่เล่นการพนัน สมมติว่าเขามีวินัยการปล่อยกู้ ไม่ต้อง ไปกู้ ธกส. ไม่ต้องไปกู้หนี้ในระบบ หรือแบงค์ ก็เป็นหนี้ในอ้อมทรัพย์หมู่บ้านที่แหละ สมาชิก ตรวจสอบกัน อันนี้ยกตัวอย่างพอเห็นภาพชัดใช่ไหม มันแก้ปัญหาสังคมในชุมชนก็ได้” (สุริยะใส กตะศิลา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 มกราคม 2561)

4.3.2.4. จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคของกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise)

ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการการเพื่อสังคม กล่าวถึง จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของละครสถาบันการศึกษาที่พัฒนาไปเป็นกิจการเพื่อสังคม

จุดแข็ง คือ มันสามารถช่วยแก้ไขปัญหาสังคมได้ด้วยตัวของประชาชนเอง โดยไม่ต้องรอการช่วยเหลือจากภาครัฐ

“จุดแข็งมันก็ช่วยแก้ไขปัญหาสังคมได้ ในเรื่องเล็กๆที่สังคมมองข้าม หรือรอการ คาดหวังจากรัฐอย่างเดียว แต่ SE ก็สามารถเข้าไปช่วยได้ และก็อย่างที่ว่ามันแหละ ถ้าจะเปรียบ เหมือน รถดับเพลิง สังเกตมั้ย เวลารถดับเพลิงมา มันไปดับเพลิง มันก็เข้าได้แค่ถนนใหญ่ เข้าซอยได้ ไหม ไม่ได้ มันต้องลากท่อน้ำไป ถ้าท่อน้ำสั้น มันก็ไปไม่ถึง กลางซอย ชาวบ้านก็ต้องเอาพวกถัง กะละมังมาสาดกันเอง แต่ SE มันคือ เครื่องดับเพลิงเล็กๆ ในสังคม มาดับเพลิงแก้ปัญหาอย่าง กระจายและทำให้สังคมเข้มแข็ง อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบร่มเย็น สามารถพิสูจน์ได้อันนี้คือข้อดีของมัน” (สุริยะใส กตะศิลา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 มกราคม 2561)

จุดอ่อน คือ การไม่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการดำเนินที่ถูกต้อง และอาจจะเกิดการแทรกแซงจากบุคคลอื่นในการเข้ามาหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง

“จุดอ่อน ก็คือ ต้องระวังการแทรกแซงจากคนนอกที่มาหาประโยชน์ พ่อค้า แม่ค้า หรือนักธุรกิจและการบิดเบือนความหมายก็ต้องระวังว่าจะทำอะไร ที่สุดท้ายมันจะป้องกัน และไม่ กลาย ไม่กลายเป็นถูกจริต ถูกกิเลสของคน ที่เห็นแก่เงินเข้ามาหาประโยชน์ ก็ต้องระวัง” (สุริยะใส กตะศิลา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 มกราคม 2561)

โอกาส คือ กิจการเพื่อสังคมจะเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาสังคมให้หมดไปได้

“Social Enterprise นี้มันเป็นบทพิสูจน์ที่จะทำให้มนุษย์ รู้ว่าเขาพึ่งตัวเองได้นี้แหละคือปรัชญาของมันแล้วก็ความยั่งยืนก็จะเกิดขึ้น” (สุริยะใส กตะศิลา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 มกราคม 2561)

อุปสรรค คือ รัฐบาลยังไม่ให้การสนับสนุนด้านนี้อย่างเต็มที่ และผู้ประกอบการเอง ยังขาดความรู้ ความชำนาญด้านการตลาด การบริหารการจัดการ การประชาสัมพันธ์ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งไม่ใช่ใครก็สามารถทำได้ อาจส่งผลให้ธุรกิจนั้นต้องปิดตัวลง

“หนึ่งก็คือ ความพร้อมของผู้ประกอบการ ต้องดู เช่น ถ้าคุณจะทำธุรกิจ คุณก็ต้องดูว่ามีตลาดไหม ก็เป็นเรื่องความรู้ของทักษะ และความสามารถซึ่งพวกเนี่ย สกิล มันต้องมีการฝึกอบรมกัน มีการให้การศึกษาศึกษา workshop ผมว่ารัฐต้องส่งเสริม นี่จึงเห็นปัญหานี้อยู่ บางทีก็เริ่มต้นมาดีแต่สุดท้ายล้มเหลวก็มี เพราะว่า เช่น ทำกล้วยตากขายแต่ไม่รู้ว่าเอาไปขายที่ไหน มันต้องคิดทั้งระบบ เอามาปลูก ชุมชน ชุมชนออมทรัพย์นั้น เอาเงินมาลงทุนปลูกกล้วย เพื่อทำกล้วยตากขาย แต่ขายแล้วเป็นไง เอาไปขายให้ใครใช้ไหม มันก็จะมีปัญหา อุปสงค์ อุปทาน และการตลาด คือการบริหารจัดการของ SE มันจะต้องมีการจัดการบริหารอย่างมืออาชีพด้วย ไม่ใช่แค่อยากทำ ไม่ใช่แค่จิตใจดี แต่มันต้องรู้ รู้หลักเศรษฐศาสตร์ รู้หลักการบริหารจัดการด้วย” (สุริยะใส กตะศิลา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 มกราคม 2561)

4.3.2.5. ละคร คือ เครื่องมือในการสร้าง นวัตกรรม เพื่อการพัฒนาไปสู่กิจการเพื่อสังคมที่ยั่งยืน

การแสดงละครของสถาบันการศึกษานั้นมีความแตกต่างจากคณะละครมืออาชีพหรือคณะละครที่แสวงผลกำไรด้วยการนำเสนอเนื้อหาที่สะท้อนสังคม เสียดสีสังคม และจรรโลงใจ ที่สามารถสะท้อนปัญหาและให้ข้อคิดผู้ชมได้นำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้

“ละครของสถาบันการศึกษานั้นสะท้อนสังคม พุดถึงปัญหาสังคม เช่นปัญหาความยากจน การกดขี่ขูดรีดการเอารัดเอาเปรียบ” (สุริยะใส กตะศิลา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 มกราคม 2561)

นอกจากนี้ยังกล่าวอีกว่า ละครจะสามารถแก้ไขปัญหาสังคมทำให้คนในสังคมตระหนักคิดเกิดการแก้ไขได้ และละครยังสามารถสร้างรายได้ให้กับผู้ผลิต ผู้ร่วมผลิต

“ได้ ผมว่าพวกละครพวกนี้นะ มันเป็นเรื่องอันหนึ่งซึ่งสำคัญนะ ในการกล่อมเกลาคิดใจผู้คนโดยเฉพาะหนุ่มสาวเยาวชน เพราะว่าบางทีโรงเรียนก็ไม่ได้ทำหน้าที่นี้ บางโรงเรียนก็มุ่งเน้นเรื่องความเป็นเลิศทางวิชาการ เราก็เลยพบแต่เด็กเก่ง เราไม่ได้พบเด็กดี บางครั้งเราก็พบเด็กเรียนเก่งมาก แต่พอเข้าสังคมก็ห่วยแตก ทะเลาะกับเขาไปทั่วและเลือกที่จะอยู่คนเดียว ฉะนั้น งานทางวัฒนธรรม ละครอะไรพวกนี้จะเข้ามาเติมเต็มส่วนนี้ ผมคิดว่าดีนะ มันจะดีกว่าโรงหนัง ดีกว่าอย่างอื่น ตรงที่แพลตฟอร์มของมัน จะไม่ต้องการเป็นทางการขนาดนั้นก็ได้ เช่น ละครคนไข้ คนหน้าขาว เล่นกัน 2 คน เล่นตามสี่แยกผมไปต่างประเทศ เนเธอร์แลนด์ ผมไปอเมริกา ผมไปบราซิล ผมเห็นแบบนี้ ถนนละครมีทุกซอย เดินเข้าไปมีเล่น คนดูเยอะ คนดูน้อย เขาก็เล่น แล้วก็บริจาคแล้วเขาก็เอา

เงินตัวนี้ไปเป็นค่าแต่งตัวค่าแรงเท่านั้นเอง” (สุริยะใส กตะศิลา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 มกราคม 2561)

อย่างไรก็ตาม ละครเวที คือ นวัตกรรม ที่จะสามารถนำเสนอความแปลกใหม่ที่มากกว่าการแสดง บนเวที ได้ และจะต้องเข้าถึงชุมชนให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมได้ทุกมิติ

“ละครเวที สามารถเป็นนวัตกรรมได้ ผมคิดว่าแพลตฟอร์มของมันไม่ควรจะเป็นอะไรที่ คำว่า เวที มันจะต้องเปลี่ยนไป ในความหมายของผมมันไม่ใช่อยู่แค่ในโรงละคร คุณจะต้องอยู่บน Stage Stage ของคุณอาจจะเป็นสี่แยกก็ได้ หรืออยู่ในสลัมก็ได้ มันจะต้องเข้าถึงชุมชนและต้องที่ตัวละครคุณอาจจะไม่ใช่แค่ตัวละครที่คุณเรียนมา หรือฝึกมา แต่ว่ามันจะต้องทำให้ชาวบ้านเล่นได้ เข้าใจได้ เขียนบทได้ อะไรแบบนั้น สักวันหนึ่งอาจจะมีละครที่ชุมชนคิดเอง คุณอาจจะจากผู้ผลิต กลายเป็นคนดูก็ได้ มันต้องมี Innovation มันต้องทำให้ใครๆ ก็เล่นละครได้ ผมชอบไอเดียนี้ แต่เล่นแล้วก็ต้องสนุก ถ้าสนุกเขาก็จะเล่นต่อ พัฒนาทักษะไปเรื่อยๆ” (สุริยะใส กตะศิลา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 มกราคม 2561)

มุมมองของผู้สนับสนุนเงินทุนและสิ่งของ

ในฐานะผู้สนับสนุนสิ่งของ กล่าวถึง ในปัจจุบันตลาดบันเทิงมีการนำเทคโนโลยี ด้านแสง มาผสมผสานใช้กับ การฉากภาพควบคู่กัน และการจัดแสดงในโรงละครของสถาบันการศึกษา สามารถออกแบบแสงให้ผู้ชมสามารถจินตนาการได้โดยไม่ต้องสร้างฉากที่ใหญ่โต

“ในเรื่องการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ คือแสงมันก็สามารถ ครีเอท ฉากต่างๆ ได้ด้วยตัวของมันเองส่วนหนึ่ง แล้วก็ทุกวันนี้พี่ว่า แสงกับภาพ มันมาคู่กัน คือ ไอ้การสร้างฉากที่เป็นการก่อสร้างจริงจางั้นยี่ มันก็เริ่มลดลง เดี่ยวมันคนนิยมใช้แสงแล้วก็ภาพกัน เพื่อเปลี่ยนฉากร่วมกันไปด้วย แสงก็ส่วนหนึ่ง และการ โพรเจกชันก็ส่วนหนึ่ง ก็คือโพรเจกชันอาจจะไปลงบนพื้นผิวอะไรก็ได้ แต่มันอาจจะเปลี่ยนไปได้ด้วยภาพ สถานที่การจัดแสดงก็สำคัญ เพราะมันจะต้องฉายภาพ” (ปรากรณ์ กาญจนศรีสุขกุล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 10 มกราคม 2561)

“ถ้าเกิดเป็น Black Box [โรงละครกล่องดำ] ตามมหาลัย พี่ว่า ถ้าเราเน้นการใช้จินตนาการของคนดูกับแสงทำให้เกิดภาพของฉากซึ่งมันอยู่ในหัวของคนดู โดยที่มันอาจจะถูกสร้างขึ้นมาจากจินตนาการของตัวเองหรือบทละคร หรือจากอะไรแบบนี้ มาบวกๆ กัน ซึ่งพี่ว่าภาพของแต่ละครอาจจะไม่เหมือนกัน แต่ว่าแสงมันค่อนข้างเปิดให้คนดูจินตนาการต่อได้ ซึ่งจะลดการสร้างฉากและอื่นๆลงไปได้” (ปรากรณ์ กาญจนศรีสุขกุล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 10 มกราคม 2561)

4.3.2.6.แนวทางการพัฒนาคณะละครของสถาบันการศึกษาไปสู่การเป็นกิจการเพื่อสังคม

มุมมองจากผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการเพื่อสังคม

แนวทางการเปลี่ยนแปลงของละครสถาบันการศึกษาไปสู่กิจการเพื่อสังคม ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการเพื่อสังคม กล่าวถึง การดำเนินงานกิจการเพื่อสังคมสามารถอยู่ได้ในทุกองค์กร ทุกโครงสร้าง หลักใหญ่ใจความ คือ วิสัยทัศน์ ของผู้บริหารองค์กรที่ตระหนักถึงปัญหาของสังคม และอยากช่วยแก้ไขปัญหานั้นด้วยผลประกอบการทางธุรกิจของตน และการมีชุมชนเป็นส่วนร่วมคือการสร้างกลุ่มผู้ชมกลุ่มใหม่ โดยโครงสร้างและการดำเนินงานของกิจการการเพื่อสังคม มี 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) สามารถเป็นองค์กรเดิมที่มีผู้นำและผู้ร่วมธุรกิจ 2) การมีส่วนร่วมของทุกคน และ 3) ความเป็นเจ้าของ และหากคณะละครสถาบันการศึกษาจัดตั้งเป็นกิจการเพื่อสังคมแล้วดำเนินงานตามพันธกิจได้ทันที

“1) ก็แน่นอน คงจะต้องเป็นโครงสร้างเดิม อย่างที่มันต้องเป็นมีองค์กร มีสังกัด 2) เราจะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมได้อย่างไร เช่น นักแสดงจะต้องเป็นแค่นักศึกษาหรือเปล่า เป็นชาวบ้าน เป็นลูกหลาน หรือเยาวชนชุมชนได้ไหม 3) ความเป็นเจ้าของ จะทำให้มันเกิดขึ้นได้อย่างไร เช่น ชุมชนใกล้ ม.กรุงเทพเขาเรียกว่าชุมชนอะไร ชุมชนคลองหลวง เส้นคลองหลวงมีโรงละครของตัวเอง มีนักแสดงส่วนหนึ่งก็มาจาก ม.กรุงเทพ ม.กรุงเทพก็อาจจะแค่ support ทักษะทางด้านการแสดง ความเป็นเจ้าของ ก็คือ เขามีรอบของเขา เขาขายบัตร ถ้ามี Event เข้ามาบวก สมมตินะเอางานละครมาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารกับชุมชนที่ต่างคนต่างอยู่ อย่างเช่น ถ้ามีเทศกาลเดือนละ 1 เรื่อง มันก็ต้องให้ชุมชนเข้ามาแชร์มากขึ้นโครงสร้างต้องยืดหยุ่น สถาบันการศึกษาเข้าไปทำงานร่วมกับชุมชน เขาก็อาจจะมีกองทุนวัฒนธรรมคลองหลวง จากละครก็อาจจะพัฒนาเป็น พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ คลองหลวงก็ได้ ทำในชื่อคลองหลวง พญาไหนดกับใครอะไรยังไงนะ สมมติ แล้วก็สำคัญ คือ มันต้องสร้างแบรนด์คลองหลวง ไม่ใช่แค่เวทีหรืออีเวนต์ แบรนด์ของมันคืออะไร เวลานั้นถึงละครคลองหลวง คุณจะนึกถึงอะไร ละครมันจะจ๊กรๆ วงๆ โหม หรือละครที่มันเป็นจุดแข็งของมัน มันต้องสร้างแต่ตรงนั้นนะคืออะไร คลองหลวงมันเป็นปริมาตรนะ จุดแข็งของปริมาตรคืออะไร อันนี้ก็จะจะต้องคิดเหมือนกัน ชุมชนคลองหลวงจุดแข็งคืออะไร หรืออาจจะไม่ใช่แค่คลองหลวงนะ โมเดลนี้อาจจะไม่ได้รอบรั้ว ม.กรุงเทพ คุณอาจจะไปนู่นก็ได้ เผ่าแม่ัว เผ่าลือขอ เผ่าอะไรก็ไปให้มันทำแบบนั้นเลย” (สุริยะใส กตะศิลา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 มกราคม 2561)

มุมมองจากสื่อมวลชน

สื่อมวลชน กล่าวถึง ความไม่แน่ใจในการเปลี่ยนแปลงที่คณะละครของสถาบันการศึกษาไปสู่กิจการเพื่อสังคมที่ยั่งยืน ในขณะที่เดียวกันสื่อมวลชนได้เสนอวิธีการที่ประสบความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับอย่างมากในต่างประเทศ คือ Crowd funding แต่วิธีนี้อาจจะยังไม่ประสบความสำเร็จในประเทศไทยมากนัก อีกทั้ง ยังให้ความเห็นว่าการลงทุนทำละคร 1 เรื่องนั้นมีการใช้งบประมาณที่สูงมาก หากขายบัตรได้และยังนำรายได้ไปช่วยเหลือสังคมอาจจะไม่คุ้มค่าและมีงบประมาณเหลือทำโปรดักชั่นถัดไป

“ให้คิดว่าทำอะไรให้ยั่งยืนคือคิดไม่ออกนะ แต่เรานึกถึง Crowd funding ที่เป็น กระแสมาพักใหญ่ๆ แล้ว ถ้ามายืนอยู่นานขนาดนี้มีเคสไหนที่ประสบความสำเร็จบ้าง ซึ่งจริงมีแบบ นับเคสได้เลย ที่ประสบความสำเร็จ มี A leg fest และมีอะไรอีกก็ไม่รู้ มันเหมือนการจ่ายเงินเพื่อ อะไรสักอย่าง ที่มันมีความต้องการที่ชัดเจน ซึ่ง Crowdfunding เราารู้สึกว่ามันไม่ได้ประสบความสำเร็จขนาดนั้น ไม่ขนาดเมืองนอก มันประสบความสำเร็จมาก เวลาจะทำอะไรก็ Crowdfunding อยากคิดทำอะไรทำ ขายขึ้นไปให้ได้ ในเมืองไทยมันไม่ประสบความสำเร็จขนาดนั้น เลย นึกไม่ออกกว่าจะเป็นยังไง ถ้ากิจการละครสถาบันจะพัฒนาไปสู่กิจการเพื่อสังคมได้ โจทย์ใหญ่อีกก็คือ ค่าใช้จ่าย ที่ผ่านมารู้สึกว่าค่าโปรดักชั่นละคร 1 เรื่อง ไม่ว่าจะอันเล็ก ต้นทุนการทำ 1 เรื่องมันสูง มากๆ トラบดีก็ตามละครในบ้านเรายังคงมีต้นทุนการผลิตละครที่สูงมากขนาดนี้ เรารู้สึกว่ามัน มหาศาลนะ ค่าไฟ ค่าต่างๆ มันสูงมาก ต่อให้ขายบัตรได้แล้วจะนำเงินไปช่วยสังคมมันจะเหลือก็บาท กัน ค่อนข้างยากมาก น้อยมากที่โปรดักชั่นไหนจะไม่ขาดทุน” (พสธร ขอขงายเกียรติ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 ธันวาคม 2560)

4.3.2.7. การดำเนินงานจัดการแสดงเมื่อเป็นกิจการเพื่อสังคม

มุมมองจากผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการการเพื่อสังคม

การดำเนินงานกิจการเพื่อสังคมสามารถอยู่ได้ในทุกองค์กร ทุกโครงสร้าง หลักใหญ่ใจความ คือ วิสัยทัศน์ ของผู้บริหารองค์กรที่ตระหนักถึงปัญหาของสังคม และอยากช่วยแก้ไขปัญหานั้นด้วยผลประกอบการทางธุรกิจของตน และการมีชุมชนเป็นส่วนร่วมคือการสร้างกลุ่มผู้ชมกลุ่มใหม่ และควรมุ่งหาความร่วมมือ

“ก็เป็นไปได้ อยู่ที่วิสัยทัศน์ หรือว่าปรัชญาของคนทำละครว่าเราจะมองละครในบริบทเดิม คือบางที่เราไปอ่านใจคนดู แล้วก็เขียนบทสักเรื่องหนึ่ง เช่น สังคมที่ดิโง่เชี่ยล ทำละครสะท้อนสังคม มันเป็นปัญหาขึ้นมาจากโซเชี่ยลนะ สมมติ มันก็อาจจะใช่ของมัน แต่มันก็เป็นละครที่เราเห็นทั่วๆ ไป มันอาจจะไม่หือหาว แต่มันจะกระตุกต่อมคิดของสังคม เหมือน ผมนึกถึงช่อง ช่อง one ที่เขาให้ผู้ชมกำหนดตอนจบเอง เราก็เหมือนกัน เราจะปรับยังไง มันต้องทำให้ละครเป็น Two Way Communication” (สุริยะใส กตะศิลา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 มกราคม 2561)

“ผมว่า ผมว่ามันต้องออกมาโรงเรียน ออกมาทำกับประชาชนชุมชน อย่างน้อยก็ใกล้โรงเรียน ใกล้มหาวิทยาลัย เช่น ไปทำละครง่ายๆ ที่เข้าถึงชุมชน ฉันทาจะไปเล่นในตลาดสดสักวัน เพราะว่าบางคนอาจจะไม่มีเวลามาดูละครหรอก แต่ถ้าคุณเอาไปเล่นในตลาดสดคุณก็จะได้กลุ่มเป้าหมายอีกกลุ่มคุณอาจจะได้ลูกค้าใหม่ก็ได้” (สุริยะใส กตะศิลา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 มกราคม 2561)

“ทำเลย ผมคิดว่ามันไม่จำเป็นต้องรออะไร และมันก็ได้ใช้ทุนอะไร คุณใช้แค่ความคิด มันต้องเดินเข้าหาชุมชน หรือการจับมือกับเยาวชนหนุ่มสาวเปลี่ยนจากมือเย็นที่สร้างสรรค์

ปาร์ตี้ ดื่ม drink กันเนี่ยใช้เวลา 2 ชั่วโมงเนี่ย ให้สถาบันเอามาคิดเป็นละครหรืองานวัฒนธรรมร่วมกัน” (สุริยะใส กตะศิลา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 มกราคม 2561)

มุมมองจากผู้สนับสนุนเงินทุนและสิ่งของ

ในฐานะผู้สนับสนุนสิ่งของ กล่าวถึง ต้นแบบอย่าง ซิคาด้า ที่มีการนำชุมชนเข้ามามาร่วมแสดง รวมถึงการนำจุดเด่น วัสดุพื้นบ้านของชุมชนเข้ามาใช้ประกอบในละครอาจทำให้เกิดสินค้าและรายได้ที่ตามมา และการนำเสนอการแสดงแบบสองทางที่ผู้ชมสามารถกำหนดหรือเลือกฉากจบของละครได้

“ถ้ามันอยู่ถูกที่มันก็อยู่ได้ เหมือนซิคาด้า เห็นเขาพูดกันนะ เขาก็เอาชุมชนเข้ามามาร่วมแสดง และชุมชนก็มีรายได้ และยังเป็นการสร้างการท่องเที่ยวด้วย” (ปรากรณ์ กาญจนศรีสุขกุล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 10 มกราคม 2561)

“สถานที่จัดแสดงแล้วแต่ชุมชน หากสถานที่ที่ชุมชนนั้นเป็นที่ที่คนรู้จักอาจจะไปจัดแสดงตรงนั้นก็ได้อีก เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวได้อีก สมมติชุมชนนี้มีโรงหนังเก่า อาจจะไปเล่นที่นั่นก็ได้ หากมีการสร้างฉาก หรือ พร้อบ อาจจะทำจากวัสดุพื้นบ้านก็ได้ เช่น ราชบุรีมีโอ่งเครื่องปั้นดินเผา โอ่งดิน ทำฉากให้เป็นโอ่งใหญ่ๆ ก็ได้ การใช้วัสดุจากชุมชนนั้นๆ มันก็ส่งเสริมอาชีพให้ควบคู่กับละครได้” (ปรากรณ์ กาญจนศรีสุขกุล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 10 มกราคม 2561)

“Inter active การสื่อสารสองทาง แบบคนดูเรื่องได้ ว่าอยากให้ละครเป็นแบบไหน จบแบบไหน เกิดสตๆ เตี่ยวนั้น เราในฐานะคนทำอาจจะมมีทางเลือกให้คนดูเลือก เพื่อที่เป็นการสร้างสรรค์ละครแบบใหม่” (ปรากรณ์ กาญจนศรีสุขกุล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 10 มกราคม 2561)

4.3.2.8.คุณลักษณะของผู้ประกอบการในกิจการเพื่อสังคม และการขายบัตร

มุมมองจากผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการการเพื่อสังคม

คุณภาพของโปรดักชั่นที่มีคุณภาพนั้นมันขึ้นอยู่กับความพร้อม ความสามารถ และทักษะของแต่ละที่ แต่อยากให้เริ่มจากสิ่งเล็กๆ และค่อยๆ พัฒนาไปสู่ความยิ่งใหญ่ที่ประสบความสำเร็จ คุณลักษณะของผู้ประกอบการเพื่อสังคม (Social Entrepreneur) สำหรับคณะละครของสถาบันการศึกษาควรมีคุณยึดหลัก ธรรมาภิบาล ในการบริหารและดำเนินงานและการบริหารเรื่องการเงินสำคัญอย่างมาก ทุกขั้นตอนจะต้องตรวจสอบได้ นอกจากนี้ ราคาบัตรสำหรับจำหน่ายไม่ควรจะสูงหรือแพงมากเกินไป แต่ต้องคำนึงถึงความอยู่รอดของตัวเอง คำนวณงบประมาณในการลงทุนและผลประโยชน์ที่จะกลับมาเป็นกำไร ถึงแม้จะไม่ได้กำไรมาก แต่ต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการบอกต่อ และการกลับมาชมซ้ำ และยังสามารถเปิดกล่องรับบริจาคได้อีกด้วย

“มันก็ขึ้นอยู่กับความสามารถของเรา แต่ถ้ามันไปได้ขนาดนั้นก็ดี ผมไม่ได้คิดใหญ่ แต่ผมคิดว่าถ้ามันทำได้หลายระดับ ที่มันอาจจะเป็นทางเลือก และก็แก้ปัญหาเยาวชน แล้วก็แก้ปัญหา

สังคม หน่วยเล็กๆหน่วยน้อย แล้วมันทำได้เป็นรูปธรรมมันก็ประสบความสำเร็จได้” (สุริยะใส กตะศิลา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 มกราคม 2561)

“หลักธรรมาภิบาล หลักธรรมาภิบาลที่สำคัญที่สุดในทัศนะผม ถ้าทุกอย่างเป็นไปได้ โดยการเน้นการมีส่วนร่วม อีก 4 5 หลักจะตามมาหมด คุณธรรม นิติธรรม ความคุ้มค่า การตรวจสอบได้ ความซื่อสัตย์ อันนี้ก็ต้องเป็นหลักที่ต้องสงสัยและถ้ามีธรรมาภิบาลตรวจสอบได้ อันนี้สำคัญนะครับจะต้องจัดตั้งและดูแลอย่างดี” (สุริยะใส กตะศิลา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 มกราคม 2561)

“ผมว่ามันต้องเป็นราคาที่ไม่แพง สามารถอยู่ได้เลี้ยงตัวเองได้ระดับหนึ่ง ไม่ได้กำไรมาก แต่มันจะสร้างอิมแพคให้กับคนดูได้อย่างไรมากกว่าไม่ใช่ดูแล้วจบที่โรง แต่ดูแล้วมันเกิดแรงบันดาลใจความจรรโลงใจให้กับคนดูได้อย่างไรและเกิดการส่งต่อให้กับผู้อื่น หรือแ่งคิดอะไรบางอย่างให้กับผู้คนนี้แหละ คือ ความสำเร็จของโรงละครที่เรียกว่า Social Enterprise เราก็ยังสามารถเปิดกล่องรับบริจาคได้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นราคาเราต้องดีแคร์ได้ ว่าแล้วกำไรจริงหรือเปล่า เราอยู่ได้ไหม และผู้ชมสามารถจะจ่ายหรือบริจาคเพิ่มก็ได้ ถ้าละครดี” (สุริยะใส กตะศิลา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 มกราคม 2561)

4.3.2.9.แนวทางการสร้างการรับรู้ และการหาผู้ชม

มุมมองจากผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการการเพื่อสังคม

ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการเพื่อสังคม กล่าวถึง การประชาสัมพันธ์จำเป็นต้องใช้สื่อโซเชียลมีเดียในการส่งสารให้เข้าถึงกลุ่มผู้ชมโดยเน้นการทำอย่างต่อเนื่อง ถี่ๆ ให้เกิดการติดตามซึ่งจะทำให้ผู้ชมรู้จักและสนใจละครสถาบันการศึกษามากขึ้น และทำการตลาดออนไลน์ควบคู่

“ผมว่าก็ต้อง Social Media นั้นแหละ ที่ทำได้ เช่น ไลฟ์สด ลงยูทูป ทำการตลาดออนไลน์ทำได้หมด เพราะต้นทุนต่ำ” (สุริยะใส กตะศิลา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 มกราคม 2561)

มุมมองจากผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารจัดการการแสดง

ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารจัดการการแสดง กล่าวถึง เรื่องการสร้างการรับรู้ การหาผู้ชมในกระบวนการทำเป็นเรื่องที่ค่อนข้างอริยากพอสมควร เนื่องจากสถาบันศึกษาไม่ได้มีงบประมาณที่มากเหมือนบริษัทเอกชนที่มีงบประมาณเป็นร้อยล้านพันล้าน จึงทำการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางที่สามารถทำได้ เช่น สื่อออนไลน์ เพื่อให้ข่าวสารเข้าถึงผู้ชมให้ได้มากที่สุด และสิ่งสำคัญของการส่งสารถึงผู้ชม คือ การให้ผู้ชมรับรู้ว่าการแสดงของเรามีคุณภาพที่ดีที่สุด

“ผู้ชม เรื่องนี้พูดยาก เพราะว่าเราก็มีฝ่าย PR เราก็ทำ PR เหมือนที่คนอื่นเขาทำ ทั้งสื่อหลักและโซเชียลมีเดีย แต่มันก็ไม่ถึงกับขนาดใช้เงินซื้อแอดโฆษณา ปีละ 10 ล้าน 20 ล้าน ตามที่พวกบริษัททำ หรือแม้ Toyota มีงบ PR 1,200 ล้านบาทต่อปี เราไม่ขนาดนั้น แต่สิ่งที่เราทำ เราเชื่อว่าเราทำสิ่งที่ดี ๆ มีคุณภาพ ต้องยึดว่า ต้องมีคุณภาพ ที่เหลือเดี๋ยวมันก็ค่อยๆ เป็นค่อยๆ ไป ปากต่อปากกัน

ไป ก็เหมือนกับอย่างที TPO [วงดุริยางค์ฟิลฮาร์โมนิกแห่งประเทศไทย] ไปแสดง เมื่อก่อนคนดูนิดเดียว ตอนนี้น้ำมันก็ค่อยๆ เยอะขึ้น เยอะขึ้น เดียวนี้ก็หลัก 3 4 500 คนขึ้นไปแล้ว ถ้าโชว์ไหนที่โดนๆ หน่อยก็เต็มฮอลล์ มันแล้วแต่ สมมติว่าอย่าง ละครอย่างนี้ ผมเห็นเขาแสดง เขาก็ได้เงิน Cover ค่าใช้จ่าย ผมว่าแค่นี้เขาก็ถือว่าเก่งแล้ว ไซ้ใหม่ครับ มันก็ไม่เหมือนอย่างที่คุณถกลเกียรติ [ถกลเกียรติ วีรวรรณ] เขาทำมีเงินทุนตั้ง 30 ล้าน 60 ล้าน อันนั้นมันอีกเรื่องนึง ของเรานะมัน สองล้าน ล้านห้า แต่ว่าเงินมันก็พุดยากนะ เขาก็หาเงินกันมาได้ จากสปอนเซอร์ และขายบัตร ซึ่งมันก็จะมามีอาจารย์อีกท่านหนึ่งคอยดูแลเรื่องการหาเงินอยู่ แต่สาขาเขาก็จะดูแลของเขาเอง” (นพดล ธีรธราดล , การสื่อสารส่วนบุคคล, 8 มกราคม 2561)

4.3.2.10.แนวทางการหาผู้สนับสนุน

มุมมองจากผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการการเพื่อสังคม

แนวทางการหาผู้สนับสนุนของการแสดงละครของสถาบันการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการเพื่อสังคม กล่าวถึง ขึ้นอยู่กับความประสงค์ของคณะละครสถาบันการศึกษาที่จะกำหนดขนาดของโปรดักชั่นที่จะจัดแสดงอยู่ในระดับขนาดเล็ก ขนาดปานกลาง หรือขนาดใหญ่ ผู้ให้ข้อมูลอยากให้เริ่มจากขนาดเล็กๆ ทำให้ง่าย และหาทุนสนับสนุนจากทุนตั้งในการไปเปิดหมวกตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ หรือแสดงละครผ่านช่องทางโซเชียลมีเดียแล้วรับบริจาคโดยเปิดบัญชีธนาคาร เพื่อนำรายได้ที่ได้ไปจัดตั้งคณะละครกิจการเพื่อสังคม อีกทั้ง ยังมองว่าการมุ่งหน้าขอความช่วยเหลือ ความร่วมมือ และการสนับสนุนจากภาครัฐ อย่างกระทรวงวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่คณะละครสถาบันการศึกษาควรทำ เพราะอาจจะเป็แรงผลักดันไปสู่การประสบความสำเร็จได้ หากผู้นำกระทรวงในขณะนั้นให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากพอ และต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งทักษะด้านการแสดง บทละครใหม่ และงานวิจัย เพื่อให้ผู้สนับสนุนเห็นถึงความจริงที่ว่า ละคร สามารถแก้ไข ปัญหาสังคมได้จริง รวมถึงการแสดงพลังที่เหนียวแน่นของทุกภาคส่วนทั้งชุมชน เยาวชน และคณะละครสถาบันการศึกษา สร้างการเติบโตและความผูกพันให้แข็งแรงเพื่อนำไปเป็นข้อเสนอต่อผู้สนับสนุนในลำดับถัดไป เพราะ ละครจะทำให้คนได้ออกมาปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้นกว่าการติดต่อสังคมออนไลน์ที่กำลังจะทำให้พลเมืองมีอาการโรคซึมเศร้า และเกลียดสังคม

“ผมว่ามันขึ้นอยู่กับความคาดหวังของเรา ถ้าเราจะ ทำให้มันเป็นละคร แบบ Performance ใหญ่ๆ ก็ต้องใช้เยอะนะ แต่ผมคิดว่ามันเริ่มจากเล็กๆ ก็ได้ ทำให้ชุมชนเห็นว่าเขาสามารถเล่นละครได้ เขาก็สามารถเป็นผู้นำก็ได้ เขาก็สามารถมีส่วนร่วมได้มันก็ขึ้นได้ เช่น คุณอาจจะจัดในรูปของสมาชิก หรือรูปของบริจาคแล้วแต่ใครจะได้ จิตอาสาคือทุนตั้งต้น สำคัญนะ หมายถึง ว่าเราต้องดูขนาดและสเกลของมันจะออกแบบขนาดไหน ผมคิดว่าเริ่มจากเล็กๆ มันไม่ได้ใช้หลักแสน หลักล้าน แต่ว่าต้องทำให้มันง่าย เช่น ละครเรื่องนี้มันเริ่มที่ตลาดสด คุณเคยเห็นนักศึกษาไปเปิดหมวกไหม เราออกค่ายที่มันไปเปิดหมวกได้ 3 ชั่วโมง 20,000 ถ้าเปิด 5 วันก็ได้แสนนึง จตุจักร

เด็กจะเปิดหมวกเต็ม เราเอาละครของเราไปเล่นบู๊ เราจัดชุดเฉพาะหน้า หน่วยล่องหน้า ละครเล็กๆ 10 คนไปเล่นจตุจักร รับบริจาคเพื่อสร้างโรงละครคลองหลวง มันมีวิธีหาเงินหลายแบบ หรือไม่ก็ใช้ผ่าน Social เล่นละครแบบไลฟ์สดได้ไหม ก็ไม่มีใครคิดเรื่องเวที มันไม่จำเป็นต้องซื้อบัตรเข้าไปดูสิคะ นี่ แม้แต่หนังคนก็ไม่ค่อยเข้าไปโรงหนังแล้ว คุณก็ไลฟ์สดแล้ว คุณก็ดู คุณจะบริจาค คุณก็โอนเข้าบัญชี เล่นสดๆ ไปเลย ผ่าน YouTube หรือผ่านอะไรก็ได้ ผมว่านี่ก็ Innovation แล้วควรทำมากกว่า ละคร คุณเห็นคนทำร่วมไม้ร่วมมือของชุมชนด้วย จากมือสมัครเล่นมือสมัครเล่นกลายเป็นมืออาชีพ มันก็ขาย plot เรื่องได้มาก และเห็นว่าชุมชนที่น่ารักดี อบอุน” (สุริยะใส กตะศิลา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 มกราคม 2561)

“ผมว่าภาครัฐก็ต้องกระทรวงวัฒนธรรมต้องเดินไปคุยกับเขาจริงๆ ผมเห็นด้วย หรือแม้กระทั่งศิลปินแห่งชาติอย่าง คุณเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ผมก็เห็นด้วยกับแฉะ แฉะเคยเสนอว่า 1 ตำบล 1 โรงละคร ในสภาพวัฒนธรรมปฏิรูป 1 ตำบล 1 โรงละครทำไมจะทำไมไม่ได้ นำไปบาทลัมา ไปดูโรงละครรามเกียรติ์ ของชุมชนทำจากไม้ไผ่ ทั่วรั้วก็ไปซื้อลงไม่มีห้องแอร์ เล่น เล่นสดๆ กันตรงนั้น เล่นดีด้วย ชุมชนนักศึกษา ชาวบ้าน เขาเป็นคนเล่น ทั่วรั้วเขาก็ลงไปดู ตอนแรกเค้าบอกว่าไปดูละคร เราก็นึกถึงว่าเป็นโรงละคร โรงละครใหญ่ๆ พอไปถึงเนี่ยที่นั่งดีเป็นไม้ ไม้ ไม้ แล้วมันก็ตกลงๆ มันก็น่ารักดี ชอบเลย กระทรวงวัฒนธรรมในแง่ของรัฐ ชุมชนก็ต้องร่วม คนในพื้นที่ คือ โรงละครคุณต้องมีชีวิต คุณต้องอยู่กับชุมชน ต้องเอาชุมชนเป็นเจ้าภาพร่วม 3.ผมว่าสถาบันการศึกษา หรือแม้กระทั่งองค์กรที่ทำงานด้านนี้โดยตรง การพัฒนาทักษะละครใหม่ๆ ด้วยความรู้ หรืองานวิจัย พวกนี้ก็ต้องมี และส่วนของเยาวชน ผมรู้สึกว้าหลังๆ ละครก็ตัวอย่างทำให้คนได้ออกมาปฏิสัมพันธ์ Social มันทำให้คนมันหลุดไปอยู่ในโลกส่วนตัวสูงมากอันนี้เป็นปัญหาระดับชาติจะแก้ปัญหาโรคซึมเศร้าด้วย โรครังเกียจสังคมได้ด้วย บางคนอาจจะเลือกเป็นบพๆ หนึ่งในที่เขาถนัดเป็นตัวเขาก็ได้ ละครเรื่องหนึ่ง แต่สิ่งที่เขาได้คือ เขาไม่ได้อยู่คนเดียว เรามีทั้งเพื่อน ทั้งอาจารย์ มีคนดูมาก คิดแล้วเราก็มีความสุข” (สุริยะใส กตะศิลา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 มกราคม 2561)

มุมมองจากผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการการแสดง

ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการการแสดง กล่าวถึง การหาผู้สนับสนุนนั้นมาจากหลายช่องทาง ทั้งส่วนกลางที่มาจากมหาวิทยาลัย หรือที่มาจากพันธมิตร (Connection) ส่วนตัวของอาจารย์สุกรี เจริญสุข ที่มีความผูกพันมากกับผู้สนับสนุนมาอย่างยาวนาน สืบว่ามีที่ไหนบ้าง ลองเข้าไปดูในเว็บไซต์ [ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สถาบันเกอเธ่ บริษัท จี สตีล จำกัด (มหาชน) โรงแรมอโนมา แกรนด์ กรุงเทพ มูลนิธิเอสซีจี บริษัท สยามดนตรียามาฮา จำกัด บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด หนังสือพิมพ์สยามกีฬา บริษัท เปียร์ไทย (1991) จำกัด (มหาชน) บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด บริษัท ปตท. จำกัด ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด โรงแรมรอยัลปรีนเซส หลานหลวง] โดยผู้สนับสนุนจะให้การสนับสนุนแบบรายปี รายครึ่ง หรืองานเฉพาะกิจก็แล้วแต่ปีนั้นๆ โดย

ผู้สนับสนุนจะให้เงินทุนมาเป็นก้อนทีเดียว และทางวิทยาลัยก็นำไปจัดสรรลงในแต่ละการแสดงในแต่ละครั้ง อีกทั้ง ช่องทางที่สร้างรายได้เพิ่มมากขึ้นมาจากการขายบัตรก็เป็นรายได้ที่เกือบคุ้มทุนทั้งหมด และมีบัตรที่แจกให้ชมฟรีไม่ถึง 2 % และการทำงานของผู้ให้ข้อมูลนั้น มีการทำงานตามอุดมคติ คือ การคำนึงถึง เนื้อหา มาเป็นอันดับหนึ่งจะเลือกเนื้อหาและสร้างสรรค์การแสดงที่มีคุณภาพขึ้นใหม่ด้วยตัวเอง มากกว่าการตอบสนองความต้องการของผู้สนับสนุน ด้วยหัวใจของ ศิลปิน ที่ทำงานศิลปะและมีความรู้ ความชำนาญ และความเข้าใจอย่างถ่องแท้โดยตรง จึงไม่สามารถยอมให้โลกของทุนนิยมเข้ามาเป็นสิ่งต่อลงในการสร้างสรรค์งานศิลปะโดยเด็ดขาด หากสิ่งนั้นไม่มี คุณค่า และ คุณภาพ ที่เพียงพอกับงานที่กำลังสร้างสรรค์อยู่นั้น ดังนั้น การทำงานของศิลปิน จึงอยู่บนพื้นฐานของศิลปะที่มีคุณค่าและคุณภาพที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่อยู่ตลอดเวลา” (นพดล ธีรธราดล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 8 มกราคม 2561)

“เงินทุนมาจากหลายทาง แต่มันยังไม่ cover ทั้งหมดหรอก ต้องหารายได้มาจากการขายบัตรในจำนวนที่มันได้ ตอนนี้ทุกการแสดงขายบัตรน่าจะเกือบ 100% อย่างงานแจ๊สบัตรวันละพันกว่าบาท ถ้าทั้งวันก็สามพัน บางทีประมาณสี่พันด้วยซ้ำไป ถ้า TPO แสดงก็เกือบบัตรเหมือนกัน ส่วนสปอนเซอร์เรามีสปอนเซอร์หลายแบบ มีสปอนเซอร์ส่วนกลาง อ.สุกรี [สุกรี เจริญสุข] ก็วิ่งไปหาบริษัทต่างๆ ที่เป็นคอนเนกชันของเขาที่ผูกกันมานาน พวกนี้เขาจะให้เงินมาเป็นปีเลย ให้มาเป็นก้อนๆ แล้วเราก็มาจัดสรรเอาเองว่าจะนำไปลงตรงไหนๆ แล้วก็งานอะไรที่แทรกเข้ามาพิเศษ อย่างงานแจ๊ส แล้วเงินไม่พอเขาก็จะไปวิ่งหามาโดยเฉพาะมาให้ได้มากที่สุด เมื่อก่อนก็มีบริษัทเบนซ์ อะไรต่างๆ มาซัพพอร์ต ล่าสุดเราก็มีสถานทูตอเมริกันมาซัพพอร์ต อะไรประมาณนี้ แต่ที่ว่าที่ตั้งเป้าว่าปีนี้จะมีสปอนเซอร์ 100 ล้าน แล้วเราใช้ 80 ล้าน อีก 20 ล้านเก็บไว้เป็นเงินทุนของปีหน้า แผนอะไรขนาดนั้นยังไม่มี มันยังไม่สามารถไปขนาดนั้นได้ มันต้องผจญภัยนิดหน่อย แต่จริงๆ ถ้าเราวางแผนได้ขนาดนั้นมันก็เยี่ยม แต่ยังไม่ใช่วันนี้ ตอนนี้มันเพิ่งบุกเบิก” (นพดล ธีรธราดล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 8 มกราคม 2561)

“ในการจัดแสดง อาจารย์อยู่สาขาแจ๊ส เป็น project Manager ของงานแจ๊ส อาจารย์ก็ใช้ปีละ 5 ล้าน ต่อปีนะ ตอนนี้ก็ยังไม่ถึงกับได้กำไร แต่ก็ถือว่า In Come ได้มากที่สุด ก็ตั้งแต่เราเห็นๆ งานมา ทั้งๆ ที่งานเราไม่ได้มีผู้สนับสนุนมาก แต่เหตุที่ไม่มีผู้สนับสนุนมาก เพราะตัวเราเองด้วย เนื่องจากเวลาที่มีผู้สนับสนุนเนี่ย เขา [ผู้สนับสนุน] จะชอบต้องเป็นอย่างนั้น ต้องเป็นอย่างนี้ ต้องทำอย่างนี้ ต้องทำอย่างนั้น เขาพิกมาให้เรา ส่วนมากก็จะเป็นแบบนั้น เราก็จะไม่เอาด้วย มันเหมือนอย่างแจ๊ส เฟสตีเวล หลายๆ ที่ เวลาตัวงานต้องส่ง Line up ให้ดู ถ้าสปอนเซอร์เขาไม่รู้จัก เขาก็ไม่เอา อย่างงานเรา เราไม่เอา KTG(12.40) แพงก็ไม่แพง [คุณภาพ] และเราก็ไม่ได้เห็นว่าดี แต่งานที่มีสปอนเซอร์ที่เห็นมี KTG เขาเห็นแล้วเขาก็ชอบ แต่เราคิดว่าไม่ดี จะเอามาทำไม” (นพดล ธีรธราดล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 8 มกราคม 2561)

ข้อสรุปด้านแนวทางการหาเงินทุนสำหรับคณะละครสถาบันการศึกษา ควรเริ่มจาก

- 1) สร้างเครือข่ายทางธุรกิจและโอกาสจากที่ต่างๆ ในการเข้าถึงโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุน อาทิ กระทรวงวัฒนธรรม องค์กรธุรกิจเอกชน เป็นต้น 2) เนื้อหาในการนำเสนอจะต้องมีคุณค่าจรรโลงใจ ตอบโจทย์การแก้ปัญหาได้ 3) สถาบันการศึกษาจะต้องทำให้ละครแก้ปัญหาสังคมในระดับชาติเพื่อให้ผู้สนับสนุนมองเห็นความต้องการในการช่วยเหลือ เช่น ทำละครแก้ปัญหาคนส่วนใหญ่ที่กำลังจะเป็นโรคมะเร็งด้วย Social แก้ปัญหาทางด้านอาชญากรรม แก้ปัญหาความรุนแรงในสังคม เป็นต้น และ
- 4) นำละครมาเป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงให้คนออกมาปฏิบัติสัมพันธ์กันมากขึ้น

4.3.3.โอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการด้านการแสดง

หลังจากได้การสื่อสารส่วนบุคคลกับผู้ให้ข้อมูลหลักด้านการบริหารจัดการด้านการแสดงผลการศึกษาเกี่ยวกับต้นแบบการบริหารจัดการด้านการแสดงให้ประสบความสำเร็จสรุปประเด็นดังต่อไปนี้

4.3.3.1.แนวทางการคัดเลือกการแสดง และการบริหารตารางการแสดงที่ดี

สำหรับคณะละครที่จะนำเสนอผลงานการแสดงของศิลปิน บุคลากร นักเรียน นักศึกษามาจัดแสดงในแต่ละปี หรือแต่ละเทศกาล ควรจัดตั้งกรรมการขึ้นเพื่อคัดเลือกผลงานการแสดงให้เหมาะสมและสอดคล้องกับงานที่เราจัดขึ้นทุกปี เพื่อให้ผ่านกระบวนการพิจารณาที่เห็นสมควรทั้งในเรื่องการนำเสนอเนื้อหา องค์กรประกอบของโปรดักชั่น รวมถึงเรื่องของงบประมาณ เพราะถือเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตงานแต่ละครั้ง และเมื่อผ่านกระบวนการการคัดเลือกแล้ว จึงนำชื่อการแสดงและรายละเอียดทั้งหมดของการแสดงนั้นมาจัดลงในตารางการแสดงประจำปีของคณะละคร

“ก็กิจกรรมมันจะมีอยู่ ที่มันจะมีหลายแบบ มันจะมีกิจกรรมที่เป็นกิจกรรมภายใน กิจกรรมภายนอก แล้วก็เป็นกิจกรรมที่เป็น Manual ใ้กิจกรรม Manual ก็จะเป็นกิจกรรมใหญ่ๆ พวกที่มันจะเป็น International ทั้งหมด มันก็จะมีค่าแรง แล้วพวกเนี่ยมันก็ถูกวางตารางอยู่แล้ว เช่น 2 ปีครั้ง 4 ปีครั้ง หรือว่าทุกปี อันนี้ตารางมันชัดเจนอยู่แล้ว แล้วเราก็จะมี Master Schedule อยู่ Master Schedule เนี่ยก็จะมี Schedule ของทุกงานอยู่ในนั้น มันจะลงไว้โดยที่เราจะทำเป็น priority งานที่เป็นแบบ Manual ก็จะถูกถือไว้ก่อนแล้ว แล้วก็จะมีเรื่องของการศึกษา ส่วนคณาจารย์ และนักเรียนนักศึกษา ที่จะต้องแสดง เราก็จะให้ส่ง proposal ว่าปีนี้จะทำอะไร สมมติว่าปีนี้ เราจะมีลิมิตอยู่ว่า ไม่เกิน 5 ครั้งของนักเรียน ไม่เกิน 2 ครั้งของอาจารย์ ไม่เกิน 2 ครั้งของ Guest artists เรา ก็จะวางแผนการประชุมกัน ปีนี้เราจะไปแสดงข้างนอก 1 ครั้งแสดง ข้างในเป็นอาจารย์ 1 ครั้ง นักเรียน 4 ครั้ง แล้วเขาก็จะเขียน เป็น proposal แล้วก็จะมี committee Review proposal อีกครั้ง จะดูเรื่องของ budget อะไรต่างๆ พออันนี้เสร็จปุ๊บ ก็จะเข้าไปในที่ประชุม committee ก็จะปรึกษาหารือกัน เพื่อแก้ไขให้ final มันก็ลงไปอยู่ใน Master Schedule ทุกกิจกรรมจะต้องส่งมาตร

งกลางก่อนเพื่อพิจารณา และจะไปลงในตาราง 4.39 ตารางก็จะถูกเซฟอย่างโซลิด แล้วก็จะมีฝ่ายที่อาร์ที่เขาจะไล่ตารางแล้วทำเป็น (บูเลต) ขึ้นมาไว้ตามที่ต่างๆ” (นพดล ธิธรราดล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 8 มกราคม 2561)

4.3.3.2.แนวทางจัดการแสดงโดยความร่วมมือระหว่างองค์กร

การแสดงส่วนมากที่เกิดขึ้นจะเป็นการแสดงที่เกิดจากความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์กรที่มีต่อกันมาอย่างยาวนาน สามารถแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ 1) การขอความอนุเคราะห์จัดแสดงร่วมกันโดยทั้งสององค์กรได้ผลประโยชน์ร่วมกัน 2) ศิลปินที่ได้รับเชิญ และ 3) ศิลปินการนำเสนอโครงการและต้องเข้าสถานที่จัดแสดง แต่โดยส่วนมากการแสดงที่เกิดขึ้นจะเป็นในรูปแบบที่หนึ่ง โดยการขอความอนุเคราะห์จัดแสดงร่วมกันโดยทั้งสององค์กรได้ผลประโยชน์ร่วมกัน

“การแสดงของศิลปินที่มาจากต่างประเทศ “มีทั้งสองอย่าง มีทั้งขอมมา และที่เราเชิญมา เขาก็มีจดหมายมาพร้อม proposal ยกตัวอย่างเช่น สถานทูตอิตาลีมีศิลปินจากอิตาลีที่อยู่ในโครงการฉลองครบรอบความสัมพันธ์ครบรอบ 150 ปี ไทย-อิตาลี อย่างนี้ จะมาเมืองไทย ช่วงวันนั้นเดือนนี้อะไรแบบนี้ เราเขาก็มีจดหมายมาว่าขอความอนุเคราะห์เป็น Collaboration โดยขอใช้สถานที่ แล้วเขาก็ทำ workshop ให้ฟรี ด้านการแสดงอะไรก็ว่าไป ประมาณนี้” (นพดล ธิธรราดล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 8 มกราคม 2561)

4.3.3.3.เนื้อหาที่ดี คือ โอกาสที่จะได้รับการสนับสนุน

ในยุคที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทกับชีวิตของมนุษย์มากขึ้น การนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้กับการทำงานคงไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่เป็นเรื่องที่ต้องใช้ความคิดให้สร้างสรรค์และส่งผลดีกับงานที่ทำ สำหรับการแสดงละคร หรือดนตรีนั้น การนำเทคโนโลยี หรือ นวัตกรรมเข้ามาใช้ให้เกิดความแปลกใหม่ในการนำเสนอคงต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญคือเรื่องของ เงิน ที่จะเช่าหรือซื้อของเหล่านั้นมาใช้ในการแสดง และต้องคิดวิธีใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด นอกจากนี้ สิ่งสำคัญที่สุดของการนำเสนอ คือ เนื้อหาที่ดี หากมีเนื้อหา หรือการแสดงเป็นตัวตั้งต้นที่ดีแล้ว เรื่องอื่นที่จะเป็นสิ่งสนับสนุนการแสดงจะตามมาเอง เช่น ผู้สนับสนุน ผู้ชม การเป็นที่นิยม เป็นต้น

“เทคโนโลยี ก็จริงๆ อันนี้มันก็อยู่ที่เงินทั้งนั้น คือเด็กๆ เขาทำกัน เขาก็พยายามจะทำทุกอย่าง ทำฉาก ทำอะไรที่หมุนได้ เลื่อนได้ แล้วก็ตัวอาคารเรา ทั้งสถาปนิก ทั้งอะไร มันก็มีรอก มีอะไรที่มันเป็นระบบที่ดี อยู่ที่เขาจะใช้ อย่างละครเองถ้ามันทำฉากมาก มันก็จะสิ้นเปลืองมากใช้หมดครับ แต่อย่างอาจารย์จัดแจ๊ส จัดเฉพาะเวที เครื่องเสียง ไฟ มันก็แตะๆ ล้วนแล้ว แต่เราก็ทำเหมือน Full option จริงๆ มันก็อยู่ที่เงิน แต่ที่นี้เวลาจัดงานส่วนมาก เราอาจจะคิดไม่เหมือนคนอื่น ตรงที่ว่าเราไม่ค่อยเอาเงินเป็นตัวตั้งเท่าไร เราจะใช้คอนเทนต์เป็นตัวตั้งก่อน ถ้าคอนเทนต์ดี อย่างอื่นค่อยว่ากัน ค่อยคุยกันว่าจะใช้เงินมาก เงินน้อย แต่ถ้าคอนเทนต์ไม่ถึงในจุดที่มันไม่เป็นแบบนี้เราก็จะไม่ทำอย่างอื่นเขาอาจจะมึจุดคุ้มทุน ไม่คุ้มทุน ต้องเป็นอย่าง เป็นอย่างนั้น ก็เอาเงินมาตั้ง คิดว่าจะทำ

อย่างไรกับเงินตรงนี้ จะบริหารจัดการมันยังไง แต่เราไม่ใช่ เราคิดเลยว่าทำอะไร แล้วค่อยไปดูว่าจะเอาเงินที่ไหนมาจับพอดสิ่งที่เราจะทำ ยิ่งถ้าคอนเทนท์ยิ่งดี เงินมันก็จะมาตามคอนเทนท์อันนี้ก็แล้วแต่แล้วแต่เราคิด” (นพดล ธีรธราดล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 8 มกราคม 2561)

4.3.3.4. ปัญหา และอุปสรรคในการจัดตารางการแสดง

การจัดตารางการแสดงเป็นเรื่องสำคัญมาก 1) ด้านการตอบสนองความต้องการของผู้ชมทั้งผู้ชมประจำ และผู้ชมกลุ่มใหม่ 2) ด้านการประชาสัมพันธ์ และ 3) ด้านการใช้เนื้อหา (Content) ในการหาผู้สนับสนุนทั้งเงินทุน และสิ่งของ หากศิลปิน หรือนักศึกษาได้ให้การตกลงและให้คำมั่นสัญญากับคณะละครว่าจะจัดการแสดงในเทศกาลนั้นๆ แล้ว เพราะเมื่อได้ทำการตกลงว่าจะแสดงแล้วก็ต้องทำการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ชมได้ทราบถึงเทศกาลและกิจกรรมต่างๆ ของคณะละคร ถ้าเกิดเกิดเหตุการณ์ไม่คาดคิดขึ้น หรือยกเลิกการแสดงกลางคัน ศิลปิน หรือนักศึกษาท่านนั้นจะถูกพิจารณาเป็นพิเศษในครั้งต่อไป หรืออาจจะไม่ให้มาร่วมแสดงอีก

“ปัญหาในการจัดตารางก็มีบ้าง แต่น้อยมากๆ ปีนึงอาจจะมีสักครั้งเดียวอะไรแบบนี้ก็เช่น มีแบบสุดวิสัย นักเรียนต้องแสดงวันหนึ่ง แล้วทางส่วนกลางเขาออกตาราง รด. มาจากส่วนกลางของรัฐอีกทีให้ไปเข้าค่ายวันหนึ่ง วันหนึ่ง แล้วมันก็ไป over lab กับสิ่งที่เราได้วาง Schedule ไว้แล้ว อันเราก็ต้องยกเลิก เราก็เลยประกาศทางเว็บว่ายกเลิก ส่วนเลื่อนมันก็แล้วแต่ อย่างเช่น ศิลปินป่วยกะทันหัน ก็มี แต่ไอ้ประเภทจะมาบอกว่า คอนเสิร์ตนี้ยกเลิกก่อนเพราะซ้อมไม่ทัน อันนี้จะถูกเหมือนกับขึ้น Black list ไว้ว่าทำแบบนี้” (นพดล ธีรธราดล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 8 มกราคม 2561)

นอกจากนี้ การจัดตารางการแสดงไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะต้องดูกิจกรรมของทุกคณะทุกสาขา แต่ละคณะก็จะมีโควตาในการใช้บริการ มหิตลสิทธาคาร ที่เท่าๆ กัน เว้นแต่วง TPO ที่จะได้ใช้สถานที่เป็นหลักประมาณ 100 วันต่อปี ทุกอย่างถูกกำหนดไว้ในกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย การแสดงหรือกิจกรรมที่จะมาจัดที่ มหิตลสิทธาคาร นั้นต้องเป็นการแสดงที่มีคุณภาพดี หรือเป็นกิจกรรมที่ใหญ่จริงๆ เนื่องจากการใช้ มหิตลสิทธาคาร นั้นมีค่าใช้จ่ายสูงมากไม่ว่าจะเป็นค่าแอร์ ค่าพนักงาน เฉพาะทาง ค่าแม่บ้าน ค่าซ่อมบำรุงต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นหากไม่จัดการและควบคุมการใช้งานให้เกิดประโยชน์สูงสุด หากเป็นการแสดงของนักศึกษาจะไม่ให้แสดงที่หอใหญ่ เนื่องจากคุณภาพการแสดงอาจจะยังไม่เทียบเท่าคุณภาพกับที่วิทยาลัยได้ตั้งเป้าไว้ จึงจะนำไปจัดแสดงที่หอเล็กแทน ผู้เชี่ยวชาญยังกล่าวต่ออีกว่า

“ค่า Maintenance ต่างๆ สูงมาก [มหิตลสิทธาคาร] มันทั้ง 2 อย่าง สิทธาคาร มันจะเป็นอีกฟังก์ชันหนึ่ง มันจะใช้เป็นที่แสดงด้วยสำหรับดนตรี ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับดนตรี ถ้ามันดีพอหรือใหญ่พอที่จะไปแสดงที่นั่น ส่วนหนึ่งก็จะเป็นของคณะต่างๆ ที่เขาจะมีโควตาของเขาอยู่ เพราะ

ของเรามีคณะอยู่เยอะมาก มีประชุมวิชาการเคมีนานาชาติ สมมตินะเขาก็จะมาขอใช้สิทธิอาคาร ทางเราก็อาจจะส่งดนตรีไปเล่น อีกส่วนหนึ่งก็จะเป็นงานของมหาวิทยาลัย ยกตัวอย่างเช่น งานรับปริญญาบัตร หรือประชุมใหญ่อะไรก็แล้วแต่ ทีนี้ไอ้สามส่วนนี้มันก็จะอยู่บน Model เดียวกัน โดยที่มันจะมี Master Schedule อยู่ เราทุกคนก็จะมาลงตารางในนี้ บางอันก็จะมีค่าใช้จ่าย บางอันก็ไม่มีค่าใช้จ่าย ต้องปรับและดูจากโควตาของคณะ สิทธิอาคาร ถูกสร้างขึ้นมาจากมหาวิทยาลัยมหิดล แล้วสิทธิอาคารก็ถูกเอื้อให้คณะต่างๆ ได้ใช้ร่วมกัน โดยที่มีโควตาให้ แต่ก็ใช้เกินไม่ได้ ถ้ามีคนข้างนอกมากก็ต้องจ่ายค่าเช่า คณะหนึ่งก็แค่ครั้ง ถึง 2 ครั้ง ผมไม่ค่อยรู้รายละเอียดเรื่องการใช้ห้องจะมีอีกส่วนหนึ่งที่คอยดูแล สิทธิอาคารจะมี วง TPO ที่อยู่ที่นั่นเป็นหลัก ก็จะมีโควตาสำหรับชมการแสดง รู้สึกว่าปีละ 100 วันอะไรประมาณนี้ มันจะมีของมันอยู่ ผมจำตัวเลขไม่ได้ นอกนั้นก็จะเป็นของคนอื่น เช่น 100 วันเป็นของทีพีโอ 80 วันเป็นของคนอื่น 40 วันสำหรับการซ่อมบำรุง” (นพดล ธีรธราดล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 8 มกราคม 2561)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลสรุปการวิจัย การอภิปรายผล ข้อจำกัดในการวิจัย ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย โดยการวิจัย เรื่อง “แนวทางสำหรับการเปลี่ยนแปลงการแสดงละครของสถาบันการศึกษาไปสู่กิจการเพื่อสังคมที่ยั่งยืน”

โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาโอกาสและความต้องการของผู้ชมละครในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาบทละครโทรทัศน์ที่เป็นไปได้ในการนำมาผลิตละครเวที
3. เพื่อศึกษาผู้ร่วมผลิต และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาละครเวทีให้เป็นกิจการเพื่อสังคมที่ยั่งยืน

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสรุปผลการวิจัย โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interviews) โดยมีประเด็นคำถามตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

5.1 บทสรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลวิจัยเกี่ยวกับโอกาสและความต้องการของผู้ชมละครในปัจจุบัน

โอกาสของผู้ชมการแสดงละครของสถาบันการศึกษาในปัจจุบัน ผู้ชมต้องหาโอกาสไปรับชมการแสดงละครของสถาบันการศึกษาทุกครั้งเมื่อมีการจัดแสดง และเมื่อคณะละครสถาบันการศึกษาที่ชื่นชอบจัดแสดงละครก็จะติดตามเสมอเมื่อมีโอกาส ทั้งนี้ มีปัจจัยสำคัญที่ต้องคำนึงถึง เช่น วันจัดการแสดง รอบการแสดง และสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในวันนั้นๆ เป็นต้น เนื่องจากผู้ชมส่วนใหญ่อยู่ในวัยเรียน และวัยทำงานแล้ว ทำให้ยากที่จะรับชมได้ครบทุกสถาบันการศึกษาตามวันและเวลาที่สถาบันนั้นๆ จัดการแสดงขึ้น และละครเวทีเรื่องล่าสุดที่ผู้ชมได้รับชม เช่น ละครเพลง เรื่อง แสงเทียน The Candlelight Blues ละครเพลง เรื่อง Kiss of Spider Woman และละครเวที เรื่อง พุ่มพวง ดวงจันทร์ เป็นต้น

ความต้องการของผู้ชมการแสดงละครของสถาบันในปัจจุบัน จากการสัมภาษณ์ ผู้ชม ผู้ร่วมผลิต ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการเพื่อสังคม และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการและบริหารการแสดง สามารถสรุปเป็นประเด็นได้ ดังนี้

1. ผู้ชมมีความต้องการชมการแสดงละครของสถาบันการศึกษาที่คัดเลือกบทละครที่มีชื่อเสียง และมีเนื้อเรื่องที่น่าสนใจทั้งเชิงวิชาการ เชิงสังคม อันสามารถเป็นภาพสะท้อนให้สังคมได้เห็นในทุกแง่มุม และทุกมิติของสังคม เช่น การนำวรรณกรรมไทยมาดัดแปลง การแปลบทละครที่นำมาจากต่างประเทศ เป็นต้น

2. ผู้ชมมีความต้องการชมการแสดงละครของสถาบันการศึกษาที่มีเนื้อหาครบรสทั้งบทบาทการแสดง การร้อง การเต้นของนักแสดง และการนำเสนอโปรดักชั่น ฉาก แสง เสียง เสื้อผ้า และการแสดง ที่สมบูรณ์แบบในระดับสากลเทียบเท่าบรอดเวย์ ทั้งละครแนวแฟนตาซี ความรัก พีเรียด เพศ ศาสนา การเมือง และโศกนาฏกรรม

3. ผู้ชมมีความต้องการที่จะชมละครของสถาบันการศึกษาเพื่อความบันเทิงใจ ข้อคิด ปรัชญา ชีวิต และสุนทรียศาสตร์ ผ่านการชมการแสดงละคร โดยผู้ชมได้รับถึงพลังและการสื่อสารที่ผู้แสดงพยายามส่งความคิดหลักของบทละครนั้นๆ ไปสู่ผู้ชม เมื่อผู้ชมได้รับรู้ถึงสาร (Message) ผู้ชมหลายท่านได้นำไปทบทวน คิดวิเคราะห์และแก้ไขกับตัวเอง อีกทั้งยังนำข้อคิดที่ได้รับไปเป็นแรงผลักดันในการดำเนินชีวิตต่อไป

4. ผู้ชมมีความต้องการชมการแสดงละครของสถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพด้านการแสดง โดยนักแสดงที่ผู้ชมกล่าวถึง มักเป็นนักแสดงที่มีความสามารถในการแสดงที่ชำนาญอยู่แล้ว หรือผ่านการแสดงมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งความสามารถของนักแสดงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้ชมมีนักแสดงในดวงใจ ชื่นชอบและติดตามที่จะมาชมการแสดงละครของสถาบันการศึกษาทุกครั้งเมื่อจัดแสดง อีกทั้งผู้ชมสามารถจดจำการแสดงละครของสถาบันการศึกษาแต่ละสถาบันได้อย่างขึ้นใจ สามารถบอกความแตกต่างในด้านคุณภาพการผลิตได้อย่างละเอียด เห็นความแตกต่างได้อย่างชัดเจน เนื่องจากการแสดงละครของสถาบันการศึกษาแต่ละสถาบันนั้นมีเอกลักษณ์เป็นของตัวเองทั้งในด้านการแสดง ด้านการผลิต

5. ความรู้สึกของผู้ชมหลังชมการแสดงละครของสถาบันการศึกษา มีทั้งความสุข และความทุกข์เกิดขึ้นหลังจากชมการแสดง โดยความสุขเกิดจากการที่ได้รับข้อคิดจากการชม การอินกับการแสดง การเห็นความพยายามของนักแสดงและทีมงานในทุกด้าน และความทุกข์ บางเรื่องดูแล้วไม่เข้าใจ การไม่มีมารยาทในการต้อนรับที่ดีของสถาบันการศึกษาบางแห่ง นักแสดงไม่สามารถถ่ายทอดการแสดงได้อย่างสมบทบาท กล่าวคือ การแสดงที่ไม่จริง การไม่ค้นคว้าหาข้อมูลในการผลิตโปรดักชั่น หรือการออกแบบที่ไม่ถูกต้องตามยุคสมัย การตีความละครผิดเพี้ยนไป และการไม่มีมารยาทในการต้อนรับที่ดีของสถาบันการศึกษาบางแห่ง

6. ผู้ชมกับความต้องการเข้าถึงข่าวสาร ส่วนใหญ่ผู้ชมทราบข่าวและติดตามข้อมูลการแสดงละครของสถาบันการศึกษาผ่าน ก) สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) โดยแอปพลิเคชัน เฟซบุ๊ก (Facebook) เป็นช่องทางที่สะดวกสบาย รวดเร็ว และง่ายต่อการเข้าถึง หากชื่นชอบและเป็นแฟนประจำของคณะละครสถาบันศึกษานั้นๆ จะติดตามข่าวสารบ่อยๆ ผ่าน เพจเฟซบุ๊ก (Page Facebook) ของคณะละครสถาบันการศึกษาโดยตรง ข) การบอกปากต่อปาก เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่เกิดจากผู้ชมสู่ผู้ชมด้วยกันที่ทำให้ข้อมูลข่าวสารไปต่อได้อย่างรวดเร็ว และ ค) บุคคลที่รู้จักร่วมแสดง

7. ผู้ชมกำหนดราคาบัตรเข้าชมการแสดงละครของสถาบันการศึกษาที่สามารถซื้อได้ โดยบัตรละครพูดในราคาเฉลี่ย 250-1,500 บาท ละครเพลงในราคาไม่เกิน 3,000 บาท เนื่องจากอยู่ในราคา que ผู้ชมจะยินดีจ่ายและมีกำลังซื้อ ถ้าให้ตีควรมีโปรโมชั่นเพื่อให้ผู้ชมได้มีทางเลือกในการซื้อบัตรที่เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ในกรณีที่การแสดงละครของสถาบันการศึกษานั้นเปิดให้ชมฟรี ผู้ชมกลุ่มนี้ยินดีร่วมสนับสนุนเงินในจำนวนเฉลี่ย 100-1,000 บาท

8. ผู้ชมมีความต้องการได้รับการอำนวยความสะดวกอย่างมีประสิทธิภาพจากคณะละครของสถาบันการศึกษา เมื่อผู้ชมมาชมการแสดงละครของสถาบันการศึกษา เช่น การจองบัตรและการรับบัตรที่ง่ายและสะดวก การประชาสัมพันธ์ป้ายสถานที่จัดแสดงที่ชัดเจน การจัดที่นั่งภายในโรงละคร การจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม ที่จอดรถ และการบริการรถรับส่ง เป็นต้น

9. ผู้ชมมีความคาดหวังต่อการแสดงละครของสถาบันการศึกษา คือ การปลูกฝัง ถ่ายทอด และพัฒนาบุคลากรด้านศิลปะการแสดง ศิลปะการละครให้เติบโตอย่างถูกต้อง ด้วยการสอน การดูแล และให้คำปรึกษาของครูแก่นักเรียนนักศึกษาอย่างเต็มที่ และเมื่อสถาบันการศึกษาจะต้องผลิตละครเรื่องใหม่ สิ่งสำคัญที่ผู้ผลิตควรชัดเจนและนำเสนอต้องสามารถที่จะตอบสนองผู้ชมได้ คือ ก) สิ่งที่ยากส่งสาร (Message) ถึงผู้ชมให้ชัดเจน ข) การนำบทละครใหม่ๆ มาจัดแสดง เนื่องจากปัจจุบันมีการนำเสนอละครเรื่องเดิมๆ ค) เนื้อหาของละครควรเน้นความรักชาติ ที่แสดงถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของไทย เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ควรปลูกฝังให้กับผู้ชม และสร้างค่านิยมให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ได้เห็นและได้ตระหนักถึงคุณค่าที่แท้จริง และไม่ควรรำเสนอเนื้อหาที่เสียดสีทางการเมือง ง) การผลิตงานและการแสดงอย่างมืออาชีพ

10. ข้อเสนอแนะจากผู้ชมที่คณะละครของสถาบันการศึกษาควรนำไปปรับปรุงเพื่อพัฒนาให้ดีกว่าเดิม ดังนี้ ก) คณะละครของสถาบันการศึกษาต้องแสดงศักยภาพ และหาความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชน เพื่อให้รัฐบาลเล็งเห็นถึงความสำคัญของละครสถาบันการศึกษาว่าจะสามารถเป็นฟันเฟืองสำคัญที่จะสามารถพัฒนาและแก้ไขปัญหาสังคมได้ ข) การเปิดโอกาสให้คณะละครของสถาบันการศึกษาได้มีโอกาสในการไปแสดงในโรงละครใหญ่ๆ ของประเทศ ค) สถาบันการศึกษาต้องเข้มงวด ให้ความรู้ และควบคุมผลงานที่จะผลิตให้มีความเข้าใจต่อศิลปะการแสดง และศิลปะการละคร ให้อย่างถ่องแท้เพื่อผลิตผลงานที่มีคุณค่ามากกว่าการทำละครเพื่อสนองความต้องการของตนเอง ง) หากสถาบันการศึกษานั้นมีความสามารถที่จะไปแข่งขันในระดับธุรกิจแบบมืออาชีพได้ ให้จัดตั้งเป็นคณะละครมืออาชีพอย่างจริงจังและแยกตัวออกจากสถาบันการศึกษาเพื่อการสร้างชื่อเสียงและรายได้ที่มั่นคงให้กับคณะละคร จ) พัฒนาศักยภาพของนักแสดงและทีมงานให้เก่งและดีเทียบเท่ามืออาชีพ และ ฉ) การจัดตั้งสมาคมศิลปะการแสดงขึ้นเพื่อควบคุมและรักษาระดับคุณภาพของทุกสถาบันให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน

ส่วนที่ 2 ผลวิจัยเกี่ยวกับบทละครโทรทัศน์ที่เป็นไปได้ในการนำมาผลิตละครเวที

ความสนใจส่วนใหญ่ของผู้ให้ข้อมูล ส่วนมากสนับสนุนให้คณะละครของสถาบันการศึกษานำบทละครโทรทัศน์ที่ดี หรือ บทที่ได้รับรางวัล นำมาดัดแปลงเป็นบทละครเวทีได้ จากที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันก็มีการนำบทละครโทรทัศน์มาดัดแปลงเป็นละครเวทีอยู่แล้ว เช่น สี่แผ่นดิน แม่นาค ลอดลายมังกร เป็นต้น อย่างไรก็ตาม นับเป็นความท้าทายอย่างมากของคณะละครของสถาบันการศึกษาที่จะหยิบบทละครโทรทัศน์ที่ดี หรือที่ได้รับรางวัลมาดัดแปลง เป็นบทละครเวที สิ่งสำคัญในการดัดแปลงบทต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่างด้วยกัน สามารถแบ่งเป็นประเด็นได้ ดังนี้

1. การเลือกบทประพันธ์ ในการเลือกหยิบบทประพันธ์ที่จะนำมาดัดแปลงเป็นละครเวที ผู้ผลิตต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ชม เมื่อเป็นบทละครเวทีแล้วจะสามารถผลิตออกมาเป็นโปรดักชั่นที่สมบูรณ์แบบใด รวมถึงโอกาสช่วงวันและเวลาในการจัดการแสดงนั้นจะเอื้ออำนวยต่อการจัดการแสดงมากเพียงใด
2. ผู้ดัดแปลงบท การดัดแปลงบทผู้ดัดแปลงจะต้องมีความรู้ ความสามารถที่ชำนาญ และความเข้าใจบทประพันธ์ดั้งเดิมอย่างถ่องแท้ เพื่อการดัดแปลงจะได้ยังคงรักษาแก่นความคิดของเรื่องในบทประพันธ์ดั้งเดิมให้คงอยู่
3. การนำเสนอมุมมองใหม่ๆ ที่แตกต่าง ผู้ผลิต หรือผู้ดัดแปลงสามารถนำเสนอมุมมองใหม่ๆ ผ่านการนำเสนอในบทละครเวทีได้ เช่น เรื่อง แม่นาค ปกติจะเล่าเรื่องผ่านตัวละครหลักที่เป็น แม่นาค แต่บทดัดแปลงสามารถเล่าเรื่องผ่าน แดง ลูกของแม่นาคได้ เป็นต้น
4. ละครเวทีที่ดีควรมีความยาวที่เหมาะสม ในระยะเวลาประมาณ 1-3 ชั่วโมง และควรมีพักครึ่งเวลาให้ผู้ชมได้พักระหว่างชมการแสดง
5. การนำเสนอเทคนิคพิเศษในละครเวที เมื่อดัดแปลงเป็นละครเวทีแล้ว ส่วนใหญ่ความพิเศษที่ละครโทรทัศน์ทำได้และเกิดภาพจำสำหรับผู้ชมนั้น ทำให้เมื่อกลายเป็นละครเวทีแล้วภาพจำที่ผู้ชมรับรู้จากละครโทรทัศน์นั้นอาจจะต้องเกิดขึ้นบทเวที เช่น การแปลงร่างเป็นงูของคำแก้ว ในละครเรื่อง นาดี เป็นต้น

ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนาคณะละครของสถาบันการศึกษาไปสู่กิจการเพื่อสังคมที่ยั่งยืน

คำว่า Social Enterprise ในประเทศไทยมีการให้ความหมายที่แตกต่างกัน เช่น กิจการเพื่อสังคม ธุรกิจเพื่อสังคม กิจกรรมเพื่อสังคม เป็นต้น ในงานวิจัยชิ้นผู้วิจัยขอใช้คำว่า Social Enterprise ว่า “กิจการเพื่อสังคม”

กิจการเพื่อสังคม คือ การทำธุรกิจใดธุรกิจหนึ่ง เช่น ธุรกิจโรงแรม กิจการการแสดงละคร เป็นต้น โดยมีที่เป้าหมายเพื่อนำกำไรมาช่วยเหลือสังคม เช่น ความยากจน ความเหลื่อมล้ำ การขาดโอกาสทางการศึกษา การขาดโอกาสทางสังคม เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลให้ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ในสังคมลด

น้อยลงและอาจหมดไปในที่สุด ตลอดจนรายได้ที่ได้จากการประกอบการยังสามารถนำไปจุนเจือผู้ร่วมผลิต ทีมงาน ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างยั่งยืน

กิจการเพื่อสังคม จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะสามารถแก้ปัญหาสังคมได้ด้วยประชาชนเอง โดยไม่ต้องรอความช่วยเหลือจากรัฐบาลอีก ดังนั้น คณะละครของสถาบันการศึกษาต้องเตรียมความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง รวมถึงการเติบโตของอุตสาหกรรม ละครเวที ที่เกิดขึ้นอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศ จึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนการแสดง การละคร และจัดแสดงละครเวทีต้องแสวงหาแนวทางและการดำเนินการให้คงอยู่สามารถอยู่รอดได้ด้วยตนเอง โดยผ่านแนวคิด เรื่องกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) ที่จะใช้ “ละครเวที” เป็นเครื่องมือในการหารายได้ เช่น ต้องการเพิ่มมูลค่าให้สินค้า และเพิ่มมูลค่าด้วย “นวัตกรรม” เพื่อการสร้างสรรค์ผลงานที่แตกต่างและดึงดูดความสนใจของผู้ชมต่างๆ มาบริโภคให้มากขึ้น โดยมีแนวทาง ดังนี้

1. โครงสร้างการดำเนินงานของคณะละครสถาบันการศึกษาที่เป็นกิจการเพื่อสังคม สามารถอยู่ในทุกองค์กร ทุกโครงสร้าง หลักใหญ่ใจความ คือ วิสัยทัศน์ ของผู้บริหารองค์กรที่ตระหนักถึงปัญหาของสังคม และอยากช่วยแก้ไขปัญหานั้นด้วยผลประกอบการทางธุรกิจของตน และการมีชุมชนเป็นส่วนร่วมคือการสร้างกลุ่มผู้ชมกลุ่มใหม่ โดยโครงสร้างและการดำเนินงานของกิจการการเพื่อสังคม มี 3 องค์ประกอบ ดังนี้ ก) สามารถเป็นองค์กรเดิมที่มีผู้นำและผู้ร่วมธุรกิจ ข) การมีส่วนร่วมของทุกคน และ ค) ความเป็นเจ้าของ และหากคณะละครสถาบันการศึกษาจัดตั้งเป็นกิจการเพื่อสังคมแล้วดำเนินงานตามพันธกิจได้ทันที

2. คุณลักษณะของผู้ประกอบการเพื่อสังคม (Social Entrepreneur) สำหรับคณะละครของสถาบันการศึกษาควรมีคุณยึดหลัก ธรรมาภิบาล ในการบริหารและดำเนินงานและการบริหารเรื่องการเงินสำคัญอย่างมาก ทุกขั้นตอนจะต้องตรวจสอบได้

3. ละคร คือ นวัตกรรม กล่าวคือ ละครจะทำให้คนได้ออกมาปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้นกว่าการสื่อสารผ่านสังคมออนไลน์ การแสดงละครของสถาบันการศึกษานั้นจะต้องนำเสนอเนื้อหาที่ดี สะท้อนสังคม เสียดสีสังคม และจรรโลงใจ หรือประเด็นที่กำลังเป็นกระแสสังคมเพื่อการแก้ไขปัญหาสังคม เนื่องจากการนำเสนอเนื้อหาของละครของสถาบันการศึกษานั้นมีความแตกต่างจากคณะละครมืออาชีพหรือคณะละครที่แสวงผลกำไร และให้ข้อคิดผู้ชมได้นำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้ ดังนั้น คณะละครของสถาบันการศึกษาควรทำต่อไป

4. คุณภาพโปรดักชั่นของการแสดงละครของสถาบันการศึกษา ต้องคำนึงถึงความพร้อม ความสามารถ และทักษะของแต่ละสถาบันด้วย สามารถทำได้โดยเริ่มจากโปรดักชั่นเล็กๆ แล้วค่อยพัฒนาไปสู่ความยิ่งใหญ่ตระการตา

5. แนวทางในการกำหนดราคาบัตรละคร สำหรับการจำหน่ายไม่ควรจะสูงหรือแพงมากเกินไป ต้องคำนึงถึงความอยู่รอดของตัวเอง คำนวณงบประมาณในการลงทุนและผลประกอบการที่จะกลับมาเป็นกำไร ถึงแม้จะไม่ได้กำไรมาก แต่ต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการบอกต่อ และการกลับมาชมซ้ำ และยังสามารถเปิดกล่องรับบริจาคได้อีกด้วย

6. แนวทางการประชาสัมพันธ์ ปัจจุบันคงต้องใช้ช่องทาง สื่อโซเชียลมีเดีย (Social media) ในการส่งสารให้เข้าถึงกลุ่มผู้ชมโดยเน้นการทำอย่างต่อเนื่อง ง่ายๆ ให้เกิดการติดตามซึ่งจะทำให้ผู้ชมรู้จักและสนใจละครสถาบันการศึกษามากขึ้น และทำการตลาดออนไลน์ควบคู่

7. แนวทางการหาผู้สนับสนุน เป็นเรื่องที่ต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัวอย่างสูงในการหาผู้สนับสนุนที่เป็นรูปแบบของเงินทุน หรือสิ่งของ หากแต่ผู้หาสปอนเซอร์ผู้ที่มีความสัมพันธ์ พันธมิตร (Connection) ที่ดีกับผู้ให้การสนับสนุนก็จะเป็นเรื่องง่าย หรือสามารถเริ่มต้นเองได้โดยการตั้งวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและนำเสนอต่อสังคมผ่านช่องทางต่างๆ เช่น เปิดหมวดรับบริจาคตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ จัดแสดงละครผ่านช่องทางโซเชียลมีเดียแล้วรับบริจาคโดยเปิดบัญชีธนาคาร เพื่อนำรายได้ที่ได้ไปจัดตั้งคณะละครกิจการเพื่อสังคม เป็นต้น นอกจากนี้ การมุ่งหน้าขอความช่วยเหลือ ความร่วมมือ และการสนับสนุนจากภาครัฐ อย่างกระทรวงวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่คณะละครสถาบันการศึกษาควรทำ

8. โอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการด้านการแสดง สิ่งสำคัญที่สุดที่จะประสบความสำเร็จอย่างภาคภูมิใจ คือ การนำเสนอเนื้อหาที่ดี หากมีเนื้อหา หรือการแสดงเป็นตัวตั้งต้นที่ดีแล้ว เรื่องอื่นที่จะเป็นสิ่งที่สนับสนุนการแสดงจะตามมาเอง เช่น ผู้สนับสนุน ผู้ชม การเป็นที่นิยม เป็นต้น การนำเสนอผลงานการแสดงของศิลปิน บุคลากร นักเรียน นักศึกษามาจัดแสดงในแต่ละปี หรือแต่ละเทศกาลนั้น เมื่อได้ตารางวันจัดแสดงที่ชัดเจนแน่นอนแล้ว ควรนำชื่อการแสดงและรายละเอียดทั้งหมดของการแสดงนั้นมาจัดลงในตารางการแสดงประจำปีของคณะละครทันที เพื่อที่ฝ่ายหาผู้สนับสนุนจะได้ดำเนินการไปหาเงินทุนหรือสิ่งของมาจุนเจือคณะละคร นอกจากนี้ การจัดการแสดงโดยความร่วมมือระหว่างองค์กรเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการประหยัดค่าใช้จ่ายและเพิ่มรายได้ให้กับคณะละครของสถาบันการศึกษา

5.2 อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางสำหรับการเปลี่ยนแปลงการแสดงละครของสถาบันการศึกษา ไปสู่กิจการเพื่อสังคมที่ยั่งยืน” ซึ่งได้ทำการศึกษาจากผู้ชม ผู้ร่วมผลิต ผู้สนับสนุน ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการเพื่อสังคม ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการการแสดง โดยผู้วิจัยพบผลการวิจัย ดังนี้

1. โอกาสที่ผู้ชมจะได้มารับชมละคร ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการเพื่อสังคม เน้นว่าการนำเทคโนโลยี เช่น สื่อสังคมออนไลน์ อย่างเฟซบุ๊ก หรือ ยูทูป เป็นต้น มาเป็นช่องทางในการนำเสนอ

ละครเพื่อให้ผู้ชมมีโอกาสในการรับชมละครเวทีหรือละครของสถาบันการศึกษามาขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุมาร ชาเทวีดี และ เมอโฮทรา (Kumar, Chaturvedi & Merhotra, 2013) ในประเด็นที่ว่า สื่อใหม่เปิดโอกาสกว้างขึ้นสำหรับผู้ชมใหม่ๆ ที่ชอบชมผ่านสื่อออนไลน์ และอาจจะนำไปสู่การเป็นกลุ่มใหม่ที่จะมาชมละครเวที เพราะสื่อใหม่มีการนำเสนอ การโปรโมทละครได้เร็ว

ความต้องการของผู้ชมต่อคณะละครของสถาบันการศึกษาในปัจจุบัน ผู้ชมมีการเลือกรับชมการแสดงละคร ที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจสะท้อนสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกชมละครเวทีโรงเล็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ของ พิชญา พิริยะประทานคุณ (2556) ในประเด็นที่ว่า ผู้ชมไปชมละครเวทีเพราะสนใจของเนื้อเรื่องมากที่สุด นอกจากนี้ ยังค้นพบว่าการทำละครควรให้ผู้ชมเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อการสร้างสรรค์ในการผลิตร่วมกับคณะละคร ซึ่งสอดคล้องกับ แกรเนอร์ (Gardner, 2014, p.2) ที่กล่าวว่า ผู้ชมมีความสำคัญมากโดยเฉพาะการทำละครเปลี่ยนจากทำเพื่อผู้ชมมาเป็นการทำละครร่วมกับผู้ชม นั่นคือสิ่งที่ทำให้ผู้ชมมีส่วนร่วมในชุมชน

ส่วนการเปิดรับข่าวสารเรื่องละคร ผู้ชมต้องการทราบข้อมูลข่าวสารของคณะละครของสถาบันการศึกษาผ่าน สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) โดยแอปพลิเคชัน เฟซบุ๊ก (Facebook) และ แฟนเพจ (FanPage) ซึ่งเป็นช่องทางที่สะดวกสบาย รวดเร็ว และง่ายต่อการเข้าถึง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกชมละครเวทีโรงเล็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ของ พิชญา พิริยะประทานคุณ (2556) ในประเด็นที่ว่า ผู้ชมมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับละครเวทีจากสื่ออินเทอร์เน็ต โดยผ่านช่องทาง เฟซบุ๊ก (Facebook) และ แฟนเพจ (Fanpage) มากที่สุด

ผู้ชมจดจำชื่อเสียงของคณะละครของสถาบันการศึกษา คุณภาพของโปรดักชั่น และการอำนวยความสะดวกอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการวางตำแหน่งผลิตภัณฑ์ ของ คอตเลอร์ (Kotler, 1997, p.193) ในประเด็นที่ว่า ความสำคัญของชื่อเสียงของสถาบันที่นำเสนอละครก็จะเหมือนตราสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ให้ผู้ชมจำได้ และจะทำให้ผู้ชมกลับมาชมละครอีกครั้ง

ราคาบัตรเข้าชมการแสดงละครของสถาบันการศึกษาที่สามารถซื้อได้ โดยบัตรละครชุดในราคาเฉลี่ย 250-1,500 บาท ละครเพลงในราคาไม่เกิน 3,000 บาท เนื่องจากอยู่ในราคาที่ผู้ชมจะยินดีจ่ายและมีกำลังจ่ายไหว และหากให้ตีควรวัดโปรโมชันเพื่อให้ผู้ชมได้มีทางเลือกในการซื้อบัตรที่เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ในกรณีที่การแสดงละครของสถาบันการศึกษานั้นเปิดให้ชมฟรี ผู้ชมกลุ่มนี้ยินดีร่วมสนับสนุนเงินในจำนวนเฉลี่ย 100-1,000 บาท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญา พิริยะประทานคุณ (2556) ในประเด็นที่ว่า การตัดสินใจชมละครเวที ขึ้นอยู่กับราคาบัตรที่ลดราคา หรือ ราคาที่สมเหตุสมผลจะดึงดูดผู้ชมให้มาชมละคร

ข้อเสนอแนะจากผู้ชมที่คณะละครของสถาบันการศึกษาควรนำไปปรับปรุงเพื่อพัฒนาให้ดีกว่าเดิม ดังนี้

ก) คณะละครของสถาบันการศึกษาต้องแสดงศักยภาพ และหาความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชน เพื่อให้รัฐบาลเล็งเห็นถึงความสำคัญและสนับสนุนงบประมาณให้กับคณะละครของสถาบันการศึกษา เพื่อเป็นพื้นเฟื่องสำคัญที่จะสามารถพัฒนาและแก้ไขปัญหาสังคมได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง ภูมิปัญญาด้านศิลปะการแสดงพื้นบ้านกับบทบาทการมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมท้องถิ่น กรณีศึกษา การอนุรักษ์สืบทอดละครชาตรีเมืองเพชร ของ รวีวรรณ วันวิชัย (2559, หน้า 18) ในประเด็นที่ว่า แนวทางในการแก้ไขปัญหาการสืบทอดวัฒนธรรมการแสดงพื้นบ้าน รัฐบาลควรมีการจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินงานให้คนภายนอกชุมชนรู้จักมากขึ้น ควรสนับสนุนบุคลากรให้มีความรู้ และร่วมส่งเสริมศิลปะการแสดงพื้นบ้านให้มากขึ้น

ข) เรื่องการเสนอให้จัดตั้งสมาคมศิลปะการแสดงขึ้นเพื่อควบคุมและรักษาระดับคุณภาพของทุกสถาบันให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมาคมสภาเครือข่ายศิลปะประเทศไทย (2552) ในประเด็นที่ว่า ศิลปะการแสดงควรมีการจัดตั้งสมาคมศิลปะการแสดง เหมือนกับสมาคมสภาเครือข่ายศิลปะประเทศไทยที่ให้อำนาจองค์กรด้านศิลปะหัตถศิลป์ขึ้นเพื่อให้เกิดกลไกในการขับเคลื่อนงานเครือข่ายของ กลุ่มผู้ผลิตงานศิลปะทางวัฒนธรรม กลุ่มผู้สนับสนุนงานศิลปะ กลุ่มผู้รวบรวมผลงานและผู้ต่อยอดภูมิปัญญา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน เมื่อมีสมาคมศิลปะการแสดงขึ้นแล้วจะทำให้คุณภาพการแสดงละครของสถาบันการศึกษามีระดับอยู่ในมาตรฐานเดียวกัน

2. เนื้อหาของละครโทรทัศน์ไทยส่วนมากมุ่งเน้นละครแนวชีวิต ความรัก ที่ให้ความบันเทิงใจอย่างไร้แก่นสารชั่วครั้งชั่วคราว เช่น การตบตีของนางเอกกับนางร้าย การปะทะอารมณ์ของแม่พระเอกกับนางเอก เป็นต้น จึงยากที่จะทำให้ผู้ชมได้ขบคิดถึงเรื่องราวที่ประเทืองปัญญา ผู้ผลิตละครโทรทัศน์จึงควรพัฒนาคุณค่าของละครโทรทัศน์ไทยให้มีคุณค่าและสาระมากกว่านี้ ดังนั้น ผู้ผลิตต้องให้ความสำคัญในการคัดเลือกบทละครโทรทัศน์ที่ดี มีคุณค่า หรือได้รับรางวัลมาดัดแปลงเป็นบทละครเวที ที่เจาะลึกในด้านเนื้อหา นำเสนอมุมมองในการเล่าเรื่องที่เป็นประโยชน์ความรู้และข้อคิดที่ดีให้รายละเอียดต่อผู้ชมได้ และสิ่งสำคัญในการดัดแปลงบท ผู้ดัดแปลงบทจะต้องมีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญที่จะเข้าใจบทประพันธ์ดั้งเดิม และการนำเสนอเทคนิคพิเศษในละครเวที เมื่อดัดแปลงเป็นละครเวทีแล้ว ภาพจำที่ผู้ชมรับรู้จากละครโทรทัศน์นั้นอาจจะต้องเกิดขึ้นบทเวทีด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องพัฒนาการและสุนทรียทัศน์ในการสร้างสรรค์บทละครในโทรทัศน์ไทยของ สรรรัตน์ จีรบรรวิสุทธิ์ (2554) ได้กล่าวไว้ว่า เนื้อหาของบทละครโทรทัศน์ไทยยังคงวนเวียนกับละครแนวชีวิตที่มีแก่นเรื่องเกี่ยวกับความรัก และความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมคนไทยที่นิยมดูละครโทรทัศน์เพื่อ ‘เอารส’ มากกว่า ‘เอาเรื่อง’ อันเป็นการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า การดัดแปลงบทข้ามสื่อ เมื่อดัดแปลงแล้ว โครงเรื่องของบทประพันธ์ดั้งเดิมยังคงอยู่ เพื่อรักษาเนื้อหาที่ดีของบทประพันธ์เดิม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการดัดแปลงข้ามสื่อ ละครเรื่อง "แม่คเบธ" ของ วิลเลียม เชกสเปียร์ ของ ศรุต รัตน์วิจิตร (2555) ในประเด็นที่ว่า การเล่าเรื่องและการดัดแปลงข้ามสื่อ ที่ปรากฏในสื่อละครเวที ละครโทรทัศน์ แอนิเมชัน และภาพยนตร์ ยังคงปรากฏโครงเรื่องหลักเหมือนในบทละครดั้งเดิม เพราะเนื้อหาเดิมคืออยู่แล้ว

3. แนวทางการพัฒนาการแสดงละครของสถาบันการศึกษาไปสู่กิจการเพื่อสังคม ต้องมุ่งเน้นการสร้างสรรคการแสดงละครที่เข้าใจง่ายเข้าถึงผู้ชมได้ทุกกลุ่ม เนื้อหาของละครนำเสนอประเด็นที่สะท้อนสังคม หรือกระแสสังคมที่สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของสังคมได้ โดยให้มีความร่วมมือจากภาคประชาชนด้วยเพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการประกอบการเพื่อสังคมที่นำไปสู่การสร้างสรรคสังคม รวมถึงการมองหาโอกาสและนวัตกรรมการ (Innovation) เทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงสังคมเพื่อการลดต้นทุนในการผลิต ส่งผลให้เกิดความมั่งคั่งทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยผลตอบแทนที่ได้รับมาจากการประกอบธุรกิจเพื่อสังคมนั้นจะมีการนำกลับไปกระจายสู่สังคม และช่วยส่งเสริมให้ชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง Social Enterprise: ธุรกิจแห่งการสร้างสรรคสังคม ของ นิตนา ฐานิตธนกร (2554) ในประเด็นที่ว่า กิจกรรมเพื่อสังคมเป็นหลักการดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้นการสร้างคุณค่าให้แก่สังคม และแก้ไขปัญหาสังคมอย่างยั่งยืน ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม ผลจากการศึกษาครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ภาพรวมในอนาคตของการแสดงละครของสถาบันการศึกษา และการวางแผนธุรกิจเพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนดำเนินการจัดแสดงในลำดับต่อไปสามารถวิเคราะห์ได้ ดังนี้

สภาพแวดล้อมทางการเมือง (Political Environment) สภาพการณ์ประกาศนโยบายของรัฐบาล ในปี พ.ศ. 2550 แผนยุทธศาสตร์พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) มีแนวทางส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) ที่เน้นกระบวนการ “คิดอย่างสร้างสรรค์” และ “สร้างแรงบันดาลใจจากพื้นฐานทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่สั่งสมของสังคม” เพื่อสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจและเชื่อมโยงไปสู่การสร้างรายได้ หนึ่งในนั้นคือ กลุ่มศิลปะ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อยได้แก่ ศิลปะการแสดง (Performing Arts) คือ การจัดกิจกรรม บริการทางด้านมหรสพ เช่น ละครเวที วงดนตรี ละครเวทีต่างๆ และ ทัศนศิลป์ (Visual Arts) คือ งานจิตรกรรม ภาพพิมพ์ ภาพถ่าย และงานประติมากรรม เป็นต้น

ต่อมาในปี พ.ศ. 2560 สภาพทางการเมืองของประเทศไทย คือ รัฐบาลที่มาจากการปฏิวัติ โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ภายใต้การบริหารประเทศโดยรัฐบาลของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา รัฐบาลได้พยายามแก้ไขปัญหาของประเทศในทุกมิติ อันได้แก่

เศรษฐกิจ การเมือง สังคม ความยากจน การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนความเหลื่อมล้ำทางสังคม ปัจจุบันรัฐบาลพยายามผลักดันสร้างนโยบายเพื่อเข้าสู่ “ประเทศไทย ยุค 4.0” ที่ส่งเสริมการนำนวัตกรรมทางเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือการสื่อสารในรูปแบบดิจิทัล เพื่อลดต้นทุนในการผลิต (Economy of Scale) เพื่อให้สินค้าสามารถเพิ่มมูลค่าได้มากขึ้น อิทธิพลจากนโยบายนี้ทำให้ทุกอุตสาหกรรมเริ่มต้นตัวและขนานรับนโยบายในการนำไปปรับใช้เพื่อการเติบโตของอุตสาหกรรมต่างๆ อันรวมถึง งานด้านศิลปวัฒนธรรม โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เสนอนโยบายการขับเคลื่อนงานวัฒนธรรม ภายใต้วิสัยทัศน์ของประเทศไทย พ.ศ. 2558 – 2563 ที่จะผลักดันให้ประเทศไทย ก้าวสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยนำมิติทางวัฒนธรรมมาขับเคลื่อน ได้แก่ 1) การพัฒนาคนและสังคม สร้างคนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม ภูมิใจในความเป็นไทย สังคมที่มีความเอื้ออาทร และปรองดองสมานฉันท์ 2) สร้างรายได้ให้แก่ประชาชนและชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างสมดุลอันจะนำไปสู่ความมั่งคั่งของประเทศอย่างยั่งยืน 3) นำวัฒนธรรมมาใช้ในการสร้างความสัมพันธ์ โดยยึดกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี อาทิ การพัฒนาด้านความมั่นคง ความสามารถทางการแข่งขัน การสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันของสังคม เป็นต้น

โอกาส คือ จากแนวคิดประเทศไทยที่ก้าวเข้าสู่ยุค 4.0 ที่ส่งเสริมการนำนวัตกรรมทางเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือการสื่อสารในรูปแบบดิจิทัล เพื่อลดต้นทุนในการผลิต (Economy of scale) เพื่อให้สินค้าสามารถเพิ่มมูลค่าได้มากขึ้นจะเติบโตและสร้างรายได้ให้กับชุมชนและเป็นการเปิดกว้างทางการตลาดสำหรับการแสดงละครของสถาบันการศึกษาที่จะก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทางอาชีพได้

ภัยคุกคามหรืออุปสรรค คือ สถานการณ์ทางการเมืองในปัจจุบัน รัฐบาลยังคงมุ่งเน้นและทุ่มงบประมาณให้การแก้ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และความยากจนของประเทศ ตลอดจนการเตรียมการจัดการเลือกตั้งที่ยังคงเป็นประเด็นทางสังคมของพรรคการเมืองที่เรียกร้องให้รัฐบาลริบดำเนิการให้เกิดขึ้น ทำให้การดำเนินต่างๆ ดูไม่เป็นขั้นเป็นอันและขาด “ความแน่นอน” ส่งผลให้มี “ความเสถียร” ต่อการทำธุรกิจ

สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ (Economic Environment) ในปัจจุบันเศรษฐกิจทั่วโลกยังคงชะลอตัว ส่งผลกระทบทั้งรัฐบาล เอกชน และผู้ประกอบการในประเทศไทย อีกทั้งธุรกิจต่างๆ ในประเทศยังเกิดการแข่งขันของธุรกิจที่สูงมากขึ้น จึงเป็นเรื่องใหญ่ที่ผู้ประกอบการต้องทบทวนเรื่องผลประโยชน์ประกอบการทางธุรกิจในการจะลดค่าใช้จ่ายและหาช่องทางในการหารายได้ที่เพิ่มมากขึ้น เช่น การปิดตัวของสาขา การเลิกจ้างพนักงาน เป็นต้น รวมถึงค่าครองชีพที่สูงขึ้น เช่น ค่าอาหาร ค่าคมนาคม ค่ารักษาพยาบาล ค่าสาธารณูปโภค เป็นต้น ส่งผลให้การดำรงชีวิตของประชาชนชนจึงต้องคำนึงเรื่องค่าใช้จ่ายในครัวเรือนและต้องควบคุมการใช้จ่ายมากขึ้น ดังนั้น คณะละครของสถาบันการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวในการดำเนินธุรกิจให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

โอกาส คือ การแข่งขันในการจัดการแสดงละครของสถาบันการศึกษาที่มีอยู่ทั่วเหมือนดอกเห็ดนั้นมันมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันมาก ดังนั้น การสร้างความแตกต่าง และมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของผลงานและการแสดง รวมถึง แบรินด์ จะเป็นสิ่งที่ส่งเสริมและสร้างรายได้ให้กับคณะละคร อีกทั้งจะเป็นที่ยอมรับและจดจำไปตลอดกาล

ภัยคุกคามหรืออุปสรรค คือ การลอกเลียนแบบ และการไม่มีความรู้จริงของวิชาชีพ ทำให้ผู้แสดง ผู้ร่วมผลิตและทีมงาน ไม่มีความรู้ที่ถูกต้องในการทำงานละครอย่างแท้จริง อีกทั้งผู้สนับสนุนมองว่า ละครเวที เป็นสิ่งที่ไม่แมส จึงมีผู้สนับสนุนที่น้อยมากในประเทศนี้

สภาพแวดล้อมทางสังคม (Social Environment) เมื่อก้าวถึง “สังคม” ประเด็นที่ก่อให้เกิดแรงกระเพื่อมทางสังคมได้จะต้องเป็น “กระแสสังคม” ไม่ว่าจะข่าวสารหรือเหตุการณ์นั้นๆ จะเกิดขึ้นจากที่ไหนก็ตาม สามารถจะเกิดเป็นกระแสสังคมได้ทุกเมื่อ การที่คณะละครจะหยิบประเด็นในสังคมมานำเสนอจะต้องคำนึงถึงความนิยมให้เกิดในสังคมด้วยเพื่อการตอบรับจะได้เป็น “กระแสนิยม” ให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบันได้

โอกาส คือ คณะละครจะต้องทบทวนและคัดเลือกบทละครที่นำเสนอให้กับผู้ชมและเกิดเป็นกระแสนิยม อันจะนำไปสู่การเป็นที่นิยม และจะมีผู้สนับสนุนเงินทุนตามมา

ภัยคุกคามหรืออุปสรรค คือ การที่นำ กระแสสังคม มาเป็นการนำเสนอผู้จัดต้องระวังระวัง การนำเสนออย่างเนียบเนียนและแยบยล ไม่ควรนำเสนอเนื้อหาที่สุ่มเสี่ยง เช่น ประเด็นทางการเมือง ประเด็นในการสร้างความแตกแยกทางสังคม เป็นต้น

สภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยี (Technology Environment) เมื่อยุคดิจิทัลก้าวเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ปฏิเสธความล้ำหน้าอันทันสมัยไม่ได้เลย ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวและเรียนรู้ที่จะนำสิ่งดีของมันมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ การหลอมรวมของสื่อส่งผลให้พฤติกรรมของคนในสังคมไทยมีการเข้าถึงสื่อดิจิทัลมากขึ้นทำให้คนถูกเชื่อมโยงมาอยู่ในโลกอินเทอร์เน็ตตลอดเวลา การแข่งขันและพัฒนาการการเติบโตของการแสดงละครของสถาบันการศึกษาที่มีอยู่มากนั้น มีการนำเทคโนโลยีมาผสมผสานในการนำเสนอให้เกิดงานสร้างสรรค์ชิ้นใหม่ ที่จะลดต้นทุนในการสร้างโปรดักชั่น เช่น ฉาก แสง อุปกรณ์ประกอบฉาก เสื้อผ้า เป็นต้น ส่งผลให้คณะละครสามารถลดต้นทุนและเพิ่มมูลค่าในเทคโนโลยีที่สุดยอดในการนำเสนอได้และเกิดการใช้จ่ายโดยไม่เสียการลงทุนเพิ่ม

โอกาส คือ คณะละครและการแสดงละครของสถาบันการศึกษาต้องนำเทคโนโลยีเข้ามาผสมผสานกับการนำเสนอเนื้อหา และการแสดง เพื่อเพิ่มโอกาสทางการตลาดให้เป็นที่ยอมรับและการจดจำในยุคดิจิทัล ดังนั้น เทคโนโลยีเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้จัดสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างสูงสุด

ภัยคุกคามหรืออุปสรรค คือ เทคโนโลยีมีวิวัฒนาการที่รวดเร็ว มีการเปลี่ยนแปลงของอุปกรณ์ตลอดเวลา อาจจะทำให้เกิดค่าใช้จ่ายที่สูงในการเตรียมค่าบำรุงอุปกรณ์เหล่านี้ไว้ อีกทั้งการนำ

เทคโนโลยีมาใช้ในการแสดงละครนั้นมันผิดพลาดไม่ได้ การแสดงสด จะต้องดำเนินไปอย่างไม่สะดุด ละครเวที ไม่ใช่ละครทีวีที่จะสามารถคัทแล้วถ่ายใหม่ได้ ดังนั้น การนำเทคโนโลยีมาร่วมแสดง จำเป็นต้องรู้จักและทำความเข้าใจกับมันให้มากที่สุด

การวางแผนธุรกิจ Business Model Canvas

เครื่องมือสำหรับผู้ประกอบการในการวางแผนธุรกิจหรือปรับปรุงธุรกิจเดิมให้เติบโตมากยิ่งขึ้น เพื่อลดความเสี่ยงในการทำธุรกิจนั้นๆ และทำให้รับรู้ถึงภาพรวมของธุรกิจของตนเองได้มากขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าในส่วนของแผนธุรกิจของการแสดงละครของสถาบันการศึกษา สามารถวิเคราะห์ได้ ดังนี้

กลุ่มลูกค้า (Customer Segments) คือ ผู้ชมที่ชื่นชอบความบันเทิง และต้องการประสบการณ์ใหม่ๆ ในชีวิต มีความหลากหลายในเพศ อายุ 18 ถึง 60 ปี อาชีพทุกประเภท และมีลักษณะการใช้ชีวิตที่เป็นผู้นำเทรนภายในของบ้าน

คุณค่าสินค้า/บริการ (Value Propositions) คือ การแสดงละครที่มีคุณภาพระดับสากล ทั้งการแสดง การร้อง และการเต้น

ความสัมพันธ์กับลูกค้า (Customer Relationships) คือ การสร้างและรักษาความสัมพันธ์กับลูกค้าเกิดการบอกต่อ (word of mouth) ให้เกิดการซื้อซ้ำ จนนำไปสู่การเป็นลูกค้าที่จงรักภักดีต่อคณะละคร ตั้งใจให้บริการอย่างซื่อสัตย์ ใส่ใจ และตรงเวลา การสร้างการเชื่อมต่อถึงกันเป็นชุมชน (community) จาก Fanpage บนเฟซบุ๊ก

ช่องทางเข้าถึงลูกค้า (Channels) คือ ช่องทางการโปรโมทและหาลูกค้าใหม่ อันได้แก่ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ จาก Fanpage บนเฟซบุ๊ก เป็นช่องทางในซื้อขาย และช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับลูกค้า รวมถึงการใช้กลวิธีการบอกปากต่อปากที่แนะนำต่อๆ กัน

รายได้หลัก (Revenue Streams) คือ การจำหน่ายบัตรละคร และรายได้เสริมจากการขายอาหาร เครื่องดื่ม และของที่ระลึก

กิจกรรมหลัก (Key Activities) คือ นำเสนอผลงานละครเวทีที่มีคุณภาพของโปรดักชั่นในระดับสากล เน้นการแสดงที่ผู้ชมเข้าใจง่าย ตื่นตาตื่นใจและให้ข้อคิดกับผู้ชมได้นำกลับไปทบทวน

ทรัพยากรหลัก (Key Resources) คือ สิ่งที่คุณคณะละครต้องใช้ทำมาหากิน อันได้แก่ โรงละคร นักแสดง ทีมงาน ไฟ ฉาก เครื่องเสียง คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

พันธมิตร (Key Partners) คือ ก็มีตั้งแต่คนในแวดวงละครเวทีที่จะส่งงานต่อให้กัน หรือบริษัทที่ทำงานเกี่ยวกับหรือเอื้ออำนวยให้กับละคร เช่น บริษัทไฟ บริษัทผลิตภัณฑ์แต่งหน้าทำผม เป็นต้น

โครงสร้างต้นทุน (Cost Structure) คือ ราคาเช่าหอโรงละคร ค่านักแสดงและทีมงาน ค่าซ่อมบำรุงอุปกรณ์ต่างๆ ค่าเครื่องเสียง ค่าวัสดุฉาก ค่าเดินทาง ค่าซ่อมแซม เป็นต้น

5.3 ข้อจำกัดในงานวิจัย

ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นกลุ่มผู้สนับสนุนนั้น ยังไม่ใช่บริษัทหรือองค์กรรายใหญ่ๆ ที่มีการเตรียมงบประมาณในการสนับสนุนที่มีมูลค่ามาก และบางท่านก็ไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลเชิงลึกบางอย่างได้ เช่นเรื่องของงบประมาณในการสนับสนุน เนื่องจากข้อมูลเหล่านั้นเป็นความลับของบริษัทไม่สามารถเปิดเผยได้ เป็นต้น

5.4 ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

5.4.1. เรื่องกิจการเพื่อสังคมยังเป็นเรื่องที่ยังไม่แพร่หลายนัก และยังไม่ได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลอย่างจริงจัง ส่งผลให้การศึกษาครั้งนี้เป็นเพียงแนวทางในการเปลี่ยนแปลงอาจจะได้ผลหรือไม่นั้นต้องทำการศึกษาต่อไป

5.4.2. ผู้ทำละครเพื่อการศึกษา ควรศึกษาวิธีการหาเงินทุนของผู้ผลิตละครในเชิงธุรกิจเพื่อนำมาปรับใช้กับการแสดงละครของสถาบันการศึกษา

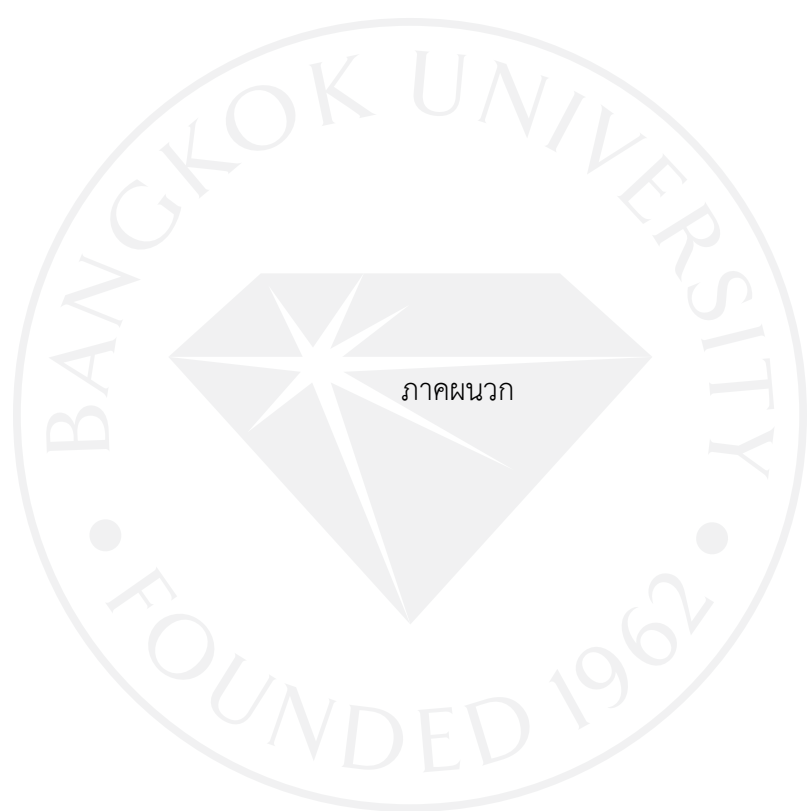
บรรณานุกรม

- กมลลักษณ์ ไชยวรศิลป์ และชนิษฐา ปาทานศิริกุล. (2553). *สัมมนาทางการตลาด เรื่อง SE ธุรกิจที่อยู่ได้ โดยปราศจากกำไร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- กฤษดา เรืองอารีย์รัชต์. (2554). *SE Catalog รวมกิจการเพื่อสังคมในไทย*. กรุงเทพฯ: ซิล ซิล แคปปิตอล.
- กฤษรา (ซูโรมาน) วริศราภริษา. (2560). *งานฉากละคร 1 (พิมพ์ครั้งที่ 6)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- การทำธุรกิจเพื่อสังคมมีกี่ประเภท และสร้างรายได้อย่างไรให้ยั่งยืน. (ม.ป.ป.). กรุงเทพฯออนไลน์. สืบค้นจาก <https://www.krungsri.com/bank/th/plearn-plearn/how-many-business-for-society.html>.
- การประหยัดต่อขนาด (Economies of Scale). (ม.ป.ป.). สืบค้นจาก <http://www.fpo.go.th/S-I/Source/ECO/ECO71.pdf>.
- การศึกษาไทยยุค 4.0 ให้เรียนในสิ่งที่ชอบ. (2560). *ไทยรัฐออนไลน์*. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/content/1082110>.
- กิจการเพื่อสังคมในสก็อร์ป. (2557). *กิจการเพื่อสังคม ทำดี...โตได้ (Social Enterprise)*. สืบค้นจาก <http://www.makemoneyclub.com/newnip/images/pdf/nip22/NIPDoc20140424x01.pdf>.
- คำอธิบายและการวิเคราะห์ฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงาน. (ม.ป.ป.). สืบค้นจาก <http://work-th.listedcompany.com/mdna.html>.
- จับตา “กิจการเพื่อสังคม” ในเมืองไทย ความตื่นตัวเพื่อพัฒนาชาติจากฐานราก. (2560). *MBA ออนไลน์*. สืบค้นจาก <http://news.mbamagazine.net/index.php/e-con/green/csr/item/382-2017-09-28-04-15-53>.
- ชฎิล โรจนานนท์. (2558). *วิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise) คืออะไร*. สืบค้นจาก <http://www.fpo.go.th/FPO/index2.php?mod=Category&file=categoryview&categoryID=CAT0001199&Page=1>.
- ดวงกมล โชตะนา. (2553). *SE 50 : กิจการเพื่อสังคมน้ำดี 50 องค์กร*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพธุรกิจ Bizbook.
- ดังกลม ณ ป้อมเพชร. (2558). *ปริทัศน์ศิลปการละคร (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ทีวีดิจิตอลสู้ศึก! 2561 ขนละครนำดู แย่งเรตตั้งเดือด-ดาราข้ามช่องเพียบ!. (2560). *ไทยรัฐออนไลน์*. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/content/1163837>.
- ธนรักษ์ พึ่งธรรมะสกุล. (2558). *กรณีศึกษา บริษัทออฟฟิศเมท จำกัด (มหาชน) รูปแบบการเปลี่ยนแปลงของแบบจำลองทางธุรกิจ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นารินทร์ โตสาลิ. (2552). *พฤติกรรมกรับชมรายการคุยข่าวที่มีการส่งข้อความสั้น (SMS) ผ่านทางสถานีโทรทัศน์ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- นิตนา ฐานิตธนกร. (2554). Social enterprise: ธุรกิจแห่งการสร้างสรรค์สังคม. *วารสารนักบริหาร*, 31(2), 31-35.
- บรมวุฒิ ถนอมวงษ์. (2551). *กระบวนการสร้างสรรค์ละครเวที ประเภทละครเพลงของบริษัท ซีเนริโอ จำกัด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปรมะ สตะเวทิน. (2539). *การสื่อสารมวลชน : กระบวนการ และทฤษฎี*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ปารวีร์ ตูลวรรณะ. (2551). *การศึกษาพฤติกรรมกรเปิดรับและความคิดเห็นของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานครต่อรายการ IE Metropolis รายการ iT eleven และรายการ Beyond tomorrow*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. (2560). สืบค้นจาก <http://www.onec.go.th/index.php/book/BookView/1540>.
- พรรณศักดิ์ สุชี. (2553). *การใช้ศิลปะการละครเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะไทยที่พึงประสงค์ : กรณีศึกษานักเรียนโรงเรียนแม่หวาน จังหวัดเชียงใหม่ และนักศึกษากาควิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ*. สืบค้นจาก http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/epaper/jan_june2011/index.html.
- พรธษุฒิมิวัจ พงศธรขจรดี. (2554). *ปัญหากลยุทธ์การตลาดและการจัดการเชิงกลยุทธ์แนวทางการพัฒนากลยุทธ์ธุรกิจค้าส่งภายใต้โครงการมิตรแท้ใจช่วย : กรณีศึกษา บริษัท สยามแม็คโคร จำกัด (มหาชน)*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- พรรัตน์ ดำรุง. (2557). *ละครประยุกต์ : การใช้ละครเพื่อการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรกุล เพ็ชรประยูร และ พรจิต สมบัติพานิช. (2557). *ศึกษาพฤติกรรมกรเปิดรับข่าวสาร และการใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ และนิตยสารออนไลน์ ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- พิชญา พิริยะประทาน. (2556). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกชมละครเวทีโรงเล็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มงคล เกษมสันต์ ณ อยุธยา. (2554). *SE Catalog รวมกิจการเพื่อสังคมในไทย*. กรุงเทพฯ: ซิล ซิล แคมป์ดัล.
- มรกต เหมียทอง. (2554). *กลยุทธ์การดำเนินธุรกิจละครเพลง บริษัท ซีเนริโอ จำกัด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- รวีวรรณ วันวิชัย. (2559). การบริหารจัดการทางวัฒนธรรม กรณีศึกษางานศิลปะการแสดงพื้นบ้านจังหวัดอุดรธานี. *วารสารกระแสวัฒนธรรม*, 17(18), 18-30.
- เรวัต ต้นตายนนท์. (2560). ผู้ประกอบการเพื่อสังคม และนวัตกรรมเพื่อสังคม. *กรุงเทพธุรกิจออนไลน์*. สืบค้นจาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/641032>.
- เวทย์ นุชเจริญ. (2558). “กิจการเพื่อสังคม” และแนวคิดที่ SME ควรสนใจ. *กรุงเทพธุรกิจออนไลน์*. สืบค้นจาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/636021>.
- ศรุต รัตน์วิจิตร. (2555). *การดัดแปลงข้ามสื่อ ละครเรื่อง "แม่คเบธ" ของ วิลเลียม เชกสเปียร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สดใส พันธุมโกมล. (2538). *ศิลปะของการแสดง (ละครสมัยใหม่)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สภาเครือข่ายศิลปะประเทศไทย. (2552). *สมาคมสภาเครือข่ายศิลปะประเทศไทย*. สืบค้นจาก http://www.culture.go.th/culture_th/ewt_news.php?nid=50&filename=index.
- สรรัตน์ จีรบรรวิสุทธิ์. (2554). *พัฒนาการและสุนทรียทัศน์ในการสร้างสรรค์บทละครในโทรทัศน์ไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สฤณี อาชวานันทกุล. (2554). *SE Catalog รวมกิจการเพื่อสังคมในไทย*. กรุงเทพฯ: ซิล ซิล แคมป์ดัล.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (ม.ป.ป.). *ผู้นำกับความเข้าใจการทำงานของสมอง*. สืบค้นจาก <http://suthep.ricr.ac.th>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). *วาระปฏิรูปที่ 35 : ศิลปะ วัฒนธรรมเพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าทางเศรษฐกิจและ สังคมของประเทศ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ. (2555). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกิจการเพื่อสังคม*. สืบค้นจาก http://oranuch.nsdv.go.th/main/attachments/237_2012text1.pdf.

- สำนักพัฒนาวิชาการและการจัดการความรู้ และสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2558). *สรุปสถานการณ์ระบบสุขภาพไทยในปัจจุบัน*. สืบค้นจาก <file:///C:/Users/User/Downloads/nation-23-4-2558-8.pdf>.
- หงส์ศิริ ภิโยติลภชัย และอรุณวรรณ กัมภูสิริพงษ์. (2560). ความเครียดและการแก้ปัญหา ความเครียดของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศทางธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ บพิตรพิมุขจักรวรรดิ. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ SMARTS ครั้งที่ 7* (หน้า 275-285). นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- อภิรักษ์ โกษะโยธิน. (2553). *SE 50 : กิจการเพื่อสังคมน้ำดี 50 องค์กร*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพฯธุรกิจ Bizbook.
- อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ. (2553). *SE 50 : กิจการเพื่อสังคมน้ำดี 50 องค์กร*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพฯธุรกิจ Bizbook.
- อาศรม มิวสิก วงลอนดอน วงเบอร์ลิน บินมาแสดงที่ศาลาया โดย:สุกรี เจริญสุข. (2560). *มติชนออนไลน์*. สืบค้นจาก <https://www.matichon.co.th/news/593174>.
- อุทุมพร สุขวงภู. (2557). *พฤติกรรมกรเปิดรับชมและความพึงพอใจต่อรายการ ห้องข่าว 7 สี ทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- เอกสารงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561. (2560). สืบค้นจาก http://www.bb.go.th/budget_book/preBook/pre-eBook2561/.
- Kotler, P. (1997). *Standing room only: Strategies for marketing the performing arts*. Boston, Mass: Harvard Business School Press.
- Kotler, P., & Scheff, J. (1997). *Standing room only: Strategies for marketing the performing arts*. Boston, Mass: Harvard Business School Press.
- Leo met F.R. (2010). *Social Business vs Social Enterprise*. Retrieved from <https://acarainstitute.wordpress.com/2010/01/23/social-business-vs-social-enterprise-vs-charity/>.
- Lyn, G. (2014). *What do theatre audiences want?*. Retrieved from <http://www.theguardian.com/stage/theatreblog/2014/feb/05/theatre>.
- Vinay, K. (2013). ART OF THEATRE ON NEW MEDIA PLATFORM & AUDIENCE VIEWING EXPERIENCE. *Global Media Journal-Indian Edition*, 4(2), 1-20.

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ชม

1. พื้นฐานความเข้าใจ สถานการณ์ปัจจุบันของละครและการแสดงในสถาบันการศึกษา
 - 1.1. คุณรู้จักละครในสถาบันการศึกษามากน้อยเพียงใด (ระบุชื่อและลำดับ) ช่วยยกตัวอย่าง (สามารถตอบได้มากกว่า 1 คณะละคร)
 - 1.2. หากคุณรู้จัก (คณะละครจากข้อ 1.1) ละครในสถาบันการศึกษานั้นมาแล้วกี่ปี และมีความถี่ในการรับชมมากน้อยเพียงใด และชื่อละครที่คุณเคยรู้จักเมื่อไปชมละครของคณะนั้นๆ ช่วยอธิบาย (สามารถตอบได้มากกว่า 1 คณะละคร)
 - 1.3. คุณคิดว่าละครในสถาบันการศึกษามีการเติบโต หรือพัฒนามากขึ้นหรือไม่อย่างไร ช่วยอธิบาย
2. การรับรู้ การเข้าถึง และการจดจำของละครและการแสดงในสถาบันการศึกษา
 - 2.1. คุณรับรู้ และเข้าถึงข่าวสารของละครในสถานศึกษาได้อย่างไร ช่วยยกตัวอย่าง
 - 2.2. คุณเข้าถึงข่าวสารของละครในสถาบันการศึกษา ผ่านช่องทางใด ช่วยยกตัวอย่าง เช่น หนังสือพิมพ์ การบอกต่อ โปสเตอร์ นักแสดง บุคคลรู้จัก ออนไลน์ หรือทีวี เป็นต้น (สามารถตอบได้มากกว่า 1 คณะละคร)
 - 2.3. คุณเลือกชมละครในสถาบันการศึกษาใด เพราะเหตุใด ช่วยยกตัวอย่าง (สามารถตอบได้มากกว่า 1 คณะละคร)
 - 2.4. อะไรที่ทำให้คุณจดจำละครในสถาบันการศึกษานั้นๆ ช่วยอธิบาย เช่น นักแสดง ความสามารถของ ผู้กำกับ โปรดักชั่น ความโดดเด่น บทละคร ทีมงาน เป็นต้น (สามารถตอบได้มากกว่า 1 คณะละคร)
 - 2.5. คุณคิดว่าเหตุผลใด หรือองค์ประกอบใดที่สามารถบอกคุณ
 - 2.5.1. ว่าคุณมีความสุขหลังจากชมละครในสถาบันการศึกษา
 - 2.5.2. หรือว่าคุณไม่มีความสุขหลังจากชมละครในสถาบันการศึกษา
 - 2.6. คุณคิดว่าละครในสถาบันการศึกษามีการสร้างสรรคผลงานให้คุณได้ติดตามอย่างต่อเนื่องหรือไม่ อย่างไรช่วยอธิบาย
3. ความต้องการและความสนใจของผู้ชมต่อละครและการแสดงในสถาบันการศึกษา
 - 3.1. คุณต้องการ และสนใจชมละครในสถาบันการศึกษาในเนื้อหาแบบไหน ประเภทไหน ช่วยยกตัวอย่าง
 - 3.2. คุณคิดว่าบทละครของโทรทัศน์ที่ดี หรือบทละครที่ได้รับรางวัล ควรจะนำมาพัฒนาเป็นบทละครเวที ได้หรือไม่ ช่วยตัวอย่าง เช่น นาถิ์ สุภาพบุรุษจุฑาเทพ พิศวาส เป็นต้น

- 3.3. คุณคิดว่าละครในสถาบันการศึกษาควรมีนักแสดงมืออาชีพรับเชิญ (ดารานักแสดง) ร่วมแสดงหรือไม่ เพราะเหตุใด
- 3.4. คุณคิดว่าความยาวของละครเวที 1 เรื่อง ควรมีความยาวกี่ชั่วโมง เพราะอะไร
- 3.5. คุณคิดละครในสถาบันการศึกษาใดที่มีความโดดเด่นมากทั้งระดับคุณภาพ ระดับเนื้อหา ระดับความสามารถในการแสดง เพราะอะไร ช่วยอธิบาย (สามารถตอบได้มากกว่า 1 คณะละคร)
- 3.6. คุณต้องการให้ละครในสถาบันการศึกษาพัฒนาและปรับปรุงอะไรเพิ่มเติม เช่น การสื่อสาร ข้อมูลด้านละคร กำหนดการ เนื้อหาละคร นักแสดง สถานที่จัดแสดง หรืออื่นๆ เป็นต้น ช่วยอธิบาย
- 3.7. ถ้าหากคุณมาชมละครในสถาบันการศึกษาและคณะละครนั้นมีการขายบัตร
 - 3.7.1. คุณยินดีที่จะจ่ายค่าบัตร ในมูลค่าเท่าไร เพราะเหตุใด
 - 3.7.2. หรือในกรณีที่ละครในสถาบันการศึกษาเปิดให้ชมฟรี และบริจาคเงิน คุณยินดีบริจาคเท่าไร เพราะเหตุใด ช่วยอธิบาย
4. ความคาดหวังในคุณภาพ การบริการ รวมถึงความแตกต่างของละครและการแสดงในสถาบันการศึกษา
 - 4.1. คุณคาดหวังละครในสถาบันการศึกษาควรเป็นอย่างไร เพราะเหตุใด
 - 4.1.1. เช่น มีคุณภาพและมีองค์ประกอบครบทุกอย่างในระดับมืออาชีพเทียบเท่าบรอดเวย์
 - 4.1.2. หรือคุณต้องการให้ละครสอนคุณธรรม จริยธรรมจายาบรรณ โดยไม่ต้องคำนึงถึงคุณภาพโปรดักชั่นที่ยิ่งใหญ่
 - 4.2. คุณคิดว่าละครในสถาบันการศึกษาควรเพิ่มความสะดวกสบายในการอำนวยความสะดวกในด้านใดบ้าง เช่น การจองตั๋ว อาหารและเครื่องดื่ม การเดินทาง สถานที่จัดแสดง เป็นต้น
5. การพัฒนาและปรับปรุงเพื่อนำไปสู่กิจการเพื่อสังคมของละครและการแสดงในสถาบันการศึกษา (กิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) คือ กิจการที่มีจุดมุ่งหมายหลักในการแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยใช้กลไกการบริหารจัดการที่ดีของภาคธุรกิจมาบวกกับความรู้และนวัตกรรมสังคม มีความยั่งยืนทางการเงินจากรายได้หลักที่มาจากสินค้าหรือบริการโดยไม่ต้องพึ่งพาเงินบริจาค และมีการนำผลกำไรที่เกิดขึ้นไปลงทุนซ้ำเพื่อขยายผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้น)
 - 5.1. คุณรู้จักกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) หรือไม่ ช่วยอธิบาย
 - 5.2. คุณคิดว่าละครในสถาบันการศึกษาสามารถเชื่อมโยงกับกิจการเพื่อสังคมได้อย่างไร ช่วยอธิบาย

- 5.3. คุณคิดว่าการดูแลครูเวทีของละครในสถาบันการศึกษาช่วยส่งเสริม อารมณ์ ความคิด สติปัญญา และสุนทรียศาสตร์ หรืออื่นๆ อย่างไร ช่วยอธิบาย
- 5.4. คุณคิดว่าละครในสถาบันการศึกษา หรือละครเวทีที่มีคุณค่าช่วยแก้ปัญหาสังคมได้อย่างไร ช่วยอธิบาย
6. อื่นๆ ที่อยากแนะนำเพิ่มเติม

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์สำหรับ ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการเพื่อสังคม

ประเด็นที่ 1 สำหรับการนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์สำหรับ ผู้รู้ด้านกิจการเพื่อสังคม

1. คุณนิยามคำว่า SE คืออะไร (วิสาหกิจเพื่อสังคม กิจการเพื่อสังคม ธุรกิจเพื่อสังคม)
2. คุณคิดว่าหัวใจสำคัญของ SE คืออะไร
3. คุณคิดว่าองค์ประกอบของ SE คืออะไร
4. คุณคิดว่าข้อดี ข้อเสียของ SE คืออะไร
5. คุณคิดว่าจุดอ่อน จุดแข็ง ของ SE คืออะไร
6. คุณคิดว่าอุปสรรคของการทำ SE คืออะไร
7. จากคำกล่าวที่ว่า “นวัตกรรมทางสังคม” สามารถขับเคลื่อนโลกไปข้างหน้าได้ นวัตกรรมทางสังคม คืออะไร สามารถเป็นอะไรได้บ้าง
8. คุณรู้จัก ละครของสถาบันการศึกษา หรือไม่ ช่วยอธิบาย
9. คุณเคยชมการแสดงละครของสถาบันการศึกษาหรือไม่ ช่วยอธิบาย
 - 9.1. หากคุณเคยชม คุณคิดว่าการแสดงละครของสถาบันศึกษามีเนื้อหาที่โดดเด่นด้านใด เช่น ความบันเทิง ปรัชญาชีวิต สะท้อนสังคม เสียดสีสังคม เป็นต้น
 - 9.2. (ถามต่อ) ละครของสถาบันการศึกษาสามารถช่วยให้ผู้ชมได้ตระหนักจนถึงส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และจิตใจมนุษย์ อันรวมถึงการเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมได้หรือไม่
10. ละครเวที สามารถเป็น นวัตกรรม ได้หรือไม่ช่วยอธิบาย
11. คุณคิดว่าโอกาสของ ละครของสถาบันการศึกษา ที่จะพัฒนาไปสู่ SE มีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด ช่วยอธิบาย
 - 11.1. หาก มีโอกาส/ทำได้ จะมีกระบวนการ และโครงสร้างเป็นอย่างไรบ้าง ช่วยอธิบาย
 - 11.2. หาก ทำไม่ได้ เพราะเหตุใด
12. คุณคิดว่าใช้ระยะเวลาานเท่าไร ที่ ละครสถาบันการศึกษาจะเตรียมตัวไปสู่ SE
13. คุณคิดว่า ละครของสถาบันการศึกษาที่กำลังเตรียมตัวเป็น SE ควรเริ่มดำเนินงานอย่างไร สามารถอยู่ได้ในรูปแบบใดบ้าง
14. คุณคิดว่าการหาเงินทุนก้อนแรกเพื่อเตรียมตัวเป็น SE ควรจะทำอย่างไร แล้วต้องใช้เวลาเท่าไรถึงจะพอในการเตรียมการ ช่วยอธิบาย
15. คุณคิดว่าเมื่อคณะละครของสถาบันการศึกษา จัดตั้งเป็น SE แล้ว ควรมีความร่วมมือ หรือสร้างเครือข่ายจากภาคส่วนใดบ้าง เพื่อผลักดันให้กิจการสมบูรณ์แบบมากที่สุด อย่างไร

16. คุณคิดว่า เมื่อ คณะละครของสถาบันการศึกษา เป็น SE แล้วจะมีการเตรียมรับมืออย่างไรในการวิเคราะห์ภาพรวมในอนาคตของธุรกิจ (PEST) เกี่ยวกับโอกาสและภัยคุกคาม

16.1. ทิศทางการเมือง : เช่น สถานะความมั่นคงของรัฐบาล และรูปแบบของรัฐบาล / แนวโน้มของกฎระเบียบข้อบังคับที่จะออกมาใหม่ และกฎระเบียบข้อบังคับที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน / นโยบายภาษีและการค้า และการควบคุมอัตราค่าไฟฟ้า / การออกกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม / การเปลี่ยนแปลงที่บ่อยๆ ในสภาพแวดล้อมทางการเมือง

16.2. ทางเศรษฐกิจ : เช่น ขั้นตอนของวัฏจักรธุรกิจ / สถานการณ์ปัจจุบันและการคาดการณ์การขยายตัวทางเศรษฐกิจของอัตราเงินเฟ้อและอัตราดอกเบี้ย / การว่างงานและอุปทานของแรงงาน / ต้นทุนค่าแรงงาน (ทั้งแรงงานขั้นต่ำ และ ค่าแรงพนักงานระดับฝีมือแรงงาน) / รัดับรายได้และการกระจายระดับชั้นของรายได้ของคนทำงาน / ผลกระทบของการค้าแบบโลกาภิวัตน์ / แนวโน้มผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีหรืออื่นๆ ที่มีผลต่อเศรษฐกิจ

16.3. ทางสังคมและวัฒนธรรม : เช่น กระแสสังคม อัตราการเติบโตของจำนวนประชากร และอายุเฉลี่ย สุขภาพของประชากร สังคมวิถีชีวิตของสังคมเมือง และสังคมชนบท ระดับการศึกษาเฉลี่ย และทัศนคติต่อการติดต่อการค้ากับประเทศต่างๆ / ประชากรที่ใช้แรงงานในตลาดแรงงาน ทัศนคติในการทำงาน การรักความอิสระ / รูปแบบของประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิตท้องถิ่น / การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่กำลังเกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นๆ

16.4. เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม : เช่น ผลกระทบของเทคโนโลยีใหม่ๆ / ผลกระทบของระบบอินเทอร์เน็ต และระบบการติดต่อสื่อสารแบบมีสายและแบบไร้สาย และระยะทางที่ไกลจากสำนักงานใหญ่ / กิจกรรมการวิจัยและพัฒนา / ผลกระทบของการถ่ายทอดด้านเทคโนโลยี

17. คุณคิดว่า ผู้ประกอบการเพื่อสังคม (Social Entrepreneur) สำหรับคณะละครของ

สถาบันการศึกษาควรคุณลักษณะอย่างไรในการดำเนินกิจการเพื่อสังคม เช่น ชื่อสัตย์ ทุ่มเท ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง หลักธรรมาภิบาล เป็นต้น

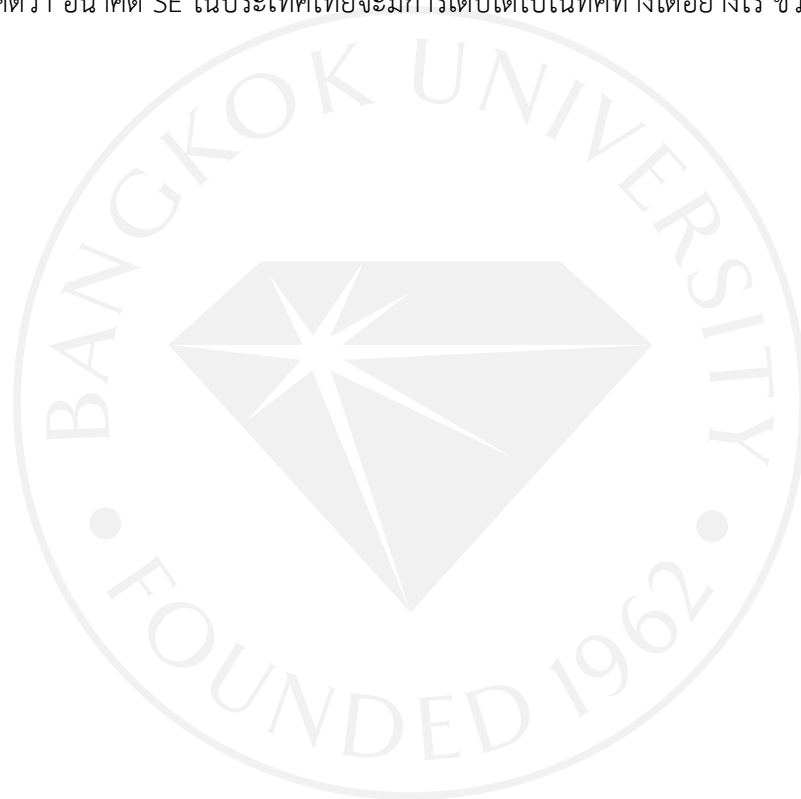
18. คุณคิดว่า คณะละครที่เป็น SE แล้ว ควรจะนำเสนอบทละคร แนวไหนเพื่อที่จะเข้าถึงและตอบสนองกลุ่มผู้ชมในประเทศได้มากที่สุด เพราะอะไร ช่วยอธิบาย

19. คุณคิดว่า คณะละครที่เป็น SE แล้ว ควรจะนำเสนอโปรดัคชั่นที่ยิ่งใหญ่เทียบเท่าระดับสากลหรือไม่

20. คุณคิดว่า คณะละครที่เป็น SE แล้ว ควรจะจัดแสดงที่ไหน เพราะอะไร ช่วยอธิบาย

21. คุณคิดว่า คณะละครที่เป็น SE แล้ว ควรขายบัตรในราคาเท่าไร เพราะอะไร ช่วยอธิบาย

22. คุณคิดว่า คณะละครที่เป็น SE แล้ว ควรมีดารา หรือ นักแสดงมืออาชีพ ร่วมแสดงด้วยหรือไม่ เพราะอะไร ช่วยอธิบาย
23. คุณคิดว่า คณะละครที่เป็น SE แล้ว ควรจะมีความยาวกึ่งนาทีกในการแสดง เพราะอะไร ช่วยอธิบาย
24. คุณคิดว่า คณะละครที่เป็น SE แล้ว ควรจะมีแนวทางและวิธีการใดที่จะทำให้คนมารู้จักและสนใจละครสถาบันการศึกษามากขึ้น ช่วยอธิบาย
25. คุณคิดว่า คณะละครที่เป็น SE แล้ว ควรจะมีการบริหารเรื่องการเงินอย่างไร ช่วยอธิบาย
26. คุณคิดว่า อนาคต SE ในประเทศไทยจะมีการเติบโตไปในทิศทางใดอย่างไร ช่วยอธิบาย

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์สำหรับ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการและการบริหารการแสดง

1. ด้านความสำเร็จในการบริหารจัดการวิทยาลัย หอดนตรีลีทาคาร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นอย่างไร
 - 1.1. อาจารย์คิดว่า ณ วันนี้ หอดนตรีลีทาคาร มีความประสบความสำเร็จอย่างไร เพราะอะไร
 - 1.2. อาจารย์มีวิธีการบริหาร หอดนตรีลีทาคาร อย่างไรจึงประสบความสำเร็จขนาดนี้
 - 1.3. ขณะนี้ หอดนตรีลีทาคาร สามารถอยู่รอดได้หรือยัง
 - 1.4. อาจารย์คิดว่าอะไรคือปัญหา หรือ อุปสรรคที่ทำให้ยังไม่มีกำไร
 - 1.5. อาจารย์คิดว่ามีแนวทางอย่างไรที่จะบริหารให้ ลีทาคารอยู่รอดได้อย่างมีกำไร ยั่งยืน และเป็นที่จดจำ ช่วยอธิบาย
 - 1.6. อาจารย์วางตำแหน่งของหอดนตรี หรือสถานที่แสดงในระดับไหน
2. ด้านการนำเสนอผลงาน การจัดโปรแกรม กลยุทธ์การขายบัตร
 - 2.1. อาจารย์มีการคัดเลือกการแสดง วางใหม่ไฉนในการแสดง อย่างไร ช่วยอธิบาย
 - 2.2. อาจารย์มีวิธีการใดเป็นพิเศษเพื่อดึงดูดผู้ชมในการมาชมการแสดง เช่น การแสดง โปรแกรมที่จะดึงละของเรามีจุดเด่น
 - 2.3. อาจารย์มีการนำเทคโนโลยี หรือ นวัตกรรมอะไรเข้ามาใช้ในการแสดงบ้าง
 - 2.4. อาจารย์มีกลยุทธ์การขายบัตรอย่างไร หรือใช้กลยุทธ์ใดเข้ามาเป็นเครื่องมือในการบริหารบ้าง เช่น PEST / BU Canvas ช่วยอธิบาย
 - 2.5. รายได้จากการจัดการแสดง นอกจากการขายบัตร หาสปอนเซอร์ มีช่องทางหารายได้แบบอื่นอีกไหม ช่วยอธิบายครับ
3. ด้านคุณภาพ ความโดดเด่น และความต้องการ
 - 3.1. อาจารย์มีการตั้งเป้าหมายในด้านการผลิตอย่างไร
 - 3.1.1. ด้านคุณภาพ ในแต่ละโปรดัคชั่นต้องมีคุณภาพระดับเท่าไร อย่างไร
 - 3.1.2. ด้านการประชาสัมพันธ์ เป็นที่รับรู้และเข้าถึงประชาชนหรือไม่ มีการทำอย่างไร และคนดูเต็มทุกรอบไหม
 - 3.1.3. ด้านความต้องการของผู้ชมเป็นอย่างไร
 - 3.1.4. ด้านความคาดหวังที่ผู้ชมมีต่อการแสดง
 - 3.1.5. ด้านการอำนวยความสะดวกในการบริการผู้ชมเป็นอย่างไร
 - 3.1.6. ด้านการตอบรับจากผู้สนับสนุนเป็นอย่างไร
 - 3.1.7. ด้านการตอบรับจากผู้ชมเป็นอย่างไร

4. ด้านการวางแผนการหาเงินทุน การเข้าถึงผู้สนับสนุน เป้าหมายของเงินทุน และวิธีการที่ใช้ในการติดต่อผู้สนับสนุน
 - 4.1. อาจารย์ตั้งเป้าหมายในการหาเงินทุนในแต่ละปีไว้กี่บาท
 - 4.2. อาจารย์มีวิธีการเข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างไร
 - 4.3. ใครคือผู้หาเงิน บทบาทผู้ทำหน้าที่ในการหาเงินทุนเป็นอย่างไร
 - 4.4. ปัญหาและอุปสรรคในการหาเงินทุนเป็นอย่างไร ช่วยอธิบาย
 - 4.5. ถ้าอาจารย์หาทุนไม่ได้ตามเป้า อาจารย์มีวิธีการจัดการอย่างไร เพื่อไม่ให้ขาดทุน หรือมีวิธีบริหารความเสี่ยงอย่างไร
 - 4.6. ผู้สนับสนุน ต้องการอะไรจากการสนับสนุน
5. ด้านการสร้างความแตกต่างในงานศิลปะให้อยู่รอดได้อย่างยั่งยืน
6. ด้านกับกิจการเพื่อสังคมอย่างยั่งยืน
 - 6.1. อาจารย์พอจะทราบเรื่องแนวความคิด กิจการเพื่อสังคม หรือไม่ ช่วยอธิบาย
 - 6.2. อาจารย์คิดว่า ละครสถาบันการศึกษาในประเทศไทย สามารถก้าวไปสู่กิจการเพื่อสังคมได้อย่างไร ช่วยอธิบาย และอยู่ในรูปแบบไหน
7. ด้านการพัฒนาการแสดงละครของสถาบันการศึกษา
 - 7.1. ในฐานะศิลปิน อาจารย์คิดว่า ดนตรี ศิลปะการแสดง จะช่วยพัฒนาอารมณ์ ความรู้สึก และแก้ไขปัญหาสังคมได้อย่างไร ช่วยอธิบาย

ภาคผนวก ง
แบบสัมภาษณ์สำหรับ ผู้ร่วมผลิต

1. พื้นฐานความเข้าใจ สถานการณ์ปัจจุบันของละครและการแสดงในสถาบันการศึกษา
 - 1.1. คุณรู้จักละครในสถาบันการศึกษามากน้อยเพียง เพราะเหตุใด เช่น คณะละครของสถาบันการศึกษาใด ช่วยยกตัวอย่าง และชื่อละครที่คุณเคยรู้จัก
 - 1.2. หากคุณรู้จัก..... ละครในสถาบันการศึกษามาแล้วกี่ปี ความถี่ในการรับชมมากน้อยเพียงใด
 - 1.3. คุณคิดว่าละครในสถาบันการศึกษามีการเติบโต หรือพัฒนามากขึ้นหรือไม่อย่างไร (คนดูมากน้อยเพียงใด)
2. การมีส่วนร่วม และส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตผลงานของละครในสถาบันการศึกษา
 - 2.1. คุณคิดว่าการผลิตละครของร่วมกับสถาบันการศึกษาปัจจัยใดเป็นปัจจัยแรกที่คุณจะนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการผลิต เช่น เงินทุน ความสามารถที่คุณมี ความต้องการมีชื่อเสียง หรือพันธมิตรกับคณะละคร
 - 2.2. คุณได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมหรือไม่ในการเป็นผู้ร่วมผลิตช่วยอธิบาย
 - 2.3. คุณได้ผลประโยชน์อะไรในการเป็นผู้ร่วมผลิตกับละครในสถาบันการศึกษา
 - 2.3.1. ในด้านความคุ้มค่า เช่น รายได้ ชื่อเสียง ประสบการณ์ และอื่นๆ
 - 2.3.2. หรือทำให้คุณเสียประโยชน์ เช่น ใช้เวลามาก สถานที่ไกล การอำนวยความสะดวกและอื่นๆ
3. การเตรียมตัว ก่อนร่วมงานกับละครในสถาบันการศึกษา
 - 3.1. คุณมีการเตรียมตัวอย่างใดในการทำงานร่วมกับละครในสถาบันการศึกษา ช่วยอธิบาย เช่น การศึกษาบทละคร การนำเสนอ การออกแบบท่าเต้น การสอนการใช้เสียง การศึกษาผลงานที่ผ่านมา การทำความรู้จักกับละครในสถาบันการศึกษานั้นๆ เป็นต้น
4. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาระหว่างการดำเนินงานร่วมกับละครในสถาบันการศึกษา
 - 4.1. ปัญหาและอุปสรรคใดที่คุณประสบพบเจอบ่อยที่สุดในการทำงานร่วมกับละครในสถาบันการศึกษา ช่วยอธิบาย
 - 4.2. คุณจัดการแก้ไขกับปัญหาเหล่านั้นอย่างไร ช่วยอธิบาย
 - 4.3. บุคคลใดที่เข้ามาเป็นตัวกลางระหว่างคุณและละครในสถาบันการศึกษาในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้น ช่วยอธิบาย
5. ความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของละครในสถาบันการศึกษา

- 5.1. ละครในสถาบันการศึกษาใดที่คุณได้ร่วมงานแล้วรู้สึกประทับใจมากที่สุด เพราะเหตุใด ช่วยอธิบาย
- 5.2. คุณอยากกลับไปร่วมเป็นส่วนหนึ่งของละครในสถาบันการศึกษาในครั้งต่อไปหรือไม่ เพราะเหตุใด ช่วยอธิบาย
6. ละครในสถาบันการศึกษามีการพัฒนาไปสู่กิจการเพื่อสังคมเพื่อความยั่งยืน
 - 6.1. ในอนาคตหากละครในสถาบันการศึกษาได้พัฒนาไปสู่กิจการเพื่อสังคม คุณยังอยากเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด
 - 6.2. คุณสามารถช่วยเหลือ ผลักดันละครในสถาบันการศึกษาให้ก้าวไปสู่กิจการเพื่อสังคมให้เข้มแข็งได้อย่างไร

ภาคผนวก จ
แบบสัมภาษณ์สำหรับ ผู้สนับสนุนเงินทุนและสิ่งของ

1. กลุ่มผู้สนับสนุน ประเภท บริษัทเอกชน หรือหน่วยงานของรัฐบาล
 - 1.1. คุณมีนโยบายในการสนับสนุนละครของสถาบันการศึกษาบ้างหรือไม่ ช่วยอธิบาย
 - 1.2. เหตุผลสำคัญที่สุดในการพิจารณาการสนับสนุนเงินทุน สิ่งของ หรือสถานที่ คืออะไร ช่วยอธิบาย
 - 1.3. คุณมีความต้องการในการสนับสนุนอย่างไร เช่น เงินทุน หรือสิ่งของ เพราะอะไร
 - 1.4. ค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนต่อครั้ง มูลค่าประมาณ
 - 1.5. ถ้ามี การสนับสนุน คุณได้กำหนดงบประมาณแต่ละปีในแต่ล่ะปีไว้อย่างไร ช่วยอธิบาย
 - 1.6. คุณมีวิธีการ ขั้นตอน และระยะเวลาในการพิจารณาให้การสนับสนุนเงินทุนหรือสิ่งของอย่างไร
 - 1.7. คุณมีการติดตามและประเมินผลงานของกิจกรรมโครงการที่คุณให้การสนับสนุนไหม ช่วยอธิบาย
 - 1.8. คุณมีความคาดหวังอย่างไร หลังจากการให้การสนับสนุนเงินทุนหรือสิ่งของ
 - 1.9. คุณมีความคาดหวังจากผู้ที่ได้รับการสนับสนุนว่าจะตอบแทนสิทธิประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์ โลโก้หรือสินค้าของคุณ ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากน้อยเพียงใด ช่วยอธิบาย
 - 1.10. คาดหวังให้คนรู้จักโรงละครไหม
 - 1.11. คุณคิดว่าบทละครของโทรทัศน์ที่ดี หรือบทละครที่ได้รับรางวัล ควรจะนำมาพัฒนาเป็นบทละครเวที ได้หรือไม่ ช่วยตัวอย่าง เช่น นาดี สุภาพบุรุษจุฑาเทพ พิศवास เป็นต้น
 - 1.12. คุณคิดว่าละครในสถาบันการศึกษาควรมีนักแสดงมืออาชีพรับเชิญ (ดาราร) ร่วมแสดงหรือไม่ เพราะเหตุใด
 - 1.13. คุณคิดว่าความยาวของละครเวที 1 เรื่อง ควรมีความยาวกี่ชั่วโมง เพราะอะไร

ภาคผนวก ฉ
แบบสัมภาษณ์สำหรับ สื่อมวลชน

1. กลุ่มสื่อมวลชน
 - 1.1. คุณมีนโยบายในการสนับสนุนละครของสถาบันการศึกษาบ้างหรือไม่ ช่วยอธิบาย ช่วยอย่างไร
 - 1.2. เหตุผลสำคัญที่สุดในการพิจารณาการสนับสนุนพื้นที่ประชาสัมพันธ์ คืออะไร ช่วยอธิบาย
 - 1.3. คุณมีความต้องการในการสนับสนุนข่าวละครของสถาบันการศึกษา
 - 1.4. ค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนต่อครั้ง มูลค่าประมาณ
 - 1.5. คุณมีวิธีการ ขั้นตอน และระยะเวลาในการพิจารณาให้การสนับสนุนเงินทุนหรือสิ่งของอย่างไร
 - 1.6. คุณมีการติดตามและประเมินผลงานของกิจกรรมโครงการที่คุณให้การสนับสนุนไหม ช่วยอธิบาย
 - 1.7. คุณมีความคาดหวังอย่างไร หลังจากการให้การสนับสนุนแล้ว
 - 1.8. คุณมีความคาดหวังจากผู้ที่ได้รับการสนับสนุนว่าจะตอบแทนสิทธิประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์ โลโก้หรือสินค้าของคุณ ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้นเพียงใด ช่วยอธิบาย
2. ด้านพื้นฐานความเข้าใจ สถานการณ์ปัจจุบันของละครและการแสดงในสถาบันการศึกษา
 - 2.1. คุณรู้จักละครในสถาบันศึกษามากน้อยเพียง (ระบุชื่อและลำดับ) ช่วยยกตัวอย่าง (สามารถตอบได้มากกว่า 1 คณะละคร)
 - 2.2. หากคุณรู้จัก (คณะละครจากข้อ 1.1) ละครในสถาบันศึกษานั้นมาแล้วกี่ปี และมีความถี่ในการรับชมมากน้อยเพียงใด และชื่อละครที่คุณเคยรู้จักเมื่อไปชมละครของคณะนั้นๆ ช่วยอธิบาย (สามารถตอบได้มากกว่า 1 คณะละคร)
 - 2.3. คุณเข้าถึงข่าวสารของละครในสถาบันการศึกษา ผ่านช่องทางใด ช่วยยกตัวอย่าง เช่น หนังสือพิมพ์ การบอกต่อ โปสเตอร์ นักแสดง บุคคลรู้จัก ออนไลน์ หรือทีวี เป็นต้น (สามารถตอบได้มากกว่า 1 คณะละคร)
 - 2.4. คุณเลือกชมละครในสถาบันการศึกษาใด เพราะเหตุใด ช่วยยกตัวอย่าง (สามารถตอบได้มากกว่า 1 คณะละคร)
 - 2.5. อะไรที่ทำให้คุณจดจำละครในสถาบันศึกษานั้นๆ ช่วยอธิบาย เช่น นักแสดง ความสามารถของ ผู้กำกับ โปรดักชั่น ความโดดเด่น บทละคร ทีมงาน เป็นต้น (สามารถตอบได้มากกว่า 1 คณะละคร)
 - 2.6. ว่าคุณมีความสุขหลังจากชมละครในสถาบันการศึกษา

- 2.7. หรือว่าคุณไม่มีความสุขหลังจากชมละครในสถาบันการศึกษา
3. ด้านความต้องการและความสนใจของผู้ชมต่อละครและการแสดงในสถาบันการศึกษา
- 3.1. คุณต้องการ และสนใจชมละครในสถาบันการศึกษาในเนื้อหาแบบไหน ประเภทไหน ช่วยยกตัวอย่าง
- 3.2. คุณคิดว่าบทละครของโทรทัศน์ที่ดี หรือบทละครที่ได้รับรางวัล ควรจะนำมาพัฒนาเป็นบทละครเวที ได้หรือไม่ ช่วยตัวอย่าง เช่น นาเคิ สุภาพบุรุษจุฑาเทพ พิศवास เป็นต้น
- 3.3. คุณคิดว่าละครในสถาบันการศึกษาควรมีนักแสดงมืออาชีพรับเชิญ (ดาราร) ร่วมแสดงหรือไม่ เพราะเหตุใด
- 3.4. คุณคิดว่าความยาวของละครเวที 1 เรื่อง ควรมีความยาวกี่ชั่วโมง เพราะอะไร
- 3.5. คุณคิดละครในสถาบันการศึกษาใดที่มีความโดดเด่นมากทั้งระดับคุณภาพ ระดับเนื้อหา ระดับความสามารถในการแสดง เพราะอะไร ช่วยอธิบาย (สามารถตอบได้มากกว่า 1 คณะละคร)
- 3.6. คุณต้องการให้ละครในสถาบันการศึกษาพัฒนาและปรับปรุงอะไรเพิ่มเติม เช่น การสื่อสาร ข้อมูลด้านละคร กำหนดการ เนื้อหาละคร นักแสดง สถานที่จัดแสดง หรืออื่นๆ เป็นต้น ช่วยอธิบาย
- 3.7. ถ้าหากคุณมาชมละครในสถาบันการศึกษาและคณะละครนั้นมีการขายบัตร
- 3.8. คุณยินดีที่จะจ่ายค่าบัตร ในมูลค่าเท่าไร เพราะเหตุใด
- 3.9. หรือในกรณีที่ละครในสถาบันการศึกษาเปิดให้ชมฟรี และบริจาคเงิน คุณยินดีบริจาคเท่าไร เพราะเหตุใด ช่วยอธิบาย
4. คุณรู้จักกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) หรือไม่ ช่วยอธิบาย
- 4.1. คุณคิดว่าละครในสถาบันการศึกษาสามารถเชื่อมโยงกับกิจการเพื่อสังคมได้อย่างไร ช่วยอธิบาย
- 4.2. ด้านการสร้างความแตกต่าง การพัฒนาการแสดงละครของสถาบันการศึกษาให้อยู่รอดได้อย่างยั่งยืน
- 4.3. คุณคิดว่าการแสดงละครของสถาบันการศึกษาควรสร้างความแตกต่าง ในรูปแบบแบบการนำเสนอ การแสดง หรืออื่นๆ และควรพัฒนาต่ออย่างไรให้อยู่รอดได้อย่างยั่งยืน

ประวัติเจ้าของผลงาน

ชื่อ-สกุล นาย สุเมธ ป้อมป้องภัย

E-mail sumet.p@bu.ac.th

ประวัติการศึกษา

ปริญญาโท สาขาการบริหารธุรกิจบัณฑิตและการผลิต คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ปริญญาตรี สาขาศิลปการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนศรียานุสรณ์

มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ข้อตกลงว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้สิทธิในวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

วันที่ 31 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2561

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) กฤษณ์ ปองน้อยวงศ์ อยู่บ้านเลขที่ 2/1

ซอย ถนน รัชต์ศักดิ์ ซอม ตำบล/แขวง ทวี

อำเภอ/เขต เมือง จังหวัด ภูเก็ต รหัสไปรษณีย์ 22000

เป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ รหัสประจำตัว 7590300650

ระดับปริญญา ตรี โท เอก

หลักสูตร นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารธุรกิจบัณฑิตและการผลิต

คณะ นิเทศศาสตร์ ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า "ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ" ฝ่ายหนึ่ง และ

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ตั้งอยู่เลขที่ 119 ถนนพระราม 4 แขวงพระโขนง เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร 10110 ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า "ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ" อีกฝ่ายหนึ่ง ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ และผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ ตกลงทำสัญญากันโดยมีข้อความดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิขอรับรองว่าเป็นผู้สร้างสรรค์และเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในงานวิทยานิพนธ์ / สารนิพนธ์หัวข้อ

แนวทอล์คและกรณีศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของสื่อสังคมออนไลน์
ปัจจัยการเพิ่มยอดขายที่ออนไลน์

ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ (ต่อไปนี้เรียกว่า "วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์")

ข้อ 2. ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิตกลงยินยอมให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยปราศจากค่าตอบแทนและไม่มีกำหนดระยะเวลาในการนำวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียงการทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชน ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนา งาน ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น อนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิโดยจะกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดด้วยหรือไม่ก็ได้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน หรือการกระทำอื่นใดในลักษณะทำนองเดียวกัน

ข้อ 3. หากกรณีมีข้อขัดแย้งในปัญหาลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ ระหว่างผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิกับ บุคคลภายนอกก็ดี หรือระหว่างผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิกับบุคคลภายนอกก็ดี หรือมีเหตุขัดข้องอื่นๆ เกี่ยวกับ ลิขสิทธิ์ อันเป็นเหตุให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิไม่สามารถนำงานนั้นออกทำซ้ำ เผยแพร่ หรือโฆษณาได้ ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิยินยอมรับผิดชอบและชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิในความเสียหายต่างๆ ที่เกิดขึ้นแก่ผู้ได้รับ อนุญาตให้ใช้สิทธิทั้งสิ้น

สัญญาทำขึ้นสองฉบับ มีข้อความเป็นอย่างเดียวกัน คู่สัญญาได้อ่านและเข้าใจข้อความในสัญญานี้โดยละเอียดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อให้ไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน และเก็บรักษาไว้ฝ่ายละฉบับ

ลงชื่อ ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ
(สุเวง ปิอมวิมล)

ลงชื่อ ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ
(อาจารย์ อัญญา จุลพิสิฐ)
ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดและพื้นที่การเรียนรู้

ลงชื่อ พยาน
(ดร.สุชาดา เจริญพันธุ์ศิริกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ลงชื่อ พยาน
(ดร.ปีเตอร์ กัน)
ผู้อำนวยการหลักสูตร/ ผู้รับผิดชอบหลักสูตร